

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DÜNYA KLASİKLERİ

THÉRÈSE RAQUIN

Emile Zola

Türkçesi:

Şima Rondinelli

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BOYUT KİTAPLARI / DÜNYA KLASİKLERİ

T H É R È S E R A Q U I N

EMILE ZOLA

Çeviren

Şima Rondinelli

Sanat Yönetmeni

Murat Öneş

Teknik Hazırlık

Hulusi Oran

Sayfa Düzeni

Kıvanç Küçükylmaz

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince

Boyut Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.

Tanıtım amacıyla yapılacak kısa alıntılar dışında,
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

ISBN 975-521-219-1

1. Basım

Baskı

Boyut Matbaacılık A.Ş.

Yazışma adresi: Boyut Yayıncılık A.Ş. Yüzyıl Mah. (Milliyet Gazetesi Arkası)

Matbaacılar Sitesi No. 115 4560 Bağcılar - İSTANBUL

Tel.: (0 212) 629 53 00 (Pbx) Faks.: (0 212) 629 05 74-75

www.boyut.com

T H É R È S E R A Q U I N
E M I L E Z O L A

ROMAN

Çeviren
Şima Rondinelli

I

Rıhtımdan yola çıkıldığında Gu  n  gaud sokağının sonunda Mazarine'den Seine sokağına açılan karanlık Pont-Neuf geçidi görülürdü. Bu, otuz adım uzunluğunda, iki adım genişliğinde bir geçitti. Sararmış, yerinden oynamış, sürekli pis bir su sızdıran eski maltataşlarıyla kaplıydı. Üstünü   rten     k          k      kesilmiş camekân, kirden kapkara bir haldeydi.

Yaz güneşinin sokakları yakıp kavurduğı güzel günlerinde bu kirli camlardan donuk bir ışık süzülür, ge  dinin içinde yoksullukla sürünür. Kışın fena günlerinde, sisli sabahlarda bu camlar yapışkan maltataşlarının üzerine gecelerin karaltısını, kirli ve iğrenç karaltılarından başkasını vurmazdı.

Sol tarafta mahzenin soğuk soluklarını hohlayan karanlık, alçak basık dükkânlar gömülü dururdu. Buradaki oyuncaklar, kullanılmış kitaplar, mukavva işleri satan dükkânların tozdan boz bir renk alan tezg  hları loşluğun içinde belli belirsiz uyuklardı. Bunların dört k      camlardan yapılma camek  nları, eşyayı yeşilimsi renkli yansımalarla garip biçimde renklendirirdi. Bu sergilerin arkasın-

daki kapkaranlık dükkânlar, içlerinde garip şekillerin kıymıldandığı kasvetli oyuklardan başka bir nesne değildi.

Sağ tarafta bütün geçit boyunca karşiki dükkâncıların daracık dolaplarıyla kaplı yüksek bir duvar uzanır; rengi kötü bir şekilde kararmış ince tahtaların üzerinde belki yirmi yıldır unutulmuş, ne olduğu belirsiz eşya, satılık öteberi dizili dururdu. Bu dolaplardan birinin içine kurulan yapay takı satıcısı bir kadın maun bir kutunun içinde mavi kadifeden bir yastığa özenle yerleştirilmiş on beşer sous'luk (*) bilezikler satardı.

Cüzamlı gibi yaralarla kaplı, delik deşik, kaba sıvalı kapkara duvar, camekânın üstünde yükselmekteydi.

Pont-Neuf geçidi gezi yeri değildi. Buraya ancak kestirmeden gitmek birkaç adım kazanmak için sapılır. Buradan, gideceği yere doğruca, çarbuca gitmeden başka kaygusu olmayan iş güç sahibi bir insan kalabalığı geçerdii. Önlüklü çıraklar, iş takımlarını taşıyan işçiler, eli kolu paketli kadınlar erkekler, camlardan süzölen alacakaranlıkta sürönen yaşlılar, koşarken sabolarını maltataşlarına vura vura takırdatmak için okullarından zincirden boşanmışçasına çıkan öğrenciler görölür. Bu güröltüler gün boyu insanı çileden çıkaran kuru, telaşlı ayakların taşlara vuran sesleridir. Hiçbiri konuşmaz, hiçbiri durmaz. Başları önlerinde dükkânlara bir kez bile bakmadan hızlı hızlı iş-

Sous: Frank'tan küçük para birimi

lerine koşar. Dükkâncılar sergilerinin önünde bir mucize kabilinden duranlara kuşku ve kaygıyla bakarlardı.

Dört köşe fenerlerin içinde hapsolmuş üç havagazı lambası akşamları bu geçidi aydınlatırdı. Üzerlerinde asılı bulundukları camekâna yer yer kızıl bir aydınlık veren bu havagazı, lambaları çevrelerine, arada sırada kaybolur gibi görülen solgun titrek daireler çizerlerdi. Geçit, tam bir hırsız yatağının korkunç manzarasını alırdı. Taşların üstünde upuzun gölgeler uzanır, sokaktan nemli esintiler gelir; öyle ki insan buraya üç türbe kandilinin belli belirsiz aydınlattığı bir yeraltı dehlizi diyebilirdi. Dükkân sahipleri ışık olarak hava gazı lambalarının kendi vitrinlerine verdiği bu zayıf ışıkla yetinirlerdi.

Dükkânlarında yalnız tezgâhlarının üstünde abajurlu küçük bir lamba yakarlardı. Oradan geçenler de bu sayede gündüzün de gece karanlığından farksız bu izbelerde bulunan nesneleri seçebilir. Dükkân tezgâhlarının bu bir sıra karaltısı üzerinde bir tek kâğıtçının vitrini aydınlıktır. İki gaz lambası iki sarı alevle karanlığı deler, öte tarafta da asma lambanın içine dikilen bir mum yapay takı kutusuna yıldız yıldız ışık serperdi. Ellerini şalıyla örten satıcı kadın, dolabının ardında uyuklardı.

Birkaç yıldır bu kadının karşısında cam yeşili rengi kaplamasının bütün çatlaklarından nem sızan bir dükkân ortaya çıkmıştır; ince uzun bir tahtadan yapılmış tabelasında kara kara harflerle (Mercerie = Tuhafiyeci) yazısı vardır. Kapının camlarından birinin üzerinde de kırmızı harflerle bir kadın adı olan

Thérèse Raquin yazılıdır. İçi mavi kâğıt kaplı iki kuytu vitrin, sağlı sollu iki taraftan dükkânın içine doğru uzanırdı.

Bir tarafta birkaç çamaşır: tanesi iki üç franklık fitilli tüllerden boneler, müslin kolluklar, yakalıklar, trikolar, kadın, erkek çorapları, pantolon askıları dururdu. Bütün bu sararmış kırış kırış olmuş nesneler tel çengellere acınacası bir halde asılıdır. Vitrin aynı zamanda tepeden tırnağa karanlığın saydamlığında hüznü bir hal alan beyazımsı bez parçalarıyla doludur. Yeni boneler daha parlak beyazlıklar ile yeri süsleyen mavi kâğıt üzerinde oluşur. Uzun bir sırığa asılı renk renk erkek çorapları, müslinlerin uçuk renkli solgunluğu üzerinde koyu renkli benekleri andırırdı.

Öte tarafta daha dar bir vitrin içinde, yeşil renkli büyük yün yumakları, beyaz kartonlara dikili siyah düğmeler, her renkte, her boyda kutular, mavi kâğıtlara dolanmış çelik incili saç fileleri, tığ demetleri, halı örnekleri kurdeleler; hiç kuşkusuz beş, belki de altı yıldır orada olduğu gibi duran bir yığın renksiz, soluk eşya. Tozun, nemin her şeyi çürüttüğü bu dükkânda bütün renkler kirli bir sarıya dönmüştü.

Yazın öğlen güneşin, meydanları, sokakları kızıl parıltılarla kavurduğu sıralarda öteki vitrindeki bonelerin arkasından vakur ve solgun bir genç kadın profili seçilirdi. Bu profil dükkâna egemen olan karanlığın içinden belli belirsiz ortaya çıkardı. Kısa ve kuru alınının altında uzun ve çekik bir burun; dudaklar solgun, pembe renkte iki çizgi, yumuşak ince bir çizgiyle boyuna doğru uzanan kısa ve

asabi bir çene; karanlıkta kaybolan beden görünmezdi. Yalnız koyu, gür saçların altında ezilmiş gibi duran mat beyaz bir profil ve onun üstünde derinleşen iri siyah bir göz. Bu profil orada nemli demirin yol yol paslandırıldığı iki bonenin arasında sakın ve hareketsiz saatlerce dururdu. Akşamüstü lamba yanınca dükkânın içi görülmeye başlardı. Dükkânın derinliğinden çok uzunluğu vardı, öbür ucunda birinci kattaki odalara çıkan dolambaçlı bir merdiven, duvarlara vitrinler, dolaplar, yeşil karton desteleri yerleştirilmişti. Dört sandalye, bir masa dekoru tamamlar. Burası çırpıplak ve çok soğuk görünürdü. Paket halinde köşeye bucağa tikiştirilmiş satılık mallar, renklerinin neşeli parlaklıklarıyla ötede beride sürükleniyordu.

Tezgâhın arkasında çoğu kez iki kadın otururdu. Biri dimdik profiliyle genç, öteki uyuklarken gülümseyen yaşlı bir kadın. Yaşlısı altmış yaşlarındaydı. Dolgun ve sakın yüzü lambanın ışığında aydınlanırdı. Tezgâhın bir köşesine çömelmiş koca bir tekir kedi, kadının uyuklamasını seyrederdi.

Daha geride bir sandalyeye oturmuş otuz yaşlarında bir adam bazen okur, bazen genç kadınla yavaş yavaş konuşurdu. Bu adam ufak tefek, çelimsiz, yorgun tavırlı, çiğ sarı saçlı, seyrek sakallı, çilli, hasta ve şımarık bir çocuğu andırırdı.

Saat daha on olmadan kadın uyanırdı. Dükkânı kapar bütün aile yatmaya çıkardı. Tekir kedi merdivenin her trabzan direğine başını sürte sürte, mırıl mırıl efendilerini izlerdi.

Üst kattaki daire üç odadan oluşmaktaydı. Merdivenden çıkılınca yemek odasına girilirdi, burası aynı zamanda konuk odası olarak da kullanılır. Solda bir oyukta bir çini soba vardı karşıda bir büfe, duvar boyunca dizilmiş sandalyeler odanın ortasında yuvarlak ve üstü açık bir masa, dipte camekânlı bir bölmenin arkasında kapkara bir mutfak; yemek odasının iki tarafında da birer yatak odası bulunurdu.

Yaşlı kadın oğluyla gelinini kucakladıktan sonra odasına çekilirdi. Kedi mutfakta bir sandalyede uyuklardı. Karıkoca da kendi odalarına girerdi. Bu odanın ikinci kapısı dar ve karanlık bir yoldan geçide çıkan bir merdivene açılırdı. Her zaman ateş nöbetleriyle titreyen koca yatağına yatardı, o sırada genç kadın pancurları kapamak için camları açardı. Dehlizin üstünde yükselip uzanan kaba sıvalı kara duvarın önünde müphem bakışlarını gezdirerek sessiz, sessiz durur, sonra her zamanki kayıtsızlığıyla yatağına girerdi.

II

Madam Raquin, Vernon'da eski bir tuhafiyeciydi. Yirmi beş yıla yakın bir zaman bu şehrin küçücük bir dükkânında yaşamını geçirmişti. Kocasının ölümünden birkaç yıl sonra bu işten usandı, bütün mallarını sattı. Biriktirdiği paraları da buna ekleyince eline, kendisine iki bin frank gelir getiren kırk bin franklık bir sermaye geçti. Bankaya koyduğu bu para ona bol bol yetişirdi. Dünyanın sefasından tasasından habersiz dingin bir yaşam sürüyordu. Kendine rahat bir yaşam, dingin bir mutluluk sağlamıştı.

Dört yüz franga, bahçesi Seine Nehri kenarına kadar uzanan küçük bir ev tuttu. Burası manastır tünellerinin karışık kokularıyla dolu, kapalıca, dünyayla ilişkisini kesmiş bir yerdi. Geniş çayırların ortasındaki bu ıssız eve dar bir patikadan gidilirdi. Evin pencereleri Seine Nehri'ne, karşı kıyıdaki çıplak topraklara bakıyordu. Ellisini aşmış kadıncağız, bu ıssız yerde, oğlu Camille yeğeni Thérèse ile mutlu bir yaşamın zevkini sürüyordu.

Camille o zaman yirmi yaşındaydı. Annesi onu hâlâ küçük bir çocuk gibi şımartıyordu. Acıyla geçen uzun gençliğini, oğlunu ölümün elinden kurtarmak için çaba harcayarak tü-

kettiği için ona adeta tapardı. Çocuk birbiri üstüne hummalar geçirmiş, akla hayale gelmez hastalıklara tutulmuştu.

Madam Raquin tam on beş yıl oğlunu elinden almak için birbiri arkasına sıralanan bu amansız hastalıklarla boğuşmuş ve sevgisi, özeni, sabrıyla hepsini yenmişti.

Camille ölümden kurtulup büyüdü. Vücudunu kasıp kavuran, bu birbiri arkasından gelen sarsıntılar onu titremeler içinde bıraktı. Tam serpilme yaşında gelişemediği için ufak tefek, hastalıklı kalmıştı. İncecik kollarının, bacaklarının, hareketleri yorgun, ağırdı. Annesi, bu zayıflığından dolayı onun üstüne titrerdi. Sapsarı, küçücük, zavallı yüzüne sevgi ve iftiharla bakar, belki on kezden fazla ona yeniden hayat verdiğini düşünürdü.

Hastalıklardan kalkabildiği çok az zamanlarda çocuk, Vernon'da bir ticaret okulunun kurslarına katılmıştı. Orada hesabı, yazını öğrenmişti. Bütün bildikleri, hesabın dört işlemle pek yüzeysel dilbilgisinden ibaret kaldı. Daha sonra yazı ve defter tutma (1) dersi aldı. Oğlunu koleje vermesini önerdikleri zaman Madam Raquin'in yüreği ağzına gelirdi. Kendinden uzak kalınca çocuğun öleceğini biliyordu. "Kitaplar onu öldürür" derdi. Camille cahil kaldı. Cehaleti de zayıflığını artırdı.

On sekiz yaşındayken annesinin, üzerine bu kadar çılgınca düşmesinden ve işsizlikten son derece sıkılıp bir kumaş tüccarına yanına yazıcı olarak girdi. Ayda altmış frank kazanıyordu. Öncelerin dayanılmaz işsiz güçsüzlüğünün verdiği huzursuzluk içinde idi. Şimdi bu kaba sa-

ba işin içinde, her rakamı birer birer tekrarлата tekrarлата upuzun toplamalarla faturaların üstünde onu iki büküm tutan bu memurluk işinde, daha sıhhatli, daha sakin, daha rahattı. Akşam vücudu yorgun, kafası bomboş bir halde her yanını kaplayan bir sersemlikle sonsuz zevkleri tadıyordu. Kumaş tüccarının girebilmek için annesiyle mücadele etmek zorunda kalmıştı. Annesi onu çifte çifte yorganlar arasında, hayatın kazasından belasından uzak, daima kendi yanında alıkoymak istiyordu.

Genç Camille sözünde diretti, başka çocukların oynayacak istedikleri gibi “iş isterim” diye tutturdu. Bunu iş düşüncesiyle değil, içgüdüsel olarak yaradılışın gereksinimiyle istiyordu. Annesinin sevgisi, fedakârlıkları onda hırçın bir bencillik oluşturmuştu. Kendisine sevgisi olanları, merhamet edenleri sevdiğini zannederdi. Gerçekteyse kendi benliği içinde, herkesten uzak, yalnız kendi eğlencesini arttıracak şeyleri arayarak yalnız kendi kendini severek yaşıyordu. Madam Raquin’in sevgisi onu tiksindirince, şuruplardan, kaynamış köklerden, yapraklardan kurtulmak için kaba ve acımasız bir işe kendini deli gibi attı. Sonra akşamüstü yazıhaneden dönünce dayısının kızı Thérèse ile Seine Nehri’nin kenarında dolaşırdı.

Thérèse on sekiz yaşına geliyordu. On altı yıl önce bir gün, daha Madam Raquin tuhafiyecilik yaparken kardeşi yüzbaşı Degans kucağında küçük bir kız getirmişti. Cezayir’den geliyordu. Gülerek:

-İşte sana bir çocuk, dedi. Sen bunun halasısın. Annesi öldü... Ben ne yapacağımı bilmiyorum. Bunu sana veriyorum.

Kadın çocuğu aldı, sevdi, pembe yanaklarından öptü. Degans Vernon'da sekiz gün kaldı. Kız kardeşi kendisine bıraktığı bu çocuğa birkaç soru sordu, yavrucuğun Oran'da doğduğunu, annesinin de memleketin yerlilerinden gayet güzel bir kadın olduğunu anlayabildi. Yüzbaşı gitmeden bir saat önce Thérèse'in kendi kızı olduğunu bildiren bir nüfus kâğıdı bıraktı. Gitti ve bir daha görünmedi; birkaç yıl sonra Afrika'da kendini öldürdü.

Thérèse, Camille ile aynı karyolada yatarak halasının tatlı sevgisiyle büyüdü. Turp gibi sağlıklıydı. Fakat halasının hasta oğluyla aynı sıcak odada hapsolup onun ilaçlarını paylaşarak hastalıklı bir çocuk gibi bakıldı. Ocağın karşısında düşünceli düşünceli göz kırpmadan alevlere bakarak saatlerce büzülüp otururdu. Bu zorunlu nekahet hayatı onu çekingen yapmıştı. Yavaş sesle konuşmak, gürültü etmeden yürümek, sandalyenin üzerinde sessiz ve hareketsiz, boş bakışlarla oturmak alışkanlığını edinmişti. Bir kol kaldıracak , bir ayak atacak olsa hareketlerinde tatlı bir yumuşaklık sezilir, uyuşuklaşan etinin içinde güçlü kasların, bütün bir kudretin, bir ihtirasın gizlenip uyuduğu anlaşıldı. Bir gün halasının oğlu, zafiyetinden gözü kararıp yere yığılmıştı. Thérèse onu ani bir hareketle yerden kollarına alıp götürüvermişti. Kuvvetini böyle belli etmesi kızın yüzünü pençe pençe kızartmıştı.

Sürdüğü bu inziva hayatı, yediği perhiz yemekleri sıırım gibi bedenini zayıf düşüremedi. Yalnız yüzü hafif solgun bir renk aldı, ışıksızlıktan hemen hemen çirkinleşti. Bazen pencerenin önüne gider, güneşin yaldızla kapladığı karşı evleri seyrederdi.

Mme. Raquin ötesini berisini satıp da su kenarındaki bu küçücük eve çekildiği zaman, Thérèse'in sevincinden için için yüreği çarpmıştı.

Halası ona: "Gürültü etme, rahat otur" diye o kadar çok karıştırdı ki, Thérèse bütün duygularını, doğasını, bütün ateşini içinde gizlerdi. Sonsuz soğukkanlılığının, sakın görünüşünün altında fırtınalar gizliydi. Kendini daima hala oğlunun odasında, ölümle pençelesen bir çocuğun yanında olarak düşünürdü. Yaşlı kadınlar gibi peltek peltek konuşmaya, yumuşak hareketlere, sessizliğe ve dinginliğe alışmıştı. Bahçeyi, bembeyaz nehri, ufukta yükselen yemyeşil yamaçları görünce bağırmak koşmak için çılgın bir isteğe kapıldı, göğsünün içinde kalbinin güm güm attığını duydu, fakat yüzünün hiçbir çizgisi kıpırdamadı. Halası ona yeni evden hoşlanıp hoşlanmadığını sorduğu zaman, gülümsemekle yetindi.

Hayat şimdi ona daha tatlı geliyordu. Yavaş yürüyüşlerini, yüzünün sakın, kayıtsız ifadesini, hasta yatağında büyümüş bir çocuk halini koruyor ama içten içe ateşli ve taşkın bir varlığı yaşıyordu. Suyun kenarında yalnız kaldığı zaman çayırların üzerine yüzükoyun kapanmış vücudu, büyümüş kapkara gözleriyle sıçramaya hazır bir hay-

van gibi yatardı. Orada öylece hiçbir şey düşünmeden, güneşten yana yana, parmaklarını toprağa geçirmenin zevki içinde saatlerce kalırdı. Delice düşler kurardı; suyun kendi üzerine birdenbire atılıp hücum edeceğini düşünür, gürüldeyen nehre okur gibi bakardı; o zaman vücudunu gerer, kendini korumaya hazırlanır, dalgaları nasıl yenebileceğini kendi kendine hırsla sorardı.

Akşamları Thérèse, halasının yanında sakın sakın, sessizce dikiş dikerdi. Lambanın abajurundan hafifçe dökülen ışığın altında yüzü uyur gibi dururdu. Koltuğuna gömülen Camille de yaptığı hesap toplamalarını düşünürdü. Yalnız ara sıra yavaş sesle söylenen bir söz, derin bir suskunluğa dalan odanın sessizliğini bozardı.

Madame Raquin, çocuklarına saf bir sevecenlikle bakardı. Onları birbirleriyle evlendirmeyi düşünüyordu. Her zaman için oğluna ölüm hastası gözüyle bakıyordu. Bir gün gelip öleceğini, oğlunu acıyla ve yalnız bırakacağını düşündükçe yüreği titredi. O zaman Thérèse'e güvenir, genç kızın, Camille'in yanında dikkatli bir bakıcı olacağını düşünürdü. Sakin tavrı sessiz bağlılığıyla yeğeni ona sonsuz bir güven duygusu veriyordu. Genç kızı iş başında denemişti. Onu oğluna koruyucu bir melek gibi vermek istiyordu. Bu evlenme önceden kararlaştırılmış, çözümlenmiş bir sorundu. Çocuklar çoktan beri bir gün evleneceklerini biliyorlardı. Kendilerine o denli doğal ve alışılmış gelen bu tasarı içinde büyümüşlerdi. Aile içinde bu birleşmeye gerekli ve kaçınılmaz bir şey gibi bakılıyordu.

Mme. Raquin, “Thérèse’in yirmi yaşına gelmesini bekleyeceğiz...” demişti. Onlar da heyecansız, hararetsiz sabbıyla bekliyorlardı.

Hastalıklar Camille’in kanını da zayıf düşürdüğü için, gençliğin ihtiraslı arzularından haberi yoktu. Dayı kızının yanında küçük bir çocuk gibi kalmıştı. Onu bencil huzurundan hiçbir şey kaybetmeden, alışkanlıkla annesini kucaklar gibi kucaklardı. Ona kendisinin fazla sıkılmasını gideren ve gerektiğinde ıhlamur kaynatan bir arkadaş gözüyle bakardı. Onunla şakalaştığı, kolları arasına aldığı zaman bir erkek çocuğunu tutuyormuşçasına vücudunda hiçbir ürperti duymazdı. Ve böyle zamanlarda Thérèse’in sinirli bir gülüşle kıvrılan sıcak dudaklarından öpmeyi aklına bile getirmezd.

Genç kıza gelince, o da soğuk ve kayıtsız görünürdü. Bazen iri gözlerini Camille’in üzerinde durdurur, son derece sakin bir ısrar ile dakikalarca ona bakardı. O zaman salt dudakları görünmez, küçük hareketlerle kımıldardı. Yatıştırılmaz bir iradenin sürekli tatlı bir ifade kazandırdığı bu kapalı yüzden, bir şey okumak olası değildi. Genç kız evlenmesinden söz edildiği zaman ağırlaşır, Mme. Raquin’in söylediklerini başıyla onaylamakla yetinirdi. Camille uyuklardı.

Yaz akşamlarında iki genç, suyun kıyısına kaçarlardı. Camille annesinin ardı arkası gelmez meraklarından sinirleniyordu. Onun da isyanları vardı. Koşmak, midesini bulandıran şımartılmalardan kurtulmak istiyordu. O zaman

Thérèse'i sürüklüyor, çayırın üzerinde yuvarlanmaya, itişmeye teşvik ediyordu. Bir gün onu itti ve düşürdü; genç kız bir sıçrayışta tekrar ayağa kalktı, hayvani bir vahşetle gözleri kıpkırmızı, yüzü hiddet içinde iki kolunu kaldırıp üzerine atıldı. Camille yere çökuverdi; korkmuştu.

Aylar, yıllar akıp geçti, düğün için kararlaştırılan gün geldi. Mme. Raquin, Thérèse'i bir kenara çekti, annesinden babasından söz etti, doğuşunun öyküsünü anlattı. Genç kız halasını dinledi, dinledi, sonra tek sözcük söylemeden boynuna sarıldı.

Gece Thérèse merdivenin solundaki kendi odasına gideceğine, hala çocuğunun sağ taraftaki odasına girdi. Yaşamının bütün değişikliği bu oldu. Ertesi gün genç evliler aşağıya indikleri zaman Camille'de yine o dermansız hasta hali, o mübarek bencilliğinin rahatlığı vardı. Thérèse sürekli kayıtsızlığını, yüzünü saran korkunç sükûnunu koruyordu.

III

Evlenmesinden sekiz gün sonra Camille annesine Vernon'dan çıkıp Paris'te oturmaya karar verdiğini söyledi.

Mme. Raquin vaveylayı kopardı! O, yaşamını ona adamıştı; hiçbir şeyi değiştirmek istemiyordu. Oğlu hırçınlaştı, istediğine razı olmazsa hastalanacağını söyleyerek annesini tehdit etti.

-Şimdiye kadar tasavvurlarının hiçbirine karşı gelmedim, dayımın kızıyla evlendim, bana verdiğin bütün ilaçları içtim. Bütün bunlara karşılık bugün de benim bir isteğim var. Senin de bunu kabullenmen gerekir. Ayın sonunda gideceğiz.

Mme. Raquin o gece uyumadı. Camille'in kararı hayatını altüst ediyordu. Yeniden bir varlık kurabilmek olanağını umutsuzca arayıp duruyordu. Sonra yavaş yavaş dinginleşti. Yeni yuvanın çocukları olabileceğini, o zaman kendi küçük servetinin yetemeyeceğini düşündü. Daha fazla para kazanmak, ticarete koyulmak, Thérèse için faydalı bir uğraş bulmak gerekiyordu. Ertesi gün artık gitmek fikrine alışmış, yeni bir yaşamın tasarısını yapmıştı.

Kahvaltıda pek neşeliydi, çocuklarına:

-Bakın ne yaparız, dedi. Yarın ben Paris'e gider bir dük-kân ararım. Thérèse ile yerleşir, iğne tire satarız; bu bizim için bir uğraş olur. Sen de Camille istediğini yaparsın: ister bir iş bulur, ister serbestçe gezer dolaşırsın.

Delikanlı:

-İş bulurum, yanıtını verdi. Camille'i gitmeye sürükleyen ahmakça bir hırstı. Büyük dairelerin birinde görev almak istiyordu. Kollarında saten kolluklar, kulağında kalemle, kendine geniş bir yazıhanenin ortasında oturmuş düşlediği zaman tasavvur ettikçe sevincinden kıpkırmızı oluyordu.

Thérèse'le görüşmemişlerdi. Her şeye o denli karşı koymadan boyun eğdi ki, halasıyla kocası onun fikrini almak zahmetine bile katlanmazlardı. Dargınlıksız, şikâ-yetsiz, onlar ne yaparlarsa o da yapar, nereye giderlerse o da giderdi; hatta bu değişikliğin farkına bile varmıyormuş gibi görünürdü.

Mme. Raquin Paris'e geldi, doğru Pont Neuf geçidine gitti. Vernonlu geçkin bir kız, bu geçitte tuttuğu bir tuhafiyе dükkânını devretmek isteyen bir akrabasının adresini vermişti. Eski bir tuhafiyeci olan Mme. Raquin, dükkânı biraz küçük, biraz karanlık buldu, ama Paris'in içinden geçerken sokakların gürültüsünden, dükkânların süsünden ürkmüştü. Bu daracık dehliz, bu yalın vitrinler ona eski, sakın küçük mağazasını anımsatmıştı. Kendisi yine taşra çevresindeymiş gibi farzedebildi, rahat bir soluk aldı, sevgili çocuklarının bu ıssız köşede

mutlu olacaklarını düşündü. İçindeki eşyanın düşük bedeli ona kararını verdirdi. İki bin frank istiyorlardı. Dükkânla üstündeki kadın kirası da ancak bin iki yüz franktı.

Mme. Raquin'in dört bin frank kadar birikmiş parası vardı; bankadaki parasına dokunmadan eşyayı devralıp bir senelik kirayı verebileceğini hesap etti. Camille'in maaşı ve dükkânın getireceği kâr günlük gereksinimlerini karşılayabilirdi. Bu suretle kendi gelirine hiç dokunmayacak, ileride torunlarını çeyizlemek için anapara da artmış bulunacaktı.

Vernon'a sevinçle döndü. Paris'in göbeğinde nefis bir yer, bir inci bulduğunu söyledi. Birkaç gün içinde akşam sohbetlerinde geçidin karanlık ve mütevazı dükkânı gidecek bir saray halini aldı. Anılarının derinliğinde onu rahat, geniş, sakın ve anlatılmaz bin türlü kazanç ve yararlarla dolu görüyordu.

-Ah Thérèseciğim, göreceksin o köşecikte ne kadar mutlu olacağız. Üst katta üç güzel odası var. Geçit kum gibi insan dolu. Vitrinleri çiçek gibi süsleriz. Keyfine bak, hiç canımız sıkılmayacak.

Bu konudan sürekli söz etmekten kendini alamıyordu, eski tüccar kanı kaynamaya başlamıştı. Thérèse'e alım satım ve küçük ticaretin hileleri hakkında önceden nasihatler veriyordu. Nihayet aile Seine kıyısındaki evden çıktı, aynı günde Pont - Neuf geçidine yerleşti.

Thérèse bundan sonraki yaşamını geçireceği dükkâna giderken kendini bir çukurun ıslak toprakları içine doğru

iniyor sandı. Boğazına kadar gelen bir bulantı duydu. Korkudan ürperdi. Pis, nemli geçide baktı. Dükkânı dolaştı, yukarı kata çıktı, her odaya girdi: bu çıplak ve eşyasız odalar yalnızlık ve sefaletten korkunç bir haldeydi. Genç kadın yapacak bir şey bulamadı, bir kelime bile söylemedi, donmuş gibiydi. Halasıyla kocası aşağı inmişlerdi. Ellerini kaskatı kesildi, boğazı hıçkırık doldu, ama bir damla gözyaşı bile akmadan bir dengin üzerine oturuverdi.

Mme. Raquin gerçeğin karşısında kurduğu düşlerden dolayı sıkılmış, utanmıştı. Bu devir alma muamelesinde kendini savunmaya çalıştı. Ortaya çıkan her sakıncaya bir çözüm buluyor, karanlığı, havanın kapalılığına atfediyor, bir süpürgeyle her şeyin düzeleceğini söylüyordu.

Camille:

-Adam sen de, diyordu. Zaten burada ancak akşamları oturacağız; ben saat beşten altıdan evvel gelmem; siz de nasıl olsa berabersiniz, sıkılmazsınız.

Dairesinin tatlı ılık havasını hesaba katmamış olsaydı, dünyada böyle pis bir yerde oturmaya razı olamazdı. Kendi kendine: "Bütün gün dairede sıcacık otururum; akşamları da erkenden yatarım" diyordu.

Koca bir hafta dükkân da ev de düzensizlik içinde kaldı. Thérèse, daha ilk günden tezgâhın arkasına oturmuş ve bir daha da oradan kımıldamaz olmuştu.

Madame Raquin onun bu üzüntülü durumuna şaşırmıştı. Genç kadının evini güzelleştireceğini, pencerelere çiçekler koyacağını, yeni halılar, perdeler isteyeceğini sanı-

yordu. Yeğenine eve yaraşacak bir nesne ya da bir onarım önerdiği zaman o sükûnetle:

-Ne olacak sanki, böyle çok iyi süse gereksinimimiz yok, diye cevap veriyordu.

Dükkâna biraz çekidüzen vermek, odaları düzeltme işi Madam Raquin'e kaldı. Thérèse, gözlerinin önünde onun durmadan dolaştığını görmeye dayanamaz oldu; bir gündelikçi buldu, halasını zorla yanında oturttu.

Camille bir ay iş bulamadı. Dükkânda, ne kadar mümkünse o kadar az kalıyordu, bütün gün bomboş geziyordu. Can sıkıntısından o derece bunaldı ki, Vernon'a dönmekten bile söz etmeye başladı. Nihayet Orléan şimendifer idaresine girdi. Eline ayda yüz frank geçiyordu. Düşü gerçek olmuştu.

Evden sabahleyin saat sekizde çıkardı. Guénégaud sokağından rıhtıma iner, elleri cebinde, yavaş adımlarla, enstitüden botanik bahçesine kadar Seine Nehri boyunca giderdi. Günde iki defa geçtiği bu uzun yol kesinlikle canını sıkıyordu. Nehirden aşağı doğru yüzen sıra sıra kereste salllarını seyretmek için dururdu. Hiçbir şey düşünmezdi. O sıralarda onarılmakta olan Notre-Dame kilisesinin önündeki iskeleyi seyretmek için çoğunlukla orada dikilir kalırdı: Bu koskoca keresteler nedense onu pek eğlendirirdi. Sonra geçerken Port aux Vins'e bir göz atar, limandan gelen gemileri sayardı. Akşamları kafası dairede anlatıkları bir sürü saçma sapan öykülerle sersemlemiş bir halde botanik bahçesinden geçer, acelesi yoksa ayları

seyre giderdi. Orada hendeğin kenarına abanıp, hantal hantal salınan ayılara gözleriyle yarım saat dalar kalırdı. Onları kocaman kocaman açık gözleriyle ağzı açık ince-ler, hayvanların alt alta, üst üste hareketlerini seyretmek-ten ahmakça bir zevk duyardı. Sonunda eve dönmeye ka-rar verip gelen geçenle, arabalarla, dükkânlarla meşgul ola ola ayaklarını sürür yürürdü.

Eve gelir gelmez yemek yer, sonra okumaya koyulur-du. Buffon'un yapıtlarını almıştı; böyle şeyleri okumaktan sıkıntı duyduğu halde her akşam yirmi otuz sahife hat-metmeyi iş edinmişti. Forması on santimlik Thiers'in L'Histoire du Consulat et de l'Empire'ini ya da Lamarti-ne'in L'Histoire de Jirondinsüni, ya da piyasa işi sıradan yayınların bazılarını okurdu. Böylelikle kendini yetiştir-meye çalıştığını zannederdi. Bazı efsanelerin bazı sahife-lerini dinlemesi için karısını zorlardı. Thérèse'in bütün gece, eline kitap almak arzusu duymadan, düşünce için-de sessiz sessiz oturmasına şaşardı. İçinden karısının akıl-ca pek zavallı olduğu kanısına varırdı.

Thérèse kitaplara dayanamaz, onları hemen geri iterdi. Sabit bakışlarla, şaşkın ve bir dalda durmayan düşüncele-riyle bomboş oturmayı yeğlerdi. Zaten değişmez ve uysal bir huyu vardı. Bütün iradesi kendini pasif bir hoşnutluk ve özveri aracı haline getirmeye yönelikti. Alışverişleri ağır gidiyordu. Her aynı kârı hep aynı düzen içinde birbi-rinin eşiydi. Müşterileri mahallenin işçi kızlarıydı. Beş da-kikada bir genç kız girer, birkaç kuruşluk alış verişi eder-

di. Thérèse, müşterilere dudaklarında makineleşmiş bir gülümsemeyle hep aynı sözleri söyleyerek hizmet ederdi. Madame Rauquin daha yumuşak ve konuşkan davranır, doğrusunu söylemek gerekirse müşteriyi asıl o çeker ve tutardı.

Üç yıl boyunca aynı günler birbirini izledi. Camille bir gün bile dairesine gitmemelik etmedi. Annesiyle karısı dükkândan dışarı pek az çıktı. Thérèse nemli bir zindanda gamlı ve ezici bir sessizlik içinde yaşarken, yaşamı, her akşam aynı soğuk yatak, her sabah aynı boş günlerle gözlerinin önünde çırcıplak uzanmış olarak görüyordu.

IV

Her hafta perşembe günleri Raquin ailesinin kabul günüydü. Yemek odasında büyük bir lâmba yakarlar, ateşin üstüne de çay yapmak için bir ibrik koyarlardı. Bu başlı başına önemli bir olaydı. Bu geceler ötekilere hiç benzemezdi. Bu geceler, ailenin alışkanlıkları arasında çılgınca bir neşe halinde bir burjuva cünbüşü gibi girmişti. On birde de yatarlardı.

Paris'te Madame Raquin, Vernon'da bir zamanlar yirmi yıl çalışıp kendisiyle aynı evde oturmuş olan eski ahbablarından polis komiseri Michaud'yu buldu. O zaman aralarında sıkı bir dostluk kurulmuştu. Sonra dul kadın sermayesini satıp da su kenarındaki eve göç ettiği zaman yavaş yavaş birbirlerini kaybetmişlerdi. Michaud onlardan birkaç ay sonra o şehirden gitmiş bin beş yüz frank tutan emekli aylığını rahatça yemek için Paris'e, Seine sokağına gelmişti. Yağmurlu bir günde Pont - Neuf geçidinde eski ahababı Madame Rauquin'le karşılaştı, aynı günün akşam yemeğini onlarda yedi.

Perşembe kabulleri böyle başladı. Eski polis komiseri her hafta dakikası dakikasına gelmeyi alışkanlık edin-

mişti. Sonunda mızımız, hastalıklı, ufak tefek bir kadınla evli, uzun boylu, kupkuru, zayıf otuz yaşlarındaki oğlu Olivier'yi de getirmeye başlamıştı. Olivier'nin emniyet müdürlüğünde üç bin frank maaşlı bir memuriyeti vardı ki, Camille bunu alabildiğine kıskanırdı. Olivier, emniyet ve asayiş dairesinde şefti. Charles, sırık gibi upuzun, sevimsiz karısının varlığıyla dükkânın onurlandığını sanan bu soğuk, dimdik duran adamdan, onu gördüğü anda nefret etti.

Camille eve bir konuk daha getirdi. Bu orléans demiryollarının eski bir görevlisiydi. Yirmi yıldır bu idareye hizmet eden Grivet, baş memurdu. Kazancı iki bin yüz frank tutuyordu. Camille'in dairesindeki görevlilere iş dağıtımını o yapıyordu. Camille de ona karşı bir tür saygı duyardı, on seneye kadar bir gün Grivet'nin öleceğini, yerine de kendisinin geçeceğini düşlerdi. Grivet, Madame Raquin'in kabullerinden pek hoşlandı. Her hafta tam bir intizamla gelmeye başladı. Altı ay sonra bu perşembe ziyaretleri onun için bir görev düşüncesinden farksız olmuştu. Her sabah dairedeki işine gittiği gibi, her hafta Pont - Neuf geçidine makineleşmiş bir halde sanki bir içgüdüsellikle gidiyordu.

Artık toplantılar sevilmeye başlamıştı. Saat yedide Madame Raquin ateşi yakar, masanın ortasına bir lamba koyar yanına da bir domino kutusu yerleştirir, büfenin üstünde duran çay takımlarını kuruları. Tam saat sekizde Grivet ile duran çay takımlarını kuruları. Tam saat sekiz-

de Grivet ile Michaud, biri Seine sokağından öteki Mazarine'den gelip dükkânın önünde birleşirlerdi. İçeri girerler, ailece yukarı kata çıkarlardı. Masanın etrafına oturup, daima geç gelen Olivier Michaud ile karısını beklerlerdi. Konuklar tamamlandığı zaman Mme. Raquin çayları koyar. Camille domino kutusunu muşambanın üstüne boşaltır, herkes kendi oyununa daldı. Dominoların şakırtısından başka ses işitilmezdi. Her partinin sonunda oyuncular iki üç dakika tartışır, sonra yine ortalığa tıkırtıların bozduğu derin bir sessizlik çökerdi.

Thérèse, Camille'i sinirlendiren bir kayıtsızlık içinde oynardı. Kucağına François'yı, Madame Raquin'in Vernon'dan getirdiği kocaman tekir kediye alır, bir eliyle hayvanı okşarken öteki eliyle dominoları koyardı. Bu perşembe geceleri onun için bir azaptı; çok kez oyuna karışmayıp oracıkta, yarı uykuda tembel tembel oturmak için rahatsızlığını ya da şiddetli baş ağrısını gerekçe gösterirdi. Dirseği masanın üstünde, yanağı avucunun içinde, lambadan çıkan dumanlı sarı sisin arkasından kocasının ve halasının misafirlerine bakardı. Bütün bu başlar onu çileden çıkarırdı. Gözleri derin bir nefret, gizli bir hiddetle birinden ötekine giderdi. İhtiyar Michad'nun, çil çil kırmızı lekeli renksiz bir suratı vardı, çocuklaşmış ihtiyarların ölgün yüzleri gibi bir surat. Grivet'nin dar bir çehresi, yuvarlak gözleri, ince, aptal bir ifade veren dudakları vardı. Kemikleri yanaklarından fırlayan Olivier'nin gülünç vücudunun üstüne manasız dimdik bir baş bütün ağırlığıyla çökmüştü. Karısı Suzanne'a gelince, o da boş boş bakan

gözleri, bembeyaz dudakları ve ruhsuz yüzüyle solgun bir yaratıktı. Thérèse çevresinde bulunan bu kaba saba musibet yaratıkların arasında tek insan, tek canlı varlık göremezdi; bazen kendinden geçer, sicimleri çekildikçe başlarını sallayan, kollarını bacaklarını kımıldatan makineli cecetlerle beraber, bir yeraltı mezarlığına gömüldüğü hissine kapılırdı. Yemek odasının, ağır havası onu bunaltırdı; tüyleri ürperten sessizlik, lambanın sarı ışığı, ona belli belirsiz korku, anlatılmaz bir sıkıntı verirdi.

Aşağıya, dükkân kapısına bir zil takmışlardı; zilin ince sesi müşterilerin geldiğini bildirirdi. Thérèse kulak kabartır, zilin sesini işitecek olursa, yemek odasından ayrılmaya sevinciyle aşağıya inerdi. Müşterinin işini ağır ağır görürdü. Yalnız kaldığı zaman da yukarı çıkmaktan ürküp alabilirdiğince uzun zaman tezgâhın arkasına oturur, gözlerinin önünde Grivet ile Olivier'in bulunmamasından gerçek bir sevinç duyardı. Dükkânın nemli havası alev gibi yanan ellerinin ateşini yatıştırırdı. Orda her zamanki, en ciddi düşlerine daldardı.

Ne yazık ki böyle uzun zaman kalamazdı. Camille Thérèse'in yokluğuna kızar, perşembe akşamları, dükkânı, yemek odasına yeğlemenin nedenini bir türlü anlayamazdı. Parmaklığa abanır, gözleriyle karısını arar:

-Orada ne yapıyorsun ayol, neye yukarı çıkmıyorsun? Grivet'de öyle bir şans var ki şimdi yine kazandı, diye bağırdı.

Genç kadın zorla kalkar, yukarı çıkar, sarkık dudaklarından mide bulandırıcı gülümsemeler dökülen ihtiyar Michaud'nun, karşısındaki yerine otururdu. Saat on bire kadar sandalyesinin üstüne çöker, çevresinde surat eden mukavvadan kuklaları görmemek için kucağında tuttuğu François'ya bakardı.

V

Bir perşembe günü Camille iş dönüşünde geniş omuzlu bir gençle birlikte geldi, onu teklifsizce dükkândan içeri iterken Mme. Raquin'e:

-Anne, dedi, bak bu beyi tanıyor musun?

Yaşlı tuhafiyeci kadın iriyarı gence baktı. Belleğini yokladı, fakat hatırlayamadı. Thérèse bu sahneyi sakın bir tavırla seyrediyordu. Camille:

-Nasıl olur? diye üsteledi, Laurent'i tanıyamadın mı? Baba Laurent'in oğlu küçük Laurent, Jeufosse civarında güzel buğday tarlaları vardı. Hani sabahları okula onunla beraber giderdim; bizim bitişiğimizde oturan amcasının evinden beni almaya gelirdi, hani sen ona reçelli ekmek verirdin, anımsamadın mı?

Mme. Rauquin birdenbire küçük Laurent'i anımsadı. Onu pek fazla büyümüş buldu. Görmeyeli tam yirmi yıl olmuştu. Kadıncağzı bir sürü anı, birçok tatlı dilli, sevecen ilk karşılaştığındaki şaşkınlığı delikanlıya unutturmak istedi. Laurent oturmuştu, gülümsüyor, temiz bir sesle cevap veriyor, çevresine sakın sakın teklifsizce bakıyordu.

-Biliyor musunuz bu muzip, sekiz aydır Orléans demir-

yollarında görevliymiş de ancak bu akşam birbirimizi görüp tanıyabildik. Bu Orléans idaresi o kadar geniş, o kadar önemli bir yer ki!

Camille bu son sözleri, gözlerini büyütüp dudaklarını ısırarak, koca bir makinenin ufacık bir çarkı olmaktan onur duyarak söylemişti. Başını sallayarak devam etti:

-Ah, fakat o hem sağlıklı, hem tahsilli. Daha şimdiden bin beş yüz frank kazanıyormuş. Babası onu koleje koymuş, hukukta okumuş, resim de öğrenmiş... Değil mi Laurent? Artık yemeği bizimle yersin.

Laurent hiç sıkılmadan:

-Hay hay, yanıtını verdi; şapkasını çıkarıp, sandalyesinde iyice yayıldı. Mme. Raquin tencerelerine koştu. O ana kadar ağzını hiç açmamış Thérèse, yeni konuşma başlıyordu. Şimdiye kadar hiç tam erkek görmemişti. Uzun boylu, güçlü kuvvetli, genç yüzlü Laurent onu şaşırtmıştı. Siyah sık saçlı basık alnını, dolgun yanaklarını, kırmızı dudaklarını, sağlıklı bir görünümü olan düzgün yüzünü bir tür şaşkınlık ve beğeniyle seyrediyordu. Bakışları bir süre ensesine takıldı. Bu ense kısa, geniş, toplu ve kuvvetliydi. Sonra kendini unutup delikanlının dizlerinin üstünde duran ellerine dikkatle bakmaya başladı; parmakları dört köşeydi: Yumruğu herhalde pek güçlü olmalıydı; bir öküzü tepeleyebilirdi. Laurent ağır yürüyüşü, yuvarlak sırtı, kesin hareketleri, sakın ve inatçı tavrıyla tam bir köylü çocuğuydu. Giysisinin altında, dolgun ve gelişmiş adaleli, sağlam ve sık etli bir vücut

hissediliyordu. Thérèse onu yumruklarından yüzüne kadar merakla inceliyor, gözleri boğa gibi ensesine kaydıkça hafif hafif ürpertiler duyuyordu.

Camille arkadaşına kendinin de çalıştığını göstermek için Buffon ciltlerini, onar santimlik formalarını yaydı. Sonra bir müddetten beri kendi kendine sorduğu bir soruya yanıt veriyormuş gibi:

-Herhalde karımı sen de tanıyorsundur, dedi. Vernon'da bizimle beraber oyun oynayan o küçük yeğenimi anımsıyor musun?

Laurent, Thérèse'in yüzüne bakarak:

-Madamı gayet iyi hatırladım, dedi.

Thérèse bu ta içine işleyen dimdik bakışlardan sıkıldı. Zoraki bir gülümsemeyle Laurent'la kocasına birkaç söz söyledi; sonra hemen halasının yanına gitti. Üzülüyordu.

Sofraya oturdular. Çorbaya başlarken Camille arkadaşıyla ilgilenmek zorunluluğunu duyarak sordu:

-Baban nasıl?

Laurent:

-Bilmem, aramız açık, beş yıldır mektuplaştığımız yok, yanıtını verdi.

Böyle çirkin bir durum karşısında şaşkınlığını gizleyemeyen Camille:

-Bak hele! diye bağırdı.

-Evet, mübarek adamcağızın kendine özgü fikirleri var-

dır. Bütün komşularıyla davalı olduğu için bir gün kusursuz bir avukat olur da davalarını kazanırım düşleriyle beni koleje koydu. Ah Laurent, babam yalnız çıkarını düşünür; deliliklerinden bile yararlanmak ister.

Gittikçe daha çok şaşırın Camille:

-E, sen avukat olmak istemedin mi? dedi. Arkadaşı gülerек:

-Allah hakkı için istemedim... İki yıl babamın pansiyon parası diye gönderdiği bin iki yüz frangı almak için derslere gidiyormuşum gibi yaptım. Kolejden bir ressam arkadaşım ile beraber oturuyordum. Ben de resim yapmaya başladım. Bu beni eğlendiriyordu. Yorucu olmayan eğlenceli bir meslek. Bütün gün sigara içiyor, gevezelik ediyorduk...

Raquin ailesinin gözleri faltaşı gibi açılıyordu.

Laurent:

-Maalesef, diye devam etti, bu böyle daha fazla süremezdi. Babam kendisine yalan söylediğimi anladı, ayda yüz frangımı bir güzel kesti, beni de kendisiyle beraber tarla sürmeye, yanına çağırdı. O zaman ben de kutsal resimler yapıp satmaya kalkıştım. Para getirmedi. Açlıktan öleceğimi anlayınca sanata “cehennemin dibine gitsin” dedim, bir iş aradım. Babam her halde yakında ölür. Hiçbir iş yapmadan geçinmek için onu bekliyorum.

Laurent sakın bir sesle konuşuyordu. Durumunu ortaya koyan öyküyü birkaç kelimedede anlatmıştı. Aslında bu, ateşli tutkuları ve kolay ve devamlı zevkleri için ısrarlı ar-

zuları olan tembelin biriydi. Bu güçlü kuvvetli koskoca beden zamanını tembel tembel yatarak, şiddetli arzularını doyurarak geçirmek istiyordu. Hiçbir iş yapmadan, yerinden kıpırdamadan, herhangi bir çabanın arkasından koşmak bahtsızlığına düşmeden iyi yemek, güzel güzel uyumak zevklerine tümüyle kavuşmak istegindeydi.

Avukatlık mesleği onu yıldırmıştı. Toprağı sürmek fık-rinden de tüyleri ürperiyordu. Bir tembel işi bulurum ümi-diyle kendini sanata attı. Fırça ona kullanılması kolay bir alet gibi görünmüştü; üstelik, başarıyı da kolay elde edilir bir nesne zannetmişti. Ucuz bir zevk sefa hayatı, kadınlar-la dolu, sedirler üstünde rahat rahat geçen, bol bol yemek-li, içkili güzel yaşam düşlüyordu. Bu hayal Laurent baba paraları yolladığı müddetçe devam etmişti. Fakat artık otuz yaşına gelen delikanlı, ufukta sefaleti fark edince dü-şünmeye başladı. Yokluğun karşısında yılgınlık duydu. Sa-natın en büyük zaferi için bile, gününü ekmeksiz geçirme-ye razı olamazdı. Büyük iştahını dindiremeyeceğini gördü-ğü gün, dediği gibi resmi defetti. Zaten ilk resim deneyle-ri ortanın aşağısında kalmıştı. Onun köylü gözü, doğayı ancak kirli ve zarafetten uzak görebiliyordu. Pis, buruşuk ve fena gerilmiş tuvalleri bütün eleştirilere meydan oku-yordu. Zaten hiçbir zaman sanatçıyım diye gururlanma-mıştı. Fırçaları atmak gerektiği zaman da çok büyük acı duymadı. Asıl kolejli arkadaşının atölyesinden, zevk ve se-fa içinde yuvarlandığı bu geniş atölyeden yoksun kaldığı-na üzülmüştü. Bir de hevesleri, arzuları kesesine elveren model kadınlardan ayrıldığına canı sıkılıyordu. Bu kaba sa-

ba eğlence hayatı onda yakıp kavuran, şehvi ihtiyaçlar bırakmıştı. Yine de memurluk hayatında rahat ve serbestti. Onu yormayan, zihnini uyuşturan bu işi günden güne seviyordu. Yalnız iki şey onu sinirlendiriyordu: Kadından mahrum olmak, lokantaların, obur açlığını tatmin edemeyen on sekiz sous'luk yemeği.

Camille bön bir şaşkınlıkla bakıyor, onu dinliyordu.

Bu çelimsiz, ve dermansız çocuk hiçbir zaman böyle bir arzu ile sarsılmamıştı. Arkadaşının anlattığı atölye hayatını bir çocuk safdiliğiyle gözünün önüne getiriyordu. Çıplak vücutlarını teşhir eden o kadınları düşünüyordu. Laurent'e sordu:

-Böyle senin önünde soyunan kadınlar oldu mu?

Laurent sapsarı kesilen Thérèse'e bakarak:

-Elbette, diye güldü. Camille çocukça gülüyordu.

-Herhalde üzerinde garip bir etki yapmıştır. Ben ol-sam sıkılırım. İlk gördüğünde herhalde sen de aptallaşmışsındır.

Laurent kocaman ellerinden birini açtı. Avucuna dikkatle bakarken parmakları hafifçe titremeye başladı; yanakları kızardı. Kendi kendine konuşur gibi:

-İlk defa, dedi, zannederim ki bu hali tabii buldum; bu musibet sanat epey eğlenceli ama insana on para getirmiyor. Kızıl saçlı, fevkalade güzel bir modelim vardı: Parlak, sıkı etli bir vücut, nefis bir göğüs, geniş kalçalar...

Laurent başını kaldırdı; önünde Thérèse'i sessiz ve hare-

ketsiz gördü. Genç kadın hiç gözünü ayırmadan ona bakıyordu. Mat siyah gözleri sonsuz iki kuyu gibiydi. Yarı aralık dudaklarının arasından ağzının şeffaf pembeliği görünüyordu. Ezilmiş, yığılmış bir halde dinliyordu.

Laurent'ın gözleri Thérèse'den Camille'e gitti. Eski ressam, gülümsememek için kendini zor zaptetti. Cümlesini genç kadının gözleriyle takip ettiği serbest ve şehvetli bir hareketle bitirdi. Yemeğin sonuna gelmişlerdi. Madame Raquin bir müşteriye bakmak için aşağıya inmişti.

Sofranın örtüsü kalkınca birkaç dakikadır düşünceli duran Laurent birdenbire Camille'e:

-Biliyor musun? dedi, senin bir portreni yapmalı.

Bu fikir Madame Raquin'le oğlunu çok memnun etti. Thérèse sesini çıkarmadı.

-Şimdi yaz, daireden saat dörtte çıkıyoruz; akşamları gelirim, sen iki saat durursun. Bir haftalık iştir.

Camille sevincinden kıpkırmızı kesilerek yanıt verdi:

-Tamam! Akşam yemeklerini bizde yersin; ben saçlarını kıvırtırım, siyah redingot giyerim.

Saat sekizi çalışıyordu. Grivet'le Michaud çıkageldi; arkalarından Oliver ile Susanne da gecikmedi.

Camille arkadaşını tanıttı; Grivet dudaklarını ısırıldı. Maşının, onunkinden daha hızlı arttığı Laurent'dan nefret ediyordu. Zaten yeni bir konuğun bu meclise girmesi bir sorundu. Raquin'lerin konukları bir yabancıya soğuk davranmadan edemiyorlardı.

Laurent tahammüllü ve terbiyeli davrandı; vaziyeti kavramıştı; hoş a gitmek, bir anda kendini kabul ettirmek istedi. Öyküler anlattı. Gürültülü kahkahalarıyla meclisi şenlendirdi, Grivet'nin bile dostluğunu kazandı.

Thérèse o akşam dükkâna inmek için bahane aramadı. Sandalyesinin üstünde on bire kadar oturdu, oynadı, konuştu: Yalnız, artık kendisiyle meşgul olmayan Laurent'la göz göze gelmekten sakındı. Bu adamın zevk düşkünü hali, dolgun sesi, çapkın çapkın gülüşü, bedeninden yayılan güçlü keskin kokular, genç kadını altüst ediyor, onda asabi heyecanlar uyandırıyor.

VI

Laurent o günden sonra hemen hemen her akşam Raquin'lere gelmeye başladı. Port-aux-Vins'in karşısında St. Victor sokağında ayda on sekiz franga, mobilyalı bir odada oturuyordu. Bu oda çatı arasında olmasına karşın altı metre kare genişliğinde, tavandan enfiye kutusu gibi yarı açık, gökyüzüne bir penceresi olan oda idi. Laurent bu çatı odasına olabildiğince geç gelirdi. Camille'le karşılaşmadan önce kafelerde sürtmeye parası yetişmediğinden akşam yemeklerini yediği sütçüde oturur, piposunu tüttürerek, üç sou'ye konyaklı kahve içerdi. Sonra yavaşça rıhtımın üstünde işsiz güçsüz dolaşarak, hava ılıksa bankların üstünde otura otura St. Victor sokağına gelirdi. Pont - Neuf geçidindeki dükkân onun için sıcak, sevimli, rahat, sohbet içinde dostluk gördüğü bir çevre olmuştu. Konyaklı kahve parasını da tasarruf edip Madame Raquin'in nefis çayını mideye indiriyordu. Saat ona kadar kendi evindeymiş gibi yediklerini sindiriyor, rahat rahat oturuyor, dükkânı kapamak için Camille'e yardım ettikten sonra evine gidiyordu.

Bir akşam sehpasını, boyalarını getirdi. Ertesi gün Camille'in portresine başlaması gerekiyordu. Bir tual alındı,

inceden inceye hazırlıklar yapıldı; sanatçı, sonunda karı kocanın yatak odasında işe başladı.

-Orası daha aydınlık, diyordu.

Başı çizmek üç akşam sürdü. Karakalemi tuvalin üstünde itina ile, küçük küçük darbelerle hafif hafif yürütüyordu. Kuru ve sert hatlarının kaba saba hali, primitif resim ustalarının çizgilerini hatırlatıyordu.

Camille'in yüzünü, öğrencinin bir akademi nüshasını kopya etmesi gibi kararsız bir elle, asık suratlı bir ifade veren beceriksiz bir sadakatle kopya etti. Dördüncü gün tuvalin üstüne küçük küçük renkler koydu ve fırçanın ucuyla boyamaya başladı; ufak, kirli, vuruşçuklarla tuvali lekeliyor, sanki kurşunkalem kullanıyormuş gibi kısa ve sık taramalar yapıyordu.

Her ara verilişin ardından Madame Raquin'le Camille şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Laurent sabretmek gerektiğini, resmin gitgide Camille'e benzeyeceğini söylüyordu.

Portre yapılmaya başladığından beri Thérèse atölye haline giren odadan çıkmaz olmuştu. En ufak bir bahane ile halasını tezgâhın arkasında yalnız bırakıp yukarıya çıkıyor, Laurent resim yaparken dalıp kalıyordu.

Daima ciddi, daha solgun, daha sessiz oturup nefes almadan fırçaların hareketini izliyordu. Ne var ki bu manzara onu pek eğlendirmiyordu; oraya bir güçle çekilmiş gibi geliyor, çivilenmiş gibi kalıyordu.

Laurent ara sıra ona dönüp, gülümseyerek portrenin

hoşuna gidip gitmediğini soruyordu. Thérèse kısa yanıt veriyor, ürperiyor, sonra yine kendinden geçik haline dönüyordu.

Laurent akşamları St. Victor sokağına dönerken uzun uzun muhakemeler yürütüyordu. Thérèse'in âşığı olsam mı, olmasam mı? diye iç çatışmalarına dalıyordu.

-İşte bir kadıncağız ki, diyordu, ben istersem metresim olabilir, her zaman arkamda beni inceliyor, beni ölçüyor, beni tartıyor.. Çarpıntılar geçiriyor, yüzü çok tuhaf; sessiz ve ihtiraslı; bir âşığa gereksinimi olduğu kesin; bu onun gözlerinde okunuyor... Camille hiç kuşkusuz zavallı bir koca.

Laurent içinden arkadaşının o ucuz benzini, zayıflığını düşündükçe kendi kendine gülüyordu. Sonra gene düşünce yürütüyordu:

-Bu kadın o dükkânın içinde sıkılıyor. Ben oraya gidiyorum, çünkü gidecek başka yerim yok. Böyle olmasa beni Pont Neuf geçidinde kimse göremezdi. Bir kadın öyle bir yerde ölür. Onun hoşuna gidiyorum, buna eminim; o halde niye ben olmayayım da başkası olsun?

Duraklıyor, hodbinliğe kapılıyor, dalgın dalgın Seine Nehri'nin akışına bakıyordu.

-İnan olsun umurumda bile değil. İlk fırsatta kucaklarım... Derhal kollarıma düşeceğine yemin ederim.

Gene yürümeye başlıyor, gene kararsızlaşıyordu:

-Üstelik çirkin de, uzun bir burnu, koskoca bir ağzı

var. Zaten hoşuma da gitmiyor. Belki başım belaya girer. Bu noktayı iyi düşünmeli...

Çok ihtiyatlı olan Laurent tam bir hafta bu düşünceleri zihninde evirdi, çevirdi. Thérèse'le ilişkisinin yol açabileceği bütün tehlikeleri hesapladı. Ancak gerçekten çıkarı olacağına kanaat getirdikten sonra bu serüvene atılmaya karar verdi.

Ona göre Thérèse hakikaten çirkindi, ondan hoşlanmıyordu. Ama ne de olsa ona bedavaya mal olacaktı. Azıcık para karşılığında elde ettiği kadınlar, ne Thérèse'den daha güzeldi, ne de onları sevdiği vardı. Tasarruf fikri, onu arkadaşının karısını elde etmeye itiyordu. Öte yandan da zevkini doyuma ulaştırmayalı uzun zaman geçmişti; para azdı, yoksunluğa katlanıyordu. Bu fırsatı kesinlikle kaçırmak istemiyordu. Nihayet iyi idare edilecek olursa böyle bir ilişkinin kötü sonuçları olamazdı. Thérèse'in her şeyi saklamakta çıkarı vardı, ne zaman isterse onu kolayca bırakabilirdi; Camille'in her şeyi keşfedip kızacağını, bir kötülük yapmaya kalkışacağını farzetse bile onu bir yumrukta yere serebilirdi. Örneğin her taraftan Laurent'a kolay ve uygun görünüyordu.

O günden itibaren rahat rahat zamanını kolladı. İlk fırsatta açıktan açığa harekete geçmeye karar vermişti. Gelecekte de tatlı geceler görüyordu. Bütün Raquin'ler onun keyfine hizmet edeceklerdi. Thérèse kanının ateşini söndürecek, Mmc. Raquin bir anne gibi onu nazlandı-

racak, Camille akşamları karşısında hoşbeş ederek dükkânda onun iç sıkıntısını giderecek.

Portre bitiyor, fırsat ele geçmiyordu. Thérèse acı ve heyecan içinde hep oradaydı. Fakat Camille hiç odadan dışarı çıkmıyordu. Laurent onu bir saat bile uzaklaştıramadığı için kederleniyordu. Sonunda bir gün geldi, ertesi gün resmin biteceğini haber vermek gerekti. Mme. Raquin yemeği hep beraber yiyip ressamın eserini kutlayacaklarını bildirdi.

Ertesi gün Laurent tuvalin üstüne son fırçaları vurduğu zaman resmin ne kadar çok benzediğini söylemek için bütün aile toplanmıştı. Portre yer yer morumsu, kirli kurşuni, kaba saba bir şeydi. Laurent parlak renkleri donuklaştırmadan, kirletmeden kullanamıyordu. Elinde olmadan modelinin soluk renklerini abartmış ve Camille'in yüzü suda boğulan bir adamın yeşilimtrak rengini almıştı. Buruşuk tüval hatları titrek gösterdiği için meşum benzeyiş daha çok göze çarpıyordu. Fakat Camille çok memnundu; tuvali üstünde daha kibar bir hali olduğunu söylüyordu.

Çehresini takdirle seyrettikten sonra iki şişe şampanya alacağını söyleyip çıktı. Mme. Raquin tekrar dükkâna indi. Laurent Thérèse'le yalnız kaldı.

Genç kadın büzülüp kalmış, belli belirsiz önüne bakıyordu. Ürpermeler içinde bekliyor gibiydi. Laurent tereddüt etti. Tuvali tetkik ediyor, fırçalarıyla oynuyordu. Zaman geçiyordu, Camille neredeyse dönecek, bu fırsat da

belki bir daha ele geçmeyecek. Ressam birdenbire döndü, kendini Thérèse'in karşısında buldu. Bir iki saniye birbirlerine baktılar.

Sonra Laurent sertçe eğildi, genç kadını tutup göğsüne çekti, başını arkaya atıp dudaklarını kendi dudaklarının altında ezdi. Kadın ilkin hiddetle hırçın bir şekilde karşı koydu. Sonra birdenbire kendini bıraktı, yere döşemenin üzerine kaydı. İkisi de hiçbir söz söylemedi. Sahne sessiz ve sert geçmişti.

VII

Âşıklar başlangıcından itibaren aralarındaki bağı gerekli, kaçınılmaz ve doğal buldular. Daha ilk buluşmalarında ilişkileri yıllardır sürüyormuşçasına sıkılmadan kızarmadan, birbirlerine sarıldılar, senlibenli oldular. Yeni konumlarında da tam bir küstahlıkla rahat rahat, istedikleri gibi yaşıyorlardı.

Buluşma saatlerini saptadılar: Thérèse çıkamadığı için Laurent'in gelmesi kararlaştırıldı. Genç kadın açık ve emin bir sesle ona bulduğu çözümü anlatıverdi. Buluşmaları, karıkocanın odasında olacaktı. Laurent geçide giden aralıktan içeri girecek, Thérèse de ona merdiven kapısını açacaktı. Bu sırada Camille dairesinde, Madame Raquin de aşağıda dükkânda bulunacaktı. Cüretli hareketler ancak orada korkusuzca başarılabilirdi.

Laurent kabul etti. Onun ihtiyatında düşüncesiz kaba bir cesaret, yumruğuna güvenen bir adamın cüreti vardı. Metresinin ciddi ve sakin hali onu, önüne bu kadar cesaretle serilen bu muhabetten yararlanmaya itti. Bir bahane buldu, şefinden iki saatlik izin aldı. Pont-Neuf geçidine koştu.

Daha geçidin kapısında içini tutuşturan arzular duymaya başladı. Yapay takılar satan kadın, tam onun gireceği arada kapısının karşısında oturuyordu. Kadının meşgul olmasını, bir işçi kızın gelip birkaç paraya bakır bilezik, yüzük almasını beklemek gerekti. Sonra hemen aralıktan içeri daldı, nemden kabarmış duvarlara tutuna tutuna karanlık, dar merdivenden çıktı. Ayakları taş basamaklara çarpıyor, her çarpışta göğsünü baştan başa bir ateşin kapladığını hissediyordu. Bir kapı açıldı; eşikte beyaz bir ışığın ortasında Thérèse'i bir etek buluzla saçlar arkaya sımsıkı toplanmış, pırıl pırıl gördü. Genç kadın kapıyı kapadı, Laurent'ın boynuna sarıldı. Vücudundan henüz yıkanmış bir tenin ve temiz çamaşırların güzel kokusu yayılıyordu.

Laurent şaşırmış, metresini güzel görmüştü. Karşındaki bu kadını hiç görmemişti. Thérèse yumuşak ve kuvvetli haliyle yüzünde ateşli pırıltılarla ve ihtiraslı gülüşleriyle başını arkaya atarak onu kucaklıyordu. Sevdiği kadının yüzü değişmişti; çılgın ve istekli bir hali vardı. Nemli dudakları, tutuşmuş gözleriyle pırıl pırıl parlıyordu. Büyük bir tutku içinde gergin ve kıvrım kıvrım kıvranan genç kadının garip bir güzelliği vardı. Yüzü sanki içinden aydınlanıyor, teninden alevler fışkırıyordu. Tutuşan kanı, gerilen sinirleri, etrafına sımsıcak buğularla içine kadar işleyen yakıcı bir hava yayıyordu.

Daha ilk öpüşmede bütün şuhluğunu gösterdi. Doyurulmamış bedeni kendini kapıp koyuverdi. Sanki bir uy-

kudan uyanıyor, ihtiras içinde yeniden doğuyordu. Camille'in çelimsiz kollarından Laurent'ın kuvvetli kollarına geçiyor ve bu küçük adamın yaklaşması, onu uyuşukluktan uyandıran ani bir şiddetle sarsıyordu. Kadın sinirlerinin bütün içgüdüleri duyulmamış bir şiddetle belirdi. Zayıf ve hemen hemen bakir vücudunda annesinin damarlarını tutuşturan kanı dolaşp şiddetle atmaya başladı. Dünyaya hiç aldırılmazcasına sarılıyor, tepeden tırnağa kadar her tarafını uzun titremeler kaplıyordu.

Laurent hiç böyle bir kadına rastlamamıştı. Şaşırdı, yadırgadı. Metresleri, umumiyetle onu bu türlü çılgınlıklarla karşılamazlardı. Soğuk, kayıtsız buselere bezgin ve tok aşklara alışmıştı. Thérès'in hıçkırıkları, buhranları, bütün zevk dürtülerini tahrik etmekle beraber onu korkutur gibi de oldu. Kadını bıraktığı zaman sarhoş gibi sallanıyordu. Ertesi gün ihtiyatlı ve kurnaz dinginliğine yeniden kavuşunca, kendi kendine, öpücüklerinden humma nöbetlerine tutulduğu bu sevgilinin yanına gidip gitmemeyi düşündü. Önce kesinlikle gitmemeye karar verdi, sonra gevşedi. Thérèse'i unutmak, onu çıplaklığı ve şiddetli, tatlı okşamalarını bir daha görmemek istiyordu, fakat o daima, kollarını avutulmaz bir halde uzatmış oradaydı. Bu manzaranın sebep olduğu maddi ıstırap dayanılmaz bir hale gelmişti.

Dayanamadı, yeniden bir randevu aldı ve Pont-Neuf geçidine gitti.

Thérèse o günden itibaren onun hayatına girmişti. He-

nüz bunu benimsememişti, ama kabul etmek zorunda kaldı. Korktuğu saatler, tedbirli davrandığı anlar olmuştu; kısacası bu ilişki onu tatsız bir halde sarsıyordu. Ne var ki korkuları, üzüntüleri arzularının karşısında yok olup gidiyordu. Buluşmalar birbirini izledi.

Thérèse'in böyle tereddütleri yoktu. Hiç sakınmadan kendini koyuveriyor, ihtirasının sevkettiği tarafa dosdoğru gidiyordu. İçinde bulunduğu şartların şimdiye kadar belini büktüğü bu kadın nihayet doğruluyor, hayatını anlatarak bütün varlığını çıırçıplak ortaya döküyordu.

Bazen kollarını Laurent'ın boynuna dolar, göğsünün üstünde sürtünerek hâlâ soluyan bir sesle:

-Ah, bilsen derdi, ne kadar ıstırap çektim. Bir hasta odasının sıcak rutubeti içinde büyüdüm. Camille'le beraber yatardım. Geceleri vücudundan yayılan fena kokudan midem bulanır, ondan uzaklaştırdım. Huysuz ve inatçıydı; ben de içmedikçe ilacını içmezdi. Halamı memnun etmek için bütün ilaçlardan içmeye mecbur olurdum. Nasıl oldu da ölmedim, bilmiyorum... Beni bunlar çirkinleştirdiler zavallı dostum! Nem varsa çaldılar. Sen, beni benim seni sevdiğim kadar sevemezsin.

Ağlıyor, Laurent'ı kucaklıyordu. Gizli bir kinle devam etti:

-Onlara kötülük etmek istemem, beni büyüttüler; beni yoksulluktan kurtarıp korudular... Fakat ortada kalmayı onların bu iyiliklerine yeğlerdim. Açık havaya dehşetli ihtiyacım vardı. Küçükken çıplak ayak sokaklarda toz top-

rak içinde koşmayı, çingeneler gibi dilenmeyi düşlerdim. Bana, annemin Afrika kabilelerinden birinin reisinin kızı olduğunu söylediler; kendisini çok düşündüm ve anladım ki benim kanım, dürtülerim anneme çekmiş. Ondan hiç ayrılmamak, kum denizlerini onun sırtında asılı olarak geçmek isterdim... Ah ne gençlik! Şimdi bile. Camille'in hırıldadığı odada geçirdiğim uzun günleri hatırladıkça içimden nefret ve isyan duyuyorum. Ateşin karşısında çömelir, kollarımın bacaklarımın kaskatı kesildiğini duyarak, kaynayan ıhlamura sersem sersem bakardım. Kımıldayamazdım da, gürültü etsem halam darılırdı. Daha sonraları nehir kıyısındaki evde çok eğlendim. Fakat bir kere sersemlemiştim, ancak yürüyebiliyor, koşarsam düşüyordum. Sonra beni diri diri bu kuytu dükkâna gömdüler.

Thérèse derin derin soluyordu. Kollarının olanca gücüyle âşığına sarılıyor, intikam alıyordu. Burnunun ince ve zarif kanatları asabi çırpıntılarla hareket ediyordu.

-Beni ne kadar kötü ettiklerine inanamazsın. Beni ikiyüzlü, yalancı bir insan haline getirdiler. Kendi bayağı ılımlılıkları içinde beni boğdular; anlayamıyorum, nasıl oluyor da hâlâ damarlarımda kan dolaşıyor... Gözlerimi kapadım, onlar gibi donuk ve ahmak bir yüz ifadesi takındım, onların ölü hayatlarını sürdürdüm. Sen beni gördüğün zaman hayvan gibiydim değil mi? Ağır duruyordum, ezilmiş ve aptallaşmıştım. Hiçbir umudum kalmamıştı; bir gün kendimi Seine Nehri'ne atmayı düşünüyordum. Fakat böyle bunalıma düşünceye kadar gecelerce ne kötü anlar geçirdim. Ötede, Vernon'daki evde, soğuk odamda

feryatlarımı saklamak için yastıkları ısırırdım, dövünürdüm. Kendimi bir korkak alçak gibi görüyordum. Kanım alev alev tutuşuyordu, neredeyse kendi bedenimi parçalayacaktım. İki kez başımı alıp kaçmak istedim, cesaret edemedim; tiksindirici şefkatleri, ruhsuz iyilikleriyle beni uysal bir hayvan haline getirmişlerdi. Ben de yalan söyledim, sürekli yalan söyledim. İçimden dayak atmak, ısır-mak ister, fakat son derece sakın, sessiz dururdum.

Genç kadın nemli dudaklarını Laurent'ın koluna silerek azıcık duruyor, biraz sustuktan sonra konuşmasını sürdürüyordu.

-Camille'e evlenmeyi neden kabul ettiğimi hiç bilmiyorum. Bir nevi kayıtsızlıkla hayır diyemedim. Bu çocuğa acıyordum. Onunla oymadığım zaman parmaklarımın vücuduna balçık çamuruna batar gibi gömüldüğünü hisse-derdim. Onunla evlendim, çünkü halam öyle istiyordu. Sonra onun için hiçbir sıkıntıya girmeyeceğimi de hesaba katıyordum... Kocam yine daha altı yaşında iken beraber yattığım o hastalıklı çocuktu: o kadar zayıf, o kadar mız-mızdı; beni bir zamanlar o denli tiksindiren o hasta çocuk kokusu hâlâ üstündeydi. Bütün bunları sana onu kıskan-mayasın diye söylüyorum. Midem ağzıma gelirdi. İçtiğim ilaçları hatırladıkça ondan uzaklaşır ve müthiş geceler geçirirdim... Fakat sen, sen...

Thérèse doğrulup kendini arkaya atıyor, parmakları Laurent'ın güçlü ellerinde, onun geniş omuzlarına, koskoca enseşine bakarak:

-Ben, seni seviyorum. Seni, daha Camille dükkâna ilk ge-

tirdiği gündenberi seviyorum, dedi. Belki bir kerede sana tamamıyla teslim olduğum için bana iyi gözle bakmayabilirsin, hakkın var... Nasıl oldu bilmem... Onur duydum.. Hiddet duydum... Bu odada beni ilk defa kucakladığın, yere attığın zaman seni dövmek istedim. Bilmiyorum, seni nasıl sevdim. Daha çok senden nefret ederdim. Seni görmek beni tahrik ederdi, bana ıstırap verirdi. Sen burada olduğun zamanlar sinirlerim kopacak derecede gerilir, kafam boşalır, gözümü kan bürürdü. Ah ne ıstırap çekerdim yine de o ıstırabı arardım; gelmeni beklerdim, senin soluşunun havasında gezinmek, senin giysilerine sürtünmek için oturduğun sandalyenin etrafında dolaştırdım, yanından geçerken kanın üzerime ateş püskürtüyormuş gibi gelirdi. İşte bütün gizli isyanlarıma karşın beni sana çeken, yanında tutan kuvvet, seni saran bu ateşli havaydı. Hatırlıyor musun, burada resim yaptığın zaman kaçınılmaz bir güç beni hep senin yanına sürüklerdi, kırıp geçiren zevkler duyarak senin havanı solurdum. Buse dilenir gibi göründüğümün farkındaydım. Bu tutsaklığımdan utanır, bana dokunacak olursan düşeceğimi hissederdim. Zaaflarıma kapılıp, senin bir gün beni kollarına almak istemeni beklerken soğuktan donmuş gibi tir tir titrerdim.

Thérèse intikamını almış da gururlanıyormuş gibi ürperer ürperer susuyordu. Kendinden geçerek Laurent'ı göğsünün üstünde sıkıyor, sonra bu çıplak buz gibi odada müthiş bir hayvaniyetle ateşli aşk sahneleri geçiyordu. Her buluşma daha şiddetli krizlere yol açıyordu.

Genç kadın cüretkârlıktan, küstahlıktan hoşlanıyor gibiydi. Hiç tereddüdü, hiç korkusu yoktu. Bir tür zevkle tehlikeyi hiç sayıyor ve bunda bir gurur duyarak kendini bu günah hayatına atıyordu. Âşığının geleceği zaman ihtiyat olmak üzere bütün yaptığı şey, halasına biraz dinlenmek için yukarıya çıktığını söylemekten ibaretti.

Laurent oradayken yürür, konuşur, açıktan açığa hareket eder, gürültü etmekten çekinmeyi aklına bile getirmezdi. Önceleri bazen Laurent korkardı. Thérèse'e usulcacık:

-Aman yarabbi, derdi, bu kadar gürültü yapma kuzum, şimdi Madame Raquin yukarı çıkacak.

Thérèse gülerek:

-Puh, diye cevap verirdi, sen de her şeyden korkarsın. O yerine mılılıdır, buraya gelip de ne yapacak? Bir şeyi çalınacak diye daha çok korkar o. Sonra bir de çık-sın varsın, saklanırsın... Ben de onunla alay ederim... Seni seviyorum.

Bu sözler Laurent'ı pek kandırmıyordu. Onun köylü basireti aşkla henüz bağlanmamıştı. Yine de az alışkanlık ona, fazla korkmadan Madame Raquin'in iki adım ötesinde, Camille'in odasında güpegündüz buluşmalarındaki cüreti kabul ettirdi. Metresi, korkmayanların başına tehlikenin gelmeyeceğini söylüyordu; haklıydı da. Bu âşıklar hiç kimsenin, onları aramak için uğramadığı bu odadan daha emin bir yeri, dünyada bulamazlardı. İnanılmaz bir rahatlık içinde aşklarını doyuruyorlardı.

Ne var ki bir gün Madame Raquin, yeğeninin hasta olup olmadığını merak ederek yukarı çıktı. Genç kadın üç saattir yukarıdaydı. Odanın yemek odasına açılan kapısını kilitlemeyecek kadar cüretli davranmaya başlamıştı. Laurent, ihtiyar kadının tahta merdivenlerden çıkan ağır ayak seslerini duyunca titredi, telaşla yeleşini, şapkasını aramaya başladı. Thérèse onun yüzünün bu garip haline gülüyordu. Kolundan yakaladı, karyolanın ayakucuna iki kat oturttu. Sonra yavaş sesle:

-Orda dur, kıpırdama, dedi. Ötede beride sürünen erkek giysilerini Laurent'in üstüne attı, en üstüne de kendi çıkardığı beyaz etekliği örttü. Bütün bunları hızlı ve kesin hareketlerle, soğukkanlılığını hiç yitirmeden yapıyordu. Sonra saçları darmadağın yarı çıplak, yüzü gözü hâlâ kıpkırmızı bir halde, hâlâ ürpermeler içinde yatağa yattı.

Madame Raquin yavaşça kapıyı açtı. Kedi gibi sessiz adımlarla yatağa yaklaştı. Genç kadın uyur gibi yapıyordu. Laurent beyaz etekliğin altında terler döküyordu. Yaşlı kadın:

-Thérèse, diye şefkatle seslendi, hasta mısın kızım?

Thérèse, gözlerini açtı, esnedi, döndü, şikâyetli bir sesle başının dehşetli ağrıldığını, uyumak istediğini söyleyip: halasından kendisini yalnız bırakmasını rica etti. İhtiyar kadın geldiği gibi gürültü etmeden gitti. İki âşık kıs kıs gülerek şiddetli bir muhabbetle birbirlerine sarıldılar. Thérèse zafer kazanmışçasına:

-İşte gördün ya! dedi. Burada korkulacak hiçbir şey

yok... Bütün bu insanların gözleri kör. Çünkü sevmiyorlar.

Bir başka gün genç kadının aklına garip bir düşünce geldi. Bazen deliden farksız olur, saçmalardı.

Tekir kedi François odanın tam ortasında oturmuştu. Dimdik, hiç kıpırdamadan duruyor, iki iri tekerleği andıran gözleriyle iki âşığa bakıyordu. Şeytansı bir zekâyla onları inceliyor gibiydi. Thérèse, Laurent'a:

-Şu François'ya bak hele, dedi. Sanki olanların tümünü anlıyor da bu akşam Camille'e söyleyecekmiş gibi. Şu kedi, dükkânda konuşmaya başlarsa pek tuhaf olmaz mı söylesene. Doğrusu bizim hakkımızda oldukça güzel öyküler anlatır.

Kedinin konuşabilmesi fikri, genç kadını epey eğlendirdi. Laurent kedinin iri, yeşil gözlerine baktı, vücudunda bir ürpertinin dolaştığını hissetti. Thérèse:

-Bak nasıl anlatacağını göstereyim, dedi. Arka ayaklarının üstüne kalkar, potilerinden biriyle seni, biriyle de beni göstererek: "Bu Madam ile bu Mösyö odada birbirleriyle pek sıkı kucaklaşıyorlar, bana güvenmiyorlar değil ama bu acımasız aşk ilişkileri hiç hoşuma gitmediği için, lütfen ikisini de tutuklayınız. O zaman benim rahatımı bozmazlar... diye bağırır.

Thérèse çocuk gibi eğleniyordu. Kedinin taklidini yapıyor, ellerini kedi pençesi gibi uzatıyor, omuzlarını kedi sırtı gibi kamburlaştırıyordu. François taş gibi hareketsiz onu seyrediyordu. Yalnız gözleri canlı gibiydi.

Burnunun kenarlarındaki iki derin katmer bu tüylü hayvan başına kahkaha atıyormuş gibi bir ifade veriyordu.

Laurent iliklerine kadar donduğunu hissetti. Thérèse'in bu şakasını garip buluyordu; ayağa kalktı, kediye kapıdan dışarı attı. Korkuyordu. Metresi daha onu bütünüyle avucunun içine alamamıştı. İçinde hâlâ, genç kadının ilk öpücüklerinde hissettiği bir nevi huzursuzluk vardı.

VIII

Akşamları Laurent dükkânda pek mutluydu. İşyerinden her zaman Camille'le birlikte dönerlerdi. Mme. Raquin Laurent'ı bir anne sevgisiyle seviyordu. Onun sıkıntı içinde yaşadığını, iyi yemek yiyemediğini, çatı katında kaldığını biliyordu. Bir gün ona sofralarında her zaman için yeri olduğunu söylemişti. Madame Raquin bu genç adamı, ihtiyar kadınların, kendi memleketlerinden gelip, onlara geçmişin anılarını getiren kimselere gösterdikleri cıvıl cıvıl bir sevgiyle seviyordu. Laurent da bu konukseverlikten fazlasıyla faydalanıyordu. İşten çıktıkları zaman eve gelmeden önce, Camille'le rıhtımda gezinirlerdi. İkisinin de bu samimiyette kendilerine göre hesapları vardı. Bu suretle canları daha az sıkılıyor, gevezelik ederek vakit geçiriyorlardı. Sonra Madame Raquin'in çorbasını içmeye gelirlerdi. Laurent ev sahibiymiş gibi dükkânın kapısını açardı. Kendi evindeymiş gibi sigara içerek, yerli yersiz konuşarak sandalyelerin üzerine ata biner gibi otururdu.

Thérèse'in varlığından kesinlikle rahatsız olmazdı. Ona bir dost gibi davranırdı. Şaka eder, bayağı bayağı nezaketler yapmaya kalkar ve yüzünün hiçbir çizgisi kıpırdamazdı. Camille sırtır, karısının Laurent'a verdiği birer hecelik

cevaplardan onların kesinlikle birbirinden nefret ettiğini düşünürdü. Hatta bir gün Thérèse'e, Laurent'a soğuk davrandığı için darılmıştı bile.

Laurent iyi keşfetmişti:

Kadının âşığı, kocasının ahabası, annenin de şımarık çocuğu olmuştu. Şimdiye kadar hiç arzularının böyle tam anlamıyla doyuma ulaştığı koşullar içinde yaşamamıştı.

Raquin ailesinin kendisine sağladığı zevk içinde rahat bir yaşam sürüyordu. Zaten bu aile içindeki durumunu son derece doğal buluyordu. Camille'le barışık bir şekilde vicdan azabı duymadan senlibenli konuşuyordu.

Kendi ihtiyat ve sükûnetinden o kadar emindi ki hareketlerini de, sözlerini de gözetmezdi bile. Mutluluğunu borçlu olduğu bencillik, onu bütün hatalardan koruyordu. Dükkânda bulunduğu sıralarda metresini kucaklamaması gereken, hatta kendisi için hiçbir anlam ifade etmeyen başka bir kadın olurdu. Herkesin önünde onu kucaklamıyorsa bu, bir daha oraya gelmemek kaygısından ileri geliyordu. Yalnız böyle bir sonuç onu durduruyordu. Öyle olmasa Camille'le annesinin ıstıraplarıyla güzelce alay edebilecekti. İlişkileri anlaşılacak olursa bu durumda, onun yerinde kim olursa olsun, bütün yoksul ve aç insanların aynı şekilde davranacağına inanırdı. İkiyüzlü soğukkanlılığı, sakınlı cüreti, yalın, şakacı tavırları bundan dolayıldı. Başına gelecekleri şuur ile düşündüğü yoktu.

Ondan daha sinirli, daha heyecanlı olan Thérèse rol yapmak zorundaydı. Gördüğü terbiyenin sağladığı deneyimli

hilekârlıkla bu rolü kusursuz oynuyordu. İçinin ateşini söndürüp, kapalı ve uyuşmuş görünmek için avutulmaz bir irade harcayarak on beş yıldır yalan söylemişti. Yüzünü donuklaştıran bu maskeyi takınmak ona çok güç gelmezdi. Laurent geldiği zaman Thérèse’i vakarlı, asık yüzlü, daha uzun burunlu, daha ince dudaklı, çirkin, sert, yanına yanaşılmaz bir halde görürdü. Aslında Thérèse’in hareketlerinde abartı yoktu. Eski kişiliğinin rolünü daha sertçe dikati çekmeden olduğu gibi oynuyordu. O, Camille’le Madame Raquin’i aldatmakta acı bir tat duyuyordu. Laurent gibi, arzularının bol bol tatmin edilmesinden gevşemiş bir halde görevinin bilincindeydi. Yaptığı kötülüğü bile rek yapıyordu. Halasıyla Camille’e aptal olmadığını, onun da bir sevgilisi bulunduğunu göstermek için sofradan kalkıp Laurent’ı tam ağzından öpmek için çılgınca isteklere kapıldığı da olurdu.

Bazen ateşi başına vurur, iyi bir artist olduğu halde âşığının orada bulunmadığı ve kendi sırlarını ele vermekten çekinmediği zamanlar, şarkı söylemekten kendini alamazdı. Bu ani neşelenmeler, yeğenini fazla ciddilikle itham eden Madame Raquin’i memnun ediyordu. Genç kadın saksı saksı çiçekler aldı. Odasının penceresini bunlarla süsledi; sonra duvarlara yeni kâğıtlar yapıştırttı. Palissandre ağacından döşeme, halı, perde istedi. Bütün bu süs Laurent içindi.

Doğa ve koşullar bu kadını bu adam için yaratmış, onları birbirine doğru sürüklemiş gibiydi. Bu sinirli ve hile-

kâr kadın ve bu kanlı canlı, kaba saba erkek birbirlerine güçlü bağlarla bağlı bir çift oluşturunuyordu. Birbirlerini karşılıklı koruyor ve tamamlıyorlardı. Akşamları sofrada lambanın soluk ışığında Thérèse'in anlaşılmasız, sessiz maskesinin karşısında Laurent'in gülümseyen kaba yüzüne bakınca, bağlılıklarının kuvveti hissedilirdi.

Bu akşamlar tatlı ve sakin akşamlardı. Bu sessizliğin içinde, bu ılık ve şeffaf gölgenin altında dostça sözler yükseliyordu. Masanın çevresinde toplaşırlar, yemeğin sonunda günün bin bir saçmasından konuşurlar, geçmişin hatıralarından, geleceğin emellerinden söz ederlerdi. Bencilliği tatmin edilen Camille, Laurent'ı olabildiğince seviyordu. Laurent da ona aynı derecede muhabbet gösteriyor gibiydi. Aralarında dostça cümleler, hizmete hazır tavırlar, karşısındakinin isteğini anlayan bakışlar olurdu. Madame Raquin o sakin yüzüyle, bütün huzurunu çocuklarının çevresine ve onların soludukları sakin havaya vakfetmişti.

Bu hale, birbirinin duygularını tanıyan, dostluklarının güveni içinde rahat ve dingin yaşayan eski tanış insanların birleşmesi denilebilirdi.

Thérèse hareketsiz ve ötekiler gibi sakin bir halde bu bayağı neşeye, bu yüzü gülen sessizliğe bakardı. İçinden vahşi vahşi güler, yüzü soğuk duruşunu korurken, içten içe bu durumla alay ederdi. Daha birkaç saat önce bitişik odada, zevkin bütün incelikleriyle yarı çıplak, saçlar dağınık bir halde Laurent'ın kucağında olduğunu düşünür, bu çılgın

ihiras saatlerini bütün ayrıntılarıyla hatırlar, belleğinde yeniden yaşar ve bu ateşli sahneyi şimdi gözünün önündeki ölü sahneyle karşılaştırırdı. O, bu saf insanları nasıl da aldatıyordu. Ve zafer kazanmışçasına bir küstahlıkla aldattığından dolayı ne kadar mutluydu. Oracıkta, iki adım ötede, şu incecik bölgenin arkasında odasına bir erkek alıyor, oracıkta günahın bütün hırsları içinde yuvarlanıyordu.

Âşığı, bu saatte de kocasının bir arkadaşı, bir nevi budala bir sığıntı, hiç kaygı duymaması gereken bir yabancı oluyordu. Bu acımasız komedi, bu hayatın yalancılığı, gündüzün öpüşmelerinin gece oynanan kayıtsızlık oyunuyla karşılaştırılması, genç kadının kanındaki ateşi yeniden körüklerdi.

Tesadüfen Madame Raquin'le Camille aşağı incek olsalar, Thérèse bir sıçrayışta kalkar, dudaklarını sessizce, hayvani bir şiddetle âşığının dudaklarına yapıştırır, soluk soluğa, boğulurcasına, ta tahta merdiven basamaklarının sesini duyuncaya kadar öylece kalırdı. Sonra hızlı bir hareketle yerine geçer, gene asık suratını takınırdı. Laurent sakın bir sesle Camille'le yarıda kalan konuşmasına devam ederdi. Bu, sakın bir gökte, çabuk ve göz kamaştırıcı bir ihtiras şimşeği gibi olurdu.

Perşembe akşamları biraz daha canlı geçerdi. O günlerde ölecek kadar sıkılan Laurent toplantıların hiçbirini kaçırmamayı da görev edinmişti. Önlem olarak Camille'in arkadaşlarınca tanınmak ve itibar görmek istiyordu. Grivet ile Michaud'nun, yaverlerini dinlemek zorun-

daydı; Michaud hep aynı cinayet ve hırsızlık öykülerini anlatır, Grivet de hep dairesinden, çevresindeki çalışanlardan, şeflerinden söz ederdi. Laurent, aptallıklarına dayanılabilen Olivier ile Suzanne'a sığınır, domino oyununun başlamasını dört gözle beklerdi.

Thérèse buluşma günlerini ve saatlerini bu Perşembe akşamları kararlaştırırdı. Veda kargaşalığı arasında Madame Raquin'le Camille, konukları geçidin kapısına kadar uğurladıkları sırada genç kadın Laurent'a yaklaşır, alçak sesle söyler, elini sıkardı. Hatta bazen herkesin arkası dönükken şecaat gösterir gibi adamı kucaklardı.

Tam sekiz ay bu örtülü coşku yaşamı sürdü. Âşıklar mutluluğun doruğunda yaşıyorlardı. Thérèse'in artık canı sıkılmıyor, Laurent'ın karnı doymuş, iyi bakılmaktan daha çok kilo almıştı. Tek korkusu bu güzel hayatın devam edememesi olasılığıydı.

IX

Bir gün öğleden sonra, Thérèse'in yanına koşmak için tam daireden çıkacağı sırada şefi Laurent'ı çağırttı, bundan sonra devamsızlık etmesine izin vermeyeceğini bildirdi. Aldığı izinler çok fazla olmuştu. Bir kez daha çıkacak olursa işinden atılacaktı.

Laurent o gün akşama kadar ümitsizlik içinde sandalyasına çivilenmiş gibi kaldı. Ekmeğini kazanması gerekiyordu. Kendini göz göre kapı dışarı ettiremezdi. O akşam Thérèse'in kızgın suratı onun için bir azap oldu. Sözünde duramayışının nedenini metresine nasıl anlatmalıydı. Bir aralık Camille dükkânı kapatırken hemen genç kadına yaklaştı, alçak sesle:

-Bir daha buluşmamız olası değil, dedi, şefim artık izin vermiyor.

Camille geliyordu. Laurent durumu ayrıntılarıyla anlatmadan Thérèse'i bu haberin ezici darbesi altında bırakarak gitmek zorunda kaldı.

Thérèse zevklerine engel olmalarına meydan vermemek hırsı içinde, başka türlü buluşma planları kurarak uykusuz bir gece geçirdi. O perşembe günü Laurent'la bir

dakika kadar konuştu. Kederleri o kadar büyüktü ki neredede buluşup da birbirlerini avutacaklarını, anlayacaklarını bilemiyorlardı. Thérèse âşığına yeni bir randevu verdi; fakat Laurent ikinci kez sözünde duramadı. O günden itibaren genç kadında, her ne pahasına olursa olsun onu yeniden görebilmek sabit fikri hasıl oldu.

On beş gündür Laurent, Thérèse'e yaklaşamıyordu. Kendisi için bu kadının nasıl bir ihtiyaç olduğunu anladı. Zevke alışkanlık, onda şiddetli ihtiyaç halinde yeni iştahlar doğurmuştu. Metresinin sarmaşlarını artık yadırgamıyor, bu sarmaşmaları aç bir hayvan ısrarıyla arıyordu. Kadındaki ihtiras, bedeninin içinde kuluçkaya yatmıştı. Sevgilisini elinden aldıkları şu sırada, bu ihtiras, onu, çevresindekileri göremez kılan bir şiddetle ortaya çıktı. Kudurmuşçasına seviyordu. Hayvan tarafı, tam ve kusursuz olan bu yaratıkta her şey us dışında gibiydi. İçgüdülerin emrine uyuyor, uzviyetinin isteğine göre hareket ediyordu. Ona bir yıl önce, bir gün bir kadına, rahatı bozulacak kadar tutulacağını söyleselerdi kahkahalarla gülerdi. Gizli heveslerin için için işlemesi, haberi onu eli kolu bağlı bir halde Thérèse'in vahşi ellerine atmıştı. Laurent şimdi ihtiyatı elden bırakırım diye korkuyor, bir delilik yapmaktan çekindiği için Pont-Neuf geçidine gitmeye cesaret edemiyordu. Artık kendinde değildi. Metresi kedi sokulganlığı, asabi kıvrılışlarıyla yavaş yavaş vücudunun bütün elyafına kadar işlemişti. Yaşamak için nasıl yemeye, içmeye gereksinimi varsa bu kadına da öyle muhtaçtı.

Eğer Thérèse'den ertesi gün evinde kalmasını bildiren bir mektup almasaydı kesinlikle bir delilik yapacaktı. Sevgilisi akşamın sekizine doğru geleceğini yazıyordu.

Daireden çıkınca yorgun olduğunu gidip hemen yatacağını söyleyerek Camille'den kurtuldu. Thérèse de yemekten sonra rolünü oynadı; borcunu ödemedi ev değiştiren bir müşteriden bahsetti; laf anlamaz bir alacaklı olmuştu, ille gidip parasını koparacaktı. Müşteri Batignolles'de oturuyordu. Madama Raquin'le Camille, yolu uzun, bu gidişi tehlikeli bulmakla beraber buna şaşmamışlardı. Huzur içinde Thérèse'i bıraktılar.

Genç kadın kirli kaldırımların üzerinde kayarcasına, acelesinden gelene geçene çarpa çarpa Port-aux Vins'e koştu. Yüzü gözü ter içindeydi. Elleri yanıyordu. Sarhoş gibiydi. Otelin merdivenlerini çabucak çıktı. Nefes nefese, gözleri dumanlanmış bir halde altıncı kata gelince, trabzana abanmış kendisini bekleyen Laurent'ı gördü.

Çatı odasına girdi. Yer o kadar dardı ki geniş etekleri sığmıyordu. Bir eliyle şapkasını çıkardı, bitkin bir halde karyolaya dayandı.

Ardına kadar açık duran çatı katı penceresi bu hararetili yatağa gecenin serinliğini getiriyordu. Âşıklar bu izbe ve daracık yerde uzun zaman kaldılar. Thérèse birdenbire, Pitié saatinin onu çaldığını duydu. Bunu duymamak için sağır olmaya razıydı. Zorla ayağa kalktı; o ana kadar göremediği bu tavan arası odasına baktı. Şapkasını aldı, kurdeleleri bağladı, ağır ağır:

-Gitmeli, diyerek oturdu.

Laurent önünde diz çökmüş, ellerini eline almıştı.

Thérèse hiç kıınıldamadan:

-Hoşça kal, dedi.

-Yoo, allahâısmarladık değil, bu pek belirsiz bir söz, bir daha ne zaman geleceksin?

Thérèse, Laurent'ın yüzünü bakıyordu:

-Açık konuşmamı ister misin? Öyleyse bir daha gelmeyeceğim. Hiçbir bahane yok, bulamam da.

-Öyleyse birbirimize veda etmeliyiz.

-Hayır, istemiyorum.

Thérèse bu sözleri korkuyla karışık bir öfke içinde söylemişti. Sonra sandalyesinden kıpırdamadan ne söylediğini de bilmez bir halde daha yavaşça:

-Gidiyorum, dedi.

Laurent düşünceliydi, Camille'i düşünüyordu. Onun adını söylemeden:

-Ona bir düşmanlığım yok ama, dedi, doğrusu artık bizi çok rahatsız ediyor. Böyle uzakta bir yere, bir yolculuğa gönderip ondan kurtulmamıza bir çare bulamaz mısın?

Genç kadın:

-Ha, evet, yolculuğa göndermek! diye cevap verdi. Onun gibi bir adamın yolculuk kabul edeceğini mi sanıyorsun?... Yalnız bir yolculuk var, ondan da geri dönülmesi olanaksız ama o hepimizi gömer. Yalnız bir soluktan

ibaret olan bu adamlar hiç ölmez.

Bir sessizlik çöktü. Laurent diz üstü süründü, metresine sokularak başını göğsüne dayadı:

-Ben düş kurmuştum, dedi, bütün bir geceyi seninle beraber geçirmek istiyordum, kollarında uyumak, sabahleyin öpücüklerinle uyanmak.. Kocan olmak isterdim; anlıyor musun?

Thérèse titreyerek yanıt verdi:

-Evet, evet..

Birdenbire Laurent'ın yüzüne doğru eğildi; bütün yüzünü öpücüklere boğdu. Şapkasını bağları genç adamın sert sakalından talazlanıyordu. Giyimli olduğunu, giysilerinin buruşacağını aklına bile getirmiyordu. Hıçkırıyor, gözyaşları içinde soluk soluğa:

-Böyle söyleme, diyordu. Sonra hiç gidecek gücüm kalmaz. Burada kalıveririm. Bana cesaret ver, "Bir daha birbirimizi göreceğiz" de. Mademki senin bana gereksinimin var, elbet bir gün birlikte... yaşamak olanağını buluruz.

Laurent titreyen ellerini boylu boyunca uzatarak karşılık verdi:

-Öyleyse yarın, yarın bir daha gel.

-Gelemem, sana söyledim, hiçbir bahane bulamam.

Thérèse kollarını ovuşturdu ve devam etti:

-Bir rezaletin çıkmasından korkum yok; istersen şimdi gider, Camille'e senin benim âşığım olduğunu söyler, gelir, burada yatarım. Senin için korkuyorum yoksa. Senin

hayatını bozmak istemiyorum; sana mesut bir yaşayış temin etmin etmek istiyorum.

Laurent'ın önlem alma damarları yeniden kabardı.

-Hakkın var, dedi, çocuk gibi hareket etmemeli. Ah şu kocan ölüverse...

Thérèse yavaşça:

-Ölüverse... diye yineledi:

-Seninle evlenirdik, artık hiçbir şeyden çekinmeden, aşkımızdan bol bol zevk duyardık... Ne tatlı! Ne güzel hayat!..

Genç kadın ayağa kalktı. Yüzü sapsarı, âşığına mahzun gözlerle bakıyor, dudakları titriyordu. Sonunda:

-İnsanlar bazen ölüverir, dedi. Yalnız, arkada kalanlar için bu tehlikelidir.

Laurent yanıt vermedi, Kadın:

-Görüyorsun ya, diye devam etti, bütün bildiğimiz çareler fena...

Laurent soğukkanlılıkla:

-Anlamadın, dedi, ben o kadar budala değilim, seni dinginlik içinde sevmek isterim, düşündüğüm şey, her zaman insanın başına kaza gelebilir; ayağı kayar, başına bir kiremit düşer, anlaşıldı mı? Bunda yalnız rüzgâr suçlu olur.

Garip bir sesle konuşuyordu. Gülümsedi; sonra okşayan bir ifadeyle:

-Haydi git, rahat et; birbirimizi seveceğiz, mutlu olacağız... Sen gelemediğine göre, ben her işi çözümlerim. Birkaç ay birimizi göremeyecek olursak beni düşün ki mutluluğumuz için çalışıyorum.

Gitmek için kapıyı açan Thérèse'i kollarına aldı:

-Sen benimsin değil mi? Ne zaman istersem kendini bana tamamıyla verirsin, değil mi? Yemin et..

Genç kadın:

-Evet, diye haykırdı, ben seninim, ne istersen yap.

Bir müddet sessiz ve ürkek durdular; sonra Thérèse güçlükle kendini kurtardı, başını çevirmeden bu çatı arasından çıktı, merdivenleri indi. Laurent, onun uzaklaşan ayak seslerini dinledi.

Artık bir şey işitmez olunca odasına gitti, yattı. Çarşaf-lar hâlâ sıcaktı. Thérèse'in ihtirasından kalan hararetle dolan bu daracık kovukta boğuluyordu. Ona hâlâ genç kadının havasından bir şeyler soluyor gibi geliyordu. O buradan menekşe kokularıyla, içlere işleyen bir buhar saçarak geçmişti. Laurent şimdi yalnız metresinin elle tutulamayan hayalini kucaklayabiliyordu. Yeniden uyanan ve doyuma ulaşmamış aşkın sıtma nöbetleri içindeydi. Pencereyi kapamadı. Arka üstü yattı, çıplak kolları, açık elle-riyle serinlik arayarak pencere pervazının gökyüzünden kestiği koyu mavi dört köşeye bakıp düşündü.

Sabaha kadar aynı fikir zihnini kurcalayıp durdu. Thérèse gelmeden önce Camille'i öldürmeyi düşünmemişti,

olayların akışı ve sevgilisini bir daha görememe olasılığının acısı ona bu sözleri söyletmişti. Böylece şuarsuz doğasının bir köşesi uyanıyordu. Gizli günahının uyandırdığı isyanla içinde cinayetini tasarlamaya girişti.

Şimdi bu sakin gecenin yarısında, sükûnet içinde yapayalnız bu cinayeti inceliyordu. İki öpücük arasında meydana çıkan bu ölüm düşüncesi şimdi mutlak gerekli ve değiştirilemez bir fikir oluyordu. Laurent uykusuzluktan sarsılmış, Thérèse'in geride bıraktığı kokulardan sinirleri bozulmuş bir halde zihninde tuzaklar kuruyor, beklenmedik olasılıkları hesaba katıp katil olursa edeceği istifadeleleri gözden geçiriyordu.

Bütün çıkarlar onu cinayete doğru sürüklüyordu. Kendi kendine:

-Jeufosse köylüsü babanın daha ölmeye niyeti yok, di-yordu. Belki de daha on yıl bu memurluk hayatında, süt-çü dükkânlarında karın doyurarak, tavan aralarında kadınsız yatarak ömrünü geçirecekti. Bu düşünce onu zivandan çıkarıyordu. Oysa Camille ölse Thérèse'le evlenir, Madame Raquin'in mirasına konar, istifasını verip keyfine bakar keyfince gezerdi. Artık bu tembel hayatını düşünde canlandırmak hoşuna gidiyordu. Daha şimdiden babasının bir an önce ölmesini beklemeden bomboş gezerek yiyip içtiğini düşlüyordu. Fakat bu düşlerin arasında gerçekler gözlerinin önüne geldiği zaman Camille'e hırslanıyor, onu tepeleyecekmiş gibi yumruklarını sıkıyordu.

Laurent, Thérèse'i istiyordu; Thérèse'in, daima eli altın-

da bulunmasını, yalnız kendisine ait olmasını istiyordu. Kocasını yok etmezse, kadın elinden gidecekti. Thérèse ona bir daha gelemeyeceğini söylemişti. Sevgilisini kaçırıp başka bir yere götürebilirdi. Ama o zaman ikisi de açlıktan ölürdü. Kocayı öldürmekte tehlike daha azdı; bu işte rezalet filan olmazdı; Yerine geçmek için bir adamı ortadan kaldırıverecekti. Kendi kaba köylü mantığında bu çözümü doğal ve kusursuz buluyordu. İhtiyatlı yapısı bile ona bu acil çözümü öneriyordu.

Yatakta terler içinde yüzükoyun yuvarlanıyor, nemli yüzünü Thérèse'in saçlarının süründüğü yastığa yapıştırıyordu. Örtüyü kupkuru dudaklarının arasına alıyor, çarşafın hafif lavanta kokusunu içiyor, öylece nefessiz boğularak, kısık gözlerinin önünden ateşten sıra sıra çubukların uçtuğunu görüyordu. Kendi kendine "Camille'i nasıl öldürmeli" diye düşünüyordu. Sonra soluğu kesilince bir sıçrayışta dönüp sırtüstü yatıyor, gözlerini olanca büyüklüğüyle açarak pencereden yüzü serinlik topluyor, yıldızların, gökyüzünün mavi aydınlığında bir öldürme önerisi, bir katil planı arıyordu.

Hiçbir şey bulamadı. Metresine söylediği gibi budala değildi, çocuk değildi; ne silah istiyordu, ne zehir. Ona tehlikesizce başarılacak kurnazca bir cinayet, bir nevi kaza boğulması olmalıydı: korkusuz, sessiz, yalnızca vücudun, ortadan kalkması gerekiyordu. Tutku onu boşuna sarsıyor, ileri atıyordu, bütün varlığı kesinlikle ihtiyatlı olmayı istiyordu. Huzurunu tehlikeye koyamayacak kadar

alçak, son derece şehvetine düşküncü. Sakin ve mesut yaşamak için adam öldürecekti.

Yavaş yavaş uyku bastırdı. Serin hava Thérèse'in ılık ve güzel kokulu hayaletini kovmuştu. Laurent ezilmiş ve sinmiş, kendisini bir nevi tatlı ve belli belirsiz bir uyuşukluğa bırakmıştı. Uyku arasında uygun bir fırsat kullanmayı kararlaştırmış, gittikçe silinip kaybolan düşüncesi: "Öldüreceğim, öldüreceğim; diye mırıldanarak onu uyutmuştu. Beş dakika sonra soluk alıp verişleri düzenli bir hale girerek, uykuya dalmıştı.

Thérèse eve saat on birde dönmüştü. Başlı ateşler içinde, düşüncesi eriyip bitmiş, yürüdüğü yolun farkına bile varmadan tâ Pant-Neuf geçidine kadar gelmişti. Ona sanki şimdi Lauhent'in odasından inivermiş gibi geliyordu. Ona sanki şimdi Lauhent'in odasından inivermiş gibi geliyordu. Kulakları alabildiğine onun sesiyle, sözleriyle doluydu. Madam Raquin'le Camille'i merak ve telaş içinde buldu. Sordukları soruları sadece boşu boşuna gittiğini, kaldırımın üstünde bir saat otobüs beklediğini, söyleyerek yanıtladı.

Yatağına yattığı zaman çarşafı soğuk ve nemli buldu. Henüz ateşli olan vücudu nefretten ürperdi. Camille çok geçmeden uyudu; Thérèse yastığın üstünde aptal aptal yatan bu ağzı açık, soluk çehreye uzun uzun baktı. Geri çekildi; bu açık ağza yumruğunu tıkmak istedi.

X

Yaklaşık üç hafta geçti. Laurent her akşam dükkâna gelmeyi sürdürüyordu. Hasta, yorgun gibi görünüyordu. Gözlerinin altı mor bir halkayla çevrilmiş, dudaklarının rengi uçmuş ve çatlamıştı. Her zamanki ağır sükûnetiyle Camille'le yüz yüze gelebiliyordu, aynı katıksız dost davranışını sürdürüyordu. Madame Raquin bu aile dostunu böyle gizli bir hummaya tutulmuş gördüğünden beri göstermekte olduğu özeni arttırmıştı.

Thérèse yeniden suskun ve asık suratlı olmuştu. Şimdiye kadar görüldüğünden daha hareketsiz, daha sakin, daha kapalıydı. Sanki Laurent mevcut değilmiş gibi hemen hiç ona bakmıyor, pek nadir konuşuyor, tam bir kayıtsızlıkla davranıyordu. İyi yürekli Madame Raquin bu duruma üzülüyor, bazen delikanlıya: “Yeğenimin bu soğukluğuna bakmayın, ben onu bilirim, yüzü böyle soğuk durur amma kalbi sıcaktır, şefkat ve fedakârlıkla doludur...” diyordu.

İki âşık artık buluşamıyordu. St. Victor sokağında geçen akşamdan sonra hiç yalnız kalmamışlardı. Akşamları görünüşte biribirlerine yabancı ve kayıtsız duruyorlar, fa-

kat yüzlerini örten derinin altında ihtiras, arzu ve korku fırtınaları kopuyordu. Thérèse’de öfke, sinsî, acımasız bir alay. Laurent’da da karışık duygulardan oluşan bir kuşkuçuluk, acı bir kararsızlık vardı. Kendi benliklerinin derinliğine, beyinlerini kalın ve yakıcı bir sis gibi kaplayan karmakarışık bunalımların ardına bakmaya kendileri bile cesaret edemiyorlardı.

Mümkün oldukça kapı aralarında, hiç söz söylemeden birbirlerinin elini çabucak, ezercesine sıkıyorlardı. Arzularını yatıştırmak için böyle el sıkılmaktan başka yapacak bir şeyleri yoktu. Ona bütün varlıklarını veriyorlardı. Başka bir şey aradıkları yoktu, bekliyorlardı.

Bir perşembe akşamı oyuna başlamadan Raquin ailesinin konukları her zamanki gibi bir tartışmaya tutuşmuşlardı. Konuşmanın başlıca konusu yaşlı ihtiyar Michaut’ya eski memuriyetinden söz açmak, içinde bulunmuş olması icap eden garip ve korkunç serüvenlere ilişkin sorular sormaktı. Camille’le Grivet tıpkı “Mavi Sakal,” ya da “Başparmak” öykülerini dinleyen çocuklar gibi korkudan ağızları açık dinlerlerdi.

O gün de Michaut öyle korkunç bir cinayet anlatmıştı ki, ayrıntılar, dinleyenleri tir tir titretmişti. Michaut başını sallayarak devam etti:

-Kimsenin bir şeyden haberi yok. Böyle ne kadar cinayetler meçhul kalıyor!. Ne kadar katiller adaletin pençesinden kurtuluyor.

Grivet hayretle:

-Nasıl? dedi. Böyle cinayetleri işleyipte yakayı ele vermeden sokak ortasında dolaşan alçaklar var mıdır, dersiniz?..

Olivier acı bir tavırla güldü, gevrek sesiyle:

-Aziz dostum, onlar yakayı ele vermezler. Çünkü katil olduklarını bilen olmaz, dedi.

Bu hüküm Grivet'yi tatmin etmemiş gibiydi. Camille onun yardımına yetişti. Ahmakça bir önemsemeyle:

-Ben M. Grivet'nin fikrindeyim, dedi, polis örgütünün kusursuz olduğuna, kaldırım üstünde bir katille burun buruna gelmediğimize inanmak isterim.

Olivier bu sözlerde kişisel bir saldırı sezinledi. Üzgün bir eda ile:

-Polis örgütü kesinlikle kusursuzdur, dedi, bununla beraber mümkün olmayanı yapabilmek elimizden gelmez; öyle caniler vardı ki cinayeti şeytanın mektebinde öğrenirler: Allahın gözünden bile kaçarlardı... Değil mi baba?..

İhtiyar Michaut:

-Evet, evet!.. diye doğruladı; hani ben Vernon'dayken -belki bunu siz de hatırlarsınız Mme Raquin -büyük cad-denin üstünde bir arabacıyı öldürmüşlerdi. Ceset parça parça doğranmış olduğu halde bir çukurun içinde bulunmuştu. Suçluyu hiç ele geçiremedilerdi; belki de bugün hâlâ sağdır; belki de bizim yakınlarımızda bir yerdedir; belki de M. Grivet her akşam evine giderken onunla karşılaşmıyordu.

Grivet çarşaf gibi bembeyaz kesildi. Arabacının katili arkasında duruyormuşçasına başını çevirmeye cesaret edemiyordu. Zaten korkudan büyülenmiş gibiydi; ne söylediğini bilmez bir halde kekeleydi:

-Ah, daha neler, daha neler?.. Ben buna inanmam. Ben de bir olay biliyorum. Bir hizmetçi, efendilerinden gümüş bir çatal çaldı diye hapse atılmıştı. İki ay sonra kestikleri bir ağaçta bir saksagan yuvasının içinde çatalı buldular. Oysa hırsız saksaganmış. Hizmetçiyi kovuverdiler. Gördünüz ya, suçlular nasıl olsa bir gün cezalarını görürler.

Grivet zaferi kazanmıştı. Olivier bıyık altından gülerek:

-Öyle ise, dedi, saksaganı mı hapse attılar.

Camille, şefinin böyle gülünç bir duruma düşmesinden canı sıkılarak:

-Monsieur Grivet öyle demek istemedi. Anne, şu domi-noları versene, dedi.

Madam Raquin kutuyu aramaya giderken, geç adam Michaud'ya yönelerek konuşmasını sürdürdü.

-Öyleyse polis âcizdir, bunu itiraf ediyorsunuz, elini kolunu sallaya sallaya gezen katiller var demek?..

Komiser:

-Ne yazık ki evet, diye yanıt verdi.

Grivet:

- Bu, ahlak bozucu, diye hükmünü verdi.

Bu konuşma sırasında Thérèse'le Laurent susmuşlardı.

Grivet'nin ahmaklığına gülümsememişlerdi bile. Dirsekleri masanın üzerine dayalı, yüzleri hafifçe sararmış ve dalgın gözlerle dinlemişlerdi. Bir an arzu ve fesat dolu bir bakışla gözleri karşılaştı; Thérèse saçlarının dibine kadar boncuk boncuk ter dökmüş, Laurent'in bedeniniyse soğuk soğuk ürpermeler kaplamıştı.

XI

Bazen pazar günleri, hava güzel olduğu zaman Camille, Thérèse'i Champe Elysée'ye kadar çıkıp birlikte bir gezinti yapmak için zorlardı. Genç kadın dükkânın loşluğu içinde oturmayı yeğlerdi. Kaldırımın üstünde dükkânlara bir budala şaşkınlığıyla bakakalan, yorumlar yapan, sonra susup duran kocasının kolunda sürüklenmekten sıkılır, yorulurdu. Fakat Camille memnundu. Karısını etrafa göstermekten hoşlanıyordu. Bir daire arkadaş ile, hele şefle-rinden biriyle kadın yanında selamlaşmaktan çok gururlanırdı. Salt yürümek için yürür, hemen hiç konuşmadan, pazar giysilerinin içinde dimdik ve sahte tavrıyla ahmak ve kibirli taban teper dururdu. Thérèse yanında böyle bir adamın bulunmasından çok sıkılırdı.

Gezi günlerinde Madam Raquin çocuklarını geçidin sonuna kadar götürür, sanki seyahate çıkıyorlarmış gibi onları kucaklardı. Bitmez tükenmez tembinler eder, sıkı fıkı yalvarırdı:

-Aman, dikkat ediniz; bu Paris'te o kadar çok araba var ki!... Kalabalığın arasına girmeyeceğinize söz verin...

Sonunda onları özgür bırakır, arkalarından uzun uzun bakardı. Sonra dükkâna dönerdi. Artık gittikçe ağırlaşan

dizleri uzun uzun yürüyüşlerden onu mahrum etmeye başlamıştı.

Karı koca Paris'ten pek nadir çıkardı. St. Ouen'e Asnière'e giderler, nehir kıyısındaki lokantaların birinde birer kızartma yerlerdi. Bu gezintiler, bir ay önceden tahtanası başlayan israf günleriydi. Thérèse gecenin on birine kadar açık havada kalmasına olanak tanıyan bu gezintileri daha istekle, hatta neredeyse sevinçle karşılardı.

St. Ouen yemyeşil adacıklarıyla ona Vernon'u hatırlatırdı. Genç kızken Seine Nehri'ne duyduğu büyük dostluğun tekrar uyandığını hissedirdi. Kumların üzerine oturur, ellerini nehre daldırır, gölgeliklerde esen ağır havayı değiştiren güneşin sıcaklığı altında yaşadığını duyardı. O, çakılların, nemli toprakların üstünde yırtılmasına, kirlenmesine aldırılmazken Camille temiz mendilini yere yayar, bin itina ile Thérèse'in yanına çömelirdi. Bu genç aile, son zamanlarda kahkahalarıyla, köylü ruhlarıyla gezintilerine neşe katan Laurent'ı da hemen sürekli birlikte götürür olmuştu.

Bir pazar, saat on bire doğru, Camille, Thérèse ve Laurent St. Ouen yolunu tuttular. Gezinti çoktan kararlaştırılmıştı. Mevsimin de son gezintisi olacaktı. Sonbahar yaklaşıyordu; soğuk rüzgâr geceleri havayı serinletmeye başlamıştı.

O sabah henüz gökyüzü masmavi ve açıktı; hava güneşte sıcak, gölgede ılıktı. Bu son sıcaklardan istifade etmeyi kararlaştırdılar.

Üçü de yaşlı tuhafiyeci kadının hüznünlü uğurlamaları arasında bir arabaya bindi. Paris'i bir uçtan ötekine, istihkâmın olduğu yerde arabadan indiler, şoseyi izleyerek St. Ouen'e geldiler. Öğle olmuştu. Güneşin baştan başa aydınlattığı tozlu yol gözleri kamaştıran kar beyazlığında idi. Thérèse, Camille'in koluna girmiş, şemsiyenin gölgesinde küçük adımlarla ilerliyor, kocası da yüzünü koskoca bir mendille yelpazeliyordu. Arkalarından Laurent geliyordu. Güneş ensesini haşladığı halde hiçbir şey duymuyormuş gibi görünüyor, ıslık çalarak ayağıyla çakıl taşlarını dürtü dürtü yabancı gözlerle metresinin iki tarafa sallanan kalçalarına bakıyordu.

St. Ouen'e geldikleri zaman ağaçlık bir yer, gölgelikte çimenlerden oluşan bir halı bulmak için bakındılar. Bir adaya geçtiler, bir koruya daldılar. Dökülen yapraklar ayaklarının altında kuru hışırtılarla ezilen kızıl bir örtü halindeydi; sayısız gövdeleri, gotik sütun yığınları gibi yükseliyor; ağaçların dalları, gökyüzü adına ölü yaprakların kızıl tepesinden, meşelerin, akça gürgenlerin siyahlı beyazlı gövdelerinden başka bir şey göremeyen gezinenlerin alınlarına kadar iniyordu. Issızlık içinde hüznünlü bir bucakta, ormanın seyrek, sakın, serin bir yerindeydiler. Dört taraflarından Seine Nehri'nin akışını duyuyorlardı.

Camille kuru bir yer buldu. Redingotunun eteklerini kaldırarak oturdu. Thérèse geniş, büzgülü eteğinin hışırtıları içinde kendini yaprakların üzerine attı. Otururken giysisinin kabaran kıvrımları vücudunu yarı yarıya kapamış

önünden bir bacağını diz kapağına kadar açığa çıkarmıştı. Laurent yüzükoyun yere yatmış, çenesini toprağa dayamış, açık kalan bu bacağa bakıyor, bir yandan da Sein'in bütün bu küçük adacıklarını Tuileries'de olduğu gibi makaslanmış ağaçlı, kanepeli, çakıl yollu, İngiliz bahçelerini andıran biçimde yapılması gerektiğini söyleyerek idareye atıp tutan arkadaşını dinliyordu. Akşam yemeğinden evvel kırları gezebilmek için orada üç saat kadar güneşin sıcaklığının azalmasını beklediler. Camille dairesinden söz etti, saçma sapan öyküler anlattı, sonra yoruldu, gidip bir tarafa devrildi, uyumaya başladı; şapkasını yüzüne kapamıştı. Thérèse de epeydir gözlerini kapatmış uyuma taklidi yapıyordu.

Laurent yavaşça genç kadından tarafa kaydı, dudaklarını uzattı, onun ayakkabısını, topuğunun üstünü öptü, Bu deri parçası, bu beyaz çorap dudaklarını yakıyordu, top-rağın kekremsi kokusu Thérèse'in hafif lavanta kokusuna karışıyor, kanını alevlendiriyor, onu daha çok uyarıyordu. Bir aydan beri hırs içinde bir perhiz hayatı geçirmişti. Gü-neşte St. Ouen yolunu yürümek içini tutuşturmuştu. Şim-di orada ıssız bir köşede, gölgelik, sessizlik içindeydi ve kendisinin olan bir kadını yine göğsüne bastıramıyordu. Kocasını neredeyse uyanacak bütün ihtiyatlı hesaplarını boşa çıkaracaktı. Bu adam her zaman bir engeldi. Âşık, toprağa yamyassı uzanmış etekliğin arkasına gizlenerek ayakkabıya, beyaz çoraba öpücükler konduruyordu. Thé-rèse, ölü gibi hareketsiz duruyordu. Laurent, onun uyu-duğunu sandı.

Ayağa kalktı, sırtı ağrımişti, bir ağaca dayandı. O zaman genç kadının iri parlak gözlerinin olanca açıklığıyla havaya baktığını gördü. Yukarı kaldırdığı kollarının ortasında duran yüzünün sararmış, mat bir rengi, esrarlı bir hali vardı. Thérèse düşünüyordu. Sabit bakışlı gözleri, içinde karanlıklardan başka bir şey görülmeyen uçurumlara benziyordu. Kıpırdamadı, arkasında ayakta duran Laurent'a bakmadı.

Âşık, bu kadar okşamasına rağmen, onun böyle hareketsiz ve sessiz duruşunu adeta korkarak seyretti. Giysinin kıvrımları arasına gömülen bu sakın ve beyaz baş onda ateşli arzularla dolu bir tür korku uyandırdı. Eğilip bu iri gözleri dudaklarıyla kapamak isterdi. Ama çok yakınlarında Camille uyuyordu. Zavallı yaratık bütün sıskalığını sergileyen bir şekilde yere serilmiş, hafifçe horluyordu. Yüzünü yarı yarıya örten şapkanın altında uykunun sonucu aptalca bir kıvrımla kıvrılan açık ağzı görünüyordu. Zayıf çenesindeki tek tük kumralımsı tüyler soluk tenine kirli bir görünüş veriyor, başını da arkaya devirdiği için buruşuk sıska boynunun tam ortasında kiremit rengi kırmızılığındaki çıkıntılı gırtlak kemiği her horlayışta inip çıkıyordu.

Laurent ona bakarken ani bir hareketle ayağını kaldırdı. Bir indirişte Camille'in suratını dağıtacaktı.

Thérèse içinden gelen çılgılığı zor tuttu. Sapsarı oldu, gözlerini kapadı. Başını çevirdi; sanki üzerine sıçrayacak kandan sakınıyordu.

Laurent'in ökçesi birkaç saniye, uyuyan Camille'in su-

ratının üstünde havada durdu. Sonra Laurent ayağını yavaşça indirdi. Birkaç adım uzaklaştı. Kendi kendine ustaca yapılmış bir cinayet olmayacağını düşünmüştü. Bu ezilmiş kafa onu polise teslim edebilirdi. O yalnız Thérèse'le evlenebilmek için Camille'den kurtulmak istiyordu. Michaud'nun anlattığı arabacının katili gibi cinayetten sonra özgürce dolaşabilmeliydi.

Nehrin kıyısına kadar gitti. Anlamsız bakışlarla suyun akışına baktı. Sonra birdenbire yeniden ağaçlığa döndü; sonunda bir plan tasarlamış kendisi için tehlikeli olmayan bir cinayet tarzı bulmuştu.

Bir çöp parçasıyla burnunu gıcıklayarak Camille'i uyardı. Camille aksırarak ayağa kalktı, bu şaka pek hoşuna gitmişti. Laurent'ı bu tuhaflıkları için severdi. Sonra gözleri kapalı duran karısını dürttü. Thérèse ayağa kalkıp da kuru yapraklarla dolan buruşmuş eteğini silkeledi. Ardından üçü de önlerine çıkan küçük dalları kıra kıra ağaçlık yerden ayrıldılar.

Pazar gezmesine çıkanlarla dolu olan yollardan geçtiler. Çitlerin arasında kız çocukları rengârenk giysileriyle koşuşuyor, sandal meraklıları şarkı söyleyerek geçiyor, sıra sıra orta tabaka çiftleri, ihtiyarlar, eşleriyle gelen memurlar, yavaş yavaş geziniyorlardı. Bütün yollar kalabalık ve gürültülü bir caddeyi andırıyordu. Yalnız güneş bütün dinginliğini koruyor, yaprakları kızarmış ağaçların, beyaz yolların üzerine, geniş, parlak, sarı örtüler sererek ufka doğru iniyordu.

Thérèse artık Camille'in kolunda değildi. Camille, Laurent'la konuşuyor, arkadaşının şakalarına, hendeklerden atlayarak, ağır taşları kaldırarak yaptığı kuvvet gösterilerine gülüyordu. Genç kadın yolun öbür tarafında başı önünde ikide birde yerden bir ot koparmak için eğiliyordu. Geride kaldığı zamanlar uzaktan kocasıyla âşığına bakıyordu. Camille:

-Ey karnın acıkmadı mı daha? diye seslendi:

-Acıktı!..

-Öyleyse yürü!...

Thérès acıkmamıştı; yalnız yorgun ve endişeliydi. Laurent'ın ne yapacağını bilmiyor, üzüntüsünden bacakları titriyordu.

Üçü de nehrin kıyısına gelip bir lokanta aradılar; yağ ve şarap kokan bir meyhanenin ahşap tıraşına yerleştiller, kapalı kısım bağırışmalar, şarkılar, tabak çanak gürültüleriyle doluydu, her salonda, her bölmede bağırış çağırış konuşuluyordu. Kâğıt gibi duvarlar bu sesleri büsbütün artırarak yayıyordu. Merdiven, garsonlar inip çıkarken sarsılıyordu.

Yukarıda, tıraşada nehirden esen yelle yanık et kokuları her yana dağılıyordu. Thérèse, parmaklığa dayanmış rıhtımı seyrediyordu. Sağda solda iki sıra meyhane ve sergi barakaları dizilmişti. Sararmış seyrek yaprakların arasından masa örtülerinin beyazlığı, paltoların siyahlığı, kadınların dikkati çeken giysileri görünüyordu. Konuşup gülüşen insanlar başı açık gelip geçiyor, kalabalığın bu şa-

matacı yaygarasına barbarı orglarının ağır şarkıları karışıyordu. Durgun havaya, toz ve kızartma kokusu sinmişti.

Taraçanın aşağısında, Thérèse'in baktığı yerde Quartier Latin'li kızlar, çiğnenmiş çimenlerden bir halı üzerinde, çocuklar gibi halka oluşturarak oturmuş şarkı söylüyorlardı. Şapkaları omuzlarına düşmüş, saçları çözülmüş, el ele tutuşmuş küçük kızlar gibi oynuyorlar, yeniden körpeleşen seslerinden bir ağ oluşturunuyorlardı, hoyrat okşamaların örselediği solgun yüzlerini tekrar bekâretin pembeliği kaplıyor, iri cin gibi gözlerinde nemli bir yumuşaklık belirliyordu. Üniversite öğrencileri beyaz toprak pipolarını tüttürerek onların fırıl fırıl dönüşlerini, çapkın çapkın süzerek seyrediyorlardı.

Seine Nehri'nin yukarısında, yamaçlara akşamın dinginliği, ağaçları duru bir sisle kaplayan mavimsi bir hava çöküyordu.

Laurent, merdivenin parmaklığına abanarak bağlıdı:

-Haydi bakalım garson, nerde kaldı bu yemek? Sonra sanki fikrini değiştirmiş gibi ekledi:

-Ne dersin Camille yemekten evvel bir sandal gezintisi yapsak mı?.. Burda bir saat pilicin kızarmasını beklersek canımız sıkılacak.

Camille kayıtsızca:

-Nasıl istersen; fakat Thérèse'in karnı aç. Genç kadın Laurent'ın sabit bakışlarının tesiri altında aceleyle:

-Hayır hayır bekleyebilirim, dedi.

Üçü de merdivenleri tekrar indiler. Tezgâhın önünden geçerken bir saat sonra geleceklerini söyleyerek yemek ısmarladılar, bir masa tuttular. Meyhaneci kiralık sandal da veriyordu; bir tane de kendilerine kiralamasını rica ettiler. Laurent daracık bir sandal seçti. Sandalın hafifliği Camille'i ürkütmüştü.

-Vay canına! dedi. Bunun içinde kıpırdamaya gelmez. İnsan güzel bir dalış yapar!.

Gerçekten de Camille'in sudan ödü kopardı. Vernon'da çocukken, daima hastalıklı olması suya girmesine engel olmuştu. Bütün arkadaşları nehirde koşuşup, sulara atılırlarken o iki sıcak yorganın altında yatardı. Laurent cesur bir yüzücü, yorulmak bilmez bir kürekçi olmuştu. Camille, derin sularda çocuklarla kadınların duyduğu korkuyu içinde hep duyardı. Sandalın sağlamlığından emin olmak için, ayağıyla, sandalın burun tarafına dokundu. Laurent gülerek:

-Haydi atla bakalım, titreyip duruyorsun.

Camille ayağını attı; sendeleye sendeleye gidip kıça oturdu. Altında döşemeyi hissedince rahatladı; cesur hareketler yaparak şakalaşmaya başladı:

Thérèse hareketsiz ve ağır, kenarda, palamarı tutan âşığının yanında duruyordu. Laurent eğildi, yavaş sesle ve çabucak:

-Dikkat et, dedi, onu nehre atacağım, ben ne dersem onu yap, her şeyi düşündüm.

Genç kadının rengi kaçtı; toprağa mihlanmış gibi kalamadı. Gözleri büyümüş, vücudu kaskatı kesilmişti. Laurent tekrar mırıldandı:

-Haydi, atla sandala:

Kadın kıpırdamadı; içinde korkunç bir mücadele geçiyordu. Bütün kuvvetiyle iradesini toplamaya çalışıyor, oracığa düşüp hıçkıra hıçkıra ağlamaktan korkuyordu.

Camille bağırdı:

-Ooo Laurent, Thérèse'e bak! Asıl o korkuyor!.. Tereddüt ediyor.

Kıçtaki koltuğa yerleşmiş dirseklerini kenara dayamış, sallanarak kahramanlık taşıyordu. Thérèse ona garip bir bakışla baktı: bu zavallı adamcağızın bu türlü şakaları ona bir kırbaç darbesi tesiri yaptı; onu itti, sürükledi. Birdenbire sandala atladı. Başa geçti, Laurent kürekleri aldı, sandal kıyıdan ayrıldı, adacıklara doğru yavaşça ilerledi.

Akşam oluyordu; ağaçların gölgeleri uzamış, kıyılarındaki sular kararmıştı. Nehrin ortasında geniş, gümüşten bir yol uzanıyordu. Sandal az sonra tam Seine Nehri'nin ortasına ulaşmıştı. Orada rıhtımın bütün gürültüleri siliniyordu; şarkılar, bağırışmalar müphem, hüzünlü sesler gibi geliyordu. Kızartma ve toz kokusu duyulmuyordu; burası ıssızdı.

Laurent kürekleri bıraktı. Sandalı suların akışına salıverdi.

Karşısında adalar kızıl bir yığın halinde yükseliyordu.

İki sahil kurşuni lekeli, koyu kahverengi birer şerit gibi ufukla birleşiyordu. Su ve gök aynı beyaz kumaştan kesilmiş birer parça gibiydi. Hiçbir akşam sonbahar akşamlarının ıstıraplı sükûneti gibi sakin olamaz güneşin ışığı titrek hava içinde solgunlaşır, ihtiyarlayan ağaçlar yapraklarını dökerler, yaz güneşinin hararetinden tutuşan kırlar ilk soğuklarla beraber ölümün yaklaştığını hissederler, göklerde şikâyetçi ve ümitsiz rüzgârlar eser, gece, karanlıkları içinde kefenler getirerek çöker.

Üçü de susuyordu. Suyun akıntısıyla kayan sandalın içine oturmuşlar, yüksek dallardan güneşin son ışıklarının çekilmesine bakıyorlardı. Adalara yaklaşmak üzereydiler, kızıl yığınlar koyu bir renk alıyor, bütün doğa akşamın alacakaranlığında sadeleşiyordu. Nehir, gökyüzü, adalar, sahiller hep buz ve kurşuni lekeler halinde süt gibi bir sisin içinde siliniyorlardı.

Camille yüzükoyun sandalın içinde yatmış, başı suyun üzerinde ellerini nehre daldırıyordu.

Ayy! Ne soğuk! Bu suya kafamı daldırmak hiç hoş bir şey olmasa gerek! diye bağırırdı.

Laurent cevap vermedi. Bir müddettir iki sahile kaygıyla bakıyordu; dudaklarını ısırarak, koca ellerini dizlerinin üzerinden ileri doğru uzatıyordu. Thérèse gergin vücuduyla başını eğmiş, hareketsiz bekliyordu.

Sandal iki ada arasına sıkışmış, dar ve karanlık bir koya girmek üzere idi. Adalardan birinin arkasından bir denizci kafilesinin gittikçe hafifleşen şarkıları geliyordu: uzak-

ta kaynak tarafında nehir serbestleşiyordu.

Laurent ayağa kalktı. Camille'i belinden yakaladı. Öteki kahkahayla güldü:

-A, yok, sataşma! burda şaka olmaz, bak, yeter... düşeceksin.

Laurent daha fazla sıktı ve şiddetle sarstı. Camille arkasına döndü, arkadaşının tamamıyla değişmiş korkunç çehresini gördü. Bir şey anlamadı, müphem bir korkuya kapıldı, bağırmak istedi, boğazını bir elin sıkıldığını hissetti. Kendini müdafaa eden bir hayvan içgüdüleriyle sandalın kenarına sarılarak dizlerinin üstünde doğruldu. Böylece birkaç saniye mücadele etti. Kısık ve boğuk bir sesle:

-Thérèse, Thérèse! diye seslendi.

Genç kadın iki eliyle nehrin üstünde gıcırdayarak sallanan sandalın güvertesine tutunmuş bakıyordu. Korkunç bir şekilde açılan gözlerini bu müthiş mücadeleye dikmiş bir türlü kapatamıyordu. Susmuş ve kaskatı kesilmişti. Zavalı talihsiz hırıldaya hırıldaya:

-Thérèse, Thérèse diye bir daha seslendi.

Bu son çağırışa Thérèse hıçkırıklarla mukabele etti. Gerilen sinirleri gevşemişti. Korktuğu buhran başına gelmiş, onu sandalın içine yuvarlamıştı. Orada ölü gibi baygın bir halde iki kat kalakaldı.

Laurent bir eliyle Camille'in boğazını sıkarak onu sürekli sarsıyordu. Sonunda öteki kolunun yardımıyla onu sandaldan çıkarmayı başardı. Kuvvetli kollarıyla havada

çocuk tutar gibi tutuyordu. O sırada kendi de başını eğmiş boynu meydana çıkmıştı. Eline düşen bu zavallı, hidet ve korkudan deli gibi, can havliyle dişlerini bu açık boynun etlerine geçirdi. Katil, can acısından bağırmamak için kendini zor tuttu. Bu sırada Camille'i birdenbire nehre bırakıverdi. Camille'in dişleri Laurent'ın etinden bir parçayı da koparıp götürdü.

Camille feryat ederek suya düştü. İki üç defa yüze çıktı. Feryatları gittikçe boğuklaşıyordu.

Laurent bir saniye bile kaybetmeden boynundaki yarayı kapamak için paltosunun yakasını kaldırdı. Sonra bayılan Thérèse'i kucağına aldı. Sandala bir tekme atıp devirdi, sevgilisini kucağında tutarak kendini de nehre bırakıverdi. Kadını suyun üstünde tutarak acıklı bir sesle imdat istemeye başladı.

Adanın arkasından biraz evvel şarkılarını işittiği sandalcılar çala kürek yetiştiler, bir felaket olduğunu anladılar, Thérèse'i sudan çıkarıp kerevetin üstüne yatırdılar, Laurent da kurtarıldı ve arkadaşının ölümüne yanıp yakılmaya başladı. Kendini tekrar nehre attı, Camille'in bulunamayacağı yerlerde onu araştırdı. Sonra ağlayarak, kollarını ısırip saçlarını yolarak geri döndü. Sandalcılar onu sakinleştirmeye, avutmaya çalıştılar. Laurent:

-Benim hatam! diye bağıırıyordu. Bu çocukcağızın sandalın içinde bu kadar oynamasına, dans etmesine izin vermemeliydim... Bir an üçümüz de kendimizi sandalın bir tarafında bulduk ve devrildik... Düşerken bana karısını kurtarmam için yalvarıyordu.

Sandalcılarının arasında - her zaman olduğu gibi - birkaç genç, olay tanığı olmak hevesine düşerek:

-Vallahi biz sizi gördük, diyordu. Tanrı seni bildiği gibi etsin, sandal, parke döşeme gibi sağlam olur mu? Zavallı kadıncağız, ayılınca göreceği var.

-Yeniden küreklere sarıldılar, sandalı çektiler, Thérèse'le Laurent'ı yemeklerinin hazır olduğu lokantaya götürdüler. Bütün St. Ouen birkaç dakika içinde kazayı öğrendi. Sandalcılar gözleriyle görmüş gibi anlatıyorlardı. Meyhanenin önüne, bu hale acıyan bir kalabalık toplandı.

Meyhaneciyle karısı iyi insanlardı; kazaya uğrayanlara giysi verdiler. Thérèse ayrıldığı zaman müthiş bir sinir buhranına tutuldu. Yürek paralayan hıçkırıklarla ağlamaya başladı. Onu yatağa yatırmak zorunda kaldılar. Doğa, oynadığı öldürücü komediye yardım ediyordu.

Genç kadın biraz sakinleşince Laurent onu lokanta sahiplerine emanet etti. Madame Raquin'e bu acı haberi mümkün olduğu kadar idareli bir şekilde verebilmek için Paris'e yalnız dönmek istiyordu. Gerçekte Thérèse'in aşırı sinir buhranından çekiniyordu, rolünü düşünebilmesi için ona zaman kazandırmayı tercih ediyordu.

Camille'in yemeğini sandalcılar yedi.

XII

Laurent kendisini Paris'e götüren posta arabasının loş köşesinde planını tamamladı. Ceza görmeyeceğinden hemen hemen emindi. Ağır ve sıkıntılı bir sevinç, başarıya ulaşmış bir cinayetin verdiği sevinç içindeydi. Clichy sınırında bir araba tuttu. İhtiyar Michaud'nun Seine sokağındaki evine gitti. Saat akşamın dokuzuydu. Eski polis komiserini Olivier ve Suzanne'la sofrada buldu. İleride kendisinden kuşkulananacak olurlarsa Michaud'un korumasını sağlamak için oraya gitmişti. Madame Raquin'e de acıklı haberi kendi kendine vermekten çekiniyordu. Bu haberi vermek ona garip bir sıkıntı veriyordu. Göreceğini tahmin ettiği büyük acı karşısında, yeterince içten rol yapamamaktan çekiniyordu. Aslında buna pek o kadar aldırdığı yoksa da yine bu annenin ıstırabı ona ağır geliyordu.

Michaud, Laurent'ı böyle kendine dar gelen biçimsiz giysilerle görünce gözleriyle sorar gibi baktı. Laurent kazayı yorgunluk ve üzüntüden bitkin ve ıstıraplı bir sesle anlattı. Sonunda:

-Sizi almaya geldim, dedi, bu kadar acı bir darbeye uğrayan bu iki kadını ne yapacağınızı bilemiyorum... Annesi-

ne yalnız gitmeye kesinlikle cesaret edemiyorum, lütfen siz de benimle beraber geliniz.

Laurent konuşurken Olivier onu telaşa düşüren dik ve sabit bakışlarla süzüyordu. Katil, başı önünde, kendini kurtarmak cüretiyle bu güvenlik görevlilerinin arasına atılmıştı. Fakat onların kılı kırk yaran irdeleyici bakışları altında titremekten de kendini alamıyordu. Şaşkınlık ve merhametten başka bir şey bulunmayan bu bakışlarda o, güvensizlik görüyordu. Daha zayıf ve solgun olan Suzanne neredeyse bayılacaktı. Ölüm fikrinden ürküp, aslında yüreği buz kesilen Olivier hayret ve ıstıraptan yüzünü buruşturarak, uğursuz gerçekten en ufak bir kuşkusu olmadığı halde mesleki bir alışkanlıkla Laurent'in yüzüne derin derin, tahkik eder gibi bir ifade ile bakıyordu. İhtiyar Michaud'ya gelince, o da korku, merhamet ve hayret nidaları saçıyor, sandalyesinin üstünde fırıl fırıl dönüyor, ellerini kavuşturup gözlerini gökyüzüne çevirerek kesik bir sesle:

-Aman Tanrım! diyordu, amân Tanrım! Ne korkunç şey! Evinden çık, sonra böyle birdenbire öl!.. Müthiş!.. Ya zavallı Madame Raquin, zavallı anne! Ona ne diyeceğiz? Bize gelmekle gerçekten iyi ettiniz. Birlikte gidelim.

Ayağa kalktı. Bastonunu, şapkasını aramak için odanın içinde döndü, tepindi; öteye, beriye koşarken Laurent'a kazayı, bütün ayrıntılarıyla yeniden anlattırdı. Her cümlesinde yeniden hayret, merhamet ve korku sesleri çıkarıyordu.

Dördü de aşağı indi. Pont-Neuf geçidinin girişinde Michaud, Laurent'i durdurdu.

-Siz gelmeyiniz, dedi. Sizin bulunmanız şimdi sakınmamız gereken ani bir itiraf olur; mutsuz anne felaketten kuşkulandır, kendisine gerçeği söyleme zamanı gelmeden bizi söylemeye zorlar. Siz burada bekleyiniz.

Bu tedbir katilin yüreğine su serpti, zira geçitteki dükkâna girmek fikri onu titretiyordu. Sükûnet buldu, kaldırımda aşağı yukarı gidip gelmeye başladı. Zaman zaman olanı biteni unutuyor, dükkânlara bakıyor, dişlerini arasından ısıklık çalıyor, kendisine çarpan kadınlara bakmak için dönüyordu. Böylece uzun bir yarım saat sokakta kaldı. Gittikçe soğukkanlılığını topluyordu.

Sabahtan beri bir şey yememişti; bir pastacıya girdi, pastaları tıktı.

Geçitteki dükkânda yürekler parçalayıcı bir sahne geçiyordu. İhtiyar Michaud'nun bütün ihtiyatına, tatlı ve dostça cümlelerine rağmen Madame Raquin oğlunun başına bir felaket geldiğini anladı; anlar anlamaz da müthiş bir üzüntü, gözyaşları ve feryatlarla ihtiyar ahababını konuşturdu. Gerçeği öğrenince ıstırapı pek feci oldu. Sessiz hıçkırıklar, sarsıntılarla kendini koyveriyordu. Acıdan ve kederden çılgın bir buhrana tutuldu. Kederinden yüreğini tıkayan fenalıklar içinde zaman zaman keskin çığlıklar koparak bayıldı kaldı. Suzanne onun dizlerine kapanıp ağlayarak solgun yüzünü ona doğru kaldırarak belinden tutmasaydı yerlere yuvarlanacaktı. Olivier ile babası ben-

cilliklerine tesir eden bu manzaradan tatsız heyecanlar duyarak sessiz ve sinirli bir halde başlarını çevirmiş ayakta duruyorlardı.

Zavallı anne, oğlunun Seine Nehri'nin bulanık sularında korkunç bir şekilde şişmiş bir halde yuvarlandığını gözünün önüne getiriyor, küçükken beşikteki halini, kaç kez üzerine kapanıp ölümü ondun uzaklaştırdığını hatırlıyordu. Oğlunu o on defadan fazla yaşama döndürmüştü. Onu otuz yıldır gösterdiği özen ve muhabbetle seviyordu. Ve işte oğlu annesinden uzakta soğuk, pis suların içinde köpekler gibi ölmüştü. Madam Raquin onu sıcacık yorganlarla nasıl sarıp sarmaladığını hatırlıyordu. Bu kadar itina, bu kadar nazlandırma, bu kadar çaba böyle sefil bir halde boğulduğunu görmek için mi idi? Bunları düşünürken Mme. Raquin boğazının tıkanıldığını duyuyor, acısından boğulup ölmek istiyordu.

İhtiyar Michaud gitmek için sabırsızlanıyordu. Suzanne'ı kadının yanında bıraktı. Olivier ile beraber bir an önce Saint Ouen'e gitmek için Laurent'ı aramaya çıktı.

Yolda pek fazla konuşmadılar. Her ikisi de arabanın bir köşesine çekilmişti. Ara sıra hava gazı lambalarının seri ziyaları yüzlerini çabucak aydınlatıp geçiyordu. Onları birleştiren ölümcül olay, çevrelerinde hazin bir sıkıntı oluşturuyordu.

Sonunda nehrin kıyısındaki lokantaya geldikleri zaman Thérèse'i başı, ateş içinde yatakta buldular. Lokantacı usulcacık onlara genç kadının ateşinin çok olduğunu

nu haber verdi. Gerçekteyse Thérès güçsüz olduğunu ve korktuğunu hissettiği için, bir kriz esnasında cinayeti itiraf etmekten korktuğu için, hasta gibi görünmeyi yeğlemişti. Gözlerini, ağzını sımsıkı kapamış, kimseyi görmek istemiyor, konuşmaktan çekiniyor, vahşi bir sessizlik içinde susuyordu. Yorganı çenesine kadar çekmiş, yüzünün yarısı yastıkta, büzülmüş yatıyor, etrafında söylenen sözleri sıkıntı içinde dinliyordu. Kapalı gözkapaklarının arasından süzülen kırmızımtırak aydınlığın ortasında hep Laurent'la Camille'in sandalın kenarında boğuştuklarını, kocasının solgun, korkunç uzamış vücudunun çamurlu bir suyun içinden dimdik kalktığını görüyordu. Bu önüne geçilmez görüntü, bunalımını artırıyordu.

İhtiyar Michaud onunla konuşmak, onu avutmak istedi. Thérès bir red hareketi yaptı. Arkasına döndü, yeniden hıçkırmaya başladı. Lokantacı:

-Bırakınız Mösyö, dedi. En ufak bir seste titremeler geçiyor. Görüyorsunuz, dinlenmeye ihtiyacı var.

Aşağıda büyük salonda bir polis memuru kaza hakkında zabıt tutuyordu. Michaud ile oğlu, arkalarında da Laurent aşağı indiler. Olivier güvenlik görevlisi olduğunu söylemeyince her iş on dakikada bitti. Sandalcılar hâlâ orada idiler, boğulma olayını en ufak ayrıntısına kadar anlatıyorlar, üç kişinin nasıl nehre düştüğünü gözleriyle görmüş gibi tasvir ediyorlardı. Olivier ile babasının ufacık bir kuşkuları olsa bu tanıkların karşısında o da silinirdi. Fakat kuşkulanmayı bir saniye bile düşünmemişlerdi.

Tam tersine polise Laurent'ı, ölenin en iyi arkadaşı olarak tanıttılar, hatta delikanlının Camille Raquin'i kurtarmak için kendini tekrar suya attığını bile zabıt varakasına geçirttiler. Ertesi günü gazeteler kazayı bütün ayrıntılarıyla ballandıra ballandıra yazdı. Bütün Paris basınını ve ardından yerel gazeteleri dolaşan bu haberde eksik yoktu: mutsuz anne, acısı dinmeyen eş, asil ve cesur arkadaş.

Zabıt tutma bitince Laurent yeni bir hayatın sıcak sevincini bütün vücudunda hissetti. Camille dişlerini onun boynuna geçirdiği zamandan beri kaskatı kesilmiş, çok önceden hazırlanmış planlar üzerine kurulan bir makine gibi hareket ediyordu. Gizleme güdüsü ona nasıl bir tavır alacağını gösteriyor, ne söyleyeceğini öğretiyordu. Şimdi, cezasız kalmasının bu rahatlığı karşısında kanı damarlarında tatlı bir sükûnla atmaya başlamıştı. Zabıta cinayetin ta yanından geçmiş ve hiçbir şey görmemişti. Bu düşünceyle sevincinden bütün bedenini bir nem, organlarını ve beynini uyuşukluktan kurtaran bir sıcaklık hissetti. Görülmemiş bir deneyim ve cesaretle gözyaşı döken arkadaş rolünü oynamakta devam etti; oysa içinde hayvanca bir hoşnutluk duyuyordu. Yukarıda yatan Thérèse'i düşünüyordu. Michaud'ya:

-Bu zavallı genç kadını burada bırakamayız, dedi, belki tehlikeli bir hastalık başlangıcıdır. Mutlaka Paris'e götürmeli. Gelin kandıralım da bizimle beraber gelsin.

Yukarı çıktı, Thérèse'e kalkıp Pont Neuf geçidine gitmesini söyledi. Bizzat yalvardı. Genç kadın onun sesini

işitince birden titredi, gözlerine olanca büyüklüğüyle açıp baktı. Şaşkınlık içinde tir tir titriyordu. Cevap vermeden güçlkle kalktı. Erkekler onu lokantacının karısıyla yalnız bırakıp çıktılar. Thérèse giyinince sallana sallana aşağı indi, Olivier'ye tutunup arabaya bindi.

Yolculuk sessizlik içinde geçti. Laurent cüretle ve tam küstahlıkla elini genç kadının etekliği boyunca kaydırdı. Parmaklarını tuttu. Thérèse'in karşısında, yarı karanlıkta oturuyordu; kadının göğsüne doğru eğilmiş yüzünü görmiyordu. Elini yakalayınca kuvvetle sıktı, Mazareni sokağına kadar bırakmadı; bu elin titrediğini hissediyordu, fakat bu el kaçmıyor, bilakis okşuyordu; bu eller birbirinin içinde yanıyor, nemli avuçlar birbirine yapışıyor, sımsıkı tutulan parmaklar her sarsıntıda eziliyordu. Laurent ile Thérèse, bu birleşen ellerin içinden kanlarının geçip birbirinin kalbine aktığını duyuyor gibiydiler. Bu eller onların hayat kaynağı olan sıcak bir yuva idi. Her yeri kaplayan yoğun sessizliğin ve karanlığın içinde bu şiddetli el sıkışması Camille'in başını suyun altında tutan ezici bir ağırlık gibiydi.

Araba durduğu zaman, önce Michaud'yla oğlu indi. Laurent, metresine doğru eğilip yavaşça:

-Metin ol Thérèse! dedi. Daha uzun zaman bekleyebiliriz, kendine gel.

Genç kadın daha söz söylememişti. Kocasının ölümünden beri ilk defa olarak ağzını açtı. Titreyerek, nefes gibi hafif bir sesle:

-Ah!.. Kendime geleceğim... dedi.

Olivier arabadan inmesi için ona elini uzattı. Laurent bu kez dükkâna kadar gitti. Mme. Raquin müthiş bir kriz geçirerek yatağa düşmüştü. Thérèse yatağına kadar sürüklendi. Suzanne onun giysilerini çıkarabilecek zamanı ancak bulabildi. Her şeyin yoluna girdiğini gören Laurent yavaşça St. Victor sokağındaki tavan arasına doğru yollandı.

Vakit gece yarısını geçmişti. Issız ve sessiz sokaklarda serin bir rüzgâr esiyordu. Laurent ayaklarının kaldırım taşlarından çıkardığı muntazam gürültüden başka bir şey duymuyordu. Serinlik saadet halinde içine geçiyor, sessizlik ve karanlıktan zevk duyuyordu. Özgürdü.

Cinayetinin yükünü nihayet üstünden atmıştı. Camille'i öldürmüştü. Bu iş olup bitmişti; artık ondan söz edilmeye sahip olma imkânını bekleyerek rahatça yaşayabilirdi. Cinayeti düşündükçe bazen boğulur gibi olurdu. Artık şimdi cinayet tamamlanmıştı. Yüreği serin, rahat nefes alıyordu. Tereddüt ve çekinmenin verdiği ıstıraptan kurtulmuştu.

Esas itibarıyla biraz şaşkınlaşmıştı, yorgunluk vücuduna bir ağırlık veriyordu. Evine girdi, derin bir uykuya daldı. Uykusu esnasında yüzünde hafif sinir kasılmaları beliriyordu.

XIII

Ertesi gün Laurent dinlenmiş bir halde dipdiri kalktı. Rahat uyumuştı. Pencereden giren soğuk hava uyuşmuş kanını harekete geçiriyordu. Bir gün önce geçen sahneleri belli belirsiz hatırlıyordu. Boynunu cayır cayır yakan o yara olmasaydı, sakın bir akşamdan sonra on saat uyku uyuduğunu zannedebilirdi. Camille'in dişlerinin açtığı yara, derisinin üstüne konmuş kızgın bir demirden farksızdı. Düşüncesi bu yaranın neden olduğu acının üstünde durunca müthiş bir ıstırap duydu. Etine düzinelerle iğne batıyormuş gibi geldi.

Gömleğinin yakasını sıyırdı. Duvarda asılı duran on beş sous'ya almış olduğu çok kötü gösteren bir aynada yara ya baktı. Bu yara bir ikilik büyüklüğünde kıpkırmızı bir delikti. Deri sıyrılmış ve altından ötesi berisi kararmış çıplak et görünüyordu. Omuzuna kadar sızan kan pul pul kurumuş, yol yol izler vücuda getirmişti. Beyaz boynunda bu yara derindi ve kapkara görünüşüyle dikkati çekiyordu. Sağ tarafta, kulağının altındaydı. Laurent sırtını kamburlaştırmış, boynunu uzatmış bakıyordu. Yeşilimtırak ayna, yüzüne vahşi bir ifade kazandırıyordu.

Bol suyla yüzünü gözünü yıkadı, muayenesinden memnun oldu. Giyindi, her zamanki gibi sükûnetle dairesine gitti. Orada heyecanlı bir sesle kazayı anlattı. Arkadaşları gazetelerin yazdığı haberleri okudukları zaman Laurent gerçek bir kahraman kesildi. Orléans tren memurları tam bir hafta başka konudan konuşmadılar. Grivet köprülerin üstünden suyun akışını kolay kolay seyretmek dururken Seine Nehri'nin açıklarında böyle ihtiyatsızca bir maceraya ne diye atıldıklarını sorup duruyordu.

Laurent'ın gizli bir endişesi vardı. Camille'in ölümü resmen saptanmamıştı. Thérèse'in kocası gerçekten ölmüştü fakat katil, bu olayın resmen zapta geçmesi için cesedi bulmak istiyordu. Kazanın ertesi günü cesedi boş yere aramışlardı; adaların kovuklarında, çukurların bir yerinde tı-kılıp kalmış olduğuna hükmettiler. Birtakım ıpsız sapsız herifler para için Seine Nehri'ni karış karış araştırıyorlardı.

Laurent her sabah daireye giderken morga uğramayı iş edindi. Kendi işlerini kendi görmeye yeminliydi. Gönlünü bulandıran tiksintiye, içini sarsan ürpertilere rağmen morgun masalarına yatırdıkları boğulmuş insan cesetlerinin yüzlerini görmek için sekiz günden fazla düzenli bir şekilde oraya gitmeyi sürdürdü.

İçeri girdiği zaman fena bir koku, çürümüş bir et kokusu midesini bulandırır, vücudundan soğuk soğuk ürpermeler geçirirdi. Giysileri sanki duvarların rutubetinden ağırlaşmış gibi omuzlarını çökertirdi. Doğruca seyircileri cesetlerden ayıran camekânın önüne gider, sapsarı yüzü-

nü cama yapıştırır, bakardı. Önünde kurşuni maltataşlarından setler uzanıyordu. Bu taşların üzerinde çıplak vücutlar orda burda yeşil, sarı, beyaz kırmızı lekeler oluştuyorlardı. Bazılarında ölümün karşılaştırdığı etler dağılmamıştı; bazıları ise kanlı ve çürümüş et parçaları halindeydi. Geride duvara acıklı bir halde asılı duran pantolon eteklik vb... yerdekilerin çıplaklığıyla alay ediyor gibiydi. Laurent önce cesetlerin, giysilerin çeşitli renklerle yer yer lekelediği duvarlarla, taşların hüznü manzarasından başka bir şey göremezdi. Kulağına bir su şırıltısı gelirdi.

Yavaş yavaş gözü cesetleri seçmeye başladı. Birini bırakır ötekine giderdi. Onun ilgisini yalnız suda boğulanlar çekerdi. Sudan şişmiş, morarmış cesetler çok olduğu zaman içlerinde Camille'i bulabilmek için telaşla bakardı. Bunlar, çoğu kez yüzlerinin etleri parça parça dökülmüş, kemikleri yumuşayarak derilerini delmiş, darmadağın olurlardı. Laurent cesetleri inceler, kurbanının cılız vücudunu bulmaya çalışırdı. Fakat bütün bu cesetler şişmandı. Laurent şişkin karılar, kabarık butlar, yuvarlak ve besli kollar görüyordu. Artık bir şey bilmiyordu, yüzlerinin korkunç gerginliğiyle alay eder gibi duran bütün bu yeşilimtirak cesetlerin önünde titriyordu.

Bir sabah tam manasıyla korktu. Birkaç dakikadan beri kısa boylu, yüzü gözü müthiş suretle bozulmuş bir cesede bakıyordu. Bu boğulmuş insan cesedinin etleri o kadar yumuşamış ve dağılmıştı ki, üzerinden akan su onları lif lif alıp götürüyordu. Yüzüne dökülen su, burnunun sol

tarafında bir çukur yapmıştı. Birdenbire burun yassılandı, dudaklar beyaz dişleri gösterecek şekilde dağıldı. Cesedin yüzü kahkahayla güldü.

Laurent'in kalbini, Camille'e benzettiği her cesedin karşısında bir ateş kaplıyordu. Hem onu bulmak için şiddetli bir arzu duyuyor, hem de Camille'in cesedini gözlerinin önünde canlandırınca alçakçasına korkuyordu. Bu morg ziyaretleri başlayalı uykusunda karabasanlar geçiriyor, yerinden sıçırıyor, nefesi darlaşıyordu. Korkuyu alay etmesine, bu hali çocukça bulmasına rağmen morgun rutubetli sofasında bütün varlığını korku ve nefret kaplıyor, vücudu isyan ediyordu.

Taş sıraların en gerisinde suda boğulmuş ceset bulunmazsa rahat nefes alıyor, nisbeten az tiksiniyordu. O zaman yalnızca bir meraklı oluyor, kaza sonucu ölenleri, acayip vaziyetlerle yakından seyretmekten garip bir zevk duyuyordu. Hele çıplak boyunlarını uzatmış kadın cesetleri bulunursa bu seyir onu daha ziyade eğlendiriyordu.

Hoyratça sergilenen bu çıplaklık, ötesinden berisinden delik deşik olmuş bu kanlı vücutlar onu çekiyor orada tutuyordu. Bir keresinde taşların üstünde uyur gibi görünen yirmi yaşlarında gürbüz yapılı bir genç kadın, bir halk kızı gördü. Taze ve toplu vücudu gayet ince bir tenin tatlı renkleriyle beyazlanıyordu. Gülümsüyormuş gibi görünüyordu, başı biraz eğilmiş, göğsü tahrik edici bir halde ileri doğru çıkmıştı. Eğer boynunda gerdanlık gibi duran mor bir iz olmasaydı düşmüş bir hayat kadını

sanılabilirdi. Bu, ümitsiz bir aşk yüzünden kendini asarak intihar etmiş genç bir kızdı. Laurent bu kıza uzun uzun baktı. Bakışlarını korkulu bir arzu ile vücudunda dolaştırdı durdu.

Her sabah oradayken arkasından gelip geçen kalabalığın girip çıktığını duyardı.

Morg her keseye elverişli bir yerdi. Zengin, yoksul her gelip geçen bu seyirden parasız yararlanabilirdi. Kapı açıktı, isteyen girerdi. Öyle meraklılar vardı ki, bu ölüm sergisinde gözden bir şey kaçırmamak için dört tarafını dolaşırlardı. Eğer taşların üstü boşsa bu meraklılar üzülecek, mırıldanarak çıkıp giderlerdi. Taşlar dolaysa, kusursuz bir insan eti sergisi varsa ziyaretçiler telaşlanırlar, birbirlerini bol bol heyecana getirirler, korkarlar, eğlenirler, tiyatrodanmış gibi alkışlarlar, ya da ısıklık çalarlar, “Bugün morg harikaydı” diyerek tatmin edilmiş bir halde oradan giderlerdi.

Laurent buradaki halkı çabuk tanıdı. Bu karmakarışık, birbirine uymayan halk hep birden acınıyor, ya da kıs kıs gülüyordu. Koltuklarında ekmekleri ve aletleriyle işlerine giderken uğrayan amele, ölümü gülünç buluyordu: içlerinde bazı soytarıları bulunurdu. Her cesedin yüzündeki ifadeye alaycı bir söz söyleyerek etrafındakileri güldürürlerdi. Asılmış, boğulmuş, öldürülmüş insanlar, delik deşik olmuş cesetler onların şakacı taraflarını tahrik ederdi. Salonun ürpertici sessizliği içinde biraz titreyen sesleriyle komik komik cümleler söylerlerdi. Sonra küçük esnaflar,

kuru, zayıf ihtiyarlar, yapacak işleri olmadığı için morga gelip rahat ve nazik insanların asık suratı ile sersem sersem cesetlere bakan işsiz güçsüzler hep oradaydı. Kadınlar pek çoktu. Pırıl pırıl giysileriyle, pespembe işçi kızlar, bir mağazanın camekânında yepyeni bir şey seyrediyormuş gibi gözlerini dikkatli açarak bir baştan bir başa dolaşırlardı. Acınacak tavırlar takınan şaşkın sokak kadınları, ipekli giysilerinin eteklerini sürüyen üstü başı temiz madamlar vardı.

Bir gün Laurent bu üstü başı temiz kadınlardan bir tanesinin camekândan birkaç adım uzakta, burnuna patiska bir mendil tutarak durduğunu gördü. Gümüşü ipekliden zarif bir elbise, siyah dantelden güzel bir manto giymiş, yüzüne bir tül örtmüştü; eldivenli elleri küçücük ve çok zarif duruyordu. Çevresinde güzel bir menekşe kokusu yayılıyordu. Kadın bir cesede bakıyordu. Birkaç adım ötede, bir taşın üzerine yapı iskelesinden atlayarak kendini öldüren bir duvarcı delikanlısının cesedi uzatılmıştı. Delikanlının geniş bir göğsü, iri ve kısa kasları beyaz bir teni vardı. Ölüm bu teni mermerleştirmişti. Kadın cesedi inceliyor, bakışlarıyla her yanını araştırıyor, bu adamı seyretmekten kendini alamıyordu. Sonunda, tülünün bir ucunu kaldırıp bir müddet daha baktıktan sonra çıktı gitti.

Bazen de on iki ile on beş yaş arasındaki küçük çapkınlar alayı gelir, camekân boyunca koşuşurlar, yalnız kadın cesetlerinin önünde dururlardı. Ellerini camlara dayarlar, utanmaz bakışlarını çıplak kadın göğüslerinde dolaştırır-

lardı. Birbirlerini dirsekleriyle dürterler, açık saçık işaretler yaparlar, kötülüğü ölüm okulunda öğrenirlerdi. Bu genç çapkınlar ilk metreslerini morgda bulurlardı.

Bir hafta sonra Laurent'e tiksinti geldi. Gündüz gördüğü cesetler geceleri rüyasına giriyordu. Bu ıstırap, her gün duyduğu iğrenme öyle bir derecede içini altüst etti ki, iki kere daha gidip artık bir daha oraya uğramamaya karar verdi. Ertesi gün morgdan içeriye girdiği zaman kalbi şiddetle çarptı. Tam karşısında taşın üzerinde Camille başı kalkık, gözleri yarı açık, uzanmış ona bakıyordu.

Katil manyetizma edilmiş gibi, gözlerini öldürdüğü adamdan ayırmadan yavaşça cama yaklaştı. Üzüntü duymuyordu, yalnız içinden bir üşüme ile derisinin üzerinde hafif ürpermeler duyuyordu. Şuursuz bir dalgınlık içinde, karşısındaki manzaranın bütün korkunç çizgilerini, bütün kirli renklerini istemeye istemeye hafızasına geçirerek beş uzun dakika orada kıpırdamadan kaldı.

Camille çok kötü görünüyordu. On beş gün suyun içinde kalmıştı. Yüzü hâlâ sağlam ve sert görünüyordu. Çizgileri bozulmamış, yalnız teni çamurlu ve sarımtırak bir renk almıştı. Zayıf ve kemikli kafası hafifçe şişmiş, buruşmuştu. Hafifçe yana eğik duruyordu; saçları şakaklarına yapışmış, kalkık gözkapakları gözlerinin renksiz yuvarlağını meydana çıkarmıştı. Ağzının bir tarafına doğru çekilmiş büyük dudaklarında korkunç bir alaycılık vardı. Dişlerinin beyazlığı arasından simsiyah dilinin bir ucu görünüyordu. İnsani görünüşünü koruyan bu sarımtırak mor

rengindeki uzamış kafa, çektiği acıdan, korkudan dehşet verici bir hal almıştı. Vücut dağılmış bir yığın ete benziyordu. Çok ıstırap çekmişti. Kolların artık tutmadığı anlaşıyordu. Köprücük kemikleri omuz başlarından derisini delmişti. Göğsünde kaburgaları siyah çizgiler yapmıştı. Bütün gövde çürümüştü. Nispeten sağlamca bacaklar upuzun uzanmıştı. Ayaklar devrilmişti.

Laurent, Camille'e baktı. Bu kadar korkunç bir ölü görmemişti. Ceset ufalmış, zayıf ve zavallı görünüyordu. Çürürken sanki büzülmüş, küçük bir yığın vücuda getirmişti. Sanki bu halinden, annesinin ıhlamurla beslediği, hastalıklı, bin iki yüz frank yıllık olan ahmak bir memur olduğu anlaşılabilirdi. Sıcacık yorganlar içinde büyüyen bu zavallı vücut şimdi taşların üstünde titriyordu.

Laurent sonunda bu derin merakın ağzı açık ve hareketsiz bırakan tecessüsünden kendisini kurtarmayı başarak oradan çıktı, kaldırımın üstünde hızlı hızlı yürümeye başladı. Yürürken kendi kendine tekrarlıyordu. "İşte onu bu hale getirdim, berbat bir şey. Fena bir koku, bu çürüyen vücuttan yayılması icap eden bir koku kendisiyle beraber geliyormuş gibiydi.

Gitti, ihtiyar Michaud'yu buldu. Ona morgda Camille'i tanıdığını söyledi. Gereken işlemleri tamamladılar. Camille'i gömdüler. Ölüm ilmuhaberi çıkarttılar. Bundan sonra içi rahat eden Laurent, cinayeti ve sonraki can sıkıcı sahneleri unutmaya koyuldu.

XIV

Pont Neuf geçidindeki dükkân üç gün kapalı kaldı. Tekrar açıldığı zaman daha iç karartıcı, daha rutubetli gibi görünüyordu. Tozdan kararan raflar sanki evin matemini yüklenmişti. Kirli camekânların içinde bütün nesneler orada unutulmuş gibi kalakalmıştı. Paslı kancalara asılı çamaşırların arkasında Thérèse'in yüzü uğursuz bir sükûnetin hareketsizliği içinde daha solgun, daha renksiz, daha donuk duruyordu.

Geçitteki bütün esnaf onlara acıyordu. Yapay takı satan kadın her müşteriye merhametli ve alakalı bir merakla, genç dulun zayıflayan profilini gösteriyordu.

Mme. Raquin'le Thérèse konuşmadan, hatta birbirlerini görmeden üç gün yataklarında kaldılar. Mme. Raquin yatağının içinde yastıklarına dayanarak oturmuş, sersem gözlerle müphem bir şekilde önüne bakıyordu. Oğlunun ölümü, kafasına bir nesneyle vurulmuşçasına onu hırpalamıştı. Saatlerce hareketsiz sakin, üzüntünün sonsuz derinliklerine dalarak öylece duruyor, sonra bazen bir sinir krizi geçirerek ağlıyor, bağırıyor çağırıyor, saçma sapan sözler sayıklıyordu. Bitişik odada Thérèse uyuyor gibiydi.

Yüzünü duvara dönmüş, yorganı gözlerine kadar çekmişti. Öylece sessiz ve kaskatı uzanmış kalmıştı. Üstünü örten yorganı hiçbir hıçkırık kıpırdatmıyordu. Onu böyle katılaştıran düşünceleri, yatağının kuytu köşesinde saklıyor denilebilirdi. İki kadına da bakan Suzanne ayaklarını usul usul basarak birinden ötekine gidip balmumu gibi yüzüyle üstlerine eğiliyordu. Fakat ne Thérèse'in yüzünü bu tarafa derin acıdan çevirebiliyor, ne de daldığı derin acıdan ayıran bir ses duymasıyla gözyaşları boşanan Madame Raquin'i avutabiliyordu.

Üçüncü gün Thérèse ani bir kararla çabucak yorganı iterek, içinde oturdu, saçlarını arkaya atıp ellerini şakaklarına dayadı, gözlerini bir noktaya dikti. Böylece hâlâ düşünüyormuş gibi bir müddet kaldı. Sonra halının üstüne atladı. Kolları bacakları harareten kızarmış, titriyordu. İçi boşalmış gibi yer yer katmerleşen derisinin üzerinde mermerlerde olduğu gibi mor, lekeler vardı. Adeta ihtiyarlamıştı.

Odaya giren Suzanne onu kalkmış görünce şaşırdı kaldı. Sakin ve gevşek bir sesle yatmasını, biraz daha dinlenmesini tavsiye etti. Thérèse onu dinlemiyordu. Titreyerek, telaşla, giysilerini arıyor, giyiniyordu. Giyinmesi bitince aynaya gitti, gözlerini ovuşturdu, bir şey silmek istermiş gibi elleriyle yüzünü sıvadı. Sonra bir kelime söylemeden süratle yemek odasından geçti, Mme Raquin'nin yanına girdi.

Madame Raquin, sakın şaşkınlık anlarından birini yaşı-

yordu. Thérèse içeri girdiği zaman başını çevirdi, sessiz ve sıkıntılı bir şekilde karşısında duran Thérèse'i gözleriyle izledi. İki kadın; biri gittikçe artan bir üzüntüyle, öteki hafızasının yoğun çabasıyla birkaç dakika bakıştılar. Mme. Raquin sonunda her şeyi hatırlayarak kollarını uzattı. Thérèse'in boynuna sarılıp haykırdı:

-Zavallı çocuğum, zavallı Camille'im!..

Ağlıyordu. Gözlerinin yaşı kupkuru gözlerini yorganın kıvrımları arasına saklayan genç dul kadının derisi üzerinde kuruyordu. Thérèse ihtiyar annenin gözyaşları tükeninceye kadar böylece iki kat kaldı. Cinayetten beri bu ilk karşılaşmadan çekiniyordu. Bu acı geciktirmek, oynayacağı zor rolü rahatça düşünebilmek için yataktan çıkmamıştı.

Thérèse Mme. Raquin'in biraz sakinleştiğini görünce onun etrafında döndü dolaştı. Ona kalkıp dükkâna inmesini tavsiye etti. İhtiyar tuhafiyeci çocuktan farksız gibiydi. Yeğeninin birdenbire karşısına çıkması onda daha yoğun bir krize yol açmıştı. Kendisine baktığından dolayı Suzanne'a teşekkür etti. Artık sayıklamadan, fakat zaman zaman soluk almasını engelleyen keder içinde, zayıf bir sesle konuştu. Thérèse dolaşırken birdenbire gözlerine dolan yaşlarla ona bakıyor, sonra yanına çağırıp hıçkırıklarla boynuna sarılıyor, dünyada ondan başka kimsesi kalmadığını söylüyordu.

Akşam kalkıp bir parça bir şey yemeyi kabul etti. Thérèse, bu olayın halasına nasıl ağır bir darbe indirdiğini o

zaman görebildi. İhtiyar kadının bacakları ağırlaşmıştı. Yemek odasına gidebilmek için bastona dayanmaya mecbur oldu. Duvarlar etrafında sallanıyor gibi geliyordu.

Bununla beraber ertesi günden itibaren dükkânın açılmasını istedi. Odasında yapayalnız kalırsa aklını yitirmekten korkuyordu. Tahta merdiveni her basamağında iki ayağını birleştirerek ağır ağır indi, tezgâhın arkasına geçti, oturdu. O günden itibaren suskun bir ıstırap içinde oraya mihlandı kaldı.

Onun yanında Thérèse düşünüyor ve bekliyordu. Dükân eski ezik dinginliğine yeniden dönmüştü.

XV

Laurent iki üç günde bir akşamları dükkâna geliyordu. Yarım saat kadar Mme. Raquin'le konuşuyor sonra Thérèse'in yüzüne bakmadan çıkıp gidiyordu. İhtiyar tuhafiyeci ona yeğenini kurtaran, oğlunu da kurtarmak için elinden geleni yapan yüce gönüllü bir adam gözüyle bakıyordu.

Bir perşembe akşama Laurent oradayken ihtiyar Michaud ile Grivet de geldi. Saat sekizi çalıyordu. Eski komiserle tren memuru kimsenin canını sıkmadan sevgili alışkanlıklarını sürdürebilecekleri sonucuna varmışlar ve sanki aynı zembereğin etkisiyle hareket etmiş gibi aynı dakikada gelmişlerdi. Arkalarından Clavier ile Suzanne girdiler.

Yemek odasına çıkıldı. Mme Raquin kimsenin geleceğinden haberi olmadığı için, lambayı yakıp telaşla çay yapmaya girişti. Herkes önünde birer çay fincanı masanın etrafında otururken domino kutusu boşalınca zavallı anne birdenbire geçmiş günleri hatırladı. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Masada boş bir yer duruyordu, bu oğlunun yeri idi.

Bu keder, meclise soğuk duş etkisi yaptı, herkesin key-

fi kaçtı. Bütün suratlarda, bir halinden hoşnutluk okunuyordu. Kalplerinde Camille'in en ufak canlı bir hatırasını taşımayan bu insanlar, Mme Raquin'in bu halini can sıkıcı buldular.

Michaud:

-Yoo! Aziz madam böyle müteessir olmayınız, sonra hastalanırsınız, diye bağırdı. Grivet de:

-Hepimiz öleceğiz... dedi.

Olivier ise:

-Ağlamakla oğlunuz geri gelmez ki... diye bir hikmet savurdu.

Suzanne:

-Yalvarırım size, bizi üzmeyiniz, diye mırıldandı.

Mme Raquin gözyaşlarını tutamayıp daha fazla hıçkırma-ya başlayınca; Michaud:

-Haydi bakalım, biraz cesaret. Buraya sizi biraz avutmak için geldiğimizi biliyorsunuz. Kendimizi kedere kaptırmayalım. Unutmaya çalışalım... Partisini iki sous'ya oynuyor, ha?.. Ne dersiniz, dedi.

Mme Raquin büyük bir çaba harcayarak gözyaşlarını içine akıttı. Belki de konuklarının bu vurdumduymaz mutluluklarını sezinlemişti. Hâlâ sarsıntı içinde gözlerini sildi.

Dominolar zavallı ellerinde titriyor, gözlerinde biriken yaşlar görmesine engel oluyordu.

Oynadılar.

Laurent ile Thérèse'in bu kısa sahne sırasında soğukkanlı ve sessiz, vakur bir halleri vardı. Genç adam perşembe toplantılarının tekrarlanmasından memnundu. Maksadına erişebilmek için bu toplantılara ihtiyacı olacağını bildiğinden onları hararetle istiyordu. Ayrıca, nedenini bilmediği halde bu tanıdık insanların yanında içinin rahatladığını hissediyor, Thérèse'in yüzüne bakmaya cesaret edebiliyordu.

Laurent'a siyahlar giyinmiş solgun ve mazbut tavırlı genç kadının şimdiye değin fark etmediği bir güzelliği var gibi göründü. Bakışlarının karşılaşmasından ve onunkilerin kendi gözlerinde cesur bir dirençle durmasından Laurent mutlu oldu. Thérèse her zaman onundu, ruhça da bedence de.

XVI

On beş ay geçti. İlk günlerin azabı hafıfledi. Her geçen günde biraz daha sükûnet, biraz daha sınış vardı. Hayat bezgin bir tavrıla eski yolunu tutmuş, büyük krizlerin ardından oluşan yeknesak uyuşukluğa düşmüştü. Başlangıçta Laurent'la Thérèse de kendilerini değıştiren yeni hayata uydular, bütün aşamaları anlatılacak olsa büyük bir dikkatle tahlil edilmesi gereken gizli bir çaba göstermeye başladılar.

Laurent artık eskisi gibi her akşam dükkâna geliyordu. Fakat yemeğini orada yemiyor, uzun uzun oturmuyordu. Dokuz buçukta gelip dükkânı kapadıktan sonra gidiyordu. İki kadının hizmetlerine bakmakla bir görevi yerine getiriyor denilebilirdi. Bir gün görevini ihmal edecek olsa, ertesi gün bir uşak alçakgönüllülüğüyle özür diliyordu. Perşembe günleri Mme. Raquin ateşi yakmakta evin hizmetini görmekte yardım ediyor, istediğı şeyleri önceden sükûnetle keşfedip ihtiyar tuhafiyeciyi memnun ediyordu.

Thérèse Laurent'ın böyle etrafında pervane oluşunu sakin sakin seyrediyordu. Yüzünün solgunluğu kalmamıştı, daha sıhhatli, daha neşeli, daha sakin görünüyordu.

Zaman zaman dudakları sinirli bir kasılmayla kısılacak olursa yüzüne garip bir ıstırap ve korku ifadesi veren iki derin çizgi oluşuyordu. İki âşık artık birbirlerini yalnız görme yollarını aramıyorlardı. Buluşmak için randevu vermiyorlar, kaçamak dahi olsa birbirlerini öpmek istemiyorlardı.

Cinayet bir müddet için vücutlarının şehvetli hararetini söndürmüş gibiydi. Birbirlerinin kollarında avutamadıkları o doymak bilmez şiddetli arzularını sanki Camille'i öldürmekle doyurmuşlardı. Cinayet onları sevgiliye kavuşmaktan nefret ettiren, tiksindiren kuvvetli bir hazdı sanki.

Halbuki hayalinin onları cinayete sevkettiği serbest aşk hayatına devam edebilmeleri için bin türlü kolaylık olabildi. Şaşkın ve sakat Mme. Raquin bir engel sayılmazdı. Ev onların demekti, nereye canları isterse oraya çıkıp gidebilirlerdi. Fakat artık aşk onlara göre değildi. O eski iş-tahları kalmamıştı. Oracıkta sakın sakın konuşup birbirlerinin yüzüne kızarmadan titremeden bakarak bir zamanlar bedenlerini hırpalayan, kemiklerini çatırdatan sarmaş-maları unutmuş gibi duruyorlardı. Hatta yalnız kalmaktan kaçınıyorlardı. Böyle zamanlarda aralarında konuşacak bir şey bulamıyorlar, ikisi de fazla soğuk durmaktan çekiniyorlardı. Birbirlerinin elini sıktıkları zaman derilerinin temasından bir nevi rahatsızlık duyuyorlardı.

Ashında ikisi de böyle birbirlerine karşı kayıtsız ve çekingen durmalarının sebebini kendi kendilerine açıkla-

yabileceklerini zannediyorlardı. Bu soğuk tavırları ihtiyatlı oldukları içindi. Sakin duruşları, çekingen halleri onlara göre büyük akıllılık eseri idi. Kalplerinin böyle uykuya varmasını, vücutlarının bu sükûnetini onlar kendileri istediklerini iddia ediyorlardı. Bir taraftan da hissettikleri rahatsızlığın gizli bir korkusu olduğunu görüyorlardı. Bazen ümitlenmek için kendilerini zorluyorlar, eski ateşli düşlerini yeniden canlandırmak için uğraşıyorlar, ama düşlerinin solmuş olduğunu görerek şaşırakalıyorlardı. O zaman biricik evlilik düşüne tutunuyorlardı. Emellerine erişince, çekinecek hiçbir şey kalmayınca, birbirine sahip olunca tutkulu aşklarını bulacaklar, düşledikleri zevklerini tadacaklardı. Bu ümit onları sakinleştiriyor, içlerinde kazılan boşluğun derinliklerine kadar inmelerine engel oluyordu. Birbirlerini eskisi gibi sevdiklerine inanıyorlar, sonsuza dek bağlanıp tümüyle mutlu olacakları günü bekliyorlardı.

Thérèse hiçbir zaman ruhen bu kadar sakin olmamıştı. Gittikçe iyileştiği besbelliydi. Vücudunun tatmin edilemeyen istekleri gevşemişti. Geceleri yatağında yapayalnız yatarken mutluydu. Yanında Camille'in onu hiddetlendiren, doyurulamayan isteklere düşüren suratını, çelimsiz bedenini görmüyordu. Kendini beyaz perdelerin arasında, sessizliğin, karanlıkların içinde el değmemiş bir genç kız zannediyordu. Geniş odası, yüksek tavanı, loş köşeleri manastır kokusuyla hoşuna gidiyordu. Hatta penceresinin önünde yükselen siyah duvarı bile sevmeye başladı. Bütün bir yaz her gece bu duvarın kurşuni taşlarına, ba-

calarla damların arasından gördüğü yıldızlı gökyüzüne bakmakla saatler geçirirdi. Laurent'ı ancak bir karabasanla uykusundan sıçradığı zaman aklına getirirdi. O zaman gözleri büyümüş bir halde geceliğine sarılarak titreye titreye yatağında oturur, kendi kendine, yanında bir erkek yatacak olsa böyle ani korkulara düşmeyeceğini söylerdi. Aşkını kendine bekçilik edip koruyan bir köpeği düşünür gibi düşünüyor, taptaze, sakın vücudunda hiçbir istek ürpermesi duymuyordu.

Gündüzleri dükkânda, dışarda olup bitenlerle ilgileniyordu. Artık içten içe hiddetlenerek, kin ve intikam düşüncelerine dalmıyordu. Düş kurmaktan sıkılıyordu. Görmek, hareket etmek istiyordu. Sabahtan akşama kadar geçitten geçen insanlara bakıyordu. Bu şamatalar, bu gidip gelmeler onu eğlendiriyordu. Meraklı ve geveze oluyor, bir kelime ile kadınlaşıyordu; zira şimdiye kadar fikirleri de hareketleri de erkekçe idi.

Çevreye bakınmak için hazırladığı köşeden, civar otellerden birinde oturan ve her gün dükkânın önünden geçen bir genç üniversiteli dikkatini çekti. Bu oğlanın şairler gibi uzun saçları, subaylarınki gibi bıyıklarıyla solgun bir güzelliği vardı. Thérèse bu genci pek kibar buldu. Bir hafta kadar ona âşık oldu. Romanlar okudu, genç üniversiteliyi Laurent'la karşılaştırdı ve bunun sonunda Laurent'ın adamakıllı kaba saba olduğunu anladı. Okumak gözlerinin önünde onun şimdiye kadar bilmediği şairane ufuklar açmıştı. O şimdiye kadar bedeniyle sevmişti. Şimdi kafa-

sıyla sevmeye başladı. Sonra, öğrenci ortadan kayboldu, oturduğu yeri değiştirmiş olacaktı. Thérèse birkaç saat içinde onu unuttu.

Edebi kitaplara abone oldu. Okuduğu romanların bütün kahramanlarına tutuldu. Bu birdenbire gelen okuma aşkının benliğinde büyük etkisi oldu. Durup dururken gülmesine ya da ağlamasına yol açan sinirceli bir yapı edindi. Yapısında oluşturmak istediği dengesi bozulmuştu. Ne olduğu belli olmayan düşler kurmaya başladı. Bazen Camille’i hatırına getirdikçe sarsılıyordu. O zaman Laurent’ı korku ve itimatsızlıkla dolu yepyeni arzularla düşünüyordu. Böylece azaplı günler tekrar başlamış oldu. Bazen âşığıyla hemen evlenmenin çarelerini araştırır, bazen de kaçmak, onu bir daha görmemek isterdi. Namus ve erdemden söz eden romanlar, iradesi ile güdülerі arasına bir engel koyuyordu. Seine Nehri ile dövüşmeye kalkışan sonra da kendini şiddetle günah hayatına atan zaptedilmez, idraksiz bir hayvan halinde kalmış; fakat iyiliği, yumuşaklığı da öğrenmişti. Olivier’nin karısındaki o öl-gün hali, yüzünün uysal manasını anladı, insanın kocasını öldürmeden mutlu olabileceğini idrak etti. O zaman da artık kendini bilemez hale geldi. Müthiş bir kararsızlık içinde kaldı.

Öte yanda Laurent da sükûnetin, hararetin çeşitli aşamalarından geçti. Başlangıçta sonsuz bir huzur duydu, büyük bir yükten kurtulmuş gibiydi. Bazen hayretle kendi kendine soruyordu, acaba kötü bir rüya mı görmüştü?

Gerçekten Camille'i nehire atmış mıydı? Sonra da cesedi-ni morgda görmüş müydü? Cinayetinin hatırası onu garip bir şekilde şaşırtıyordu. Cinayet işleyecek güçte olduğunu kesinlikle sanmazdı. Bütün tedbiri, bütün korkaklığıyla titriyordu. Cinayeti işlediğini anlayıp kendisini giyotine götürmeleri olasılığı aklına geldikçe alnından buz gibi terler döküyor, ensesinde bıçağın soğukluğunu duyuyordu. Bu işi yaptığı zaman körü körüne bir inatla burnunun doğrusuna gitmişti. Şimdi arkasına bakıyor, geçtiği uçurumlu yolları görünce korku ve ümitsizlik duyuyordu.

-Muhakkak sarhoştum diye düşünüyordu. Bu kadın, aşkıyla beni sarhoş etti. Aman Tanrım, aklımı mı yitirmiştim, deli miydim, neydim? Böyle bir macera için giyotini göze aldım. Neyse ki her iş yolunda gitti. Bir daha böyle bir şey yapmak gerekse herhalde kabullenmezdim.

Laurent çökmüş, eski diriliğini kaybetmiş, şimdiye kadar olduğundan daha ihtiyatlı, daha korkak olmuştu. Bir kimse bu toplu, sinirsiz ve kemiksiz gibi duran koca vücudu tetkik edecek olsa onu şiddet ve zulümle suçlandırmayı aklına bile getirmez.

Eski alışkanlıklarına döndü. Aylarca görevini örnek sayılacak derecede bir ahmaklıkla yaparak örnek bir memur oldu. Akşamları Saint-Victor sokağında bir sütçüde karnını doyuruyordu Ekmek lokmalarını küçük küçük koparıp, yavaş yavaş çiğneyerek yemek yeme süresini olabildiğince uzatıyordu. Sonra arka üstü devriliyor, duvara yaslanıp piposunu tütürüyordu. Yaşını başını almış bir

baba gibiydi. Gündüzleri hiçbir şey düşünmüyor, geceleri rüyasız, ağır bir uyku uyuyordu. Pembe, besili yüzü, şişman karnı, bomboş beyniyle mutluydu.

Vücudu uyuşmuş gibiydi. Thérès'i hemen hiç düşünmüyordu. Bazen onu, ilerde, belli olmayan bir zaman sonra evleneceği bir kadın olarak hatırına getiriyordu. Kadını unutup evlendiği zaman hasıl olacak olan yeni durumunu düşleyerek sabırla bekliyordu. O zaman işinden ayrılacak, keyfi için resim yapacak, serserilik edecekti. Hissettiği belli belirsiz rahatsızlığa rağmen bu ümitler her akşam onu dükkâna sürüklüyordu.

Bir pazar günü ne yapacağını bilmez bir halde canı sıkılıp dururken uzun zaman beraber oturduğu eski kollej arkadaşı genç ressama gitti. Sanatçı sergiye koymak üzere bir kumaş parçası üzerine yatmış bir vaziyette çıplak bir Bacchante (*) tablosuna çalışıyordu. Atölyenin gerisinde de bir kadın başını arkaya atmış, gövdesini bükmüş, kalçasını çıkarmış yatıyordu. Bu kadın ara sıra gülüyor, göğsünü gerip kollarını uzatarak dinlenmek için geriniyordu. Laurent tam kadının karşısına oturmuş, bir taraftan arkadaşıyla konuşup sigara içerken bir taraftan da ona bakıyordu. Bu manzaradan kalbi çarpmaya, sinirleri harekete gelmeye başladı. Akşama kadar oradan ayrılamadı, akşamleyin kadını aldı, evine götürdü. Bir seneye yakın bir zaman onu metres olarak yanında alıkoydu. Zavallı kızcağız, Laurent'ı güzel bulduğu için sevmeye başlamıştı. Sabahleyin erkenden modellik etmek için çıkıp gidi-

yor, akşamları muntazaman aynı saatte geliyordu. Kendi kazandığı para ile yiyip içip, giyiniyor, böylece Laurent'e on para bile masrafı olmuyordu. O da onun nerelere gittiğini, neler yaptığını merak bile etmiyordu. Bu kadın hayatına daha fazla bir denge getirmişti. Laurent bu kadını, bedeninin sağlık ve esenliği için gereken bir eşya gibi kabul etmişti. Onu sevip sevmediğini hiç düşünmüyor, Thérèse'e sadakatsizlik ettiği hiç aklına gelmiyordu. Kendini daha düzgün daha mutlu hissediyordu, işte o kadar.

Bu sıralarda Thérèse'in matemi bitmişti. Genç kadın açık renk giysiler giymeye başladı; sonunda bir akşam Laurent onun güzelleşmiş, gençleşmiş olduğunu fark etti. Fakat onun yanında sürekli bir sıkıntı hissediyordu. Bir süredir Thérèse'in ateşli halini, durup dururken neşelenip kederlendiğini, garip garip heveslere kapıldığını görüyordu. Onda gördüğü bu kararsızlık Laurent'i korkutuyordu; zira bu hallerden onun iç karışıklığını, mücadelesini kısmen keşfediyordu. Kendi rahatını bozmak tehlikesinden son derece korktuğu için tereddüt etmeye başladı. Şimdi isteklerini ılımlı bir şekilde doyurarak rahatça yaşıyordu. Bir zamanlar ihtiraslı muhabbetinin kendini deliye çeviren asabi bir kadına bağlanarak yaşamının dengesini bozmaktan çekiniyordu. Esasen bütün bu şeyleri muhakeme ile değil, Thérèse'e sahip olursa karşılaşacağı sıkıntıları sezgi yoluyla hissediyordu.

Bu içten çöküş sırasında onu sarsan ilk darbe, evlilikle ilgili düşünceleriydi. Camille öleli on beş aya yakın ol-

muştı. Bir an için Laurent hiç evlenmemeyi, Thérèse'i bırakıp ucuz ve mültefit aşkı kendisine yeten model kadını alıkoymayı düşündü. Sonra da bir hiç için adam öldürmüş olamayacağını hatırına getirdi; cinayeti hatırlayarak şimdi onu rahatsız eden bu kadına tek başına sahip olabilmek için harcadığı büyük çabaları, müthiş gayretleri düşündükçe onunla evlenmezse bu cinayetin lüzumsuz yere, merhametsizce işlenmiş olacağını düşündü. Karısını elde etmek için bir adamı nehirde boğmak, on beş ay bekledikten sonra vücudunu atölyelerde teşhir eden bir kadınla yaşamaya karar vermek Laurent'a pek gülünç göründü. Zaten Thérèse'e kanlı ve korkunç bir bağ ile bağlı değil mi idi? Thérèse onundu. Suç ortasından korkuyordu, onunla evlenmezse, Thérèse kiskançlık ve öç almak için gidip hepsini anlatabilirdi. Bütün bu düşünceler Laurent'ın kafasının içinde çarpışıyordu. İçine ateş bastı.

Bu sıralarda model kadın da birdenbire Laurent'ı bıraktı. Bir pazar eve dönmedi; herhalde daha sıcak, daha rahat bir yer bulmuştu. Laurent buna pek üzülmedi. Ne var ki geceleri yanında bir kadının bulunmasına alışmıştı, birdenbire bir boşluk hissetti. Sekiz gün sonra sinirleri kopacak kadar gerildi. Tekrar gecelerce gelip dükkânda oturmaya, Thérèse'e gözlerinde çabucak yanıp sönen pırıltılarla bakmaya başladı. Uzun uzun okuduğu romanların etkisiyle heyecan içinde olan genç kadın bu bakışların altında sararıp soluyor, kendinden geçiyordu.

Kayıtsız ve tiksintiyle dolu olarak geçen bir senelik bir bekleyişin ardından yeniden arzu ve heyecan duymaya başlamışlardı. Bir akşam Laurent dükkânı kapatırken Thérèse'i geçitte biraz tuttu, ateşli bir sesle:

-İster misin? Bu akşam odana geleyim mi? diye sordu.

Genç kadın ürkmüş gibi bir hareket yaptı:

-Hayır... hayır... bekleyelim... İhtiyatlı olalım.

-Uzun zamandır bekliyorum... Beklemekten bıktım, seni istiyorum.

Thérèse, Laurent'a delice baktı. Yüzü, elleri ateş gibi yanıyordu. Biraz tereddüt eder gibi göründü, sonra birdenbire:

-Evlenelim, senin olacağım, dedi.

XVII

Laurent geçitten gergin bir ruh hali, huzursuz bir bedenle ayrıldı. Havanın sıcaklığı, Thérèse'in onayı, eski ihtirasını alevlendirmişti. Gökyüzünün bütün serinliğini yüzünde duyabilmek için şapkasını eline aldı, kaldırımların üstünde yürümeye başladı.

Saint - Victor sokağında, kaldığı yerin kapısına geldiği zaman yukarıya çıkıp yalnız kalmaktan korktu. Anlatılmaz çocukça bir korkuyla yukarıda odasında bir adamın saklı olduğu kuşkusuna kapıldı. Şimdiye kadar hiç böyle bir korkunun pençesine düşmemişti. Bu garip korkunun nedenini araştırmaya bile çalışmadı. Bir meyhaneye girdi. Gece yarısına kadar, bir masa başında koca koca şarap bardaklarını devirip oturdu. Thérèse'i düşünüyordu. Kendisini bu akşam odasına almak istemeyen genç kadına kıızıyordu. Thérèse'le beraber olsaydı böyle korkmayacaktı. Meyhaneciler dükkânı kapadılar, Laurent'i kapı dışarı ettiler. Kibrit istemek için otele girdi. Otelin idare odası birinci katta idi. Halbuki şamdanını alabilmesi için Laurent'in uzun bir yoldan geçmesi, birkaç basamak merdiven çıkması gerekiyordu. Bu zifiri karanlık yolla merdiven onu korkutuyordu. Bu akşam zili çalmaya da cesaret

edemiyordu, mahzen kapılarının arkalarında katiller saklanmışlar, geçerken birdenbire çıkıp boğazına sarılacaklarmış gibi geliyordu. Sonunda zili çaldı, bir kibrit çaktı, yoldan geçmeye karar verdi. Kibrit söndü. Laurent kaçmaya cesaret edemeden orada hareketsiz kalakaldı, ellerinin titremesine yol açan korkunç bir heyecanla kibritleri rutubetli duvara sürtüyordu. Birtakım gürültüler, ayak sesleri işitir gibi oluyordu. Kibritler parmaklarının arasındaydı kırılıyordu. Sonunda birini yakabildi. Kibritin ucundaki kükürt Laurent'ın sıkıntısını artıran bir yavaşlıkla yanıp tahtasını tutuşturdu. Kükürdün soluk, mavimtırak, titrek ışığında Laurent son derece korkunç şekiller görür gibi oldu. Nihayet kibrit tamamıyla tutuştu, alevi parladı. Laurent'ın içi biraz rahatladı, kibriti söndürmemeye çalışarak dikkatle yürüdü. Şarap mahzeninin önünden geçmek gerektiğinde karşı taraftaki duvara yapıştı, mahzenin önünde onu alabildiğine korkutan bir gölge yığını vardı. Nihayet otelin yönetim odasına giden birkaç adımlık yolu da hızla geçti. Şamdanını eline aldığı zaman biraz rahatladı. Öteki katları, şamdanı yukarı kaldırıp geçeceği yerlerin bütün köşelerini aydınlatarak daha yavaşça çıktı. Elde ışık merdivenden çıkarken oluşan kocaman ve garip gölgeler önünde oynamaya başlayınca; Laurent belli belirsiz bir işkence duygusuna kapıldı.

Yukarı çıkınca kapısını açtı. İçeri girip kapıyı kapadı. İlk işi yatağına bakmak, birisinin saklanıp saklanmadığını anlamak için odanın her tarafını inceden inceye araştırmak oldu. Birinin içeri atlamaması için tavan penceresini

kapadı. Gereken önlemleri aldıktan sonra, bu korkaklığına kendi de şaşırarak soyunmaya başladı. Çocukluğuna gülümsedi. Şimdiye değin hiç böyle korkaklık etmemişti. Bu anî korku krizinin nedenine bir anlam veremiyordu.

Yattı. Yatağının ılık örtüleri arasında korkudan unuttuğu Thérèse’i yeniden düşünmeye başladı. Gözlerini ısrarla kapayıp uyumaya çalışmasına rağmen düşüncelerinin faaliyetine, bir fikirden ötekine atlamasına, Thérèse ile evlenmesinin kârlı bir iş olacağını hatırına getirmesine engel olamadı. Arada sırada yatağında dönüyor, kendi kendine “artık düşünmeyeyim de uyumaya bakayım, daireye gitmek için yarın sekizde kalkmam lazım” diye söyleniyor, uykuya dalabilmek için gayretler sarfediyordu. Fakat düşünceler biribirini izliyor, muhakemesinin gizli faaliyeti tekrar başlıyordu. Evlenmesinin zorunlu olduğunu, arzusu ile ihtiyatının Thérèse’e sahip olmanın, biri lehinde diğeri aleyhinde yürüttükleri kanıtları kafasının içinde iyice yerleştiren bir nevi buhranlı bir hülya içindeydi.

Uyuyamadığını, uykusuzluktan da sinirlerinin iyice bozulduğunu görerek arkası üstü döndü, gözlerini alabildiğine açtı. Zihnini Thérèse’in hatırası kaplasın diye serbest bıraktı. Dengesi bozulmuş, eski ateşli tutkusu yine onu sarsmaya başlamıştı, aklına yataktan kalkıp Pont - Neuf geçidine gitmek geldi. Parmaklığı açacak, merdivenin küçük kapısını vuracak, Thérèse de onu içeri alacaktı. Bu düşünceyle kanı beynine çıkıyordu.

Hülyaları, şaşırtacak kadar netti. Kendinin sokaklardan, evlerin önünden çabucak geçtiğini görüyor, “Şu sokaktan gidersem, şu dört yol ağzından geçersem daha çabuk varırım” diye söyleniyordu. Sonra geçidin parmaklığı gıcırıyor, Laurent, yapay takılar satan kadın görmeden bir an evvel Thérèse’in yanına gidebilmek için dar, boş ve karanlık geçitte ilerliyor, sonra da kendini kezlerce geçtiği o küçük merdivende buluyordu. Orada o eski yakıcı sevinci, haz veren heyecanları, o günahın zevkini hissediyordu. Anıları bütün duygularını etkileyen gerçeklere dönüştürüyor, geçidin yavan kokusunu duyuyor, yapışkan duvarlara tutunuyor, kımıldayan gölgeleri görüyordu. Arzuladığı kadına böyle korku içinde yaklaşırken, arzularının doyuma ulaştığını hissederek merdivenin, her basamağını soluklarını tutarak kulak kabarta kabarta çıkıyordu. Nihayet kapıyı tıkırdatıyor, kapı açılıyor ve Thérèse bembeyaz giysileriyle orada onu bekliyordu.

Düşünceler gözünün önünde gerçek görüntüler halinde geçit yapıyordu. Gözlerini karanlığa dikmiş bütün bunları görüyordu. Sokaklarda gidişinden, geçide girip dar merdivenden çıkışından sonra Thérèse’i hararetle ve solgun bir halde gördüğünü hayal ettiği anda: “Gitmeliyim beni bekliyor” diye mırıldanarak yataktan fırladı. Yaptığı bu ani hareket gözünün önündeki hayali kovdu. Ayakları yerin soğukluğuna değince ürktü. Bir an çıplak ayak kulak kabartarak ortalığı dinledi. Sofada birtakım gürültüler duyuyormuş gibi geldi. Thérèse’e gidecek olursa yeniden aşağıdaki mahzenin kapısının önünden geçmesi

gerekecekti. Bu düşünceyle sırtından soğuk bir ürperti geçti: korkmaya başladı. Aptalca ve ezici bir korkuydu bu. Odasına kuşku dolu bakışlarla göz gezdirdi, yer yer ışıklar görülüyordu. Telaşlı bir sıkıntıdan gelme bir ihtiyatla yatağına girdi. Kendini tehdit eden bir silahtan, bir bıçaktan kaçıyormuş gibi büzülüp gizlendi.

Kan beynine hücum etti. Boynu yanıyordu, elini götürdü, parmaklarının altında Camille'in ısırdığı yeri hissetti. Bu yarayı neredeyse unutmuştu. Onu tekrar böyle elinin altında duyunca dehşete düştü. Yara sanki etini kemiriyordu. Elini hemen çekti, fakat onun, boynunu oyduğunu duyuyordu. Tırnağının ucuyla yarayı hafifçe kaşımak istedi, yanıklık fazlalaştı; derisini paralamamak için ellerini iki büküm dizlerinin arasına sıkıştırdı. Boynu oyula oyula, korkudan dişleri çarpa çarpa, kaskatı oldu, öfkesinden taş kesildi.

Şimdi düşünceleri korkunç bir inatla Camille'e takılmıştı. Şimdiye değin Camille geceleri onu rahatsız etmemişti. Fakat işte Thérèse'i düşünmek, kocasının hayaletini karşısına dikilmesini neden oluyordu. Katil artık gözlerini açmaya korkar olmuştu. Odanın bir köşesinde Camille'i göreceğini sanıyordu. Bir an geldi ki karyolası garip bir surette sarsılıyor gibi geldi. Camille gizlenmiş de onu düşürüp ısırmak için karyolayı böyle sarsıyormuş zannetti. Korkudan saçları havaya dikildi, şilteye sarıldı. Sarsıntı giderek artıyor gibiydi.

Nihayet karyolanın kıpırdamadığını gördü, yatağının

içinde oturdu, şamdanı yaktı, budalalık ettiğini anlıyordu. Hararetini söndürmek için bir bardak dolusu su içti.

“Meyhanede içmekle yanlış yaptım” diye düşündü. “Bu gece neyim var bilmiyorum. Aptallık bu. Bugün dairede azar işiteceğim. Hemen yatıp uyumalıyım, böyle saçma sapan şeyler düşünmemeliyim, bunlar beni uykusuz bırakıyor.. uyumalıyım...”

İşığı yeniden söndürüp başını yastığa gömdü. Biraz ferahlamıştı. Bir şey düşünmemeye, artık korkmamaya karar verdi. Yorgunluk sinirlerini gevşetmeye başlamıştı.

Her zamanki ağır ve derin uykusuyla uyuyamadı, uykuyla uyanıklık arasında bir dalgınlığa daldı. Sadece uyuşmuş gibi tatlı ve zevkli bir sersemlik içine dalmış gibiydi. Uyurken bedeninin varlığını hissediyordu. Zihni uyanıktı; düşüncelerini kovmuş, uyanmasının önüne geçmişti. Sonra büsbütün dalınca, kuvveti kalmayıp, iradesi elinden gidince düşünceler yavaşça geri geldi. Bitkin varlığına egemen oldular. Rüyalar yine başladı; Thérèse’le aralarındaki yolu yine geçti: Aşağı indi, mahzenin önünden koşarak geçti; kendini sokakta buldu; gözleri açıkken yürüdüğü bütün yolları izledi. Pont-Neuf geçidine girdi küçük merdivenden çıktı; kapıyı tıkırdattı, fakat beyaz giysili genç kadın, Thérèse’in yerine kapıyı çırılçıplak Camille açtı; tıpkı morgta gördüğü gibi, feci bir surette değişen şekli, yemyeşil rengiyle Camille! Ceset, Laurent’a kollarını uzatıyor, beyaz dişlerinin arasından kapkapa dilinin bir ucunu göstererek pis pis gülüyordu.

Laurent bir çığlık kopardı, sıçrayarak uyandı. Buz gibi tere batmıştı. Yorganı tekrar gözlerine kadar çekti, kendi kendine hiddetleniyor, küfürleri basıyordu. Yeniden uyu-mak istedi.

Az önceki gibi son derece güçlükle daldı. İradesi uy-kuyla uyanıklık arasında elinden gidince, yine yola ko-yuldu. Sabit fikrinin onu sevkettiğı tarafa döndü: Th r -se'i görmek için koştı, fakat yine kapıyı açan o boğul-muş cesetti.

Zavallı sefil dehşet içinde yatağında oturdu. şu sabit ha-yalden kurtulmak için her şeyi verirdi. Düşüncelerini eze-cek kurşun gibi ağır bir uyku istiyordu. Uyanık olduğı s -rece canına kıydığı adamın hayaletini kovacak gücü var-dı. Fakat ruhunun idaresini yitirdiğı andan itibaren, ruhu onu zevke doğru götürürken korkuya da sürüklüyordu.

Tekrar uyumayı denedi. Aynı k buslu dalgınlık, aynı sıçrayarak uyanmalar birbirini izledi. Kudurmuş bir inatla hep Th r se'e gidiyor, yine Camille'in cesediyle karşılaşı-yordu. On kezden fazla aynı yolculuğu yaptı. Ateş gibi ya-nan bedeniyle aynı yollardan yürüdü. Aynı şeyleri hisset-ti, inceden inceye bütün ayrıntılarıyla aynı hareketleri yaptı. Ve on kezden fazla metresini kucaklamak için uzat-tığı kollarının arasında o boğulmuş cesedi buldu. Her se-ferde onu soluk soluğa bitkin bir halde uyandıran aynı korkunç sonuç, arzusunun cesaretini kırmıyordu. Uyku-ya dalar dalmaz arzusu Camille'in boğulan korkunç cese-dini unutuyor, bir kadının yumuşak ve sıcak bedeninin

peşinden koşuyordu. Laurent, belki bir saat kadar sürekli yinelenen ve her sıçrayışta giderek artan bir korkuyla onu kırıp geçiren karabasanların içinde kaldı.

En son geçirdiği sarsıntı öyle şiddetli oldu ki artık daha fazla mücadele etmemeye karar verdi. Sabah oluyordu, gökyüzünün kül rengi beyazlığında dört köşe bir parça gösteren damın penceresinden içeriye solgun kurşuni bir aydınlık giriyordu.

Laurent için için hırslanarak yavaşça giyinmeye başladı. Uyuyamadığı için öfkeleniyor, şimdi çocukça bulduğu böyle bir korkuya kapıldığı için kızıyordu. Pantolonunu giyerken kollarına, bacaklarına masaj yapıyor, geçirdiği sıkıntılı gecedен karmakarışık bir hale gelen yüzünü sıvazlayarak kendi kendine söyleniyordu:

-Böyle şeyler düşünmemeliydim. O zaman uyur şimdi de dinlenmiş, dipdiri olurdum. Ah Thérèse dün akşam isteseydi. Thérèse dün akşam benimle beraber yatsaydı...

Laurent, korkusunu Thérèse'in engelleyebileceğini düşününce biraz sakinleşti. Bir daha böyle bir gece geçirmekten çok korkuyordu.

Yüzüne su serpti, saçını taradı. Bu hareket başını biraz serinletti, son korkularını da dağıttı. Şimdi daha rahat yargılıyor, vücudunda hissettiği aşırı yorgunluktan başka bir şey duymuyordu. Giyinirken:

-Ben korkak bir insan da değilim, diye söyleniyordu. Camille'den çekindiğim yok. Bu zavallının karyolanın altında saklandığını zannetmek pek saçma. Fakat belki de

her gece böyle bir düşünceye kapılacağım tutar. Muhakkak hemen evlenmeliyim. Thérèse beni kollarına aldığı zaman artık Camille'i aklıma getirmem. Boynuma sarılır, ben de artık orada hissettiğim o müthiş acıyı duymam. Şu yaraya bir bakayım hele...

Aynaya yaklaştı, boynunu uzattı baktı. Yara, soluk pembe renk almıştı. Laurent, Camille'in dişlerinin izini görünce birden heyecana kapıldı. Kan başına kadar çıktı. Tam o sırada garip bir olay oldu. Kanın yukarıya hücumundan yara kızıl bir renk aldı, kanlandı, Laurent'ın besili ve beyaz boynunda kıpkırmızı açıldı. Aynı zamanda Laurent binlerce iğne batıyorlarmış gibi bir yangı duydu. Hemen gömleğinin yakasını kaldırdı:

-Haydi ordan! dedi. Thérèse onu iyi eder, birkaç öpücük yetişir... Amma da aptalım ha!.. Neler düşünüyorum!

Şapkasını giydi, aşağı indi. Hava almaya, yürümeye ihtiyacı vardı. Mahzenin kapısının önünden geçerken gülümsedi. Aynı zamanda kapının çengelini sağlamlığına baktı. Dışarı çıktı, sabahın serinliğinde, تنها sokaklarda ağır adımlarla yürüdü. Saat, beş sıralarıydı.

Zor bir gün geçirdi. Öğleden sonra dairede bastıran uyku ile mücadele etmek zorunda kaldı. Ağırlaşan, ağrıyan başı bütün çabasına karşın önüne düşüyordu, şeflerinden birinin ayak sesini duyunca önüne düşen başını birdenbire kaldırıyordu.

Akşamleyin pek yorgun olduğu halde gidip Thérèse'i görmek istedi. Onu kendi gibi yorgun, bitkin ve ateşli gördü.

Laurent oturduğu zaman Mme. Raquin:

-Zavallı Thérèseciğimiz fena bir gece geçirdi, dedi. Kâbuslar içinde sabaha kadar uyuyamadı galiba, kaç kere bağırdığını duydum, bu sabah hastadan farksızdı.

Halası konuşurken Thérèse, Laurent'e bakıyordu. İkisi de korkularının ortak olduğunu keşfettiler. Çünkü ikisinin de yüzünde aynı asabi ürperti dolaştı. Camille'e karşı birleşecekleri zamanı saptamak için bakışlarıyla birbirlerine yalvararak saat ona kadar öteden beriden konuşup durdular.

XVIII

Thérèse'de bu sıkıntılı geceyi Camille'in hayaletiyle geçirmişti.

Laurent'in bir seneden fazla süren kayıtsızlığından sonra birdenbire hararetle buluşmak teklifinde bulunması, Thérèse'i adamakıllı sarsmıştı. Yalnız kalıp da yatağına girdiği zaman yakında evlenmesi gerektiğini düşününce, içini bir şeyler kemirmeye başladı. Uyuyamamanın verdiği rahatsızlık içinde Camille'in boğulmuş cesedi karşısına dikildi, o da Laurent gibi korku ile arzu arasında çırpındı, onun gibi âşığının kollarında böyle korkmayacağını, böyle ıstırap çekmeyeceğini düşündü.

Bu erkek de, bu kadın da aynı zamanda, kendilerini korkunç aşklarına iade eden asabi rahatsızlığı duymuşlardı. Aralarında bir kan ve şehvet ilişkisi oluşmuştu. Aynı şeylerden korkuyorlar, kalpleri bir nevi birleşmeyle aynı üzüntülerden sıkılıyordu. O zamandan itibaren sevinci de kederi de duymak için tek beden, tek ruh haline geldiler. Bu katılım bu karşılıklı anlaşma çoğu kez asabi sarsıntılarının şiddetle birbirine yaklaştırdığı kimselerde görülen psikolojik ve fizyolojik olaylardır.

Laurent de Thérèse de, bir yıldan fazla zamandır elleri-

ni kollarını birleştiren perçinli zinciri pek duymamışlardı; cinayetin bunalımlı, müthiş günlerini izleyen yorgunluğun arasında, bu iki suçlu tiksintiyle sükûn ve unutmaya ihtiyacı içinde özgür olduklarını sandılar, demirden bir bağ ile bağlı olduklarına inanmadılar. Aralarındaki zincir gevşemiş yerlerde sürünüyor, onlar da dinleniyorlardı. Bir tür mutlu bir şaşkınlık içinde başkalarını sevmek, yaşamak istediler. Ama olayların itimiyle bir gün gelip de birbirlerine yeniden ateşli sözler söylemeye başlayınca zincir şiddetle gerildi, öyle bir sarsılma ile sarsıldılar ki artık sonsuza dek bağlı olduklarını anladılar.

Ertesi günden itibaren Thérèse işe başladı. Laurent'la evlenmek için gizli gizli uğraştı.

İşte bu iş, tehlikeli güç bir işti. Âşıklar bir açık vermekten, kuşku uyandırıp Camill'in ölümünden çıkarları olduğunun çabucak ortaya çıkmasından ödleri kopuyordu. Kimseye evlilikten söz edemeyeceklerini bildikleri için gayet akıllıca bir plan tasarladılar, kendilerinin teklif edemedikleri durumu bizzat Mme. Raquin'le perşembe konuklarına teklif ettirmeyi düşündüler. Bu saf adamlara Thérèse'i tekrar evlendirmek fikrini vermek, bu fikrin de yine kendilerinden geldiğine onları inandırmak gerekirdi.

Bu komedyayı oynamak uzun ve nazik bir iş oldu. Thérèse de, Laurent de rolleri paylaştılar; son derecede bir ihtiyatla ilerliyorlar, en küçük bir hareketi, en ufak bir sözü hesaplıyorlardı. İçlerinden de sınırlarını geren ve sertleştiren bir sabırsızlık içinde idiler.

Sürekli kızgın yaşadıkları halde güler yüz gösterip sakin tavırlar almak için bütün alçaklıklarını kullanmaları gerekiyordu.

İş bir an önce tamamlamak istemelerinin nedeni artık birbirlerinden ayrı, yalnız yaşayamaz oluşlarındandı. Boğulan Camille, onlara her gece görünüyordu. Her gece uykusuzluktan sanki ateşten bir yatakta yatıyorlar, vücutlarını dağlayan kızgın maşalarla yatağın içinde dört dönüyorlardı. İçinde bulundukları bu gerginlik her gece önlerine korkunç hayaller dikeyor, her akşam kanlarının ateşini bütün bütün körüklüyordu. Akşamın karanlığı basınca Thérèse odasına çıkmaya korkuyor, ışığı söndürür söndürmez acayip ışıklar, hayaletlerle dolan bu koca odada sabaha kadar yalnız başına kalmaktan dehşetli işkence çekiyordu. Gözlerini açık tutabilmek için mumu söndürmeyip uyanık durmak istedi. Fakat yorgunluktan gözkapakları düşer düşmez karşısında karanlık içinde Camille'i görüyor, sıçrayarak gözlerini tekrar açıyordu. Ertesi gün gündüz uyuduğu birkaç saatlik uyku ile bitkin bir halde sürükleniyordu. Laurent'a gelince, mahzenin önünden geçerken korku duyduğu akşamdan beri adamakıllı korkak bir insan olmuştu. Eskiden algılaması olmayan bir hayvan gibi güvenlik içinde yaşırdı. Şimdi en ufak bir gü-rültüden titriyor, küçük çocuklar gibi sapsarı kesiliyordu. Ani bir titreme ile vücudu sarsılmıştı bir kez, artık bu hal ondan gitmiyordu. Geceleri Thérèse'den daha fazla ısırap duyuyordu. Korku bu gayretsiz, ruhsuz vücutta derin izler bırakmıştı. Her akşam, korkunç kuşkuyla güneşin

batmasına bakıyordu. Kaç kez evine girmemek, bütün geceyi bomboş sokaklarda dolaşarak geçirmek istedi. Bir kere bardaktan boşanırcasına yağmur yağarken sabaha kadar bir köprünün altında yattı; üşümüş, büzülmüş bir halde, rıhtıma çıkmak için ayağa kalkmaya cesaret edemedi altı saat kadar yanı başından akan kirli suya baka baka orada kaldı; bazen korkusundan yere yatıp toprağa yapışıyordu. Köprünün altından bir sürü boğulmuş insanın, suyun akıntısına kapılıp sıra sıra geçtiklerini görüyor gibi oluyordu. Yorgunluktan kendinden geçtiği zaman şafak sökünceye kadar korkunç humma nöbetleri içinde çırpınıyordu. Aynı kâbus ısrarla peşini bırakmıyordu. Sürekli, Thérèse'in ateşli kollarından Camille'in buz gibi yapışkan kollarına düşüyordu. Metresinin sıcak bir çember gibi onu kucaklamasını düşlerken, Camille'in çürümüş göğsünde buz gibi bir sarmaşmadan başkasını görmüyordu. Zevkle tiksinden, üstünde art arda bıraktığı etki, aşk dolu sıcacık kollardan bataklıkta çürümüş bir cesedin kollarına düşmesi Laurent'ı mahvediyor, soluğunu kesiyor, boğazına bir yumruğun oturmasına neden oluyordu.

Âşkların korkuları her gün biraz daha artıyor, her gün kâbusların sıkıntısı onları deliye döndürüyordu. Uykusuzluğu yok edebilmek için ancak öpücüklerine güveniyorlardı. İhtiyat olmak üzere buluşmaya cesaret edemiyorlar, evlenecekleri günü, bahtiyar bir geceden sonra gelen bir kurtuluş günü gibi bekliyorlardı.

Böylece sakın bir uyku uyuyabilmek için duydukları

bütün arzuyla birleşmeyi istiyorlardı. Birbirlerine karşı kayıtsız bulundukları sıralarda ikisi de kendilerini cinayet işlemeye sevkeden bencil ve ihtiraslı nedenleri göz ardı edip evlenmek hususunda tereddüt etmişlerdi. Ateş yenden vücutlarını sarınca, akıllarınca yasal bir evlenmeyle kavuşacakları zevkleri tatmak için hodbinlik ve ihtiras hisleri içinde bir zamanlar Camille'i öldürmelerine yol açan nedenleri yeniden gördüler.

Zaten açıktan açığa birleşmek için verdikleri büyük karrada, korku da vardı. İçten içe bir endişe duyuyorlardı. Sanki derin bir uçurumun korkunç cazibesine tutulup birbirlerinin üstüne abanmışlardı. Karşılıklı eğilmişler, sarılmışlar, sessiz duruyorlar, oysa ateşli bir şehvetin baş döndürücü zevki onları güçten düşürüyor, onlara sükutun cinnetine veriyordu. Fakat şimdi bulundukları durumda, bu sıkıntılı aşamasında, bu mütereddit arzuların içinde gelecek için aşk dolu, sakın, sevinçli günler hayal etmenin gerektiğini hissediyorlardı. Birbirlerinin önünde titredikçe atılacakları uçurumun derinliğini daha fazla görüyorlar, bunu gördükçe de kendi kendilerine mutluluk vaat etmek için fırsat arıyorlar, evlenmelerini hazırlayacak olayları yaratıyorlardı.

Thérèse bilhassa yalnızlıktan korktuğu, bedeni de Laurent'in kuvvetli sevgisini şiddetle istediği için evlenmek istiyordu. Tutsağı olduğu sinir krizleriyle deliye dönüyordu. Daha doğrusu fazla muhakeme etmeden, kafası okuduğu romanların etkisiyle karmakarışık, haftalardan beri

uykusuz geçen gecelerden ayaklanan sinirleriyle kendini ihtirasa atıyordu.

Daha kaba tabiatlı olan Laurent, korkularıyla arzularına teslim olup kararında isabet ettiğine inanmak istiyordu. Thérèse'le evlenmesinin kesinlikle gerektiğini, artık tam anlamıyla mutlu olmak zamanının geldiğini kendi kendine kanıtlayıp nereden geldiğini bilmediği endişelerini dağıtmak için eski hesapları ortaya koyuyordu. Jeuosse köylüsü olan babası ölmemekte inat ettikçe mirasını uzun zaman beklemek gerektiğini düşünüyordu. Hatta bu mirasın babasının yanında çiftçilik yapan, toprakta onunla beraber çalışan amcasının oğullarından birinin cebine girmesi ihtimalinden de endişe ediyordu. Böyle olunca Laurent daima para sıkıntısı çekecek, tavan arasında, fena yerlerde kadınsız yatacak, karnını da ucuz yemeklerle doyuracaktı. Zaten bütün ömrünce çalışmadan yaşamayı aklına koymuştu. Dairede çok fazla sıkılmaya başlamıştı. Ona teslim ettikleri en ufak bir iş, tembelliğinin yüzünden koca bir yük gibi geliyordu. Bütün düşüncelerinde hep en büyük isteğinin hiçbir iş yapmamak olduğu sonucunu çıkarıyordu. O zaman, Thérèse'le evlenip artık hiç çalışmamak için Camille'i öldürdüğünü hatırlıyordu. Cinayeti işlemede metresine yalnız başına sahip olmak arzusunun büyük etkisi vardı; fakat asıl onu cinayete sevkeden şey Camille'in yerine geçip onun gibi bakılmak, günün her saatinde sonsuz bir mutluluk tatmaktı. Salt aşk yüzünden bu işi yapsaydı, bu kadar korkaklık, bu kadar ihtiyat gösteremezdi. Gerçekten de cinayet işlemekle ya-

şamını çalışmadan ve rahat geçirmeyi sağlamak isteğini, sürekli doyurmak istemişti. Şuurunun altında gizli kalan ya da kendi kendine itiraf ettiği bütün bu düşünceler aklına geliyordu. Kendine cesaret vermek için Camille'in ölümünden beklenen istifade zamanının artık geldiğini yineleyip duruyordu. Biriçik yaşamında elde edeceği kârları, duyacağı mutluluğu gözünün önüne getiriyordu: Daireden ayrılacak, güzel, tembel bir yaşam sürecektir, yiyip içecek; uykuya doycak, kanının, sinirlerinin dengesini sağlamak için de elinin altında hep ateşli bir kadın bulunacaktı. Yakında Mme. Raquin'in kırk bin kadar frangına da konacaktı. Zira zavallı ihtiyar kadın her gün ölüme biraz daha yaklaşıyordu; sonunda kendisine mesut bir yaşayış yaratıp her şeyi unutacaktı.

Thérèse'le aralarında evlenmeye karar verdikleri andan itibaren her saat Laurent bunları düşünerek daha başka çıkarları araştırıyor, vurdumduymazlık içinde kendisini Camille'in karısıyla evlenmek zorunda bırakan yeni bir kanıt buldukça neşeleniyordu. Fakat ümitlenmek için boşuna gayret sarfediyor, boşuna tembellik ve zevkle dolu bir hayat hayal ediyordu; daima vücudunu üşüten ürpertiler, zaman zaman sevincini kursağında bırakan sıkıntılar hissetmekten kendini alamıyordu.

XIX

Bununla beraber Thérèse'le Laurent'in el altında çalışmalarının ürünleri oluşmaya başlamıştı. Thérèse son derecede içine kapanık ve hüzünlü bir tavır takınmıştı. Bu hal Mme. Raquin'i meraklandırdı. İhtiyar kadın yeğenini böyle kederlendiren şeyin ne olduğunu öğrenmek istedi. O zaman genç kadın teselli bulmaz dul rolünü oynamakta büyük bir maharet gösterdi. Can sıkıntısından, bezginkenlikten, asabi ağrılardan açıkça söz etmeden onlara belli belirsiz değindi. Halası sorularıyla onu sıkıştırdıkça "iyiyim" diye cevap veriyor, neden ağladığını, onu böyle yıldıran şeyi bilmediğini söylüyordu. Bunlar da devamlı iç sıkıntılar, yürekler parçalayan renksiz gülümseyişler, sürekli acının ve bomboş bir hayatın ezici suskunluğuydu. Böyle bilinmez bir hastalıktan yavaş yavaş ölüyormuş gibi kendi içine çekilen genç kadının karşısında Mme. Raquin ciddi telaşa düştü. Dünyada yeğeninden başka kimsesi yoktu. Ölüirken gözlerini kapaması için, her gece Allaha bu çocuğu kendisine bağışlamasını yalvarıyordu. İhtiyarlık döneminin bu son muhabbetine biraz da duyarsızlık karışıyordu. Yaşamasına yardım eden bu zayıf teselliler içinde Thérèse'i kaybetmek, rutubetli dükkânın bir

köşesinde yalnız başına ölmek olasılığı aklına geldikçe vurulmuşa dönüyordu. Artık gözünü Thérèse'den ayırmaz oldu. Genç kadının kederini korku içinde incelemeye başladı, kendi kendine yeğeninin bu sessiz üzüntüsünü geçirebilmek için neler yapabileceğini düşündü.

Böyle kötü koşullar içinde ihtiyar dostu Michaud'nun fikrini almayı uygun gördü. Bir perşembe akşamı Michaud'yu dükkânda alıyordu. Endişelerini anlattı. İhtiyar adam eski mesleği icabı doğrudan doğruya:

-Vallahi ben de Thérèse'in epey zamandır surat astığı'nın farkındayım, dedi. Yüzünün de kederli ve sapsarı bir halde olmasının sebebini biliyorum.

Mme. Raquin:

-Biliyor musunuz? diye sordu. Çabuk söyleyin. Ah bir çaresini bulabilsek!..

Michaud gülerek:

-Çaresi basit! diye cevap verdi. Yeğeniniz sıkılıyor, çünkü iki seneye yakın bir zamandan beri akşamları odasında yalnız. Koca istiyor, gözlerinin içine bakınca bu anlaşılır.

Eski komiserin dobra dobra söylediği bu sözler Mme. Raquin'e pek acı geldi. O korkunç Saint-Ouen kazasından beri kalbinde kanayan yaranın genç dulun kalbinde de aynı şiddetle, aynı acı ile kanadığını zannediyordu. Oğlu öldükten sonra yeğenine artık başka kimse koca olamaz diye düşünmüştü. Fakat işte Michaud kaba kaba gülerek onun kocasızlık yüzünden hastalandığını söylemişti. Giderken de:

-Evlendirin, daha çok eriyip bittiğini görmek istemezseniz bir an önce evlendirin onu. Benim fikrim bu... Aziz Mme. R. hem inanınız iyi bir fikir bu... demişti.

Mme. Raquin oğlunun çoktan unutulmuş olmasına çabucak alışmadı. İhtiyar Michaud, Camille'in adını bile anmadan Thérèse'in hastalığıyla alay ediyordu. Zavallı anne sevgili evladının anısını yüreğinin derinliğinde saklayanın yalnız kendisi olduğunu anladı. Ağladı. Ona, Camille ikinci defa olarak öldü gibi geldi. İyice ağlayıp, üzüntüden yorgun bir hale geldikten sonra ister istemez Camille'i ikinci defa öldüren bir evlenme pahasına bir parça sadet elde etmek fikrine kendini alıştırdı. Dükkânın buz gibi sessizliği içinde bitkin ve kederli Thérèse'le karşı karşıya gelince içine fenalıklar geliyordu. Devamlı bir üzüntü içinde yaşamaktan acı bir lezzet duyan kuru ve katı ruhlu insanlardan değildi. Onda fedakârlık, yumuşaklık, hislerini meydana koyan, hatır, gönül alan iyi kadın hali vardı. Yeğeni dükkânda hiç konuşmadan, günden güne zayıflıyordu.

Böyle zayıflayarak, sapsarı bir halde oturdukça hayat Mme. Raquin için tahammül olunmaz bir hale geliyor, dükkân bir mezara dönüyordu. Ölünceye kadar rahatça yaşayabilmesi için etrafında biraz canlılık, biraz sevgi, biraz tatlı ve neşeli şeyler istiyordu. Bu şuuru dışındaki istekler ona Thérèse'i tekrar evlendirmek fikrini kabul ettirdi. Hatta oğlunu bile biraz unuttu. Sönük hayatında bu olay bir uyanıklık bir emel gibi zihninin yeni bir meşguli-

yeti oldu. Yeğeni için koca arıyordu. Bütün düşüncesini kaplayan şimdi bu idi. Koca seçmek işi mühim bir işti. Zavallı ihtiyar kadın Térése'i bizzat kendi bahtiyarlığını da sağlamak suretiyle evlendirmek istiyordu. Zira genç kadının yeni kocası son ihtiyarlık günlerine bir huzursuzluk getirir diye endişe ediyordu. Bir yabancının her günkü hayatına girmesinden korkuyordu. Yalnız bu düşünce onu tutuyor, yeğenine açıkça evlenmekten söz açmasına engel oluyordu.

Bir taraftan Thérèse gördüğü terbiyenin kendisine verdiği riyakârlıkla can sıkıntısı ve halsizlik oyununu oynarken, öte yandan Laurent üstüne hizmet etmeyi seven, hisli bir adam rolünü almıştı. İki kadının da en ufak işlerine kadar bakıyor, bilhassa Mme. Raquin'i nazik davranışlarıyla hoşnut ediyordu. Yavaş yavaş dükkâna mutlaka gerekli bir insan olduğunu kabul ettirdi. Bu karanlık yere yalnız o biraz neşe getiriyordu. Akşamleyin Laurent orada bulunmazsa Mme. Raquin etrafını araştırıyor, bir şeysi eksikmiş gibi rahat edemiyor, Thérèse'in ahları oflarıyla baş başa kalmaktan adeta korkuyordu. Zaten Laurent'in bir akşam gelmemezlik etmesi ancak gücünü onlara daha iyi kabul ettirebilmek için olurdu. Her gün daireden çıkar çıkmaz dükkâna geliyor, geçidin kapanacağı saate kadar kalıyordu. Alışveriş yapıyor, artık pek zor yürüyebilen Mme. Raquin'e ihtiyacı olduğu en ufak şeyleri veriyordu. Sonra oturup sohbet ediyordu. Tatlı ve içe işleyen bir aktör sesi bulmuştu; zavallı ihtiyar kadıncağızın kulağını da, kalbini de okşamak için bu sesi kullanıyordu. Özellikle,

başkalarının acılarını içinde duyan, sevecen biri, bir dost gibi sağlığını çok merak ediyormuş gibi görünüyordu. Bir çok defalar Mme. Raquin'i bir kenara çekip genç kadını yüzündeki değişiklikten, bitkin halinden kendi de çok korkuyormuş gibi görünerek kadıncağızı dehşete düşürdü. Ağlar gibi bir sesle:

-Yakında onu da kaybedeceğiz diye mırıldanıyordu. Kendi kendimizden saklayamayız ya, işte çok hasta. Ah yazık saadetimize, o sakın, tatlı gecelerimize...

Mme. Raquin onu azap içinde dinliyordu. Laurent cüretini Camille'den bahsedecek kadar ileri vardırıarak:

-Görüyorsunuz ya! derdi. Zavallı arkadaşımın ölümü onun için pek müthiş oldu. İki yıldır, Camille'i kaybettiği o matemli günden beri Thérèse de yavaş yavaş ölüyor. Hiçbir şey onu iyi edemez, hiçbir şey onu avutamaz. Sabırla beklemekten başka yapacak şey yok.

Bu edepsizce yalanlar zavallı ihtiyar kadının sıcak göz yaşları akıtmasına neden oluyordu. Oğlunun anısıyla acı duyuyor, gözleri etrafını görmüyordu. Camille'in ismi söylendikçe hıçkırıklarla boşanarak kendini koyuveriyor, oğlunu anan kimseyi kucaklamak istiyordu. Laurent bu adın onun üzerinde yarattığı etkinin farkına vardı. İsteddiği zaman kadını ağlatıp, onda çevresinde olup bitenleri açıkça görmesini engelleyen heyecanı uyandırabiliyordu. Mme. Raquin'i daima elemli ve uysal bir halde avucunun içinde tutabilmek için bu gücünden yararlanıyordu. İçten içe isyan ettiği halde Camille'in herkeste bulunmayan ye-

teneklerinden, sevecenliğinden, yüce gönüllüğünden söz ediyordu. Öldürdüğü adamı tam bir küstahlıkla methediyordu. Bazen Thérèse'in garip bir surette gözlerine dikilen bakışlarıyla karşılaşınca titriyor. Camille için söylediği bütün iyiliklere kendi de inanıp müthiş bir kıskançlığa kapılarak sözünü birdenbire kesiyor, bir zamanlar suda boğduğu şimdi riyakârca methettiği bu adamı Thérèse'in sevmesinden endişe ediyordu. Bütün bu karşılıklı konuşma esnasında Mme. Raquin gözleri yaş içinde, etrafında dönen işleri görmüyordu. Ağlarken de Laurent'in sevecen, yüce gönüllü olduğunu düşünüyordu. Oğlunu yalnız o hatırlıyor, yalnız o Camille'den heyecandan titreyen bir sesle bahsediyordu. Gözlerinin yaşını silerken genç adama sonsuz bir şefkatle bakıyor, onu öz evladı gibi seviyordu.

Bir perşembe akşama Michaud ile Grivet yemek odasında iken Laurent girdi, Thérèse'e yaklaşp tatlı bir ilgiyle sağlığını sordu. Odada bulunanlara karşı muhabbetli ve endişeli bir dost rolünü oynayarak Thérèse'in yanında biraz oturdu. İki genç birbirine yaklaşmış birkaç lakırtı ederken onlara bakan Michaud, Mme. Raquin'e doğru eğilip Laurent'ı göstererek yavaş sesle:

-İşte yeğeninize göre bir koca, dedi. Hemen bu işi yapınız, gerekirse biz size yardım ederiz.

Michaud keyifli keyifli gülüyordu. Aklınca Thérèse'in böyle güçlü kuvvetli bir kocaya ihtiyacı vardı. Mme. Raquin'in gözlerinin önünde sanki bir ışık parladı. Thérèse-

se'le Laurent'ın evlenmesindeki çıkarını bir anda görü-verdi. Bu evlenme, oğlunun bu eski arkadaşıyla akşamları gelip onları oyalayan bu iyi kalbli insanla kendisinin de yeğeninin de aralarında zaten mevcut olan bağı bir kat daha sıkılaştırmaktan başka bir şey yapmayacaktı. Böylelikle eve bir yabancı girmeyecek, Mme. Raquin mutsuz olmak tehlikesiyle karşı karşıya kalmayacaktı. Thérèse'e de böyle bir dayanak noktası bulduktan sonra son ihtiyarlık günlerinde biraz neşe bulacak, zaten üç yıldır kendisine evlat muhabbeti gösteren Laurent'ı ikinci bir oğlu sayacaktı. Sonra Thérèse, Laurent'la evlenmekle Camille'in anısına daha az ihanet etmiş olacaktı. Gönül dininin acayip ince-likleri vardır. Yeğenini bir yabancıнын kucaklamasından son derece rahatsız olacak olan Mme. Raquin, onu oğlunun eski arkadaşının kollarına teslim etmek düşüncesinden hiçbir isyan hissi duymuyordu.

O gece, toplantı devam ettiği sürece, konuklar domino oynarlarken ihtiyar tuhafiyeci şefkatle bu genç çifte bakı-yordu. Bu bakış genç kadına da, Larunet'a da oynadıkları komedyanın başarıya ulaştığını, sonuca da yaklaşıldığını hissettirdi. Michaud gitmeden evvel Mme. Raquin'le kısaca fısıldaştı. Sonra Lurent'ın koluna muhabbetle girerek yolda biraz onunla yürüyeceğini söyledi. Laurent ayrılır-ken Thérèse'le aralarında sıkı tembihlerle dolu seri bir bakışma oldu.

Laurent'ın ağzını aramak işini Michaud üstüne almıştı. Genç adamı bu kadınlara karşı çok fedakâr, fakat Thérèse-

se'le evlenmek fikrini de çok hayret etmiş bir vaziyette buldu. Laurent heyecanlı bir sesle zavallı arkadaşının karısını kız kardeşi gibi sevdiğini, onunla evlenmesinin günah olacağını bildirdi. Eski polis komiseri ısrar etti. Onu razı etmek için bin türlü haklı sebepler gösterdi, fedakârlıktan bile söz etti, hatta Mme. Raquin'e bir evlat, Thérèse'e bir koca olmanın onun görevi olması gerektiğini söyleyecek kadar işi ileri götürdü. Laurent yavaş yavaş mağlup oldu. Kendini heyecana kapılmış gibi gösterip bu evlenme fikrini Allah'tan gelme bir fikir, Michaud'nun dediği gibi görevin, fedakârlığın emrettiği bir durum gibi gördüğünü söyledi. Michaud kesin yanıtı alınca ellerini ovuşturarak arkadaşından ayrıldı büyük bir zafer kazandığını zannediyor, perşembe toplantılarına eski neşesini verecek olan bu evlenmeyi ilk defa düşünmüş olduğu için kendi kendisini alkışlıyordu.

Michaud böyle sokakta yavaş yavaş yürüyerek Laurent'la konuşurken Mme. Raquin de Thérèse'le aynı konuyu konuşuyordu. Tam Thérèse her zamanki gibi sapsarı bir halle sallana sallana odasına çekileceği sırada ihtiyar kadın onu biraz alıkoydu. Şefkat dolu bir sesle sorular sordu, onu böyle hükmü altına alan kederin ne olduğunu açıkça söylemesi için yalvarıp yakardı. Thérèse'den belirsiz yanıtlardan başkasını elde edemeyince dul olmanın yaşamda yol açtığı boşluklardan bahsetti. Sözü yavaş yavaş yeni bir evlenme teklifine kadar getirerek Thérèse'e açıkça, tekrar evlenmek için gizli bir arzusu olup olmadığını sormakla sözünü bitirdi. Thérèse şiddetle itiraz etti.

Böyle bir şey düşünmediğini, Camille'e sadık kalacağını söyledi. Mme. Raquin ağlamaya başladı. İçinden gelen duyguların tersine sözler söyledi. Matemın sonsuza dek olamayacağını anlattı. Nihayet genç kadın Camille'in yerini kimseye veremeyeceğini bağırarak söyleyince, yaşlı kadının ağzından birdenbire Laurent'ın adı çıktı. Böyle bir birleşmenin uygunluğunu, faydalarını sayıp döktü, içini boşalttı. Gece kendi kendine düşündüklerini Thérèse'e tekrar etti. Bu iki sevgili evladının arasında geçireceği ömrünün son mesut günlerini betimledi. Thérèse başını önüne eğmiş, halasının en ufak arzusunu yerine getirmeye hazır bir durumda uysallık ve sabırla dinliyordu. Halası susunca kederli bir tavırla:

-Laurent'ı kardeşim gibi severim dedi. Ama siz istediğinize göre koca gibi sevmeye de çalışırım. Ben sizi mutlu görmek isterim... Beni rahat rahat ağlamaya bırakacaksınız zannediyordum. Sizin mutluluğunuz söz konusu olduğuna göre, artık ağlamayacağım.

Oğlunu herkesten önce kendisinin unutmuş olduğunu görmekten hayret ve dehşet içinde kalan ihtiyar kadıncağızı kucakladı. Mme. Raquin genç dulun sade bir özveriyle kabul ettiği bu evlenmeyi duyarsız bir düşünceyle kendisi istediği için Thérèse'den daha dayanıksız olmakla kendini suçlu bularak yatağına yatarken acı acı ağladı.

Ertesi gün geçitte, dükkânın önünde Michaud ile Mme. Raquin arasında kısa bir konuşma oldu. İkisi de elde ettiği sonucu birbirine bildirdi. İşleri çabucak bitirmek üze-

re gençleri hatta o gece nişanlamak için zorlamayı kararlaştırdılar.

Akşamleyin saat beşte Laurent dükkâna geldiği zaman Michaud çoktan oradaydı. Genç adam oturur oturmaz eski komiser onun kulağına:

-Kabul ediyor, dedi.

Bu kısa sözü Thérèse işitti, sarardı, gözlerini küstah bir tavırla Laurent'e dikti, iki aşık birbirlerinin onayını alır gibi birkaç saniye bakıştı. İkisi de durumu tereddüt etmeden kabul etmek, bir seferde bu işi bitirmek gerektiğini anladılar. Laurent ayağa kalkıp gözyaşlarını zapt etmek için bütün gayretini sarfeden Mme. Raquin'in elini tuttu, gülümseyerek:

-Sevgili anneciğim, dedi. Dün akşam Mösyö Michaud ile sizin mutluluğunuz için konuştuk. Çocuklarınız sizin mutluluğunuzu isterler.

Zavallı ihtiyar kadıncağz kendisine "Sevgili anneciğim" diye hitap edildiğini duyunca gözyaşlarını salıverdi. Hiçbir söz söylemeden Thérèse'in elini yakaladığı gibi Laurent'in elinin içine koydu.

Âşıklar derilerinin birbirine dokunduğunu duyunca titrediler. Asabi bir sıkışla ateşli parmakları birbirine geçti. Genç adam kararsız bir sesle:

-Thérèse! Halanıza rahat ve neşeli bir hayat kuralım ister misiniz? dedi.

-Genç kadın hafifçe:

-Evet, dedi. Bu bizim görevimizdir.

O zaman Laurent, Mme. Raquin'e döndü, sapsarı bir halde ekledi:

-Camille suya düştüğü zaman, bana "karımı kurtar, onu sana emanet ediyorum" diye bağırmıştı. Thérèse'le evlenerek onun son arzusunu yerine getirdiğimi sanıyorum.

Thérèse bu sözleri işitince Laurent'nın elini bıraktı. Sanki göğsüne bir yumruk yemişti. Âşğının küstahlığı onu son derece şaşırtmıştı. Şaşkın şaşkın Laurent'a baktı. Bu esnada hıçkırıktan boğulan Mme. Raquin mırıldanıyordu:

-Evet, evet yavrum, Thérèse'le evlen, onu mutlu et, oğlum mezarında rahat yatar.

Laurent sallandığını hissederek bir sandalyanın arkalığına dayandı. Michaud, o da heyecandan gözleri yaş içinde Laurent'ı Thérèse'e doğru iterek:

-Haydi kucaklaşınız, bu sizin nişanlanmanız olsun, dedi.

Genç adam dudaklarını Thérèse'in yanaklarına kondu-rurken garip bir rahatsızlık duydu. Thérèse de sanki âşğının öpücüğünden yanakları yanmış gibi birdenbire geri çekildi. Başkalarının yanında bu adamın kendisini ilk öpmesiydi. Yüzüne kan hücum etti, vücudunu ateş bastı. Kıpırmızı oldu. Oysa Thérèse yaptığı en açık şakalarda bile hiç kızarmaz, utanmak nedir bilmezdi.

Bu tehlikeyi atlattıktan sonra iki katil rahat bir soluk aldılar.

Evlenmeleri kararlaştırılmıştı. Uzun zamandan beri beklediklerine sonunda ulaşıyorlardı. Her şey hemen o akşam düzenlendi. O gecedен sonraki perşembe günü Grivet'ye, Olivier ile karısına da haber verildi. Michaud bu haberi verirken çok memnundu. Ellerini ovuşturarak:

-Bu işi ben düşündüm, diye tekrar ediyordu, onları ben evlendiriyorum. Göreceksiniz ne güzel bir çift olacaklar.

Suzanne sessizce gelip Thérèse'i kucakladı. Bu zavallı mahluk bembeyaz yüzü, sönük ve zayıf haliyle, hırçın ve gamlı Thérèse'e muhabbet bağlamıştı. Bir çocuk gibi onu saygılı bir korkuyla seviyordu. Olivier, halayla yeğeni kutladı. Grivet ortalığa bayağı bir tesir bırakan şakalar yapmaya kalkıştı. Özetle hepsi memnun, hepsi sevinç içinde görünüyordu, her şeyin yolunda olduğunu söylüyorlar, çoktan düğün olmuş farzediyorlardı.

Thérèse'le Laurent'ın onurlu ve bilgili bir duruşları vardı. Birbirlerine sadece şefkat ve iltifat gösteriyorlardı. Büyük bir fedakârlık yapan insanların halini takınmışlardı. İçlerini altüst eden korkuyu, arzuyu yüzlerinin hiçbir mi-miği göstermiyordu. Mme. Raquin onlara solgun solgun gülümseyerek iyi niyetlerle, minnetle bakıyordu.

Yerine getirilmesi gereken işlemler vardı. Laurent babasının rızasını almak için ona mektup yazmak zorunda kaldı. Paris'te bir oğlu olduğunu umutmuş gibi olan ihtiyar Jeufosse köylüsü "ister evlensin, isterse kendini astır-sın" diye dört satırla cevap verdi. Ona bir metelik bile vermeyeceğini anlatarak istediği deliliği yapması için ba-

şını boş bırakıyordu. Bu şekilde verilen izin Laurent'ı çok kaygılandırdı.

Mme. Raquin bu hissiz babanın mektubunu okuyunca, kendisini budalaca bir iş yapmaya sürükleyen bir iyilik etme sevdasına düştü. Kırk bin küsur frangını yeğeninin üstüne çevirdi. Sırf onların iyiliklerine güvenip bütün mutluluğunun minnetini ödemek isteyerek, varını yoğunu yeni evlilere verdi. Laurent bu evlenmeye hiçbir malla katılmıyordu. Hatta memuriyetinde bile durmayıp belki resimle ilgileneceğini anlattı. Zaten küçük ailenin geleceği güvence altına alınmıştı. Kırk bin frangın geliri tuhafıye ticaretinin kârıyla birlikte üç kişiyi rahatça geçindirebilirdi. Mutlu olmak için yeterli paraları olacaktı.

Evlenme hazırlıkları acele yapıldı. Resmi işlemler mümkün olduğu kadar kısaltıldı. Sanki Laurent'i Thérèse'in odasına göndermek için herkeste bir telaş vardı. İstenilen gün sonunda geldi.

XX

Sabahleyin Laurent da Thérèse de, kendi odalarında aynı derin sevinç içinde uyandılar: İkisi de son korkulu gecenin bittiğini düşündü. Artık yalnız yatmayacaklar, Camille'e karşı kendilerini birlikte savunabileceklerdi.

Thérèse etrafına bakındı, geniş karyolasını gözleriyle ölçerek garip bir şekilde güldü. Kalktı, gelin başını yapmak için yardıma gelecek olan Suzanne'ı beklerken yavaş yavaş giyindi.

Laurent yatağında oturdu. Gözüne pek çirkin görünen bu tavan arasına veda ederek birkaç dakika öyle kaldı. Artık bu pis odayı bırakıyor, karısı oluyordu. Aylardan eylül-
dü. Laurent titriyordu. "Akşama tam ısınırım" diye yere atladı.

Mme. Raquin onun ne kadar sıkıntıda olduğunu bildiği için sekiz gün önce beş yüz franklık tasarrufunu bir kese-ye koyarak onun eline sıkıştırmıştı. Laurent hiç sıkılmadan parayı kabul etmiş, kendine yeni takım yaptırmıştı. İhtiyar tuhafiyecinin parası, âdet olan hediyeleri Thérèse'e alma olanağını da sağlamıştı.

Siyah pantolon, frak, beyaz yelek, ince ketenden gömlek, kravat iki sandalyenin üzerinde serilmiş duruyordu.

Laurent sabunla yıkandı, vücudu güzel koksun diye bir şişe kolonya süründü. Sonra özenle hazırlanmaya koyuldu. Güzel olmak istiyordu. Yakalığını takarken boynu çok acıdı. Yakalığın düğmesi parmaklarından kurtuluyor. Laurent sabırsızlanıyordu. Kolalı kumaş sanki boynunu kesiyordu. Görmek istedi, çenesini kaldırdı: o zaman Camille'in ısırdığı yeri kıpkırmızı kızarmış bir halde gördü. Yakalık, yarayayı hafifçe sıyırmıştı. Laurent dudaklarını kısıtı, sapsarı oldu. Boynunu mosmor lekeleyen bu yaranın manzarası şu saatte onu korkuttu, hiddetlendirdi. Yakalığı buruşturdu, bir başkasını aldı, bin bir dikkatle taktı. Sonra giyinmesini tamamladı. Aşağıya indiği zaman yeni giysilerin dimdik kolalı kumaşların arasında hapis olan boynunu çevirmeye cesaret edemiyordu. Her hareketinde, bu katı kumaşların bir kıvrımı, Camille'in dişlerinin etinde oyduğu yeri sanki cımbızla çekiyordu. İşte böyle iğne acıları içinde kıvrılırken Thèrèse'i alıp belediye dairesine, kiliseye götürmek için bir arabaya bindi.

Şahitlik edecek olan ihtiyar Michaud ile Orléans tren memurlarından birini geçerken yanına aldı. Dükkâna geldikleri zaman herkes hazırды. Thèrèse'in şahitleri Grivet ile Oliver, küçük kız çocuklarının elbise giydirdikleri bebeğe bakmaları gibi geline bakan Suzanne, hep oradaydılar. Mame. Raquin artık hiç yürüyemediği halde çocuklarıyla beraber gitmek istedi, onu da bir arabaya oturtup yola koyuldular.

Kilisede de, belediye dairesinde de her iş yolunda gitti.

Yeni evlilerin mütevazı ve sakin duruşlarının herkes farkına vardı ve takdir etti. Dini ayında “evet” i öyle bir heyecanla telaffuz ettiler ki, Grivet bile altüst oldu. Rüyada gibiydiler. Yan yana sükûnetle oturup veya diz çöktükleri zaman korkunç düşünceler ellerinde olmadan içlerini kemiriyordu. Yüz yüze bakmaktan çekindiler. Tekrar arabaya bindikleri zaman birbirlerine evvelkinden daha yabancıydılar sanki.

Yemeği Belleville tepelerinde, küçük bir lokantada ailece yemeye karar vermişlerdi. Tek davetlileri Michau’larla Grivet’lerdi. Saat altı oluncaya kadar düğün halkı araba ile bütün bulvarları dolaştı. Nihayet küçük lokantanın yedi kişilik bir masa hazırlanmış olan toz ve şarap kokulu, sarı badanalı bir odasına girdiler.

Yemek orada bir neşe içinde geçti. Gelin, güvey vakur ve düşünceli duruyorlardı. Sabahtan beri aslını aramaya kalkışmak istemedikleri değişik duygular içindeydiler. Daha ilk saatlerden itibaren kendilerini ebediyen birbirine bağlayan törenin ve işlemin çabucak bitişine şaşırmışlardı. Sonra bulvarlardaki o uzun gezintide beşik gibi sallanmışlar, uyuşmuşlardı. Bu gezinti onlara sanki aylarca sürmüş gibi gelmişti. Hiç sabırsızlanmadan dükkânlara, gelen geçenlere boş gözlerle baka baka, onları şaşkınlığa düşüren bir uyuşukluk içinde sokakların değişmeyen manzarasına kendilerini bırakmışlardı. Lokantaya girdikleri zaman üstlerine ağır bir yorgunluk çökmüş, vücutlarını gittikçe artan bir uyuşukluk kaplamıştı.

Karşı karşıya oturdıkları masada zorakî bir gülüşle gü-lümsüyorlar, sürekli dalıyorlardı. Yemeleri, konuşmaları, kollarını hareket ettirmeleri makine gibiydi. Bu beyin yor-gunluğunda sürekli aynı düşünceler birbirini izleyerek geçit yapıyordu. Evlenmişlerdi. Fakat bunun yeni bir du-rum oluşturacağına inanmıyorlardı. Bu onları müthiş su-retle hayrete düşürüyordu. Hâlâ aralarında bir uçurum ta-savvur ediyorlardı. Bazen kendi kendilerine bu uçurumu nasıl aşabileceklerini soruyorlardı. Cinayetten evvelki gi-bi sanki mağdi bir engel vardı. Sonra birdenbire bu ak-şam birkaç saat sonra beraber yatacaklarını hatırlıyorlar, birbirlerine bakıp bu iznin sebebini bir türlü anlayamıyor-lardı. Bu birleşmeyi bir türlü hissedemiyorlar, tam tersine onları şiddetle birbirinden ayırıp birini bir tarafa birini öte tarafa atmışlar gibi geliyordu.

Çevrelerinde aptal aptal sırttan konuklar bu sıkıcı hava-yı dağıtmak için onların senlibenli konuşmalarını isteyin-ce Thérèse'le Laurent kızarıp bozardılar, bir türlü herke-sin önünde birbirlerine sevgili gibi davranmakta tereddüt ettiler.

Uzun bekleyişin sonucunda arzuları sönmüş, bütün ma-zi uçup gitmişti. O şiddetli sevişme isteğini yitirmişler, hatta sabahki sevinçlerini, bir daha korku duymayacakları-nı düşünerek duydukları sevinci bile unutmuşlardı. Olan işlerden yalnız yorgun düşmüşler, sersemlemişlerdi. Gü-nünün olayları beyinlerinin içinde karmakarışık bir halde dönüp duruyordu. Bir şey beklemeden, bir şey ummadan

gülümseyerek sessiz sessiz duruyorlardı. Bu bezginliğin derinliklerinde belli belirsiz bir acı veren bir sıkıntının kılmıdanışı vardı.

Laurent da boynunun her hareketinde etini koparan şiddetli bir yanma duyuyordu; takma yakalık Camille'in ısırdığı yeri kesiyor, sanki etimden et koparıyordu. Nikâh memuru konuşurken rahip, Tanrı'dan söz ederken, bu uzun günün her dakikasında hep Camille'in dişlerinin derisine geçtiğini hissetmişti. Ara sıra bir kan sızıntısı göğsüne doğru akıp beyaz yeleğini kıpkırmızı yapacak zannediyordu.

Mme. Raquin gelin güveyin böyle ağır duruşlarına içinden minnet duydu. Gürültülü bir neşe zavallı anneyi incitecekti. Ona göre oğlu; Thérèse'i Laurent'in ellerine teslim etmek için şu anda yanlarındaydı. Grivet böyle düşünmüyordu. O bu düğünü çok kederli buluyordu. Boş yere neşelendirmeye çalışıyor. Michaud ile Olivier'nin her kezde onu sandalyesine mihliyan bakışlarına rağmen bir şeyler yumurtlamak için ikide birde ayağa kalkmak istiyordu. Bir kez de olsa sonunda istediğini elde etti. Kadehini kaldırıp şen bir sesle:

-Madamla mösyönün çocuklarının şerefine içiyorum dedi.

Kadehleri tokuşturmak gerekti. Grivet'nin bu sözlerin üzerine Thérèse'le Laurent'ın rengi attı. Çocukları olabileceği olasılığını hiç düşünmemişlerdi. Bu düşünce buz gibi bir ürperişle içlerine geçti. Sinirli bir hareketle kadeh

tokuşturdular, böyle karşı karşıya bulunmaktan korkmuş ve şaşır mış bir halde birbirlerine dikkatle baktılar.

Masada çok oyalanmadılar. Konuklar yeni evlileri zifaf odasına kadar götürmek istediler. Düğün halkı geçitteki dükkâna geldiğı zaman saat henüz dokuz buçuktan fazla değildi. Yapay elması satan kadın hâlâ dükkânının gerisinde, mavi kadife döşeli kutunun önünde oturuyordu. Başını kaldırıp gelinle güveye gülümseyerek merakla baktı. Onlar bu bakıştan kuşkulanıp korktular. Belki de bu ihtiyar kadın bir zamanlar Laurent'in arka kapıdan girişlerini görmüştü, o buluşmalardan haberi vardı.

Thérèse eve gelir gelmez Mme. Raquin ve Suzanne'la beraber odasına çekildi. Gelin gece tuvaletini yaptığı sırada erkekler yemek odasında kaldılar. Laurent gevşek ve bitkin bir halde en ufak bir sabırsızlık göstermeden, Michaud ile Grivet'nin, kadınların orada bulunmadığı sırada eğlene eğlene yaptıkları kaba saba şakaları memnunlukla dinliyordu. Suzanne'la Mme. Raquin zifaf odasından çıktılar. İhtiyar kadın heyecanlı bir sesle karısının kendisini beklediğini haber verince Laurent titredi. Bir an şaşkınladı; sonra kendisine uzatılan elleri bir hamlede sıkıp sarhoş bir adam gibi kapıya tutunarak Thérèse'in odasına girdi.

XXI

Laurent kapıyı usulca kapadı. Endişeli, sıkıntılı bakışlarla odaya bakarak bir müddet kapıya dayandı durdu.

Şöminede parlak bir ateş, duvarlarda, tavanda oynayan sarı ışıklar saçarak alevleniyordu. Oda böylece canlı ve oynak bir ışıkla aydınlanmıştı. Masanın üstündeki lamba bu aydınlığın ortasında solgun duruyordu. Madam Raquin bu bembeyaz, güzel kokulu odayı genç ve taze aşklara yuva hazırlar gibi şuh bir tarzda düzeltmek istemiş, yatağa dantellerle, şöminenin vazoları kocaman güllerle oda da tatlı bir sıcaklık, ılık ılık kokular vardı. Hava şehvetli bir rehavetle sinmiş ve sakindi. Ürpertici sessizlik içinde ocağın çıtırtısı hafif hafif sesler çıkarıyordu. Sanki burası dışarının gürültüsüne kapılarını kapamış, aşk esrarının ihtiyaçları, zevkleri için hazırlanmış, sıcak, güzel kokulu, mutlu, ıssız bir yer, meçhul bir köşeydi.

Thérèse şöminenin sağ tarafında alçak bir sandalyenin üstüne oturmuştu. Çenesini eline dayamış, gözlerini canlı alevlere dikmiş bakıyordu. Laurent odaya girdiği zaman başını çevirmedi. Beyaz ve dantel işlemeli geceliğiyle ocağın kuvvetli aydınlığında keskin bir beyazlığı vardı. Geceliği biraz kaymış, siyah bir saç bükümünün altında yarı

saklanan pembe omzunun bir kısmı meydana çıkmıştı.

Laurent konuşmadan birkaç adım attı. Giysisini, yeleşini çıkardı. Frenkgömleğiyle kaldığı zaman hâlâ kımıldamayan Thérèse'e bir daha baktı. Kararsız bir hali vardı. Derken kadının omzunu gördü. Dudaklarını bu çıplak omuza yapıştırmak için titreyerek eğildi. Genç kadın birdenbire dönüp omzunu geri çekti. Laurent'a korku ve tiksinti içinde öyle garip bir bakışla baktı ki, Laurent rahatsız oldu, o da dehşet ve nefret duymuşçasına geri çekildi.

Şöminenin öteki tarafına, Thérèse'in karşısına oturdu. Böylece hareketsiz ve sessiz kaldılar. Bazen odunlardan kırmızı alevler yükseliyor, o zaman katillerin yüzlerinde kanlı akisler dolaşıyordu.

Sevgililer yaklaşık iki yıldır böyle yalnız, aynı odada baş başa kalmamışlardı. Thérèse'in Saint Victor sokağına gelip de Laurent'a cinayet fikrini aşıladığı günden beri buluşmamışlardı. İhtiyatlı bulunmak düşüncesi onları bu arzudan mahrum bırakmıştı. Ancak arada bir, kaçamak bir el sıkışması, bir öpücük mümkün oluyordu. Camille'i öldürdükten sonra yeni arzularla yandıkları zamanlar kendilerini tutmuşlar, düğün gecesini bekleyerek, cezasız kalmaktan emin olacakları o gece için kendilerine çılgınca buluşmalar vaat etmişlerdi. Sonunda düğün gecesi de gelmişti. Fakat onlar birbirlerinin karşısında birden yabancılaşmış, sıkıntı içinde oturuyorlardı. İhtiraslı bir sarmaşma için kollarını uzatmak yeterdi. Fakat bu kollar çoktan aşktan yorulmuş ve bıkmış gibi gevşekti. Gündüzün yorgun-

luğu gittikçe onları eziyordu. Böyle soğuk ve sessiz durmaktan muztarip; birbirlerine isteksiz ve korku dolu bir kararsızlık içinde bakıyorlardı. Ateşli düşleri garip bir gerçeğe sona ermişti. Camille'i öldürmeye, birbirleriyle evlenmeye muvaffak olmaları, Laurent'ın dudaklarının Thérèse'in omzuna hafifçe teması ihtiraslarının tiksinti ve dehşet duyacak kadar doymalarına yetmişti.

Ruhlarını tutuşturan o eski ihtirastan birazını olsun ümitsizlik içinde aradılar. Bedenlerinde sinir, kas kalmamış gibiydi. Tereddütleri, endişeleri artıyordu; birbirlerinin karşısında böyle suskun ve asık suratlı durmaktan utanıyorlardı. Kendilerine karşı abtal görünmemek için birbirlerine sarılmak ve harap olmak istiyorlardı. İşte birbirlerinin olmuşlardı; her saat arzularını tatmin ederken hayasızlık içinde yuvarlanabilmek için, bir adam öldürüp müthiş bir komedi oynadıkları halde şimdi biri şöminenin bir köşesinde, öteki öbür köşesinde donmuş, bitkin, şaşkın bir halde isteksiz isteksiz duruyorlardı. Böyle bir sonuç onlara korkunç olabildiğine tuhaf görünüyordu. Laurent muhabbetini canlandırmak için düş gücüne başvurarak geçmişin anılarını canlandırmak, aşktan söz etmeyi denedi; genç kadına doğru eğilerek:

-Thérèse, dedi, öğleden sonraları bu odada geçirdiğimiz saatleri hatırlıyor musun? Şu kapıdan girerdim... Bugün bundan girdim. Serbestiz, sükûn içinde birbirimizi sevebiliriz.

Tereddütlü bir sesle yavaşça konuşuyordu. Genç kadın

alçak iskemlenin üzerinde büzülmüş, düşünceli bir halde sürekli alevlere bakıyor, söylenenlerin bir tekini dinlemiyordu. Laurent devam etti:

-Hatırlıyor musun ben bir düş kurmuştum. Bütün bir geceyi seninle beraber geçirmek, kollarında uyumak, sabahleyin senin öpücüklerinle uyanmak istiyordum. Bu düşü gerçekleştireceğim.

Thérèse kulaklarına fısıldayan bu sesi duymaktan irkilmiş gibi bir hareket yaptı; Laurent'a döndü. O sırada Laurent'ın yüzüne ocaktan kızıl bir aydınlık aksetmişti. Thérèse bu kızıl yüze baktı ve titredi.

Genç adam daha kaygılı bir halde tekrarladı:

-Başardık Thérèse, bütün engelleri yıktık, şimdi sen benimsin, ben seninim... Gelecek bizim değil mi? Mutluluk dolu, doyum içinde bir aşkla dolu sakın bir gelecek... Artık aramızda Camille yok...

Laurent boğazı kurumuş, nefesi kesilmiş bir halde, devam edemeyerek durdu. Camille'in adını duyunca Thérèse, boşluğuna bir tekme yemiş gibi oldu. İki katil sapsarı ve şaşkın bir halde titreyerek birbirlerine baktılar. Ocağın sarı alevleri tavanda, duvarlarda sürekli titreşiyor, güllerin ılık kokusu yayılıyor, odunlar sessizlik içinde hafif çıtırtılar çıkarıyordu.

Kendilerini anılarına bırakmışlardı. Camille'in canlanan hayaleti evlilerin arasına, alevlenen ateşin karşısına gelip oturuvermişti. Thérèse de Laurent de boğulan Camille'in soğuk ve rutubetli kokusunu soludukları sıcak havanın

içinde duyduklar. Orada yanı başlarında bir cenazenin bulunduğunu düşünüyorlar ve kımıldamaya cesaret edemedi birbirlerine bakıyorlardı. O zaman cinayetlerinin bütün korkunç aşamaları belleklerinde geçit resmi yaptı. Kurbanlarının adı bütün benliklerinin geçmişle dolmasına onlara cinayetin bütün sıkıntılı anlarını tekrar yaşatmaya yetti. Ağzılarını açmadılar, bakıştılar, ikisi de aynı zamanda aynı karabasana tutuldu, ikisi de birbirlerinin gözlerinde aynı acımasız öyküyü okudu. Dehşete düşen bu bakışmalar, cinayet hakkında birbirlerine anlattıkları bu sessiz öykü onlarda önüne geçilmez, şiddetli bir kuruntuya neden oldu. Gerilen sınırları bir krizin geleceğini haber veriyordu; bağırabilirler, belki de dövüşebilirlerdi.

Laurent hatıraları kovmak için kendini Thérèse'in bakışı altında bulunduran bu korkulu rüya halinden kurtardı, odada birkaç adım attı potinlerini çıkardı. Terliklerini giydi, şöminenin yanına geldi oturdu; havadan sudan söz etmek istedi.

Thérèse onun bu isteğini anladı. Laurent'in sorularına cevap verebilmek için kendini zorladı. Yağmurdan, güzel havalardan bahsettiler. Sıradan bir konuşmaya dalabilmek için kendilerini zorlamak istediler. Laurent odanın çok sıcak olduğunu söyledi. Thérèse'se merdivenin küçük kapısının altından soğuk geldiğini söyledi. Ve ani bir ürperişle ikisi de küçük kapıya doğru döndüler. Genç adam acele acele güllerden, ateşten, odada gördüğü şeylerden bahsetti. Genç kadın konuşmayı kesmemek için tek heceli kelimeler bulmaya uğraşıyordu. Birbirlerinden

birkaç adım uzaklaşmışlardı; kim olduklarını unutmaya, birbirlerine kaderin karşı karşıya koyduğu iki yabancı gibi davranmaya çalışıyorlardı.

Fakat buna rağmen anlamsız sözler söylerken ikisi de garip bir hal ile ötekinin düşüncelerini keşfediyordu. Israrla Camille'i düşünüyorlardı. Gelişigüzel sürüklenen yüksek sesli konuşmanın altında, gözleri sessiz ve art arda gelen bir konuşmayla geçmişe değinmeyi sürdürüyordu. Ağızlarından sözcüklerin hiç anlamı, birbiriyle ilintisi yoktu. Bütün varlıklarını müthiş anılarının sessiz alışverişine bırakmışlardı. Laurent güllerden, ateşten, şundan bundan bahsederken Thérèse tamamiyla sandaldaki mücadeleyi, Camille'in boğuk boğuk bağırarak suya düşüşünü hatırlıyor; Thérèse manasız bir soruya "evet" veya "hayır" diye cevap verirken Laurent cinayetin bir 'afhasını' düşünüyordu. Böylece başka şeylerden söz ederlerken sözcüklere ihtiyaç duymadan, kalpleriyle konuşuyorlardı. Zaten söyledikleri sözlerin farkında olmadıklarından gizli düşüncelerini cümle cümle takip ediyorlardı. Anlamından hiçbir şey kaybetmeden bu gizli konuşmaya birdenbire yüksek sesle devam edebilirlerdi. Kehanetin bu nevi hafızlarının böyle mütemadiyen Camille'in hayalini karşılarına çıkarmasındaki inadı, onları yavaş yavaş çileden çıkarıyordu; birbirlerinin içinden geçeni anladıklarının farkındaydılar; susmayacak olurlarsa sözcükler kendiliğinden ağızlarına gelecek, boğdukları adamın adını söyleyerek cinayeti tasvir edecekti. Ağızlarını sımsıkı kapadılar, konuşmadılar.

Bulundukları ezici sessiz hava içinde iki katil hâlâ onu düşünüyordu. Bakışlarının birbirlerinin içlerine işlediğini, içlerine vazih ve işleyici cümleler soktuğunu hisseder gibi oldular. Zaman zaman yüksek sesle konuştuklarını zannediyorlardı; duyguları bozuluyor, görme duygusu bir nevi işitme duygusu haline geliyordu. Düşüncelerini birbirlerinin yüzünde öyle açıkça okuyorlardı ki, bu düşünceler bütün bedenlerini sarsan garip ve şiddetli bir ses halini alıyordu. Ortalığı yırtan bir sesle “Biz Camille’i öldürdük, cesedi de burada, aramızda uzanmış, elimizi, ayağımızı donduruyor, diye avaz avaz bağırırsalar birbirlerini bundan daha iyi anlayamazlardı.

Laurent’la Thérèse bu sessiz öyküye ta dükkânda ilk buluştukları günden başlamışlardı. Sonra anılar sırayla birbirini izlemişti. Şehvetli saatleri, hiddet ve tereddüt anlarını, korkunç cinayet dakikasını hep içlerinden geçir-mişlerdi. İşte o zaman havadan sudan konuşurken Camille’in adını istemeyerek ağızlarından kaçırırlar korkusu ile susmuşlardı. Fakat düşünceleri durmamış, onları cinayetten sonraki korkulu ve sıkıntılı zamanlara kadar getirmişti. Böylelikle sıra Camille’in morgda uzatılmış cesedini düşünmeye gelmişti. Laurent bir bakışta bütün korkusunu Thérèse’e anlattı. Thérèse sabrı tükenmiş bir halde o zamana kadar sımsıkı kapalı duran ağzını demirden bir el zorlamış gibi birdenbire açmak zorunda kaldı ve sessiz karşılıklı konuşma, yüksek sesle sürdü. Thérèse Camille’in adını söylemeden:

-Sen onu morgda gördün mü? diye sordu.

Laurent böyle bir soruyu bekliyor gibiydi. Deminden-beri bunu genç kadının bembeyaz yüzünden okuyordu. Boğulan bir sesle:

- Evet! dedi.

Katiller ürperdiler. Ateşe yaklaştılar; sıcak odanın içinde birdenbire buzdan bir hava esmiş gibi ellerini alevlere uzattılar. Büzülmüş tortop olmuş bir vaziyette bir müddet sustular. Sonra Thérèse boğuk boğuk devam etti:

-Çok ıstırap çekmiş gibi miydi!?!..

Laurent cevap vermedi. Kötü bir manzarayı uzaklaştırır gibi korku hareketi yaptı. Ayağa kalktı, karyolaya doğru gitti, hızla geri döndü, Thérèse'e doğru kollarını açıp ilerleyerek:

-Öp beni! diye boynunu uzattı.

Thérèse gecelikle sapsarı, ayağa kalkmıştı. Dirseğini şöminenin mermerine dayamış arkaya doğru devrilmiş bir vaziyette duruyordu. Laurent'ın boynuna baktı. Beyaz tenin üzerinde pembe bir leke gördü. Yukarı hücum eden kan bu lekeyi büyüttü, leke kıpkırmızı oldu. Yüzü gözü kızaran Laurent:

-Öp beni, öp beni! diye tekrarlayıp duruyordu.

Genç kadın öpmemek için başını bütün bütün geri çekti. Parmağının ucunu Camille'in ısırdığı yere dokundurarak kocasına sordu:

-Nedir bu? Bu yarayı hiç görmemiştim.

Laurent'a Thérèse'in parmağı boğazını deliyormuş gibi geldi. Hafif bir feryatla birdenbire geri çekildi.

-Bu mu? diye kekeledi. Bu mu?..

Tereddüt etti, fakat yalan söyleyemedi, doğruyu söylemek zorunda kaldı:

-Biliyorsun ya. Camille beni sandalda ısırmişti. Bir şey değil... Geçti... Öp beni, öp beni.

Ve bu sefil insan kendini yakan boynunu uzatıyordu. Thérèse'in bu yarayı öpmesini istiyordu. Bu kadının öpücüğünün etini parçalayan o bin iğne acısını geçireceğini sanıyordu. Çenesini kaldırmış, boynunu uzatmış bekliyordu. Thérèse neredeyse şöminenin mermeri üstüne yatar gibi bir hareket yaptı. Bu hareket bütün nefretini gösteriyordu, yalvaran bir sesle:

-Ooo! Oradan değil, kan var diye bağırdı.

Tekrar alçak iskemlenin üzerine düştü, titreyerek ellerini alnına koydu. Laurent aptallaştı, çenesini indirdi, bulanık gözlerle Thérèse'e baktı. Sonra birdenbire vahşi bir hayvan kuvvetiyle Thérèse'in başını büyük ellerinin arasına aldı. Onun dudaklarını zorla boynuna, yaranın üstüne yapıştırdı. Thérèse teslim olmuştu. Boğuk şikâyet sesleri çıkarıyor; Laurent'ın boynunun üstünde nefes alamıyordu. Ellerinden kurtulur kurtulmaz dudaklarını hızla, öfkeyle ocağın içine tükürdü. Bir kelime bile söylememişti.

Laurent bu kabalığından utandı, karyoladan pencereye doğru yavaşça yürümeye başladı. Thérèse'in öpücüğünü

istememesinin tek nedeni duyduğu fiziksel ve tinsel acıydı. Fakat Thérèse'in dudakları bu yanan yaranın üstüne soğuk soğuk değince daha çok acı duymuştu. Zorla aldığı bu öpücük onu hurdahaş etmişti. Bir daha dünyayı verse-ler tekrarını istemezdi, sarsıntı o kadar ıstıraplı olmuştu. Ateşin karşısında sırtını Laurent'a çevirerek titreye titreye büzülüp oturan beraber yaşamaya mecbur olduğu bu kadına bakıyor, onu artık hiç sevmediğini o kadının da kendini sevmediğini anlıyordu. Bir saate yakın bir zaman Thérèse öyle çökmüş bir vaziyette oturdu. Laurent bir aşağı bir yukarı sessizce dolaştı. İkisi de ihtiraslarının artık söndüğünü, Camille'i öldürmekle kendi arzularını da öldürdüklerini dehşetle itiraf ediyorlardı. Ateş yavaş yavaş sönüyor. Küllerin üstünde kıpkızıl bir kor ışıldıyordu. Odada sıcaklık boğucu bir hal aldı, çiçekler solmaya başladı, ağır kokuları yoğun havayı bozuyordu.

Laurent birdenbire bir hayal görür gibi oldu. Pencereden karyolaya doğru gelirken karanlık bir köşede aynalı dolapta şöminenin arasında Camille'i gördü. Yüzü tıpkı morgda gördüğü gibi yemyeşil değişik bir halde idi. Laurent halının üstünde mıhlandı kaldı, ağzından boğuk bir ses çıktı. Thérèse başını kaldırdı.

Laurent kolunu uzatmış, Camille'in korkunç yüzünü gördüğü o karanlık köşeyi gösteriyordu. Thérèse korku içinde Laurent'a sokuldu. Eski kocasının resimdeki şekli sanki duyacakmış gibi yavaş sesle:

-Onun resmi, diye mırıldandı.

Saçları havaya dikilen Laurent:

-Onun resmi mi? diye yineledi.

-Evet ya!.. Senin yaptığın resim bilmiyor musun? Halam bugün kendi odasına alacaktı, unutmuş olacak.

-Sahi, onun resmi...

Katil resmi tanımakta güçlük çekiyordu. Kendini korkutan bu biçimsiz çizgiler, bu kirli renkleri kendisinin yaptığını şaşkınlık arasında unutuyordu. Korkudan, tablo ona kaba saba, çarpuk çurpuk, kirli, siyah bir zemin üstünde ölü yüzü gibi sırtan yüzüyle olduğu gibi görünüyordu, hele o bingil bingil sapsarı yuvalarının içinde kırmıldaayan iki ak göz ona Camille'in morgdaki çürümüş gözlerini anımsattı. Bir müddet nefes alamadan kaldı. Thérèse onu inandırmak içi yalan söylüyor zannediyordu. Sonra çerçeveyi sakınleştı. Genç kadına yavaşça:

-Git onu indir oradan, dedi.

Öteki ürpererek yanıtladı:

-Ooo, yoo, korkuyorum.

Laurent titremeye başladı. Çerçeve bazen kayboluyor, Laurent üzerine dikilen ak gözlerden başka bir şey göremez oluyordu.

-Yalvarırım sana, şunu indir oradan.

-Yoo, yoo.

-Yüzünü duvara çevirelim, o zaman korkmayız.

-Hayır, yapamam.

Âciz, korkak katil, genç kadını resme doğru itiyor, Camille'in bakışlarından kurtulmak için onun arkasına saklanıyordu. Kadın elinden kurtuldu. Laurent çaresiz kaldı. Bir cesaret gösterisinde bulunmak için tabloya yaklaştı. Çiviye bulmak için elini kaldırdı, fakat portre o denli kötü, ezici bir bakışla baktı ki, Laurent, bütün direnç isteğine karşın yenildi. Laurent bitkin bir halde mırıldanarak çekildi:

-Hayır, hakkın var Thérèse, yapamayacağız... Halan yarın indirir, dedi.

Başını önüne eğdi, hâlâ portrenin bakışlarının etkisi altında bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Arada sırada resimden tarafa şöyle bir bakmaktan kendini alamıyor, her seferinde karanlık köşede Camille'in donuk, ölü gözlerini görüyordu. Camille'in bu düğün gecesinde Thérèse'le onu gözetlemek üzere odaya saklanmış olması olasılığı aklına geldikçe korkudan deliye dönüyordu.

Başka birinin gülüp geçeceği bu olay Laurent'ın aklını bütün bütün başından aldı. Şöminenin önünde bulunduğunda bir tırmalama sesi duydu. Sarardı, gürültü merdivene açılan küçük kapı tarafından geldiği halde portreden geliyor zannetti. Thérèse'e baktı. O da korkmuştu.

-Merdivende biri var, kim olabilir?

Genç kadın cevap vermedi. İkisi de Camille'i düşünüyordu. Buz gibi bir ter şakaklarını ıslattı. Odanın ta gerisine kaçtılar, kapı birdenbire açılıp Camille'in cesedi yuvarlanarak içeri girecek diye beklediler. Gürültü daha düzensiz daha sert sert devam ettikçe kurbanları içeri gir-

mek için tırnaklarıyla tahtayı oyuyor zannettiler. Beş dakika kadar kımıldamaya cesaret edemediler. Nihayet bir miyavlama duyular. Laurent yaklaştı, bir de baktı ki Mme. Raquin'in yanlışlıkla odada kapalı kalan tekir kedisi dışarı çıkmak için küçük kapıyı pençeleriyle sarsalayıp duruyor. François, Laurent'ten korktu, iskemlenin üzerine sıçradı, tüylerini dikti, ayaklarını gerdi, yeni efendisine vahşi ve sert bir bakışla baktı. Genç adam kedileri sevmezdi. Hele François'dan adeta ürküyordu. Bu buhranlı, bu korkulu saatte Camille'in öcünü almak için kedi yüzüne atıliverecek zannetti. Bu hayvan her şeyi bilebilirdi, garip bir şekilde alabildiğine açılan testekerlek gözlerinde manalar vardı. Laurent hayvanın bu sabit bakışı karşısında gözlerini kapadı, tam François'ya tekme indirdiği sırada Thérèse:

-Hayvanın canını acıtma, diye bağırdı.

Bu feryat Laurent'da garip bir his uyandırdı. Bütün bütün abes bir fikre saplandı.

-Camille bu kedinin içine girmiş, diye düşündü, bu hayvanı öldürmeliyim... Onda bir insan hali var.

Kedi, Camille'in sesiyle konuşacak diye korktuğu için hayvana tekmeyi indirmede. Sonra, seviştikleri zamanlarda, kedinin onların öpüşmelerine şahit olduğu sıralarda Thérèse'in yaptığı şakalar aklına geldi. O zaman bu kedinin çok şey bildiğini, o halde onu pencereden atmak gerektiğini düşündü. Fakat kararını yerine getirecek cesareti kendinde bulamadı. François savaş durumunu koruyor-

du. Tırnaklarını çıkarmış, sırtını sinsi bir hiddetle kabartmış, düşmanının en ufak bir hareketini büyük bir sükûnetle takip ediyordu. Laurent onun bakışlarının madeni pırıltısından sıkıldı, hemen yemek odasının kapısını açtı. Kedi, keskin bir miyavlama ile çıkıp gitti.

Thérèse sönen ocağın önüne tekrar oturdu. Laurent yine pencereden karyolaya, karyoladan pencereye yürümesine başladı.

Böylece sabahı beklediler. Yatmak akıllarına gelmedi. Yürekleri de bedenleri de soğumuştı. Yalnız bir şey istiyorlardı. İçinde boğuldukları bu odadan çıkmak. Aynı odada beraber bulunmak, aynı havayı solumak onlara tam anlamıyla bir işkence oluyordu.

Sonunda sabah oldu. Sisli, poslu, iliklere geçen bir sabah. Soluk bir aydınlık ortalığı kapladığı zaman, çeneleri birbirine çarpan Laurent biraz kendine geldi. Camille'in portresine karşıdan baktı, portre evvelki hali gibi bayağı ve acemiceydi. Aptalca davrandığını anladı, omuz silkeleyerek gidip tabloyu indirdi. Thérèse kalkmış, halasını aldatmak, mutlu bir gece geçirdiklerine inandırmak için yatağı bozuyordu. Laurent sert sert:

-Ha! Ya! dedi, artık bu gece uyuruz herhalde... Bu çocukluklar böyle devam edemez.

Thérèse ona derin, ağır bir bakışla baktı. Laurent:

-Anlıyor musun? diye devam etti. Ben uykusuz geceler geçirmek için evlenmedim. Çocuk gibiyiz. Garip tavırla-

rınla beni şaşırttın. Bu akşam neşeli olmaya çalış, beni de korkutma...

Gülümsemeye çalıştı. Genç kadın yavaşça:

-Çalışırım diye cevap verdi.

Thérès'le Laurent'ın zifaf geceleri işte böyle geçti.

ACKNOWLEDGMENTS

XXII

Sonraki geceler daha müthiş oldu. Katiller Camille'e karşı kendilerini korumak için bir araya gelmek istemişlerdi. Fakat garip bir tesirin altında ikisi birleştikten sonra daha çok korkmaya başladılar. En sade bir konuşmada, en sade bir bakışmada sinirleri ayaklanıyor, hırslanıyorlar, ıstırabın, dehşetin en korkunç krizine yakalanıyorlardı. Aralarında geçen en ufak bir konuşmada, biraz baş başa kalsalar ortalığı kıpkızıl görüyorlar, deliye dönüyorlardı.

Thérèse'in kuru ve asabi yaratılışı, Laurent'ın kaba saba bünyesini garip bir şekilde etkilemişti. Bir zamanlar, seviştikleri günlerinde, mizaçlarındaki bu fark, bu adamla bu kadının arasında bir denge kurup bedenlerini tamamlayarak birbirine kuvvetle bağlı bir çift oluşturmıştu. Erkek kanından, kadın sinirinden veriyor, böylece varlıklarının mekanizmasını düzenlemek için birbirlerinin buselerine muhtaç, birbirlerinin içinde yaşıyorlardı. Fakat şimdi denge bozulmuştu. Thérèse'in çok heyecanlı sinirleri ege-men olmuş, Laurent birdenbire kendini asabi bir gerginlik içinde bulmuştu; genç kadının hararetili tesiri altında tabiatı yavaş yavaş şiddetli bir sinir hastalığıyla sarsılan bir genç kız tabiatı gibi olmuştu. Ette başlayan bu değişiklik

bütün ergenlerde beyinle birleşmekte gecikmez.

Thérèse'i tanımadan evvel Laurent'da ihtiyatlı bir sükûnet, ağırlık, bir köylü çocuğunun kanlı canlı hayatı vardı. Hayvan gibi yer, içer, yatar uyurdu. Her saat, günün her olayında yağlı vücuduyla biraz da ahmaklaşmış bir halde kendi kendinden memnun, rahat rahat derin soluk alırdı. Ancak ağırlaşmış vücudunun ta içinde bazen bir gıcıklandırma duyardı. İşte bu gıcıklandırmaları Thérèse korkunç çirpimlar halinde meydana çıkarmış, bu yumuşak, yağlı, koskoca vücutta hayret verecek derecede hassas bir sinir ağı oluşturmuştu. Vaktiyle hayatı sinirlerinden ziyade kanıyla sevmiş olan Laurent şimdi kabalığı daha az olan hisler geliştirmişti. Metresinin ilk öpücüğünde birdenbire kendisi için yepyeni, keskin, asabi bir varlık ortaya çıkmıştı. Bu yeni varlık arzularını on misli artırmış, zevklerine öyle keskin bir nitelik kazandırmıştı ki Laurent önce şaşkına dönmüştü. Kanının şimdiye kadar ona hiç bahşetmediği sarhoşluğa kendini çılgın gibi koyuvermişti. O zaman vücudunda garip bir faaliyet başladı; sinirler gelişip kan ögesi ağır bastı, bu olaydan sonra Laurent'ın huyu değişti. Sükûnetini, ağır hareketlerini bıraktı. Artık uyuşuk bir hayat yaşamaz oldu. Bir zaman geldi ki sinirleri ile kanı dengesini buldu. O zaman da derin bir zevkle dolu mükemmel bir hayat başladı. Sonra sinirler hâkim bir vaziyete gelince Laurent da yolunu şaşırان vücut ve ruhların sınırlarına düştü.

İşte bundan dolayı karanlık bir köşenin önünde çocuk-

lar gibi titremişti. Kaba saba köylüden çıkan bu yeni kimlik, bu ürkek ve vahşi mahluk, asabi bünyelerin sıkıntılarını, korkularını hep kendinde duyuyordu.

Thérèse'in bütün halleri, bütün o yabanıl sevgisi, cinayetin buhranı, sonra zevk hayatını korku içinde bekleme-si, hislerini heyecana getirip, sinirleri üzerine ani ve art arda etkiler Laurent'ı deliye döndürmüştü. Sonunda kaçınılmaz olan uykusuzluklar, hayaletlerle beraber gelip çat-tı. O zamandan beri de Laurent bu dayanılmaz yaşamda devamlı bir korku içinde yuvarlanıp durdu.

Azap yalnız, ama yalnız maddi idi. Ayaklanan sinirleri, titreyen vücudu, bütün bedeniyle boğulan Camille'den korkuyordu. Vicdanının bu korku ile hiç alakası yoktu. Camille'i öldürdüğünden dolayı en ufak bir pişmanlık duymuyordu. Sakin olduğu sıralarda, hayalet görünmediği zamanlar, çıkarı olacağını düşünse yine cinayeti işlerdi. Gündüz olunca geceki korkularıyla alay ediyor, akşama daha kuvvetli olmak için kendi kendine söz veriyor, zihnini bulandırıyor diye Thérèse'i azarlıyordu. Onun fikrine göre ürken yalnız Térése'di, akşamları odanın içinde korkunç sahneleri hatıra getiren hep o idi. Oysa gece olup da karısıyla bir odaya kapanır kapanmaz vücudunu buz gibi bir ter kaplıyor, korkudan çocuklar gibi sarsılıyordu. Böylece hep aynı saatlerde buhranlar geçiriyor, her akşam kurbanının yemyeşil, berbat suratını görüp sinir nöbetlerine tutuluyordu. Korkunç bir hastalığın nöbetleri, bir nevi isteri gibi bir şeydi bu. Hastalık sözü, sinir hasta-

lğı sözü Laurent'ın bu haline tamamıyla uygun bir sözdü. Yüzü gözü birbirine karışıyor, kolları bacakları kaskatı keşiliyordu. Sinirlerinin düğüm düğüm olduğu görülüyordu. Beden müthiş surette ısırap çekiyordu, ruh ise ortada yoktu. Aşağılık adam hiç pişmanlık duymuyordu. Thérèse'in ihtirası ona korkunç bir rahatsızlık vermişti, işte o kadar.

Thérèse de derin sarsıntıların esiri idi. Fakat ondaki değişiklik aşırı heyecana gelmesinden başka bir şey değildi. Bu kadın Camille'i hırıldadığı iğrenç kokulu odada büyüdüğü için on yaşından beri asabi hırçınlıklarla sarsılırdı. Sonradan hakiki boralar halinde patlayacak olan fırtınalar, seller o zamandan birikmişti. Thérèse Laurent için ne oldu ise, Laurent de Thérèse için o olmuştu, bir nevi şiddetli bir sarsıntı, daha ilk sarılışmada kuru ve şehvetli tabiatı vahşi bir kudretle gelişmiş, yalnız aşk ihtirası için yaşar olmuştu. İçini tutuşturan ateşlere kendini bıraktıkça marazi bir şaşkınlığa düşmüştü. Olaylar onu eziyor, her şey, onu cinnete sürüklüyordu. Onun duyduğu korkular koçasına nisbetle daha kadınca idi; belli belirsiz bir vicedan azabı, itiraf edemediği bir pişmanlık duyuyordu.

Camille'in hayaletinin önünde dize varıp pişmanlıkla yalvarmak onu avutacağına yemin edip af dilemek istiyordu. Belki de Laurent Thérèse'in bu zilletinin farkındaydı. Beraberce bir korkuya kapıldıkları zaman ona kızıyor, kaba davranıyordu.

İlk geceler yatağa giremediler. Düğün gecesi yaptıkları

gibi kâh ateşin karşısında oturup, kâh odada bir aşağı bir yukarı dolaşarak sabahı beklediler. Karyolada yan yana yatmayı düşündükçe korkunç bir tiksinti duyuyorlardı. Sessiz bir anlaşıma ile kucaklaşmaktan çekindiler, sabahları, Thérès'in bozduğu yatağa bakmadılar bile. Yorgunluktan bitkin bir hale geldikleri zaman koltuklarının üzerinde bir iki saat uyuklarlar, korkunç karabasanların ardından sıçrayarak uyanırlardı. Sabahleyin kollarında, bacaklarında bir kesiklik, bir katılık, yüzleri yer yer morarmış, soğuktan, uykusuzluktan tir tir titrerler, orada bulunmalarına hayret etmiş bir halde, birbirlerinin karşısında garip bir utanç duyarak, tiksintilerini, duydukları dehşeti açığa vurdukları için utanç içinde şaşkın şaşkın bakışırlardı.

Zaten uyku ile ellerinden geldiği kadar mücadele ediyorlardı. Şöminenin birer köşesine oturup konuşmayı kesmek için büyük bir gayret sarfederek bin türlü saçma sapan sözler ederlerdi. Ocağın karşısında aralarında geniş bir mesafe vardı. Başlarını çevirdikleri zaman Camille bir iskemle alıp aralarındaki bu boş yere oturmuş, hazin hazin alay ederek ayaklarını ısıtıyor zannederlerdi. Dügün gecesi gözlerinin önüne gelen bu manzarayı, her gece görüyorlardı. Aralarına giren bu dilsiz, bu alaycı ölü, hiç oradan ayrılmayan bu korkunç şekilde bozulmuş ceset onları devamlı bir azap içinde kıvrandırıyor. Kimildamaya bile cesaret edemiyorlar, sıcak alevlere bakmaktan gözleri körleşiyordu. Dayanamayıp da yanı başlarına korka korka bir bakacak olsalar ateşin sıcaklığından kamaşan gözlerinin önünde hemen kızıl akisleriyle hayalet belirliyordu.

Sonunda Laurent oturmaktan bıktı. Bu arzusun sebebi- ni Thérèse'e itiraf etmek istemiyordu. Thérèse Laurent'ın da kendisi gibi Camille'i gördüğünü anladı; sıcak dokunur diye ocaktan biraz uzakta oturmanın daha iyi olacağını söyledi. Koltuğunu karyolanın ayakucuna çekti, kocası odada gezinmeye başladığı zaman o da koltukta çöktü. Kaldı. Laurent arada sırada pencereyi açıp kasımın buz gibi soğuk gece rüzgârını odaya dolduruyordu. Bu onun haretini yatıştırıyordu.

Yeni evliler gecelerini bir hafta böyle geçirdiler. Gündüzleri Thérèse dükkân tezgâhının arkasında, Laurent dairede biraz uyukluyor, dinleniyorlardı. Gece ıstırap ve korku içinde idiler. Asıl garip olan şey birbirlerinin karşısında takındıkları durumdu. Aralarında aşka ilişkin söz geçmiyor, geçmiş i unutmuş gibi görünüyorlardı. Tıpkı, müşterek ıstıraplarına karşı gizli bir merhamet duyan hastalar gibi birbirlerine hoşgörölü davranıyorlar, durumu olduğu gibi kabul ediyorlardı. İkisi de korkularını, nefretlerini gizleyebildiklerini zannediyorlar, hiçbir i geçirdikleri gecelerin ne kadar garip olduğunu, bulundukları gerçeğ in ne olduğunu, birbirlerine anlatmak gerektiğini düşünmüyorlardı. En ufak bir gürültüden sapsarı kesilerek hemen hemen hiç konuşmadan sabaha kadar uyanık durdukları geceler, bütün yeni evlilerin böyle hareket ettiklerine inanır gibi görünüyorlardı. Bu hal bu iki delinin beceriksizce ikiye bölünmüşlüğüydü.

Yorgunluktan öyle bitkin bir hale geldiler ki, bir akşam

karyolanın üstüne yatmaya karar verdiler. Soyunmadılar, üstlerindeki giysilerle yatak örtüsünün üzerine kendilerini attılar, birbirlerine dokunmaktan çekiniyorlardı. En ufak bir dokunuş onlara ıstıraplı bir sarsıntı verecekmiş gibi geliyordu. İki gece böyle kuşkulu bir uyku uyuduktan sonra giysilerini çıkarıp yatağın içine girmeye karar verdiler. Fakat birbirlerinden uzak yatıyorlar, birbirlerine dokunmamak için tedbirler alıyorlardı. Karyolaya önce Thérèse çıkıyor, ta arkaya duvarın dibine yatıyordu. Laurent onun iyice yerleşmesini bekledikten sonra karyolanın en kenarına ilişiyordu. Aralarında geniş bir yer kalıyordu; orada da Camille'in cesedi yatıyordu.

İki katil aynı yorganın altında uzanıp gözlerini kapadıkları zaman aralarında kurbanlarının rutubetli cesedini vücutları buz kesilerek hissediyorlardı. Bu onları birbirinden ayıran korkunç bir engeldi. Hezeyana kapılıp bu engeli tamamiyle maddileşmiş görüyorlar, elleriyle dokunuyorlar, kokuşmuş, yemyeşil olmuş et parçası halinde cesedi yanlarında uzanmış buluyorlardı. Bu çürümüş insan vücudunun pis kokusunu soluyorlar, bütün duyguları hislerine dayanılmaz bir acı vererek gerçekdışı şeyleri yaratıyordu. Bu iğrenç yatak arkadaşı onları sıkıntıdan serseme çeviriyor, sessiz ve hareketsiz bırakıyordu. Laurent bazen birdenbire Thérèse'i kollarının arasına almayı düşünüyor, fakat Camille'in yumuşak etine dokunmadan kolunu uzatamayacağını aklına getirdiği için kımıldamaya cesaret edemiyordu. O zaman da Camille'in kucaklaşmalarına engel olmak için özellikle aralarına gelip yattığını düşünüyor, so-

nunda bu boğulmuş insanın onları kışkandığını anlıyordu.

Yine de zaman zaman acaba ne olacak diye görmek için Thérèse'le öpüşmeye kalkışıyordu. Karısına gelip kendisini öpmesini alay ederek söylüyordu. Fakat dudakları o kadar soğuktu ki, sanki ölüm ağızlarının arasında idi. Midesine bulantılar geliyordu, Thérèse de dehşetten tir tir titriyordu. Onun dişlerinin birbirine çarptığını gören Laurent çıkışarak:

-Ne titriyorsun? diye bağıırıyordu. Yoksa Camille'den mi korkuyorsun? Haydi ordan, zavallı adamcağızın şimdi kemikleri bile kalmadı.

İkisi de titremelerinin sebebini birbirine söylemekten çekiniyorlardı. Hangisinin gözünün önünde boğulan Camille'in renksiz maskesi dikilirse o, daha korkunç bir krize neden olmaktan çekindiği için gördüğü hayalden ötekine bahsetmeye cesaret edemez, gözlerini kapatıp dehşet içinde büzülürdü. Laurent üzüntüden kudurmuş bir halde kendini kaybettiği zaman Camille'den korkuyor diye bütün suçu Thérèse'in üstüne yüklüyordu. Bu ismin yüksek sesle söylenmesi duydukları azabı iki misli artıyordu; katil çılgıncasına genç kadına dönüp:

-Evet, evet diye kekeliyordu. Camille'den korkuyorsun... Vallahi gayet iyi anlıyorum!... Sen ahmağın birisin. İki paralık cesaretin yok. Rahatça uyumana bak. Benimle beraber yatıyorsun diye ilk kocan gelip de ayaklarından çeker mi zannediyorsun...

Bu düşünce, Camille'in gelip de ayaklarından çekebil-

mesi olasılığı Laurent'ın saçlarını diken diken ediyordu.

-Bir gün seni mezarlığa götürmeli... Camille'in tabutunu açarız, nasıl çürümüş olduğunu görürsün! O zaman!belki artık korkmazsın... Haydi canım, o bizim kendini nehre attığımızı bilmiyor ki.

Thérèse başını yorganın altına sokup boğuk boğuk inliyordu. Kocas:

-Onu suya attık, çünkü bizi rahatsız ediyordu. Yine de atarız değil mi?... Böyle çocukluk etme. Dayanıklı ol. Mutluluğumuza böyle bozmak aptallık... Bak canım, ölürsek sersemin birini Seine Nehri'ne attık diye toprağın altında ne az ne de çok bahtiyar oluruz. Şimdi aşkımızın rahatça tadını çıkaralım, kârdır... Haydi bakayım sarıl bana.

Genç kadın donmuş ve delirmiş bir halde kocasını kucaklıyor, Laurent de titremekte ondan aşağı kalmıyordu.

Laurent on beş günden fazladır Camille'i tekrar nasıl öldüreceğini düşünüyordu. Onu nehre atmıştı. Fakat yeterince ölmemiş olacak ki her gece gelip Thérèse'in yatağına yatıyordu. Katiller cinayeti tamamladıklarını zannedip de kendilerini rahatça muhabbetin zevklerine verecekleri sırada, Camille yataklarını buz gibi dondurmak için tekrar canlanıyordu. Thérèse dul değildi. Laurent kendini boğulmuş bir insandan kocası olan bir kadınla evlenmiş zannediyordu.

XXIII

Laurent gitgide aklını kaçırma derecesine geldi. Camille'i yatağından kovmaya karar verdi. Önce bütünüyle giyinik yatıyordu, sonra Thérèse'in vücuduna elini sürmekten çekinmişti. Sonunda öfke ve acıdan karısını kurbanının hayaletine bırakmaktansa, göğsüne çekip sıkmak istedi. Bu, hayvanlığının son gazap noktası oldu.

Kısacası Laurent sırf Thérèse'in öpücüklerinin uykusuzluğa şifa olacak ümidiyle genç kadının odasına yerleşmişti. Vücudu en şiddetli buhranlarla ezilerek kendisi bu odanın efendisi olduğu zaman şifa bulmak çaresini düşünmemişti. Böylece her şeyi Thérèse'e sahip olmak için yaptığını unutup, şimdi ona sahip olduğu halde acısı yoğunlaşmadan elini bile dokunduramayarak üç hafta bitkin bir halde kalmıştı.

Azabın doruğu onu bu sersemlikten ayılttı. İlk şaşkınlık anında, düğün gecesinin o garip yorgunluğu içinde kendisini evlenmeye sürükleyen nedenleri unutmuştu. Fakat karabasanların birbiri arkasına gelen darbeleri altında korkularının üstüne çıkan gizli bir hiddete kapılıp aklı başına geldi. Karısına çıkan gizli bir hiddete kapılıp aklı ba-

şına geldi. Karısına sımsıkı sarılarak kötü düşleri kovmak için evlendiğini hatırladı. Ve birdenbire Camille'in cese-dini çiğnemek tehlikesini bile göze alarak Thérèse'i kucakladı. Kendine çekti.

Genç kadının da takati tükenmişti; alevler onu temizlese, ıstırabından kurtarsa kendisini ateşe bile atardı. Laurent'ın kucagında yanıp kavrulma, avunma isteğiyle bu adamın kucaklamasına karşılık verdi.

Korkunç bir sarmaşma ile birbirlerine sarıldılar. Arzu yerine ıstırap ve korku onları tutuyordu. Vücutları birbirine değdiği zaman kendilerini kızgın korun üstüne düşmüş zannettiler. Bir feryat kopardılar, vücutlarının arasındada Camille'e yer bırakmamak için daha sıkı sarıldılar. Fakat daima aralarında onun, vücutlarının birer tarafı alev alev yanarken birer tarafını buz gibi dondurarak et parçaları halinde iğrenç bir şekilde ezildiğini duyuyorlardı.

Öpüşmeleri korkunç bir şiddette oldu. Thérèse dudaklarıyla Laurent'ın şişmiş ve kaskatı boynunda Camille'in ısır-dığı yeri aradı ve hırsla ağzını oraya yapıştırdı. Taze yara orada idi. Bu yara iyi olursa katiller rahatça uyuyabileceklerdi. Genç kadın bunu anlıyordu; dudaklarının ateşiyle yarayı dağlamak istiyordu. Fakat dudakları yandı, Laurent da boğuk bir inilti çıkararak şiddetle kadını itti; sanki boynuna kızgın bir demir yapıştırmışlardı. Thérèse delirmiş bir halde tekrar yaklaştı, yarayı yine öpmek istedi; Camille'in dişlerini geçirdiği bu ete ağzını yapıştırmaktan acı bir zevk duyuyordu. Bir aralık kocasının boynunu aynı yerden ısır-

mak, oradan eski yaranın izlerini çıkarmak için koskoca bir et parçası koparmak, daha derin bir yara açmak düşüncesi-ne kapıldı. Fakat Laurent, Thérèse'in öpüşlerine karşı boy-nunu koruyordu, pek şiddetli bir yangı duyuyor, kadının dudaklarını her uzatışında onu itiyordu. Böylece hırlayarak, dövüşerek birbirlerine dokunmanın verdiği nefret içinde güreştiler durdular.

Istırabı artırmaktan başka bir şey yapmadıklarını anlı-yorlardı. Boş yere müthiş sarmaşmalarla harap oluyorlar, canları acıyor, bağırıyorlar, tutuşup, mahvoluyorlardı da yine ürküp ayaklanan sinirlerini yatıştıramıyorlardı. Her kucaklaşma, duydukları nefreti keskinleştirmekten başka bir şeye yaramıyordu. Bu korkunç öpüşmeler sıra-sında korkunç hayallerin esiri idiler. Boğulan Camille ge-lip ayaklarından çekiyor, karyolaya basarak şiddetle sarsı-lıyor zannediyorlardı.

Bir aralık birbirlerini bıraktılar, tiksiniyorlar, sinirleri önüne geçilmez bir şekilde isyan ediyordu. Yenilmek is-temediler, yeni bir kucaklaşma ile sımsıkı sarıldılar. Sanki vücutlarına kızgın şişler saplanıyormuş gibi tekrar ayrıldı-lar. Böyle birçok defalar sinirlerini yorup harap ederek her şeyi unutmak, duydukları tiksintinin önüne geçmek istediler. Fakat her seferinde sinirleri ayaklandı, gerildi, onları öyle bir gazap ve öfke içine düşürdü ki birbirleri-nin kollarında kalsalar belki de ölürlerd. Doğrudan doğ-ruya kendli vücutlarına karşı yaptıkları bu cenkleşme on-ları kudurmak derecesinde coşturmuştu; inat edip bu ha-

li yenmek istiyorlardı. Sonunda ağır bir krizle sıfırı tükettiler, işitilmemiş şiddette bir sarsıntı içinde bir yerden düşüyorlar zannettiler.

Yatağın birer kenarına bereli ve yanık bir şekilde düşüp hıçkırmaya başladılar.

Hıçkırıklarının arasında, bunlarla alay ederek tekrar yorganın altına giren Camille'in zafer kahkahalarını işitiyorlar gibi geldi. Onu yataktan atamamışlar, yenilmişlerdi. Camille usulcacık yine aralarına girmişti. Oysa Laurent güçsüzlüğüne ağlıyor, Thérèse de yasal kocası olmak sıfatıyla hortlağın zaferinden faydalanmak hevesine kapılıp kendini çürümüş kollarının arasına almasından korkuyordu. En son çareyi denemişler, yenilince artık şimdiden sonra bir kere bile öpüşmeye cesaret edemeyeceklerini anlamışlardı. Korkuyu öldürmek için meydana getirmeye kalkıştıkları delice aşk krizi onları daha derin korkuların içine atmıştı. Şimdi artık onları birbirinden sonsuza değin ayıran cesedin soğuk temasını hissederken kanlı gözyaşları döküyorlar, hallerinin ne olacağını azap içinde kendi kendilerine soruyorlardı.

XXIV

İhtiyar Michaud'nun Thérèse'le Laurent'ı evlendirmek için çabaladığı sıralarda umduğu gibi düğünün ertesi gününden itibaren perşembe geceleri eski neşesini buldu. Bu geceler Camille'in ölümünden sonra büyük bir tehlikeye geçirmişti. Bu matemli eve çekine çekine gelen konuklar bir gün bütün bütün kendilerine yol verilmesinden korkuyorlardı. Eninde sonunda bir gün dükkân kapısının yüzlerine kapanacağını düşünmek alışkanlıklarına bir hayvan güdüsüyle bağlı olan Michaud ile Grivet'yi ürkütüyordu. İhtiyar anne ile genç dul ölülerine ağlamak için kalkıp Vernon'a ya da başka bir yere gidebilirlerdi. O zaman bunlar perşembe akşamları ne yapacaklarını bilmeden sokakta kalakalacaklardı. Geçitte acınacak bir halde o uzun domino partilerini anımsayarak dolaştıklarını gözlerinin önüne getiriyorlardı. Bu fena günleri beklerken şimdi kavuştukları mutluluğa içten içe seviniyorlardı. Dükkâna endişeli ve yapmacık tavırlarla gelirler, her gelişlerinde de bunun son geliş olduğunu kendi kendilerine tekrar edip dururlardı. Bu korku bir yıldan fazla sürdü, Mme. Raquin'in gözyaşlarıyla Thérèse'in sükûtu karşısında gülüp söylemeye cesaret edemediler. Camil-

le'in zamanında olduğu gibi kendilerini kendi evlerinde farzedemiyorlar, yemek odasındaki masanın etrafında geçirdikleri her gecede bir iğretilik duyuyorlardı. İşte bu ümitsiz şartlar içinde ihtiyar Michaud'nun bencilliğı onu Camille'in dul karısını evlendirmek gibi ustalıklı bir işe sürüklemişti.

Düğünden sonraki perşembe günü Michaud ile Grivet zafer kazanmışçasına içeriye girdiler. İstedikleri olmuştu, yemek odası yine onların, artık kendilerine yol verilmesinden korkmuyorlardı. Mesut insanlar gibi girdiler, yayılıp oturdular, eski şakalarını birbirini arkasına sıraladılar. Bu tasasız, güvenli hallerine bakılırsa onlar için bir değışiklik olduğu anlaşılırdı. Camille'in hatırası orada yoktu, yaşayan koca ölen kocayı, ortalığı buz gibi donduran bu hayaleti kovmuştu.

Onun neşesiyle geçmiş yeniden canlanıyordu. Laurent Camille'in yerini tutuyor, kederlenmenin sebepleri ortadan kalkıyordu. Konuklar kimseye keder vermeden gülebilirlerdi. Hatta kendilerini kabul eden bu mükemmel aileyi neşelendirmek için gülmeleri gerekirdi. On sekiz aydanberi Mme. Raquin'i avutmak bahanesiyle dükkâna gelen Grivet ile Michaud artık bu ikiyüzlülüğü bir tarafa bırakıp dominolardan çıkan tıkırtılarla açıkça uyuklamak için gelebiliyorlardı.

Her hafta, bir perşembe gecesi getiriyor, her hafta bir zamanlar Thérèse'i sinirlendiren bu kaba saba, duygusuz kafaları masanın çevresine topluyordu. Genç kadın bu

adamları kapı dışarı etmek istemişti. Aptal aptal gülüşleri, ahmakça düşünüşleriyle onu kızdırıyorlardı. Fakat Laurent bunlara yol vermenin hata olduğunu ona anlattı. Şimdiki zaman olabildiğince geçmişe benzemeliydi, bilhassa bütün şüphelere karşı onları koruyan polisin de, bu ahmakların da dostluklarını korumak gerekiyordu. Thérèse itaat etti; iyi bir kabul gören davetliler önlerinde uzun, ılık gecelerin birbiri arkasına uzandığını büyük bir mutlulukla gördüler.

İşte bu sıralarda karı kocanın hayatı adeta ikiye bölündü.

Sabahleyin gün ışığı, geceki korkuları dağıttığı zaman Laurent aceleyle giyinirdi. Ancak yemek odasında Thérèse'in hazırladığı koca bir fincan sütlü kahvenin karşısında sofraya oturduğu zaman rahat eder, sükûnet bulurdu. Ancak dükkâna kadar inebilen sakat Mme. Raquin onun yemek yemesini bir anne gülümseyişiyle seyrederdi. Laurent kızarmış ekmekleri midesine yuvarlar, karnını tıka basa doyurur, içine biraz güven gelirdi. Kahveden sonra bir kadeh de konyak içerdi. Bu onu tamamıyla kendine getirirdi. Mme. Raquin'le Thérèse'i kucaklamaya lüzum görmeden "allahaismarladık" der haylaz haylaz dairenin yolunu tutardı. İlkbahar geliyordu, rıhtımın ağaçları açık yeşil bir dantel gibi yapraklanıyordu. Aşağıda nehir, kullakları okşayan bir şırıltı ile akıyor, yukarda ilkbahar güneşinin ışıkları ortalığa tatlı bir ılıkılık veriyordu. Bu taptaze havanın içinde Laurent yeniden doğduğunu zannederdi. Bu nisan ve mayıs göklerinde esen taze hayat rüzgârını

geniş nefeslerle içine çeker, güneşi arar, Seine Nehri'ni hareketlendiren gümüş yansımaları seyretmek için durur, rıhtımın gürültüsünü dinler, aydınlık ve neşeli sabahtan bütün duygularıyla zevk alırdı. Kuşkusuz Camille'i bütünüyle unutmuş değildi; bazen elinde olmadan gidip nehrin öte tarafındaki morgu seyretmeyi düşünürdü. O zaman bu boğulmuş insanı kendisindeki aptalca korkuyu anlayan cesur bir adammış gibi düşünürdü. Tok midesi, serinleyen yüzüyle o kaba sükûnetini tekrar bulur, daireye gelir, bütün günü çıkış saatini bekleyerek esneye esneye geçirirdi. Bomboş kafasıyla, hayvanlaşmış ve usanmış haliyle artık ötekiler gibi bir memur değildi. Tek düşüncesi istifasını verip bir atölye kiralamaktı; belli belirsiz bir hülya içinde yeni bir tembel yaşamı düşünüyor, bu düşünce onu akşama kadar oyalamaya yetiyordu. Geçitteki dükkânın anısı onu hiç rahatsız etmezdi. Sabahtan beri beklediği paydos zamanı gelince, daireden üzüntülü üzüntülü çıkar, kaldırımlarda gizli bir tasa ve rahatsızlık içinde yürürdü. Adımlarını ne kadar yavaş atsa boştu; sonunda yine dükkâna girmek gerekirdi. Orada Laurent'ı korku bekliyordu.

Thérèse de aynı duygular içindeydi. Yanında Laurent olmadığı zamanlar rahattı. Dükkânda da, evde de her şeyin pislik içinde süründüğünü ileri sürerek hizmetçi kadını savmıştı. Hareket etmeye, katılaştan vücudunun yorulmaya ihtiyacı vardı. Sabahları ortalığı süpürüp toz alıyor, odaları siliyor, kabı kaçağı yıkıyor, durmadan fırl fırl dolaşıyor, bir zamanlar nefret ettiği ev işleriyle uğraşıyordu.

Bu işler onu öğleye dek tek kelime konuşmadan ayak üstünde meşgul ediyor, tavandan sarkan bir örümcek ağından, tabakların yağından başka bir şey düşünmesine meydan vermiyordu. Sonra mutfağa girip öğle yemeğini hazırlıyordu. Mme. Raquin onun yemek getirmek için ikide bir de sofradan kalkmasına üzülür, yeğenin bu kadar çalışmasına hem sevinir hem üzülür, ona darılırdı; Thérèse de idareli yaşamaları gerektiğini söylerdi. Yemekten sonra genç kadın giyinir, dükkâna halasının yanına giderdi. Orada uyuklamaya başlardı. Uykusuz gecelerin verdiği yorgunlukla oturur oturmaz vücudunu kaplayan tatlı bir uyuşukluğa kendini koyverirdi. Ancak belirsiz bir şifayla dolu olan bu uyuşukluklar sinirlerini biraz yatıştırırdı. Camille'i unuttur, ıstırabı birdenbire dinen bir hasta gibi derin derin dinlenmenin zevkini tadardı. Vücudunda bir yumuşaklık, serbestlik hisseder, ılık ve dinlendirici bir boşluğa kendini bırakırdı. Bu dinginlik olmasaydı sinirlerinin gerginliğinden bedeni çatlayabilirdi. Geceleyin çekeceği ıstıraba, korkuya dayanabilmek için gereken kuvveti bu dinginlikten alırdı. Zaten tam manasıyla uyuduğu yoktu. Bir sükkûnet rüyası içinde kendinden geçer, gözlerini kapatırdı. Bir müşteri geldiği zaman gözlerini açar, satılan eşyanın birkaç kuruş parasını aldıktan sonra yine daldan dala uçan hülyalarına daldardı. Böylelikle tam bir mutluluk içinde üç dört saat geçirirdi. Halasına kısa kısa yanıtlar verir, kafasından düşünceyi çıkarıp onu kendinden geçiren bu baygınlıklara gerçek bir sevinçle kendini koyuverirdi. Geçide uzaktan uzağa şöyle bir göz atar, bulutlu, karanlık

havalarda kuytu köşede bu bezgin halini gizleyebildiği için içi daha rahat ederdi. Maltataşlarının üzerine şemsiyelerinden sular damlayan sırsıklam bir sürü zavallı insanın geçtiği bu pis, rutubetli geçit Thérèse'e kimsenin kendini arayıp sormayacağı kirli, uğursuz bir dehliz, kötü bir evin yolu gibi gelirdi. Arada sırada etrafında sürünen solgun ışıkları gördükçe, rütubetin acı kokusunu duydukça kendini toprağın altında içi vıgıl vıgıl ölü kaynayan bir çukurun dibinde diri diri gömülmüş, zannederdi. Bu düşünce onu biraz avutur, yatıştırırdı; işte şimdi güvenlik içindeydi; ölecek ve artık ıstırap çekmeyecekti. Bazen gözlerini açık tutması gerekirdi. Suzanne gelir, tezgâhın yanında öğleden akşama kadar oturur, elişi işlerdi. Oliver'in karısı ruhsuz yüzü, ağır hareketleriyle şimdi Thérèse'in hoşuna gidiyordu. Thérèse bu zavallı silik mahlûka baktıkça garip bir teselli bulurdu. Onunla arkadaş olmuştu. Onun soluk gülümseyişiyle dükkânın içine tatsız bir mezarlık hissi vererek, cansız cansız yanında oturmasından hoşlanıyordu. Suzanne'ın cam gibi şeffaf mavi gözleri kendi gözlerine mıhlандığı zaman iliklerinde şifa veren bir üşüme hissedirdi. Thérèse böylece saat dördü beklerdi. Dörtte mutfağa gider, yorulmak için yeniden bahaneler arar, ateşli bir telaşla Laurent'ın akşam yemeğini hazırlardı. Kocasını kapının eşiğinde görününce, boğazı sıkılmış gibi olur, ıstırap yeniden bütün varlığını burardı.

Karıkocanın duyguları hemen hemen her gün aynıydı. Gündüz birbirlerinin yüzünü görmedikleri zaman güzel dinlenme saatlerinin tadını tadıyorlar, akşamleyin bir ara-

ya gelir gelmez, keskin bir azap vücutlarını kaplıyordu.

Aslında yatıncaya kadar geçen zaman sakin zamanlardı. Thérèse de Laurent da odalarına çekilme zamanını düşündükçe ürperirler, mümkün olduğu kadar geç saatlere kadar otururlardı. İkisinin de arasında geniş bir koltukta uyuklayan Mme. Raquin sakin bir sesle konuşurdu. Vernon'dan bahseder, sürekli oğlunu düşünür, fakat bir tür nezaket hissiyle onun adını söylemekten çekinirdi; sevgili çocuklarına gülümseyerek bakar, onlar için gelecek tasarıları kurardı. Lambanın solgun ışıkları beyaz yüzüne vurur, sözleri bu sessiz, ağır havanın içinde fevkalade tatlılaşırdı. Yanında da iki katil kendilerinden geçmiş bir halde onu dinler gibi dururlardı. Gerçekteyse ihtiyar kadıncağızın söylediklerini dinlemeyi hiç düşünmezler, yalnız kendi düşüncelerinin yankılarını duymaktan alıkoyan bu tatlı söz ahenginden bahtiyar olurlardı. Birbirlerine bakmaya cesaret edemezler, şaşkınlık göstermemek için yalnızca Mme. Raquin'e bakarlardı. Gidip yatmaktan söz bile açmazlar, Mme. Raquin'e bakarlardı. Gidip yatmaktan söz bile açmazlar, Mme. Raquin yatağa gitmek istemese, orada, eski tuhafiyecinin rahatlatan onun etrafına verdiği rahatlık içinde sabaha kadar oturmak isterlerdi. Yatma zamanı gelince yemek odasından çıkarlar, sanki bir uçurumun dibine atılıyorlarmış gibi kederle odalarına girerlerdi.

Bir zaman sonra perşembe akşamlarını bu mahrem gecelere yeğlediler. Mme. Raquin'le yalnız kaldıkları zaman

bütün bütün kendilerini unutamıyorlardı. Halalarının tül gibi hafif sesi, mahzun neşesi onların içlerini paralayan feryatları susturamazdı. Yatma zamanının yaklaştığını hissederekler, gözleri tesadüfen yatak odasının kapısına ilişse titrerlerdi. Zaman ilerledikçe yalnız kalacakları zamanı beklemek daha azaplı olurdu. Perşembe geceleri ise aksine olarak türlü saçmalıklardan sersemleşirler, ikisi de birbirlerinin varlığını unuttur, daha az ıstırap çekerlerdi. Sonunda Thérèse bile bu kabul günlerini şiddetle istemeye başladı. Michaud ile Grivet gelmeyecek olsalar, gidip onları kendisi getirecek olurdu. Yemek odasında onunla Laurent arasında yabancılar bulunduğu zaman daha çok rahat ederdi. Evlerinde her zaman konuklar bulunsun, gürültü patırdı edilsin, kendini unutturacak, bulunduğu çevreden ayıracak bir şeyler olsun isterdi. Herkesin yanında asabi bir neşe takınıyordu. Laurent de köylü şakalarını, dolgun gülüşlerini, eski resim öğrenciliği döneminden kalma kaba saba maskaralıkları tekrarlayıp duruyordu. Kabul günleri hiçbir zaman bu kadar neşeli, bu kadar gürültülü olmamıştı.

Ancak bu suretle Thérèse'le Laurent haftada bir defa birbirlerinin karşısında titremeden durabiliyorlardı.

Aradan biraz zaman geçince ikisini de bir tasa aldı. Mme. Raquin'in bütün vücuduna yavaş yavaş yayılıyordu. Günün birinde onun bunamış, kötürüm olmuş bir halde koltuğa mihlanıp kalacağını anladılar. Zavallı ihtiyar kadının birbirini tutmayan cümleleri kekeleye kekeleye söylü-

yordu; sesi daha zayıf çıkıyor, bedeni yavaş yavaş ölüyordu. Yavaş yavaş cansız bir cisim haline geliyordu. Thérèse de Laurent de kendilerini kötü düşlerden ayıran, birbirlerinden uzaklaştıran bu yaratığın yavaş yavaş göçmesini dehşetle görüyorlardı. İhtiyar tuhafiyeci şuurunu kaybedip de koltuğunda dilsiz, kaskatı bir halde kaldığı zaman onlar da kendi kendilerine kalacaklardı. Akşamları baş başa oturacaklar, bundan kaçınmak ellerinden gelmeyecekti. O zamana kadar gece yarısı başlayan korkular saat altıda kendini gösterecekti. Deli olmak işten değildi.

Mme. Raquin'in, kendileri için pek değerli olan sağlığını korumak için bütün gayretlerini sarfettiler. Doktorlar getirttiler, etrafında pervane oldular, Hatta bu hastabakıcılık işinde çabalarını iki misline çıkaran bir rahatlık duyuyorlar, her şeyi unutuyorlardı. Akşam saatlerini dayanılır kılan bu üçüncü kimseyi aralarından eksilmesini yemek odasının da, bütün evin de kendi odaları gibi korkunç ve uğursuz gelmesini istemiyorlardı. Mme. Raquin kendisine böyle özenle baktıkları için çok duygulanıyordu. Onları birbiriyle evlendirdiğine, kırk bin frangını verdiği gözyaşları içinde şükrediyordu. Oğlu öldükten sonra, son deminde böyle bir sevgi göreceğini dünyada ummazdı. İhtiyarlık günleri, sevgili evlatlarının muhabbetiyle acılığını kaybediyor, her şeye rağmen günden güne vücudunu daha fazla katılaştıran felci bile duymuyordu.

Bununla beraber Thérèse de Laurent da iki türlü yaşamlarına devam ediyorlardı. İkisinde de, birbirinden tama-

mıyla ayrı iki kişilik gibi: gün batar batmaz titremeye başlayan korkak, sinirli, güneş doğar doğmaz rahat nefes alan uyuşuk ve dalgın iki şahsiyet vardı. İlk türlü hayat geçiriyorlardı. Yalnız kaldıkları zaman ıstıraptan bağııyorlar, başkalarının yanında sükûnetle gülümsüyorlardı. Yalnızken içlerini yırtan bu azabı herkesin içinde gözlerinden anlamak olası değildi. Görünüşte sakin ve bahtiyar duruyorlar, çektikleri ıstırapı belli bir güdünün itimiyle herkesten gizliyorlardı.

Onları gündüz böyle sakin gören hiç kimse geceleri hayaletlerin işkencesine düştüklerinden kuşkulanamazdı. Herkes onları Tanrı'nın kutsadığı tam anlamıyla mutlu bir hayat yaşayan bir aile zannediyordu. Grivet çapkın çapkın bakarak onlara "çifte kumrular" adını takmıştı. Uykusuzluktan gözlerinin altı mor bir halka ile çevrildiği zaman: "Vaftiz ne zamana" diye alay ederdi. Herkes de gülüşürdü. Laurent'la Thérèse sararırlar, gülümsemeye, ihtiyar memurun bu tehlikeli şakalarına uymaya çalışırlardı. Yemek odasında bulundukları müddetçe korkularına hâkimdiler. Yatak odalarına kapanır kapanmaz kendilerinde ortaya çıkan korkunç değişikliğe akıl ermezdi. Bilhassa perşembe geceleri bu değişiklik öyle şiddetli olurdu ki, sanki doğaüstü bir yerde oluyormuş gibi gelirdi. Geçirdikleri gecelerin bu garip hali bu vahşi hırslarla dolu faciası bütün imanların üstüne çıkıyor ve yalnız onların kederli benliklerinin içinde derin derin gizli duruyordu. Söyleyecek olsalar herkes onların deli olduğunu zannedirdi.

İhtiyar Michaud çok kez:

-Ne mesut şeyler bu âşıklar, demişti. Çok konuşmuyorlar, ama aşkı az düşünmüyorlar, biz çekildiğimiz zaman birbirlerini yutarcasına kucaklaştıklarına bahse girerim.

İşte, herkesin onlar hakkındaki düşüncesi böyleydi. Thérèse'le Laurent örnek bir aile gibi tanıtıldı. Bütün Pont-Neuf geçidi halkı bu sevgiyi, bu sakin saadeti, evlilerin bu sonsuz balaylarını kutluyorlardı. Camille'in cesedinin her gece aralarında yattığını onlardan başka kimse bilmiyordu. Yüzlerinin sakin derisi altında, geceleri korkunç bir şekilde çekip yüzerek yüzlerinin sakin ifadesini çirkin ve ıstıraplı bir hale getiren sinirli kasılmaları yalnız onlar hissediyorlardı.

XXV

Aradan dört ay geçince Laurent evlendiği zaman kendisine vaat edilen paranın faizini bankadan çekmeyi düşündü. Çıkarı onu geçitteki dükkâna bağlamasaydı, evlendiğinin üçüncü günü karısını bırakıp gider, Camille'in de hayaletinden kurtulurdu. Yaptığı cinayetin kârını elden kaçırmamak için onu boğan bu sıkıntılara, bu korkunç gecelere katlanıyordu. Thérèse'den ayrılırsa görevinde kalmak zorunda olacak, yine yoksulluğa düşecekti. Oysa, onun yanında kalırsa Mme. Raquin'in, Thérèse'in adına yatırdığı paranın geliriyle hiç çalışmadan refah içinde yaşayacak, tembelliğe doycaktı. Eline geçirebilseydi kırk bin frankla kaçıp kurtulabilirdi. Fakat ihtiyar tuhafiyeci kadın Michaud'nun öğüdüyle mukavelede yeğeninin çıkarını gözetmek gereğini duymuştu. Laurent bundan dolayı Thérèse'e kuvvetli bir bağla bağlıydı. Geceleri çektiği azapları telafi etmek için hiç olmazsa tembel tembel oturup kendisini besletmeli, iyi giyinmeli, iyi yemeli, cebinde de keyfince harcamak için parası bulunmalıydı. Ancak bu ödüllere karşılık geceleri boğulmuş cesetle beraber yatmaya razı olabilirdi.

Bir akşam Mme. Raquin'le karısına, istifasını verdiğini,

on beş güne kadar daireden ayrılacağını bildirdi. Thérèse endişe ile baktı. Laurent hemen bir atölye kiralayıp resimle uğraşacağını ilave etti. Memurluk hayatının sıkıntılarını, sanatın kendisine açacağı geniş ufukları uzun uzadıya anlattı. Şimdi birkaç frank parası, başarıyı denemek olanağı varken büyük işler yapıp yapamayacağını görmek istiyordu. Bu konu üzerinde uzun uzun konuşurken eski atölye hayatına dönmek için duyduğu müthiş arzuyu gizlemişti. Thérèse dudaklarını kıstı, hiç cevap vermedi. Kocasını onu razı etmek için sıkıştırınca kısa kupkuru cevaplar verip, daireden ayrılırsa hiç para kazanamayacağını, tamamıyla kendisine yük olacağını Laurent'a anlatmak istedi. Thérèse söylerken Laurent ona öyle keskin bir bakışla baktı ki kadın korktu, ret cevabı boğazında düğümlendi kaldı. Suç ortağının gözlerinde: kabul etmezsen her şeyi söylerim, diye tehdit eden bir ifade okudu. Kekeleye başladı. O zaman Mme. Raquin sevgili oğlunun bu isteğinde haklı olduğunu, ünlü biri olması için her olanağı sağlamak gerektiğini söyledi. İyi kalpli kadıncağzı eskiden Camille'i şımarttığı gibi şimdi de Laurent'ı şımartıyordu. Delikanlının kendisine gösterdiği sevgiden yüreği öyle yufkalaşmıştı ki hep onun tarafında olur, onun fikrine göre hareket ederdi.

Sanatkârın bir atölye kiralaması, çeşitli masrafları için de kendisine ayda yüz frank verilmesi kararlaştırıldı. Ailenin bütçesi şöyle düzenlenmişti: Tuhafiye ticaretinden elde edilecek kârla, dükkânla apartmanın kirası ödendiği gibi bu para gündelik masraflara da hemen hemen yete-

cekti. Laurent atölyenin kirasıyla kendi yüz frangını paranın iki bin yüz frank gelirinden alacaktı. Bu gelirin geriye kalan kısmı da genel ihtiyaçlara karşılık olacaktı. Bu suretle ana paraya dokunulmayacaktı. Thérèse'in içi biraz rahat etti. Kendisine ayrılan paradan fazlasını istemeyeceğine kocasına yemin ettirdi. Zaten Thérèse'in imzası olmadan Laurent'ın kırk bin franga dokunamayacağını biliyor, hiç bir kâğıdı imzalamamak için de kendi kendine söz veriyordu.

Hemen ertesi gün Laurent, Mazarine sokağının aşağısında, bir aydan beri istediği küçük bir atölyeyi kiraladı. Gündüzleri Thérèse'den uzak rahatça geçirebilmek için sığınacak bir yer bulmadan önce işini bırakmak istemişti. On beş gün sonra bütün arkadaşları ile vedalaştı. Grivet şaşırdı. Önünde bu kadar parlak bir geleceği olan bir genç, diyordu, dört yılda kendisinin şimdi aldığı maaşı alsın da Grivet o paraya ulaşabilmek için yirmi sene emek vermişti. Laurent kendini tamamıyla resme vereceğini söyleyerek onu bütün bütün hayrete düşürdü.

Laurent sonunda atölyesine yerleşti. Burası dört köşe, çatı arası gibi bir şeydi. Eni, boyu beş, altı metre kadar vardı. Tavanı dik bir mail şeklinde birdenbire iniyor, bu tavandan açılan geniş bir pencereden yerlere, kapkara duvarlara beyaz, çiğ bir ışık vuruyordu. Sokağın gürültüsü bu kadar yükseklerle çıkmıyordu. Penceresi gökyüzüne açılan bu sessiz, soğuk oda, kurşuni bir balçık içinde oyulmuş bir deliğe, bir mahzene benziyordu. Laurent bu

mahzeni iyi kötü döşedi. Hasırları dökülmüş iki iskemle, yere kayıp düşmesin diye duvara dayadığı bir masal eski bir mutfak büfesi, boya kutusu, bir de eski resim sehpasını getirdi. Odanın en lüks eşyası koltukçudan otuz franga aldığı geniş divandı.

On beş gün fırçalarına el sürmeyi aklına bile getirmeden geçti. Sabahleyin saat sekizle dokuz arasında gelir, divanın üstünde yatar, sigara içer, daha henüz erken olduğuna, akşama kadar önünde uzun saatler bulunuşuna memnun bir halde öğleni beklerdi. Öğleyn yemeğe gider, sonra Thérèse'in soluk yüzünü görmemek, yalnız kalmak için acele odasına dönerdi. Yediklerini sindirir, uyur, akşama kadar yuvarlanır dururdu. Atölyesi sığınağıydı. Bir gün bu sevgili sığınağa karısı da gelmek istedi. Laurent "olmaz" dedi. Buna rağmen Thérèse gidip kapıyı vurdu, Laurent açmadı; akşam karısına, o günü Louvre Müzesi'nde geçirdiğini söyledi.

Thérèse'in Camille'in hayaletini de beraber getirmesinden korkuyordu.

Nihayet tembellik canına tak dedi. Tuval aldı, boyalar aldı, işe koyuldu. Model tutmak için yeter derecede parası olmadığı için tabiata fazla aldırış etmeden keyfine göre fantezi resimler yapmaya karar verdi. Bir resmetmeye başladı.

Artık eskisi kadar atölyede kapanıp oturmuyordu. Her sabah iki üç saat çalışıyor, öğleden sonraları orda burda, Paris'te veya civarlarda dolaşarak zaman geçiriyordu.

Bir gün bu uzun gezintilerden birinden döndüğü sırada enstitünün önünde, eserleri son sergide arkadaşlarınca beğenilip başarı kazanan eski bir kolej arkadaşına rastladı. Ressam:

-Ne? Sen misin? diye bağırdı. Zavallı Laurentçığım. Dünyada tanıyamazdım. Zayıflamışsın yahu!

Laurent sıkılarak:

-Evlendim, diye cevap verdi.

-Evlendin ha?... Öyleyse seni bu halde gördüğüme şaşmadım. E şimdi ne işle meşgulsün?

-Bir atölye kiraladım, sabahları biraz resim yapıyorum.

Laurent evlenmesini birkaç kelime ile anlattı; sonra geleceğe ilişkin düşüncelerini telaşlı bir sesle ortaya döktü. Arkadaşı Laurent'ı sıkan, endişeye düşüren bir hayretle ona bakıyordu. Doğrusu aranırsa ressam, Thérèse'in şimdiki kocasını bir zamanlar tanıdığı kaba ve bayağı oğlana pek benzetemiyordu. Laurent'ın tavırları kibarlaşmış gibiydi. Yüzü incelmış, çehresine hisli bir tabiatın solgunluğu çökmüş, bütün vücudu daha zarif, daha vakur bir hal almıştı. Sanatkâr:

-Güzel delikanlı olmuşsun yahu! diye bağırmaktan kendini alamadı. Sende bir sefir hali var. Son derece zarif. Hangi ekoldensin?

Geçirdiği sınav Laurent'ı çok sıkıyordu. Birdenbire ayrılmaya da cesaret edemiyordu. Bir türlü gitmeyen arkadaşına sonunda:

-Biraz benim atölyeye kadar çıkar mısın? dedi.

-Hay hay!

Ressam gördüğü değişikliğin aslını anlamadığı halde arkadaşının atölyesini görmek istiyordu. Beş kat merdiveni şüphesiz Laurent'ın mide bulandırıcı eserlerini görmek için çıkmıyordu. Yalnızca merakını gidermek istiyordu.

Yukarı çıkıp da duvarlara asılı tuvallere göz atınca hayreti iki kat arttı. Beş tane etüt vardı, gerçek bir gayretle yapılmış iki kadın, üç erkek başı. Üslup sağlam ve dolgundu. Her biri açık kurşunî bir zemin üzerinde parlak renklerle meydana çıkıyordu. Sanatkâr birdenbire yaklaştı. Hayret içinde, hatta hayretini gizleme gereğini de görmeyerek:

-Bunları sen mi yaptın? diye Laurent'a sordu.

Laurent:

-Evet, diye cevap verdi. Bunlar birtakım taslaklar, hazırladığım büyük bir tablo için işime yarayacak.

-Haydi haydi, atma. Sahi bütün bunları sen mi yaptın?

-Evet dedim ya, neden yapmayacak mışım?.

Ressam şu sözleri söylemeye cesaret edemedi. "Çünkü bu resimler bir sanatkâr işi, sense hiçbir zaman kaba bir sıvacıdan başka bir şey değilsin" Etütlerin önünde uzun müddet bir şey söylemeden durdu. Şüphesiz bu etütler acemice idi. Son derece gelişmiş bir sanat hissini veriyorlardı. Gelişkin birer resim denilebilirdi. Laurent'ın arkadaşısı hiç bu kadar yüksek vaatlerle dolu resim tasarısı görme-

mişti. Hepsini iyice inceledikten sonra ressama döndü:

-Doğrusunu istersen, dedi, senin bu kadar resim yapabileceğini zannetmezdim. Bu mahareti nereden öğrendin Allah aşkına! Öğrenmekle de olmaz o.

Sesi şimdi kendisine daha tatlı gelen, her hareketinde bir zarafet bulunan Laurent'a dikkatle bakıyordu. Bu adamı böyle değiştiren, onda kadınca sinirleri, keskin ve ince hisleri geliştiren müthiş sarsıntıyı keşfedemiyordu. Şüphesiz Camille'in katilinin bedeninde garip bir olay olmuştu. Bu kadar derinliklere nüfuz edip tahlil etmek zordur. Laurent aklını da, bedenini de altüst eden o sarsılmadan sonra korkak olduğu gibi belki sanatkâr da olmuştur. Evvelce kanının ağır yükü altında bunalıyordu. Etrafını kalın bir sağlamlık sisi kaplamış, bir şey görmüyordu. Şimdi ise zayıflamış, ürpermiş, endişeli bir düşünce, asabi mizaçtaki insanların canlı ve keskin hislerini edinmişti. Geçirdiği korkulu hayatta hezeyan eden fikirleri, dehanın vecdine kadar yükseliyordu. Bütün vücudunu sarsan bir nevi ruh hastalığı, sinir hastalığı onda sanat hissini garip bir açıklıkla belirtmişti. Camille'i öldürdüğünden beri vücudu hafiflemiş gibiydi. Şaşkın beyni ona pek genişlemiş gibi geliyor ve düşüncesinin bu ani genişlemesinde nefis yaradışlar, şair düşleri görüyordu. Böylece tavırlarına bir zariflik gelmiş, eserleri güzel olmuş, birdenbire kişilik kazanmış, canlılaştı.

Arkadaşı bu sanatçının nasıl doğuverdiğini fazla araştırmadı. Hayret içinde çıkıp gitti. Gitmeden evvel resimlere

bir kez daha baktı. Laurent'a:

-Yalnız bir eleştirim var, dedi. Bütün bu etütlerde bir aile havası var. Bu beş baş da birbirine benziyor. Kadınların bile, bilmem nasıl, öyle keskin bir ifadeleri vardı ki onlara kadın kıyafetine girmiş erkek hali veriyor. Anlıyor musun? Bu taslaklardan bir tablo yapmak istersen çehrelerin bazılarını değiştirmelisin. Bir tablodaki bütün şahıslar kardeş olamaz, sonra herkes güler.

Atölyeden çıktı, aralıkta durdu. Gülererek:

-Sahi söylüyorum yahu! Seni gördüğüme çok memnunum, mucizelere inanacağım artık... Tanrım nelere kadirsin.

Merdivenlerden indi, Laurent dehşetli bir rahatsızlık içinde atölyeye girdi. Arkadaşı ona bütün bu baş etütlerinde bir aile havası bulunduğunu söylediği zaman yüzünün sararmasını göstermemek için arkasını dönmüştü. Bu uğursuz benzeyiş daha önce onun da gözüne çarpmıştı. Yavaş yavaş gelip tuvallerin karşısına oturdu; onları seyrettikçe birinden ötekine geçtikte buz gibi bir ter sırtını kaplıyordu.

-Hakkı var, diye mırıldandı. Hepsi birbirine benziyor, hepsi Camille'e benziyor...

Geri çekildi, gözlerini eskizlerden ayıramıyordu, gitti divanın üzerine oturdu. Biri, beyaz uzun sakalıyla bir ihtiyar yüzüydü. Bu beyaz sakalın altında Laurent, Camille'in zayıf çenesini görüyordu. İkincisi sarışın bir genç kızdı, bu genç kız da ona kurbanının mavi gözleriyle bakıyordu.

Öteki üç resmin de her birinde bu suda boğulan insanın birkaç yüz çizgisi vardı. Sanki Camille yüzünü değiştirip kâh ihtiyar, kâh genç halde, ressamın ona vermek istediği değişik şekle girerek daima simasının umumi karakterini muhafaza ediyordu. Bu başların her birinde bir korkunç benzeyiş hepsinde dehşetli ürkek ve acı çeken bir ifade vardı. Hepsi aynı müthiş korkunun etkisiyle ezilmiş gibiydi. Her birinin ağzının sol kenarındaki hafif bir kıvrıntı ile dudakları yana çekiliyor, yüzleri buruşuyordu. Laurent'in, boğulmuş Camille'in kasılmış yüzünde gördüğü, hatırladığı bu kıvrıntı hepsini korkunç akraba gibi benzerliğiyle birbirine benzetiyordu.

Laurent, morgta Camille'e çok bakmış olduğunu anladı. Cesedin yüzü zihnine iyice kazınmıştı. Şimdi hiç farkında olmadan elleri sürekli her yerde kendisini izleyen bu korkunç çehrenin hatlarını çiziveriyordu.

Divanın üstüne devrilen ressam, yüzlerin yavaş yavaş canlandığını sandı. Önünde beş tane Camille vardı, kendi elleriyle yarattığı bu beş Camille, oldukça tuhaf bir şekilde her yaş ve her cinse girmişti. Ayağa kalktı, tuvaleri parçaladı, dışarı attı. Kurbanının portreleri ile atölyeyi doldurursa sonra orada korkudan ölürdü.

Şimdi Laurent'ı korku almıştı: Boğulan Camille'in yüzünü çizmeden bir baş resmi yapamamaktan korkuyordu. Eline hükmedip edemeyeceğini çabucak denemek istedi. Sehpanın üstüne beyaz bir tuval koydu. Bir füzen parçasıyla birkaç çizgide bir yüz çizdi. Yüz Camille'e

benziyordu. Laurent derhal bu taslağı sildi. Bir başkasını denedi. Parmaklarını sürükleyen uğursuzlukla bir saat mücadele etti. Her yeni denemede karşısına Camille çıkıyordu. Boş yere iradesini zorlayarak çok iyi tanıdığı o çizgilerden kaçınmıştı. Elide olmadan hep o çizgileri çiziyor, kaslarına isyan eden sinirlerine itaat ediyordu. Önceleri krokileri çabuk çabuk yapıyordu, sonraları füzeni yavaşça yürütmeye çalıştı. Sonuç aynı oldu: Camille kasılmış, acı çeken yüzüyle tuvalin üstünde görünüyordu. Sanatkâr birbiri arkasına birbirinden çok farklı taslaklar yaptı. Melek başları, etrafında ışıktan hâle ile Meryem başları, başlarında miğferleri ile Roma savaşçıları pembe beyaz çocuklar, yüzlerinde yara izleriyle haydutlar. Fakat hep boğulan Camille ortaya çıkıyor, sırayla melek. Meryem, muharip, çocuk, haydut kılığına giriyordu. Bu sefer Laurent karikatüre başvurdu, çizgileri abartılı yaptı, pek çirkin profiller çizdi, kaba saba başlar yaptı, fakat bütün bu gayretler kurbanının portrelerini daha korkunç bir hale getirmekten başka bir işe yaramadı. Sonunda hayvan resimleri, kediler, köpekler yapmaya başladı. Kediler de, köpekler de belli belirsiz Camille'e benziyordu.

Laurent için için kuduruyordu. Kederle, yapacağı büyük tabloyu düşünerek bir yumrukta tuvali parçaladı. Şimdi artık onu düşünmemeliydi. Bundan sonra Camille'in başından başka bir şeyin resmini yapamayacağını iyice anlıyordu. Arkadaşının dediği gibi tabloda hep birbirine benzeyen çehreler gülünç olurdu. Eserinin nasıl olabileceğini gözünün önüne getiriyor, kadın erkek bütün şa-

hısların omuzlarının üstünde Camille'in renksiz ve ürk-müş başını görüyordu.

Gözünün önünde canlandığı bu garip manzara acı acı gülünecek bir şeydi, Laurent'ı hırslandırdı.

Artık çalışmaya cesaret edemeyecekti, en ufak bir fırça vuruşunda sürekli kurbanını tekrar canlandırmaktan korkacaktı. Atölyesinde rahatça yaşamak istiyorsa, hiç resim yapmamalıydı. Parmaklarının böyle daima Camille'in portresini yapmakta şuursuz ve uğursuz bir melekesi olduğunu düşününce Laurent eline baktı, bu elin sahibi sanki artık kendisi değildi.

XXVI

Mme. Raquin'i tehdit eden kriz sonunda kendini gösterdi. Aylardan beri yavaş yavaş bedenini saran felç nihayet boğazından yakaladı, vücudunu kapladı. Bir akşam Thérèse ve Laurent'la sakın sakın konuşurken cümlelerin ortasında ağzı açık kalakaldı, boğuluyormuş gibi oldu. Bağırıp çağırmak istedi. Fakat boğuk boğuk kekelemekten başka bir şey yapamadı. Dili taş kesilmişti. Elleri, ayakları katılaşmış, dilsiz, hareketsiz kalmıştı.

Thérèse'le Laurent ihtiyar kadıncağızı beş saniyeden bile daha az bir zamanda ezip büzen bu yıldırım gibi vuruşun karşısında dehşet içinde ayağa kalktılar. Kadıncağız kaskatı kesilip yalvaran bakışlarını üzerlerine diktiği zaman, ıstırabının sebebini anlamak için birbiri arkasına sorular sordular. Hiç cevap veremedi, derin bir sıkıntı içinde onlara bakmakta devam etti. Thérèse ve Laurent o zaman anladılar ki önlerindeki kadın canlı bir cesetten başka bir şey değildir, onları gören, işiten, fakat konuşamayan yarı canlı bir ceset. Bu hal onları çok üzdü. Kötürüm kadının acısına aldırıyorlardı. Asıl şimdiden sonra sonsuza dek baş başa kalacaklarına, kendilerine ağlıyorlardı.

O günden itibaren karı kocanın hayatı çekilmez bir hale geldi. Tatlı tatlı gevezelik ederek korkularını artık uyuşturmayan ihtiyar kötürümün karşısında müthiş geceler geçirdiler. Mme. Raquin bir koltuğun içinde bir paket, bir eşya gibi yatıyor, onlar da masanın iki ucunda sıkıntı içinde, endişe içinde oturuyorlardı. Bu ceset artık onları birbirinden uzaklaştıramıyordu. Bazen onu unutup eşya ile karıştırıyorlardı. O zaman gece korkuları başlıyor, yemek odası da yatak odaları gibi Camille'in hayaletinin önlerine dikildiği korkunç bir yer oluyordu. Böylelikle her gün beş saat daha fazla ıstırap çekiyorlardı. Gün batar batmaz birbirlerinin yüzünü görmemek için abajuru indirip, Mme. Raquin'in kendisinin orada olduğunu bildirmek için neredeyse konuşmaya başlayacağına inanmak isteyerek tir tir titriyorlardı. Onu yanlarında alıkoyup başlarından atmıyorlarsa bu sırf kadının gözlerinde henüz can bulunmasındandı; bu gözler ara sıra kımlıdayıp parladıkça onlar biraz avunur gibi oluyorlardı.

İhtiyar kötürümü sürekli gözlerinin önünde tutmak da-ima yüzünü görebilmek için lambanın güçlü ışığının altına oturuyorlardı. Bu soluk, ruhsuz yüz başkaları için dayanılmaz bir görünüş olurdu. Fakat onların o kadar arkadaşça ihtiyaçları vardı ki, bakışlarını gerçekten bir sevinçle üzerinde dinlendiriyorlardı. Bu yüze ortasında iki canlı göz bulunan bir ölü maskesi denilebilirdi. Yalnız yuvalarının içinde fırl fırl dönen bu gözler kımlıdayabiliyorlardı. Yanaklar, ağız taş kesilmiş gibi insana dehşet veren bir hareketsizlik içindeydi. Mme. Raquin uyuyacağı zaman

göz kapaklarını indirince bembeyaz, sessiz yüzü gerçekten bir ölüyü andırıyordu. Thérèse'le Laurent kendilerini yalnız bulunca, kötürüm kadın gözlerini açıp bakıncaya kadar gürültü yapıyorlar, böylelikle onu uyanık durmaya zorluyorlardı.

Mme. Raquin'e kendilerini karabasanlardan koruyan bir eğlence gözüyle bakıyorlardı. Sakat olduğundan beri ona çocuk gibi bakmak gerekiyordu. Onun işlerini görürken zihinleri meşgul oluyordu. Laurent sabahları kadıncağızı kaldırır, koltuğuna götürür, akşamları da yeniden yatağına yatırır. Mme. Raquin henüz ağırdı, Laurent usulcacık kucağına alıp taşıyabilmek için bütün gücünü harcardı. Koltuğu sürükleyen de Laurent'dı. Öteki işler de Thérèse'e aitti. Kötürüm kadını Thérèse giydirir, yedirir, içirir, en ufak bir isteğini anlamaya çalışırdı. Mme. Raquin ilk günlerde ellerini kullanabilmişti, küçük bir taş tahtanın üzerine yazıp ihtiyacı olan şeyleri isteyebiliyordu sonra elleri de cansız kaldı, onları kımıldatmak kalem tutmak imkânsız oldu. Artık istediğini anlatmak için gözlelerinden başka bir şeyi yoktu. Bundan sonra onun istediklerini keşfetmek yeğenine kalıyordu. Genç kadın kendini bu güç hasta bakıcılık görevine adadı. Bu, içine ferahlık veren bir zihin ve beden meşguliyeti oluyordu.

Karıkoca yüz yüze kalmamak için sabahleyin erkenden zavallı ihtiyar kadıncağzın koltuğunu yemek odasına çekiyorlardı. Sanki onların yaşamaları için kesinlikle gerekiymiş gibi ortalarına alıyorlar, konuşurken, yemek yer-

ken hep orda bulunduruyorlardı. Odasına gitmek istediğini uygun bir dille anlatmak istediği zaman anlamamazlıktan geliyorlardı. Ancak onların baş başa kalmalarına engel olduğu zaman iyiydi. Onun başka yerde yaşamaya hakkı yoktu. Saat sekizde Laurent atölyesine, Thérèse de dükkâna indiği için kötürüm kadın öğleye kadar yemek odasında yalnız kalıyordu. Yemekten sonra da saat altıya kadar yine yalnızdı. Çoğu kez yeğeni gündüzleri yukarı çıkıp bir eksiği olup olmadığına bakıyor, etrafında fırl fırl dönüyordu. Ailenin dostları Thérèse'le Laurent'ın bu erdemlerini övmek için ne söyleyeceklerini bilemiyorlardı.

Perşembe kabulleri yine sürdü, eskiden olduğu gibi Mme. Raquin aralarında idi. Onun koltuğunu masaya yaklaştırırlardı. Mme. Raquin sekizden on bire kadar gözlerini kırpmadan etkili parıltılarla konuklara bakardı. İlk günlerde ihtiyar Michaud ile Grivet eski ahbablarının bu hali karşısında biraz sıkıldılar, ne tavır takınacaklarını bilemediler; üzüntüleri pek azdı ama, ne derece kederlenmek gerektiğini de bilmiyorlardı. Bu ölü yüzlü kadınla konuşmak mı yoksa hiç aldırış etmemek mi gerekirdi. Derken hiçbir şey olmamış gibi davranmak istediler, nihayet gidip onunla konuşmaya sorular sorup yanıtlar vermeye başladılar. Yüzünün sert manasından hiç şaşırmadan onun hesabına da kendi hesaplarına da gülüp söylediler. Bu, çok garip bir görünüş oluşturdu. Bu adamlar tıpkı küçük kız çocuklarının bebekleriyle konuşmaları gibi bu heykele mantıklı, muhakemeli sözler söylüyorlardı. İnme- li kadın onların karşısında kaskatı, sessiz durur, onlar da

gevezelik ederler, ellerini, kollarını sallaya sallaya aralarında canlı konuşmalar oluşturlardı.

Michaud ile Grivet bu çok güzel hareketlerinden dolayı kendi kendilerini alkışlıyorlardı. Böyle davranmakla nezaket göstermiş olduklarını sanıyorlardı. Bundan başka âdet olan teselli sözlerini söylemek sıkıntısından da kurtulmuş oluyorlardı. Mme. Raquin'in kendisine sağlam bir insanmış gibi davranılmasına sevinmiş olması gerekirdi, o halde Michaud ile Grivet'nin onun yanında neşelenmelerine hiçbir engel yoktu.

Grivet'yi bir merak sardı. Mme. Raquin'le kesinlikle anlaşabildiğini onun bir bakışında hemen ne demek istediğini anladığını iddia ediyordu. İşte bu ince bir dikkat eseri idi. Yalnız Grivet her seferinde aldanıyordu. Ekseriya domino oyununu yarıda kesip, oyunu gözleriyle sakın sakın takip eden kötürüm kadını incelemeye başlar, şunu veya bunu istediğini ortaya sürerdi. İyice araştırılınca Mme. Raquin'in ya hiçbir şey istemediği, ya da bütün bütün başka bir şey istediği anlaşılırdı. Bu hal Grivet'yi yıldırılmaz, zafer kazanmışçasına, "Ben size demedim miydi!" diye bir laf savurup, birkaç dakika sonra aynı şeyi tekrar ederdi. İnmeli kadın açıktan açığa bir şey istediği zaman iş bütün bütün başkaydı. Thérèse, Laurent, konuklar isteyebileceği eşyanın adlarını birer birer sayarlardı. Grivet o zaman da beceriksizce teklifleriyle ortaya çıkardı. Kafasından o dakikada ne geçiyorsa yerli yersiz hepsini söyler, daima da Mme. Raquin'in istediğinden başka bir şeyi

ona vermeye kalkardı. Bütün bunlar onu:

-Ben onun gözlerinin içini kitap okur gibi okurum, işte benim için hakkı var diyor.. değil mi aziz Madam... Evet evet, demekten alıkoyamazdı:

Zaten zavallı ihtiyar kadının arzularını kavrayabilmek kolay bir iş değildi. Bu beceriyi yalnız Thérèse gösterebiliyordu. O, bu ölü vücutta gömülü fakat henüz yaşayan kapalı zekâyla oldukça kolay anlaşıyordu. Hiçbir nasibi olmadığı halde ancak hayatta bulunmak için yaşayan bu zavallı mahlukun içinden kimbilir neler geçiyordu?. Görüp işitiyordu, hiç şüphesiz açık, belli düşünceleri vardı, fakat bütün bu içinden geçenleri başkalarına bildirmek için ne hareket edebiliyor, ne de ses çıkarabiliyordu. Düşünceleri belki onunda bunaltıyordu. Söyleyeceği söz, yapacağı hareket bütün dünyanın yazgısını ilgilendiren bir şey dahi olsa, ne elini kaldırma ne de ağzını açma olanağı vardı. Düşüncesi tıpkı ölmüş zanniyle gömülüp de, toprağın altında, iki üç metre derinlikte dirilen insanlarınkine benziyordu. Bağırıp çırpınsalar da onların bu feryatlarını duyan olmaz, basıp üzerlerinden geçerlerdi. Laurent çoğu zaman dudaklarını kısar, ellerini dizlerinin üzerinde uzatır, bütün dikkatini canlı gözlerinde toplayarak Mme. Raquin'e bakar:

-Kim bilir kendi kendine neler düşünüyor... derdi. Bu ölü insanın içinden herhalde müthiş facialar geçiyordu.

Laurent aldanıyordu Mme. Raquin mutluydu. Sevgili evlatlarının gösterdikleri sevgiden, bakımdan dolayı

mutluluk duyuyordu. Hayatının böyle sevgi ile, fedakârlıkla çevrilerek yavaş yavaş sona ermesini hep düşünmüştü. Şüphesiz onun rahat rahat ölmesine yardım eden bütün dostlarına teşekkür edebilmek için söz söyleyebilmek isterdi. Fakat bu halini de isyan etmeden kabul ediyordu. Daima sakin ve dünyadan el etek çekmiş gibi yaşamış olması, mizacının yumuşaklığı kötürümlüğün, dilsizliğin ıstırabını şiddetle duymasına engel oluyordu. Tekrar çocuk olmuştu, hiç sıkılmadan önüne bakıp, geçmiş günleri düşünmekle vaktini geçiriyordu. Hatta küçük bir kız gibi koltuğunda uslu usul oturmaktan zevk bile duymaya başlamıştı.

Bakışları her gün daha yoğun parlaklık alıyor, giderek daha çok tatlılaşıyordu. Bir şey istemek, teşekkür etmek için gözlerini tıpkı el gibi, ağız gibi kullanmaya alışmıştı. Bu suretle garip ve hoş bir şekilde kendisinde bulunmayan uzuvlarının eksikliğini gideriyordu. Bakışları güzeldi, yumuşak etleri buruşuk buruşuk sarkan yüzün ortasında gökler gibi güzeldi. Dudakları kısılmış bir halde hareket-siz kalıp da gülümseyemediğinden beri gözleri büyük bir şefkatle gülümsüyordu. Yuvalarından nemli ışıklar, gün ışıkları saçılıyordu. Bu ölü çehrede böyle dudaklar gibi gülmesini bilen bu gözler kadar garip hiçbir şey yoktu. Yüzün alt kısmı karanlık ve soluk, yukarısı ise ilahi bir aydınlıkla parlıyordu. Özellikle sevgili çocukları en basit bir bakışına bütün sevgisini, minnetini dolduruyordu. Akşam sabah Laurent onu götürmek için kucağına aldığı zaman sevgi dolu coşkun bir şefkatle dolu bakışlarıyla teşekkür ediyordu.

Birkaç hafta böylece ölümü bekleyerek, artık kendini her türlü felaketten uzak farzederek yaşadı. Hayatta payına düşen ıstırapı ödemiş olduğunu düşünüyordu. Fakat aldanıyordu. Bir akşam çok korkunç bir darbe ile içten yıkıldı.

Thérèse'le Laurent boş yere onu aralarına alıyorlar, ışığın altına oturtuyorlardı. Artık Mme. Raquin onları birbirlerinden uzaklaştıracak, sıkıntılarından kurtaracak derecede canlı sayılamazdı. Kadının yanlarında bulunduğunu, kendilerini görüp, sözlerini işittiğini unuttukları zaman cinnet başlıyor, Camille'i görüyorlar, onu kovmaya uğraşıyorlardı. O zamana kekelemeye başlıyorlar, ellerinde olmadan ağızlarından bazı itiraflar kaçırıyorlardı, nihayet bu itiraflar Mme. Raquin'e her şeyi açıkça anlattı. Bir gün Laurent öyle bir buhrana tutuldu ki, tıpkı kendinden geçen bir insan gibi konuşmaya başladı. İnmeli kadın birdenbire her şeyi anladı.

Yüzünün çizgilerinde öyle bir çekilip toplanma oldu, içinde öyle bir sarsılma hissetti ki, Thérèse onu hemen yerinden sıçrayıp bağırarak zannetti. Sonra, kadıncağız yine demir gibi kaskatı kesildi. Bu darbe, bir cesedin elektriklenmesi kadar korkunç oldu. Bir an geri gelen duyarlılık tekrar yok oldu. Kötürüm kadın bütün bütün ezildi, bütün bütün donuk bir hal aldı. Her zaman o kadar tatlı olan bakışları bir maden parçası gibi simsiyah ve sert oldu.

Keder, hiçbir canlıda bu kadar şiddetle etkisini göstermemiştir. Korkunç gerçek bir şimşek gibi inmeli kadının

gözlerini yaktı ve şiddetli bir yıldırım çarpmasıyla içine geçti. Kalkabilseydi, boğazın kadar çıkan korkunç feryatları savurabilseydi, oğlunun katillerini lanetleyebilseydi, bu kadar ıstırap çekmezdi. Fakat işte her şeyi işittikten, her şeyi öğrendikten sonra bütün acısını içinde saklayarak sessiz ve hareketsiz kalmaya mecburdu. Ona öyle geliyordu ki Thérèse'le Laurent onu koltuğuna oturtmuşlar, atılmasın diye de sımsıkı bağlayıp, mıhlamışlar, sonra da feryatlarını boğmak için ağzına bir tıkaç tıkayıp karşısına geçmişler: “Biz Camille’i öldürdük, biz Camille’i öldürdük” diye tekrar etmekten vahşice bir zevk duyuyorlar. Dehşet ve azap, çıkacak hiçbir yol bulamadan vücudunun içinde şiddetle dolaşıyordu. Kendini ezen bu yükü üstünden kaldırmak, boğazını yırtmak, böylece bu ıstırap dalgasına yol açmak için insanlığın üstünde gayretler sarfediyordu. Fakat bütün bu gayretler boşa gidiyor, soğuk dili bütün bütün damağına yapışıyor, bir türlü ölü gibi hareketsiz kalmaktan kurtulamıyor, bir ceset kudretsizliğiyle kaskatı kalıyordu. Duyguları tıpkı bayılmışken gömülüp ağzı kefenle örtülü olduğu halde başının üstünde kürek kürek atılan toprağın boşuk sesini duyan bir insanın duygularına benziyordu.

İçinde duyduğu yıkılma daha müthiş oldu. Her şeyi kırıp geçiren bir yıkılma ile içinden yıkıldı. Bütün hayatı mahvolmuştu, bütün sevgileri, bütün iyilikleri, bütün fedakârlıkları birdenbire ayaklar altına düşmüş, sürünüyordu. Muhabbetli ve tatlı bir hayat sürmüş, son deminde tam sakın bir mutluluğa duyduğu inançla mezara gidece-

ğî sırada bir ses her şeyin yalan, her hareketin cinayet olduğunu haykırıyordu. Yırtılan perde, varlığına inandığı sevginin, dostluğun arkasında korkunç bir kan ve utanç manzarası gösteriyordu. Eğer küfür savurabilecek güçte olsaydı, Tanrı'ya küfrederde. Tanrı onu iyi, yumuşak başlı küçük bir kız gibi, gözlerini yalan mutluluk levhalarıyla eğlendirerek altmış seneden fazla aldatmıştı. O da bin türlü boş şeylere aptalcasına inanarak, ihtirasların çamurunda sürüklenerek gerçek hayatı görmeden çocuk gibi yaşamıştı. Allah fena bir Allah'tı, ona gerçeğı daha önce bildirmeliydi, ya da bütün masumluğu, bütün bilgisizliğı ile göçüp gitmesine izin vermeliydi. Şimdi artık ölmekten başka yapacak bir şey yoktu. Sevgiyi inkâr etmek, dostluğu, fedakârlığı inkâr etmek ve ölmek. Hayatta cinayet ve şehvetten başka bir şey yok.

Ne? Camille, Thérèse ve Laurent'ın elleriyle ölmüştü ha? Hem de bunlar bu cinayeti zina rezaletleri arasında yapmışlardı. Bu tasavvur Mme. Raquin için öyle akıl almayacak derecedeydi ki düşünemiyor, bu işi açıklığıyla, ayrıntılarıyla kavrayamıyordu. Yalnız bir şey hissediyor, korkunç bir sükût; soğuk ve simsiyah bir çukura yuvarlanıyormuş gibi oluyor, kendi kendine de "Şimdi aşağıda parçalanacağım" diyordu.

İlk sarsıntıdan sonra cinayetin vahşeti ona inanılmaz gibi göründü. Bir zamanlar anlam çıkaramadığı ufak tefek bazı şeyleri hatırlayıp da cinayet ve rezalet olduğuna inanınca delirmekten korktu. Thérèse'le Laurent Camille'in katilleriydiler. Bakıp büyüttüğü Thérèse; bir anne

şefkatiyle, anne fedakârlığıyla sevdiği Laurent. Başının içinde kulakları sağır eden bir gürültüyle bir çark dönüyordu sanki. Öyle çirkin ayrıntıların ayırına varıyor, öyle müthiş bir ikiyüzlülüğün içine dalıyor, öyle acımasız bir alaycılığın iki yüzünü görüyordu ki, artık düşünmemek için ölmeyi isterdi. Yalnız bir fikir, hiç aman vermeyen, makine gibi işleyen bir fikir beynini eziyordu. Kendi kendine: “Çocuklarım, evladımı öldürdüler” diye tekrar edip duruyor, yasını ifade etmek için de başka hiçbir şey bulamıyordu.

Kalbinin böyle birdenbire değişmesinde şaşkın şaşkın kendini yokluyor fakat eski halini göremiyordu; hayatının bütün iyiliklerini yok eden bir intikam düşüncesinin istilas altında ezilmişti. Bu değişiklikte içi karardı, can çekişen vücudunda yeni bir varlığın, oğlunun katillerini ısırarak isteyen merhametsiz ve zalim bir yaratığın doğduğunu hissetti.

Felcin aciz bırakan cenderesi altında ezilip de boğmak istediği Thérèse’le Laurent’ın gırtlığına atılamayacağını anladığı zaman tevekkülle sessiz ve hareketsiz kalmaya mecbur oldu, fakat gözlerinden iri yaş taneleri dökülmeye başladı. Hiçbir şey bu sessiz, hareketsiz keder kadar içler acısı olmamıştır. Hiçbir kırışığı kıvıldamayan bu ölü yüzden aşağı yuvarlanan gözyaşları bütün çizgileriyle ağlayamayan bu ruhsuz ve soluk çehrede yalnız gözlerin hıçkırması pek acıklı bir manzaraydı.

Thérèse korku içinde bir merhamet duydu. Halasını göstererek Laurent’a:

-Yatırmalı, dedi.

Laurent yatalak kadının koltuğunu çekmek için yerinden fırladı. Sonra kucağına almak için eğildi. Bu sırada Mme. Raquin kuvvetli bir yayın etkisiyle ayağa kalkabileceğini zannetti. Son derecede bir gayret sarfetti. Allah, Laurent'ın onu göğsünde taşımasına müsaade edemezdi; Laurent böyle canavarca bir küstahlığa kalkışırsa herhalde onu yıldırım çarpardı. Fakat hiçbir yay Mme. Raquin'i ayağa kaldırmadı, gökyüzü de bütün yıldırımlarını sakladı. İhtiyar kötürüm yılgın ve bitkin, paçavra gibi kalakaldı. Katil onu yakaladı, kaldırdı, götürdü. Mme. Raquin, Camille'in katilinin kollarında kudretsiz kalmanın bütün azabını duydu. Başı Laurent'in omzuna yuvarlandı, dehşetle açılan gözleriyle ona baktı. Laurent mırıldandı.

-Haydi haydi, bana iyi bak, gözlerin beni yiyemez...

Karyolanın üzerine fırlatıp attı, inmeli kadın yatağa baygın düştü. Son duygusu müthiş bir korku ve nefret oldu. Bundan sonra sabah akşam Laurent'ın pis kollarına dayanmak gerekti.

XXVII

Bir korku nöbeti karı kocayı söyletmeye, Mme. Raquin'in yanında itiraflarda bulunmaya sürüklemişti. Yoksa ikisi de o kadar acımasız değildi. Kendi emniyetleri onları susmak zorunda bırakmasa bile insanlık gereği böyle bir açıklamadan kaçınırlardı.

Ertesi perşembe adamakıllı endişeye düştüler. Thérèse, Laurent'a halasını o gece yemek odasında alıkoymanın ihtiyatlı bir hareket olup olmayacağını sordu. Kadın her şeyi biliyordu. Belki de haber verebilirdi. Laurent:

-Haydi haydi, dedi, küçük parmağını bile kıpırdatmasına imkân yok, nasıl bir şey söyleyebilir?..

Thérèse:

-Belki bir çaresini bulur, diye cevap verdi, geçen geceden beri ben onun gözlerinde teskin olunmaz bir düşünce görüyorum.

-Hayır hayır, doktor bana onun için artık her şeyin bitmiş olduğunu söyledi. Bir daha konuşursa ancak çene atarken konuşur, buna da zaman yok, vazgeç; onu bu gece toplantısından mahrum edip de vicdanımıza yeni bir yük yüklersek aptallık olur.

Thérèse titredi.

-Canım anlamadın diye bağırdı. Oh... Haklısın... Ben diyorum ki halamı odasına kapatır, konuklara da rahatsız olduğunu, uyuduğunu söyleriz.

-Tamam, bir de o ahmak Michaud: 'Ne olursa olsun eski ahbabımı göreceğim'.. diye odasına girerse; işte o zaman güzelce mahvolduğumuz gündür.

Laurent tereddüt içinde sakin görünmek istiyor fakat sıkıntısından kekeliyordu.

-Olayları olurluna bırakmak daha iyi diye devam etti.

"Bu adamlar kaz gibi aptaldılar. İhtiyar kadının bu sessiz sedasız kederinden doğal olarak bir şey anlamayacaklardır. Hiçbir şeyden şüphelenmezler, gerçekten o kadar uzaktadırlar ki. Bak göreceksin her şey yolunda gidecek".

Gece, konuklar geldiği zaman Mme. Raquin masa ile sobanın arasında her zamanki yerinde oturuyordu. Thérèse'le Laurent, nasıl olsa ortaya çıkacak olan olayı sıkıntı içinde bekliyorlar, heyecanlarını gizleyerek neşeli gibi görünüyorlardı. Abajuru iyice aşağı indirmişlerdi. Lambanın ışığı yalnız masanın muşambasını aydınlatıyordu.

Konuklar her zaman olduğu gibi dominonun ilk partisinden evvelki o bayağı ve gürültülü konuşmalarına başladılar. Grivet ile Michaud inmeli kadına dönüp, sağlığının nasıl olduğuna ilişkin sorular sormaktan geri kalmadılar, her zaman olduğu gibi yine kendileri mükemmel cevaplar verdiler. Ondan sonra da zavallı ihtiyar kadınla artık meşgul olmadan cümbür cemaat zevk içinde oyuna daldılar.

Mme. Raquin korkunç sırrı öğrendiğinden beri ateşli bir halde bu geceyi bekliyordu. Suçluları haber vermek için

son kuvvetini toplamıştı. Son dakikaya kadar toplantıda bulunamamaktan korkmuştu. Laurent onu yok eder, belki de öldürür, yahut hiç olmazsa odasına kapatır diye düşünmüştü. Yemek odasında kalıp da konuklarla yan yana olduğunu görünce oğlunun intikamını alma teşebbüsüne girişebileceğini düşünerek büyük bir sevinç duydu. Dilinin tamamıyla hareketsiz olduğunu bildiği için yeni bir dil kurmayı denedi. Hayret edilecek bir irade kuvveti ile sağ elini adeta elektriklemeğe muvaffak oldu. Her zaman dizinin üzerinde hareketsiz duran bu eli kaldırdı, sonra önünde duran masanın ayağına yavaş yavaş tırmandırarak masanın üzerine koyabildi. Orada herkesin dikkatini çekmek için hafif hafif parmaklarını oynatmaya başladı.

Oyuncular bu beyaz ve yumuşak ölü elini ortalarında görünce çok şaşırdılar. Grivet tam zafer kazanmış bir tavırla iki altıyı yerleştireceği sırada kolu havada kaldı. Michaud:

-Bakın hele Thérèse! diye bağırdı. Bakın Mme. Raquin parmaklarını oynatıyor, muhakkak bir şey istiyor.

Thérèse cevap veremedi. O da Laurent gibi Mme. Raquin'in gayretini takip etmiş, lambanın çiğ aydınlığında halasının soluk eline nerede ise laf söyleyecek, intikam alacak birine bakar gibi bakıyordu. İki katil nefes nefese bekliyordı. Grivet:

-Vallahi sahi! dedi. Bir şey istiyor... Biz ikimiz iyi anlaşıyoruz... Domino oynamak istiyor... Ha! Değil mi sevgili madam?..

Mme. Raquin şiddetle ret işareti yaptı. Parmaklarının bi-

rini uzattı bin zahmetle ötekileri бүktü. Masanın üzerine gayet güçlүkle harfler yazmaya başladı. Daha birkaç harf işaret etmemiştі ki Grivet gene zaferle bağırdı:

-Anladım, diyor ki: ben iki altıyı koyarsam çok iyi ederim.

İnmeli kadın ihtiyar memura korkunç bir bakış fırlattı ve yazmak istediğı cümleye tekrar başladı. Fakat her dakika Grivet “anladım” diyerek yarıda bıraktırıyor. Münasebetsiz bir şey ortaya sürüyordu. Nihayet Michaud onu susturdu:

-Hay Allah! Bırakın canım Mme. Raquin söylesin. Söyleyin benim ihtiyar dostum.

Sanki bir şey işitmek için kulak veriyormuş gibi gözlerini muşambanın üzerine dikti. Fakat Mme. Raquin’in parmakları yoruluyordu. Bir kelimeyi on defadan fazladır ki tekrar ediyor. Sağa sola sapmadan çizemiyordu. Michaud ile Grivet abanmışlar, bir türlü okuyamıyorlar, sürekli kadıncağızı ilk harfleri tekrar yazsın diye zorluyorlardı. Birdenbire Olivier:

-Hah! Güzel diye bağırdı. Bu sefer okudum... Sizin isminizi yazdı Thérèse... Hadi bakayım: “Thérèse ile... devam ediniz aziz madam.

Thérèse sıkıntısından az kaldı bağıracaktı. Muşambanın üstünde halasının parmaklarının kaymasına bakıyor ona, bu parmaklar ismini de, işlediğı cinayeti de ateşten harflerle yazıyor gibi geliyordu. Laurent birdenbire ayağa kalkmıştı. Kötürüm kadının üstüne atılıp da kolunu kırmalı mı? diye kendi kendine soruyordu. Her şey mahvolmuş zannetti, Camille’in katilini haber vermek için, tekrar can-

lanan bu eli görünce cezayı bütün soğukluğuyla, ağırlığıyla bütün varlığında hissetti.

Mme. Raquin gittikçe daha tereddütle yazıyordu. Olivier bir müddet sonra karı kocaya bakarak:

-Mükemmel! Gayet iyi okuyorum diye tekrar etti. Halanız ikinizin ismini yazıyor: "Thérèse'le Laurent..."

İhtiyar kadın katillere ezici bakışlar fırlatarak birbirini üstüne tasdik işaretleri yapıyordu, sonra tamamlamak istedi. Fakat parmakları sertleşmişti. Onları elektrikleyen o fevkalade irade kuvveti elinden gidiyordu. Felcin kolu boyunca tekrar yayıldığını, elini kapladığını hissediyordu. Gayret etti: "Thérèse'le Laurent..."

Olivier:

-Sevgili çocuklarınıza ne oldu? diye sordu.

Müthiş bir korkuya kapılan katiller az kaldı yüksek sesle cümleyi tamamlayacaklardı. İntikamını alan eli şaşkın ve sabit bakışlarla seyrederlerken birdenbire bu el, bir çırpınmayla masanın üstünde yassıldı: Cansız bir et yığını gibi kaydı, kadının dizinin üstüne düştü. Felç tekrar kaplamış, cezayı durdurmuştu. Michaud ile Olivier üzgün bir halde tekrar yerlerine oturdular, halbuki Thérèse'le Laurent öyle şiddetli bir sevinç duydu ki, göğüslerinde güm güm atan kalplerine hücum eden kandan az kaldı bayılacaklardı.

Grivet sözüne inanılmadığı için sıkıntı içindeydi. Mme. Raquin'in cümlesini tamamlayarak doğru düşündüğünü anlatmanın zamanı geldiğini düşündü. Herkes cümlenin manasını araştırdığı sırada:

- Gayet açık, dedi. Cümlelerin tamamını ben Mme. Raquin'in gözlerinden anlıyorum. Masanın üzerine yazmasına gerek yok: Gözlerinin bir bakışı yeter... "Thérèse'le Laurent bana çok iyi bakıyorlar" demek istiyor.

Grivet bu tasavvurundan dolayı kendini alkışlamalıydı. Zira herkes aynı fikirde idi. Misafirler zavallı kadına karşı bu kadar iyi davranan karı kocayı övmeye başladılar. İhtiyar Michaud ciddi ciddi:

-Şüphesiz Mme. Raquine çocuklarının kendine sevgi ile bakmalarından dolayı teşekkür etmek istemiştir. Bu bütün aile için bir şereftir.

Dominoları eline alarak ilave etti:

-Haydi devam edelim, nerede kaldıktı? Zannedirim Grivet iki altıyı koyacaktı.

Grivet iki altısını koydu. Monoton oyuna akılsızcasına tekrar başladılar.

Kötürüm kadın müthiş bir keder içinde eline bakıyordu. Eli ona ihanet etmişti. Şimdi o el kurşun gibi ağırdı. Artık dünyada bir daha yerinden kalkamazdı. Allah, Camille'in intikamının alınmasını istemiyordu. Oğlunun katilinin haber verebileceği tek çareyi de annesinin elinden alıyordu. Zavallı bahtsız kadıncağız artık toprağın altına gidip oğluna kavuşmaktan başka yapacak bir şeyi olmadığını anlıyordu. Şimdiden sonra artık hayatta lüzumsuz olduğunu hissetti. Kendini şimdiden mezarın karanlığında farzedebilmek için gözlerini kapadı.

XXVIII

İki aydan beri Thérèse'le Laurent beraber bulunmanın verdiği sıkıntı içinde çırpınıyorlardı. Biri ötekine azap veriyordu. Gitgide aralarında bir düşmanlık belirliyordu. Nihayet birbirlerine gizli tehditlerle dolu bakışlarla hiddetli hiddetli bakmaya başladılar.

Düşmanlığın başlaması kaçınılmazdı. Birbirlerini hayvani, bir şekilde ateşli bir tutkuyla sevmişlerdi. Cinayetin ardındaki olaylarla bu aşkı korkuya dönmüş, öpüşmelerinde maddi bir ürküntü duymuşlardı.

Korkunç yankılarıyla bu, vahşi bir düşmanlık oldu. Birbirlerine sıkıntı verdiklerini anlıyorlardı; her gün böyle karşı karşıya bulunmasalar daha rahat bir hayat geçireceklerini kendi kendilerine söylüyorlardı. Beraberken sanki büyük bir ağırlık onları boğuyordu. Bu ağırlığı savmak istiyorlardı. Dudaklar kısılr, parlak gözlerinde keskin düşünceler dolaşır, birbirlerini parçalamak isterlerdi.

Asıl bir tek düşünce onları kemiriyordu. İşledikleri cinayete öfkeleniyorlar, hayatlarını ebediyen huzursuzluğa mahkûm etmiş olduklarından dolayı ümitsizliğe düşürüyorlardı. Bütün hiddetleri, bütün kinleri buradan geliyor-

du. Fenalığın tamir edilmez olduğunu, ölünceye kadar Camille'i öldürmüş olmanın verdiği ıstırapla yaşayacaklarını anlıyorlar, ıstırapın böyle sürekli ve sonsuza dek olması onları çıldırtıyordu. Kime çatacaklarını bilemedikleri için suçu birbirlerine yüklüyorlar birbirlerinden nefret ediyorlardı.

Birbirleriyle evlenmekle işledikleri cinayetin kaçınılmaz olan cezasına çarpıldıklarını anlamak istemiyorlar, geçirdikleri hayatın evrelerini önlerine yayan, onlara gerçeği haykıran vicdan sesini duymamazlıktan geliyorlardı. Bununla beraber bu öfke buhranlarının sarsıntısı içinde, her biri bu hiddetin içyüzünü açıkça okuyordu, iştahasını doyurabilmek için onları cinayete sürükleyip, cinayetten sonra da gamlı ve dayanılmaz bir hayattan başka bir şey bulamayan o bencil ruhlarının gazabını anlıyorlardı. Geçmişini düşünüyorlar, sakın bir saadet, zevkli bir hayat bekleyen ümitlerinin boşa çıkmasından, yalnız bundan dolayı vicdan azabı çektiklerini biliyorlardı. Rahatça sevişebilseler, neşe içinde yaşayabilselerdi Camille'e hiç ağlamayacaklar, cinayetten yarar görmüş olacaktı. Fakat vücutları isyan etmişti. Bu korkunun, bu nefretin onları daha nerelere kadar sürükleyeceğini bilmiyorlardı. Önlerinde gördükleri uğursuz, ıstıraplı bir gelecek korkunç bir sonuçtu. Bir araya bağlanmış iki düşman bu zoraki beraberlikten kurtulmak için nasıl boş emekler sarfederse, bunlar da sinirlerini, adalelerini uzatıp geriyorlar, fakat kurtulamıyorlardı. Bu bağdan hiçbir zaman kurtulamayacaklarını anlayınca etlerine

geçen zincirlerden büsbütün kudurmuş bir halde birbirlerine dokunmaktan iğreniyorlar, huzursuzluklarının gittikçe fazlaştığını hissederek kıskıvrak bağlı olduklarını unutup bu bağlılığa fazla dayanamayarak birbirlerine müthiş aşağılayıcı sözler savuruyorlardı: bu feryatlar, bu ithamlarla kendilerini unutup savurdukları küfürlerle kalplerinde açtıkları yaraları sarmak, daha az ıstırap çekmek istiyorlardı.

Her akşam bir kavga patlardı. Sanki katiller gerilen sinirlerini yatıştırmak için öfkelenmeye bahane ararlardı. Birbirlerini gözetlerler, yiyecek gibi bakışıp kalplerindeki yaraları eşeleyerek birbirlerini ıstırapla bağtırmaktan acı bir tat duyarlardı. Böylece daimi bir hiddet içinde kendi kendilerinden bezmiş bir halde yaşıyorlar, her hareketten, her bakıştan azap duyuyorlar, deliriyorlardı. Tepe den tırnağa kadar gazap kesilmişlerdi. En küçük bir sabırsızlık, en basbayağı bir anlaşmazlık onların düzeni bozulmuş uzviyetlerinde garip bir şekilde büyüyor, birdenbire hayvanca bir kabalık haline geliveriyordu. Bir hiç yüzünden ertesi güne kadar süren bir fırtına çıkıyordu. Fazla sıcak bir yemek, açıkta kalan bir pencere, bir yalanlama, basit bir fikir yürütme onları gerçekten öfke nöbetlerine sürüklemek için yetiyordu. Her gün de kavga sırasında boğdukları Camille'i birbirlerinin yüzüne fırlatıyorlardı. Sözden söze geçerken Saint-Ouen'deki boğma olayında her biri ötekini suçlu buluyordu. O zamanda da gözleri kızıyor, kudurmak derecesinde coşuyorlardı. Thérèse'le Laurent çoğunlukla yemekten sonra böyle öfkelere

kapılırlardı. Gürültü duyulmasın diye yemek odasına kapanırlardı. Orada, lambanın sarımtırak ışıklarla aydınlattığı bu mahzen gibi yerde, bu rutubetli odada rahatça birbirlerini kemirirlerdi. Ortalığın sessizliği, sükûneti içinde sesleri yırtıcı bir kuruluk oluştururdu. Yorgunluktan bitkin bir hale gelinceye kadar kavgayı bırakmazlardı. Ancak o zaman gidip dinlenmeleri mümkün olurdu. Bu kavgalar onlar için bir ihtiyaç, sinirlerini bunaltıp biraz uyku uyuyabilmek için bir çare haline geldi.

Mme. Raquin bütün bunları duyuyordu. Elleri dizlerinin üstüne sarkmış, başı dimdik, yüzü hareketsiz, orada. Daima koltuğunun içindeydi. Her şeyi işitiyordu. Fakat ölmüş vücudunda bir titreme bile yoktu. Yalnız gözleri katillerin üzerine keskin bir bakışla saplanıyordu. Çektiği işkence herhalde pek müthişti. Bu suretle Camille'in öldürülmesinden önceki ve sonraki olayları ayrıntılarıyla öğrenmişti. "Sevgili evlatlarım" dediği kimselerin alçaklıklarını, cinayetlerini gitgide anlıyordu.

Karı kocanın kavgaları Mme. Raquin'e her şeyi öğretti, korkunç serüvenin bütün aşamalarını önüne döktü. Kadıncağız bu kanlı çirkefin içine daldıkça Allah'tan yardım diliyor, alçaklığın son sınırını gördüğünü zannederken daha, daha derinlere iniyordu. Her akşam yeni bir şey öğreniyor, her gün bu elemli hikâyeye önünde açılıyordu. Sonu gelmeyen korkulu bir rüya âlemine dalmış gibiydi. İlk itiraf çok şiddetli, çok ezici olmuştu, fakat bu birbiri arkasına her gün tekrarlayan darbeler, karı ko-

canın kavga esnasında ağızlarından kaçırdıkları küçük küçük sözler cinayeti korkunç ışıklar halinde aydınlatıyor, Mme. Raquin'e daha fazla ıstırap veriyordu. Bu durum her gün daha korkunç bir hal alıyor; olay nedenleri ve sonuçlarıyla anlatılıyor, her gün daha zalimce, kulaklarında gürlüyordu.

Bazen Thérèse iri gözyaşlarının sessizce yuvarlandığını gördüğü bu soluk çehrenin önünde vicdan azabı duyardı. Halasını gösterir, sussun diye gözleriyle Laurent'a yalvarırdı. Beriki hayvancasına:

-Bırak canım! diye bağırırdı. Bizi haber veremeyeceğini pekâlâ biliyorsun, sanki ben ondan daha mı çok mutluyum? Parası elimizde ya, kendimi sıkıntıya koyamam.

Kavga, Camille'i tekrar tekrar öldürerek, gürültülü, haşin sürüp gidiyordu. Ne Thérèse ne de Laurent arada sırada duydukları merhamete kapılıp kötürüm kadını, kavga sırasında cinayetin safhalarını dinlemesin diye odasına kapamaya cesaret edemiyorlardı. Aralarında bu yarı canlı ceset bulunmazsa dövüşmekten korkuyorlardı. Alçaklık merhamete galip geliyor, Mme. Raquin anlatılamaz acılar çekiyordu. Çünkü Thérèse'le Laurent hayallerden korunmak için onun varlığına muhtaçtırlar.

Bütün kavgaları birbirine benziyor, onları aynı suçlamlara sürüklüyordu. Camille'in adı geçip de biri ötekini bu adamı öldürmekle itham edince korkunç bir çarpışmadır başlıyordu.

Bir akşam, yemekte öfkelenmek için bahane arayan La-

urent'a sürahinin suyu ılık geldi. Ilık sudan midesi bulan-
dığını, soğuk su istediğini söyledi. Thérèse:

-Buz bulamadım, diye ters ters cevap verdi.

-Ben de içmem.

-Pekâlâ su, işte.

-Hem sıcak, hem de toprak kokuyor, nehir suyu gibi.

-Nehir suyu...

Thérèse hıçkırarak ağlamaya başladı. Zihninde bir çağ-
rışım yapmıştı. Laurent:

-Niye ağlıyorsun? diye sordu.

Bu sorunun yanıtını bildiği için de sararmaya başlamış-
tı. Genç kadın:

-Ağlıyorum, diye hıçkırdı; ağlıyorum.. çünkü.. sen de pe-
kâlâ bilirsin... Oh, Allahım... Allahım... Onu sen öldürdün.

Katil şiddetle bağırdı:

-Yalan söylüyorsun; yalan söylediğini itiraf et bakayım.
Eğer ben onu Seine Nehri'ne attımsa, beni bu cinayete
sürükleyen sendin.

-Ben? Ben mi?..

-Evet sen ya!.. Bilmez gibi görünme, gerçeği sana zorla
itiraf ettirmeye beni mecbur etme... Bu cinayette sen de
kendine düşen payı kabul etmelisin, sen de bu işi yaptığı-
nı söylemelisin. Buna ihtiyacım var, bu beni teselli edi-
yor, rahatlaştırıyor.

-Amma Camille'i suda boğan ben değilim ki.

-Evet, sensin, bin kere evet!.. Evet! Unutmuş gibi duruyor, şaşıyormuş gibi davranıyorsun. Bak sana hatırlatayım.

Masadan kalkıp genç kadına doğru eğildi, yüzü kıpkırmızı bir halde suratına bağdırdı:

-Sen suyun kıyısındaydın hatırlıyorsun ya! Ben sana usulca: "Onu nehire atacağım" dedim. O zaman sen kabul ettin ve sandala bindin... Görüyorsun ya, sen de benimle beraber onu öldürdün.

-Yalan!... Aklım başımda değildi, ne yaptığımı artık bilmiyorum, fakat hiçbir zaman onu öldürmek istemedimdi. Cinayeti işleyen yalnız sensin.

Bu inkârlar Laurent'ı kıvrandırılıyordu. Bir suç ortağı olduğunu düşünmek söylediği gibi onu avutuyordu. Cesaret etse cinayetin bütün dehşetinin Thérèse'in üstüne yüklendiğine kendi kendine inandırmaya çalışacaktı. Genç kadının kendisinden daha suçlu olduğunu itiraf ettirmek için içinden onu dövmek geliyordu.

Mme. Raquin'in sabit bakışları altında çılgın gibi bağıra çağıra, odanın içinde enine boyuna dolaşmaya başladı. Boğuk bir sesle:

-Ah alçak, alçak diye kekeliyordu. Beni çıldırtmak istiyor... Ya bir akşam bir orospu gibi benim odama kadar gelmedin mi? Öpücüklerinle beni sarhoş edip seni kocandan kurtarma kararını bana verdirmedin mi? Kocanı beğenmiyordun, buraya seni görmeye geldiğim zaman bana onun hasta çocuk gibi koktuğunu söylüyordun... Tam üç sene oluyor, benim böyle şeyler aklıma geliyor muydu?..

Ben alçak bir adam mıydım? Namusumla rahat rahat yaşıyordum. Sinek bile öldüremezdim.

Thérèse, Laurent'ın aklını başından alan ümitsiz bir inatla:

-Camille'i öldüren sensin, diye yineledi.

Laurent müthiş bir gürlleme ile cevap verdi:

-Hayır! Sen, sensin diyorum sana... Beni çıldırtma sonu fena olur... Alçak... nasıl da unutuyorsun, bir fahişe gibi burada, kocanın odasında kendini bana verdin; burada, beni delirten zevkleri bana tanıttın. İtiraf et bakayım, bütün bunlar hesaplıydı, Camille'den nefret ediyordun, çoktan beri onu öldürmek istiyordun. Hiç şüphesiz kocanın aleyhinde kışkırtıp onu ortadan kaldırtmak için beni kendine dost tuttun.

-Yalan söylüyorsun! Bu söylediklerin pek müthiş şeyler... Benim zaafımı böyle yüzüme vurmaya hakkın yok. Ben de senin dediğin gibi, seni tanımadan önce kimseye fenalık etmemiş, namuslu bir kadındım. Ben seni deli ettimse, sen beni daha fazla çıldırtmıştın. Kavgaya meyylim Laurent, işitiyor musun? Sonra çok kabahatlerini bulurum.

-Hangi kabahatlerimi bulursun bakayım?

-Hayır, hiç... Sen beni kurtarmadın, yalnızlığımdan yararlandın; hayatımı mahvetmekten zevk aldın... Bütün bunları affediyorum, fakat Allah rızası için beni, Camille'i öldürmekle suçlama. Cinayetini kendine sakla,

beni daha fazla korkutmaya kalkışma!

Laurent, Thérèse'in suratına indirmek için elini kaldırdı.

-Döv beni, daha iyi, ıstırabım azalır.

Thérèse suratını uzattı. Laurent kendini tuttu. Bir sandalye alıp genç kadının yanına oturdu, sesini sakinleştirmeye çalışarak:

-Dinle bak dedi. Cinayetten kendine düşen payı inkâr etmen alçaklıktır. Gayet iyi biliyorsun ki bu işi beraber yaptık, sen de benim kadar suçlusun, bunu da iyi biliyorsun. Neye kendini masum gösterip de benim vicdanımın yükünü ağırlaştırıyorsun? Sen masum olsaydın benimle evlenmeyi kabullenmezdin. Cinayetten sonraki iki seneyi iyi hatırla. Kanıtını denemek ister misin? Savcıya gider hepsini anlatırım, bakalım ikimizi de mahkûm ederler mi, etmezler mi? Görürsün.

-Onlar beni mahkûm ederler belki, fakat Camille her şeyi senin yaptığını biliyor... Geceleri seni rahatsız ettiği gibi beni rahatsız etmiyor.

Laurent sapsarı bir halde titreyerek:

-Camille beni rahat bırakıyor, dedi, geceleri karabasanlar içinde onu gören asıl sensin, kaç defa bağırıldığını duydum.

Genç kadın öfkeyle:

-Böyle söyleme, diye haykırdı. Ben bağırmadım. Ben hayalin gelmesini istemiyorum, sen onun yolunu bana çevirmeye uğraşıyorsun... Ben masumum.

Yorgunluktan bitkin bir halde kaldılar, suda boğulan hortlağı davet etmiş sayıldık mı diye dehşet içinde bakıştılar. Kavgaları hep bu şekilde sona eriyordu. Birbirlerinin masumluğunu kabul etmiyorlar, fena hayalleri kaçırabilmek için kendi kendilerini aldatmaya çalışıyorlardı. Cinayetin sorumluluğunu nöbetleşe birbirine atmak, bir mahkeme huzurunda kendilerini savunma yapıyorlarmış gibi en ağır suçları birbirine yüklemek için devamlı çaba sarfediyorlardı. İşin asıl garip tarafı kendi yeminlerine kendileri de inanamıyorlar, cinayetin bütün aşamalarını bütünüyle hatırlıyorlardı. Dudakları birbirinin yalanını ortaya çıkarırken gözlerinde itiraflar okunuyordu. Bütün bunlar çocukça iftiralar, gülünç ifadeler, yalan söylemeyi dahi beceremeyen iki sefilin sırf yalan söylemek için söyledikleri yalanlardı. Biri bırakıyor, öteki davacı rolünü alıyor, davayı hiçbir zaman bir sona bağlayamadıkları için her akşam yeni bir azgınlıkla tekrar başlıyorlardı. Hiçbir şeyi kanıtlamayacaklarını, geçmişini silip atmaya başaramayacaklarını bildikleri halde yine her gün buna teşebbüs ediyorlardı; sonunda ıstırapın dehşetinden iğneli fıçıya girmiş gibi, ezici gerçeğin karşısında çoktan yenilmiş, yine vicdan sıkıntısına düşüyorlardı. Bütün bu kavgalardan tek kârları bu bağırışma, bu söz fırtınasının patırtısı arasında bir zaman için sersemleşmeleri idi.

Bu öfkeler, bu ithamlar devam ettiği sürece Mme. Raquin gözlerini onların üstünden ayırmıyor, Laurent koskoca elini Thérèse'in suratına doğru kaldırdığı zaman gözlerinde sevinç kıvılcımları parlıyordu.

XXIX

Yeni bir aşama başladı. Korkuları son derece artan Thérèse avunacak bir nokta bulamayınca Laurent'ın önünde Camille için bağıra bağıra ağlamaya başladı. Onda, birdenbire bir içten çökme oldu. Çok gergin sinirleri yoruldu, kuru, sert tabiatı yumuşadı. Evvelce, evlenmesinin ilk günlerinde de böyle üzüntülere kapılmıştı. Bu üzüntüler yeniden başladı. Genç kadın sinir kuvveti sayesinde hortlak Camille'le mücadele etmişti; aylarca gizli gizli hırs içinde kendi ıstırabına karşı isyan duyup, bu dertten yalnız kendi iradesiyle kurtulmaya çalışarak yaşarken birdenbire öyle bir yorgunluk duydu ki, hemen çöktü, mağlup oldu. O zaman korkuların karşısında gerilip, sapsağlam, dimdik durmaya kuvvet bulamayınca bir teselli ümidiyle tekrar kadın, hatta küçük bir kız gibi kendini acıya, gözyaşlarına, pişmanlığa verdi. Vücudunun da ruhunun da zaafından istifade etmek tecrübesine girdi. Belki hırsla, öfke ile yenemediği hortlak, gözyaşları karşısında duramazdı. Camille'i memnun etmek, avutmak için tutulacak en iyi yolun bu olduğunu düşünerek hesaplı bir vicdan azabına düştü. Bazı ikiyüzlü dindarların dudaklarını kıpırdatarak dua ile, tövbe istiğfarla Allah'ı aldatacaklarını, onun affına kavuşacaklarını zannetmeleri gibi Thérèse de kalbinin derinliğinde korkudan, alçak-

lıktan başka bir şey olmadığı halde göğsünü yumruklayarak pişmanlık sözleri buldu. Aslında hiç direnmeden kendini koyvermekten, halsiz, bitkin hissetmekten maddi bir zevk duyuyordu.

Mme. Raquin'i, gözyaşları içinde teessürle boğdu. Kötürüm kadın onun her gün kullandığı bir eşya hükmüne girdi. Önünde hiç çekinmeden kabahatlerini söyleyip af dileyeceği bir eşya, bir nevi dua yastığı hizmetini görüyordu. Thérèse ağlamak, hıçkırıklarla teselli bulma ihtiyacını duyunca hemen onun önünde diz çöküp, bağıyor, boğuluyor, yalnız kendini aldatan bir pişmanlık sahnesi oynayarak kuvvetten düşüyor, bu şekilde teselli buluyordu.

-Ben sefil bir kadını, diye kekeliyordu. Hiçbir lûtfâ layık değilim, sizi aldattım, oğlunuzu ölüme sürükledim. Beni hiçbir zaman affetmezsiniz... Fakat yüreğimi parçalayan vicdan azabını bir anlasanız, bir bilerseniz ne kadar ıstırap çekiyorum, belki merhamet ederdiniz... Hayır merhamet istemiyorum... Böyle utançtan, ıstıraptan ezilerek ayaklarınızın dibinde ölmek istiyorum.

Kimi zaman keder, kimi zaman ümit içinde kendini mahkûm ediyor, bazen affediyor, saatlerce bu tarzda konuşuyordu. Bazen kesik kesik söylüyor, bazen hasta bir kız çocuğunun iniltili sesini takınıyordu; alçaklığın ve gururun, pişmanlığın ve isyanın kafasının içinden geçen bütün şekillerine itaat ederek yerlere kapanıyor, sonra yine doğruluyordu. Bazen hatta Mme. Raquin'in önünde diz çökmüş bulunduğunu unutup monoloğuna rüyada imiş gibi devam ediyordu. Kendi sözlerinden iyice sersemleşince şaşkın şaşkın, sallana sallana kalkıyor, artık müşterilerinin önünde

birdenbire hıçkırıklarla boşanmaktan korkusu olmadığı için sakın sakın aşağıya, dükkâna iniyordu. Yeni bir vicdan sıkıntısına düştüğü zaman hemen tekrar yukarı çıkıp halasının ayaklarına kapanıyordu. Bu sahne böyle günde on defa tekrarlanıp duruyordu.

Thérèse gözyaşları döküp pişmanlığını böyle ortaya almakla halasını tarif edilmez sıkıntılara soktuğunu hiç düşünmüyordu. Gerçekten de Mme. Raquin'e ıstırap vermek için bir işkence icat etmek istense dünyada yeğeninin ona oynadığı bu pişmanlık komedyalarından daha müthişi bulunamazdı. Kötürüm kadın ıstırapın bu şekilde önüne dökülmesinde saklı olan bencil ruhu anlıyordu. Camille'in öldürülmesini her dakika önüne koyan her zaman dinlemeye mecbur olduğu bu uzun monologlardan müthiş ıstıraplar duyuyordu. Affetmesine imkân yoktu, kudretsizliğin şiddetlendirdiği onmaz bir intikam hissi içindeydi. Ama her gün bu af dilemeleri, bu alçakça, bu rezilce yalvarmaları işitmesi gerekiyordu. Bunlara cevap vermek isterdi, yeğeninin bazı cümlelerinden boğazına kadar çıkan müthiş isyanlar duyuyordu, fakat Thérèse'i kendi davasını müdafada serbest bırakmaya, susmaya mecburdu. Bağırarak, kulaklarını tıkayamamak ona, anlatılmaz azaplar veriyordu. Genç kadının sözleri birer birer insanı çileden çıkararak ağır, iniltili bir şarkı gibi içine işliyordu. Bir aralık katillerin şeytanca bir zalimlikle kendisine bu işkenceyi uyguladıklarını zannetti. Yeğeni önünde diz çöktüğü zaman tek savunma yolu gözlerini kapamamaktı; sözlerini işitse de hiç olmazsa kendini görmüyordu.

Thérèse nihayet halasını kucaklayacak kadar cüretini art-

tırlı. Bir gün bir pişmanlık nöbeti esnasında kötürüm kadının gözlerinde bir merhamet düşüncesi gördüğünü zannetti; dizlerinin üstünde sürünerek ayağa kalktı, çılgın bir sesle: “Afettiniz değil mi? Beni affettiniz... diye bağırdı. Sonra başını geriye çekemeyen ihtiyar kadının alnını, yanaklarını öptü. Dudaklarını dokundurduğu bu soğuk ten ona müthiş bir tiksinti verdi. Bu tiksinti de gözyaşları gibi sinirlerini yatıştırmak için mükemmel bir ilaç olur diye düşünerek teselli bulmak için kendine bir ceza olmak üzere her gün kötürüm kadını kucaklamaya devam etti. Bazen:

-Oh ne kadar iyi kalplisiniz, diye bağıırıyordu. Görüyorum, gözyaşlarını sizi üzüyor... bakışlarınız merhamet dolu... kurtuldum artık...

Kadını okşuyor, başını dizlerinin üzerine koyup, ellerini öpüyor, memnun bir gülümsemeyle gülümsüyor, müthiş sevgi gösterişleriyle işlerine bakıyordu. Bir müddet sonra, oynadığı bu komedyanın gerçekliğine kendi de inandı, Mme. Raquin’in affettiğini tasavvur ederek artık bir lütuf-tan hissettiği sevinçle davranmaya başladı.

Bu kadarı kötürüm kadın için artık pek fazla idi. Ölecek gibi oldu. Laurent onu kucağına alıp da yatağına götürürken duyduğu tiksintiyi, hiddeti yeğenin bu öpüşlerinde de duyuyordu. Oğluna ihanet eden, onu öldüren bu sefil kadının pis dudaklarına katlanmak zorunda kalıyordu, hatta bu buselerin yüzünde bıraktığı izi dahi silmek elinde değildi. Kendisini yakan bu buseleri saatlerce yüzünde hisse-derdi. Bu suretle Camille’in katillerinin elinde bir bebek, kendi işlerine, isteklerine göre sağa sola çevirip giydirdikleri bir bebek olmuştu sanki. İçi saman dolu imiş gibi elle-

rinde hareketsiz kalıyordu. Bununla beraber içi yaşıyordu, Thérèse'le Laurent'ın en ufak bir dokunmasıyla yırtılarak, isyan duyarak yaşıyordu. Onu en çok öfkeliendiren şey, gözleriyle katil kadına yıldırımlar yağdırmak istediği bir sırada onun o gözlerde merhamet belirtileri gördüğünü iddiaya karşı bağırabilmek için müthiş çabalar sarfedip, bütün kinini gözlerine toplardı. Fakat günde yirmi defa affedildiğini tekrar etmek Thérèse'in pek işine geldiği için hiçbir şey anlamak istemez, okşamalarını iki misli arttırırdı. Kötürüm kadının kalbi reddettiği halde bu teşekkürleri, bu önüne dökülmeleri kabul etmesi gerekiyordu. Bundan dolayı kendisini mükâfatlandırmak için ilahi bir lütuf dediği sevgileri, şefkatleri arayan yeğenin karışısında kudretsiz ve acı bir öfke içinde yaşadığını durdu.

Thérèse, Mme. Raquin'in önüne çöktüğü zaman Laurent orada ise haşın haşın karısını yerden kaldırır:

-Artisliğe gerek yok, bak ben ağlıyormuyum? Ben yerlere kapanıyor muyum? Bütün bunları sen beni rahatsız etmek için yapıyorsun, derdi.

Thérèse'in bu hali onu garip bir şekilde rahatsız ediyordu. Suç ortağının yalvaran dudakları, ağlamaktan kızarmış gözleriyle yerlerde sürünmesi ona daha ziyade azap veriyordu. Bu canlı keder manzarası korkularını çoğaltıyor, rahatsızlığını arttırıyordu. Pişmanlığın karısını bir gün her şeyi meydana çıkarmaya sürüklemesinden korkuyordu. Onun kaskatı, tehdit dolu bir halde yırtıcı bir şekilde kendisini savunmasını yeğlerdi. Fakat Thérèse huy değiştirmişti. Şimdi cinayetdeki payını memnunlukla kabul ediyor, kendi kendini suçlu buluyor, gevşek, kuvvetsiz bir halde

ve müthiş bir zilletle günahından kurtulmak istiyordu. Bu vaziyet Laurent'ı kızdırıyordu. Kavgaları her akşam daha korkunç, daha yorucu olmaya başladı. Thérèse kocasına:

-Dinle, diyordu, suçumuz çok büyük. Biraz rahatlık istiyorsak tövbe etmemiz gerek. Bak ağlamaya başladığımdan beri daha rahatım. Sen de benim gibi yap, işlediğimiz korkunç cinayetin bedelini ödediğimizi beraberce söyleyelim.

Laurent şiddetle:

-Sen ne istersen söyle, diyordu, ben senin ne kadar şeytan gibi becerikli ve ikiyüzlü olduğunu bilirim. Ağlamak seni avutuyorsa ağla. Fakat yalvarırım benim kafamı şişirme.

-Ah sen ne fena adamsın, tövbe etmek istemiyorsun. Aynı zamanda korkaksın da, Camille'e sinsi sinsi hücum ettin.

-Suçlu yalnız ben miyim, bunu mu söylemek istiyorsun?

-Hayır öyle demek istemiyorum. Ben suçluyum, senden daha fazla suçluyum. Kocamı senin ellerinden kurtarmalıydım. Oh hatamın ne kadar korkunç olduğunu biliyorum, fakat bu suçumu affettirmeye çalışıyorum... Halbuki, Laurent, sen ümitsiz bir hayatı sürüklemekte devam edip gideceksin... Zavallı halamdan alçakça öfkene dahi saklamayacak kadar kalpsizsin, daha ona pişmanlığını bildirecek bir kelime bile söylemedin.

Sonra da gözlerini kapayan Mme. Raquin'i kucaklıyordu. Başının yastığını düzelterek bin türlü muhabbet alâmeti ile etrafında dönüyordu. Laurent kızdı:

-Bırak şunu, diye bağırdı, görmüyor musun, senin manzaran, senin hizmetin ona nefret veriyor, elini kaldırıbilse tokadı indirecek.

Karısının ağır ağır, iniltili iniltili konuşması, Laurent'ı et-

rafını görmeyecek derecede öfkelen diriyordu. Taktığının ne olduğunu pekâlâ biliyordu. Camille'in baskısından kurtulmak için, teessürle kendi başına kalmak istiyordu. Laurent bazen kendi kendine, Thérèse'in iyi bir yol tuttuğunu, bu gözyaşlarının onu korkularından kurtaracağını düşünüyor ve yalnız başına ıstırap çekmek, yalnız başına korkmak aklına geldikçe titriyordu. O da pişman olmak, hiç olmazsa denemek için bu komedyayı oynamak isterdi, fakat bunun için lazım olan kelimeleri bulamıyor, ağlayamıyordu. Gene hiddetleniyor, Thérèse'i de kendi gibi hiddetlendirip çılgına çevirmek için sarsılıyordu. Genç kadın hiç aldırmadan onun bu gazaplı feryatlarına karşı gözyaşlarıyla karşılık vererek önceleri ne kadar sertse şimdi o kadar bedbaht ve tövbekâr görünmeye karar vermişti. Bu halden de Laurant kudurmak derecesine geliyordu. Thérèse onun gazabını son raddeye getirmek için her gün Camille'i methediyor, meziyetlerini sayıp döküyordu:

-Çok iyi adamdı, aklından hiçbir fenalık geçmeyen bu iyi kalpli insana saldırdığımız için biz ne kadar zalim olmalıyız.

Laurent:

-Evet iyi adamdı, biliyorum, diye alay ediyordu. Aptaldı demek istiyorsun değil mi? Unuttun mu en ufak bir sözünün seni sinirlendirdiğini, ağzını açar açmaz mutlaka saçma bir şey söylediğini iddia eder dururdun.

-Eğlenme... Şimdi bir de öldürdüğün adamı tahkir etmek kaldı. Kadın kalbini hiç bilmiyorsun Laurent; Camille beni seviyordu, ben de onu.

-Camille'i seviyordun ha!.. Doğrusu bunu güzel buldun... Şüphesiz kocanı sevdiğin için beni kendine dost tuttun...

Bir gün hatırlıyorum, göğsüme sürtünürken: Camille'in vücuduna parmaklarını değdirdiğin zaman ellerin balçığa batmış gibi gönlünün nasıl bulandığını söylüyordun... Biliyorum, o zaman beni niçin sevdiğini biliyorum. Sana o zavallı miskinın kollarından başka türlü, kuvvetli kollar lazımdı.

-Ben onu bir kardeş gibi seviyordum. O benim velinimetimin oğlu idi. Bütün zayıf yaratılışlı insanlar gibi çok nazıktı; yüksek kalpli idi, asildi, iyilik etmeyi severdi, şefkatli idi... Allahım, Allahım, biz onu öldürdük...

Ağlıyor, ağlamaktan katılıyordu. Mmê. Raquin, Camille'in övülmesini böyle bir ağızdan işitmekten tiksinti duyduğu için, Thérèse'e keskin keskin bakıyordu. Laurent bu gözyaşı tufanına karşı bir şey yapamadan odanın içinde hızlı hızlı dolaşıyor, Thérèse'i susturmak için son bir çare arıyordu. Camille hakkında işittiği bütün iyi sözler sonunda onu müthiş bir sıkıntıya sokuyordu; bazen karısının yırtıcı ahengine kendini kaptırıp Camille'in meziyetlerine gerçekten inanıyor, o zaman korkusu iki misli artıyordu. Fakat asıl onu çileden çıkarıp çok şiddetli hareketler yapmaya sürükleyen şey, Thérèse'in birinci kocasıyla ikincisi arasında, fakat hep birincisinin lehine olarak karşılaştırma yapmaktan geri durmamasıydı.

-Evet, elbette, diye haykırıyordu. Senden çok iyiydi. Keşke o yaşasa idi de, onun yerine sen toprağın altında olaydın.

Laurent önce omuz silkiyordu. Thérèse canlanarak:

-Ne dersen de, diye devam ediyordu, sağken belki onu sevmedim, fakat şimdi hatırladıkça seviyorum. Onu sevi-

yorum, senden nefret ediyorum, anlıyor musun?. Sen katilin birisin...

Laurent uluyarak:

-Susmayacak mısın sen? dedi.

-O kurban gitti, namuslu bir adamdı, alçağını biri onu öldürdü. Oh, beni korkutamazsın. Sefil, kaba, kalpsiz, ruhsuz bir adam olduğunu elbet bilirsin. Camille'in kanıyla ellerin bulaşmışken seni nasıl sevebilirim. Camille bana karşı çok sevecendi. Eğer seni öldürmekle Camille'in dirileceğini, aşkına tekrar kavuşacağımı bilsem seni öldürürdüm, anlıyor musun?

-Susacak mısın sefil?

-Niye susacakmışım, gerçeği söylüyorum. Senin kanın pahasına iyiliğe ulaşmış olacağım. Ah, ağlayayım, dövüneyim; bu canı, kocamı öldürdü ise suç bende... Bir gece gidip de dinlendiği toprağı öpmeliyim. Artık benim son zevkim orada...

Laurent, Thérèse'in gözünün önüne yaydığı bu müthiş manzaralardan deli gibi hiddetlenerek kadının üstüne atılıyor, onu yere devirip ayağının altına alarak yumruğunu kaldırıyordu.

Thérèse:

-Tamam işte; diye bağılıyordu. Döv beni... Öldür beni... Camille hiçbir zaman bana elini kaldırmadı, fakat sen, sen bir canavarsın!.

Laurent bu sözlerden kamçılanmış gibi bütün bütün hırslanarak kadını sarsalıyor, dövüyor, yumrukluyor, vücudunu çürük içinde bırakıyordu. İki keresinde az kaldı boşacaktı. Thérèse daha fazla dayak atsın diye kocasını kışkırtıyordu. Çektiği ıstırapların bir ilacı da buydu. İyice dayak

yediği akşamın gecesinde iyi uyuyordu. Yâğenini, Laurent böyle yerlerde sürükleyip de vücudunu tekmelediği zaman, Mme. Raquin için tutuşturan zevkler duyuyordu.

Thérèse, Camille için bağıra bağıra ağlayarak, tövbeler etmek gibi iblisçe icadı bulduğu günden beri katilin hali berbattı. O zamandan beri sefil adam sonsuza dek kurbanıyla kaldı; her dakika birinci kocasına acıyan, onu öven Thérèse’i dinlemek zorundaydı. En ufak bir tesadüf bir bahane oluyordu. Camille şunu yapardı, Camille bunu yapardı. Her gün “Camille” diyen, her gün Camille’in ölüsüne ağlayan kederli cümleler. Thérèse kendini kurtarmak için Laurent’a verdiği bu işkenceyi daha zalim bir hale getirmek için bütün kötülüğünü kullanıyordu. En mahrem ayrıntılara girişip, gençliğinin bin bir boş şeylerini içini çeke çeke, üzüntü içinde anlatarak Camille’in anısını her günkü işlerine karıştırıyordu. Eve zaten sık sık gelen hortlak artık adamakıllı oraya yerleşti. Koltuklara oturdu, masanın başına çöktü, yatağa uzandı, ortadaki eşyayı, ufak tefeği hep kullandı. Artık Laurent hiçbir eşyaya dokunamaz olmuştu; onu Camille’in bir zamanlar kullanmış olduğunu kesinlikle hissettirirdi.

Öldürdüğü adamla böyle sürekli burun buruna kalması Laurent’ı neredeyse deli edecek derecede garip bir duyuya sürükledi. Camille’le karşılaştırılmak onun kullandığı eşyayı kullanmak zorunda olunca kendini Camille zannetmeye, kurbanı ile aynı insan olduğunu farzetmeye başladı. Kafası çatlayacak gibi oluyordu. O zaman karısını susturmak, kendini çılgına çeviren sözlerini işitmek için kadının üzerine yürüyordu. Bütün kavgaları dayakla sona eriyordu.

XXX

Bir zaman geldi ki Mme. Raquin çektiği ıstıraplardan kurtulmak için kendini açlıktan öldürmeye kalkıştı. Takatı tükenmişti, daima gözünün önünde duran katillerin ona yükledikleri işkencelere artık daha fazla dayanamayacaktı. Ölümde büyük bir teselli bulacağını umuyordu. Her gün Thérèse boynuna sarıldıkça, Laurent kucağına alıp taşıdıkça ıstırabı şiddetleniyordu. Kendisine müthiş nefretler veren bu kucaklamalardan, bu sarmaşmalardan kurtulmaya karar verdi. Madem ki oğlunun intikamını alabilmek için yeterince canlı değildi. Bütün bütün ölüp katillerin elinde istedikleri gibi oynayacakları hissiz bir ceset bırakmayı tercih ederdi.

İki gün sonra gücünü harcayıp dişlerini sıkarak; zorla ağzına koyduklarını tekrar çıkararak kendisine verilen yemeklerin hepsini reddetti. Thérèse ümitsizleşmeye başlamıştı. Halası olmazsa hangi taşın dibine kapanıp ağlayacaktı. Ona mutlak yaşaması gerektiğini kanıtlamak için bitmez tükenmez nutuklar söyledi. Ağladı, sızladı. Hatta eski hiddetli halini takınarak azarladı, direnen bir hayvanın çenesini açar gibi kötürüm kadının ağzını açmaya çalıştı. Mme. Raquin şiddetle dayanıyordu. Bu, korkunç bir mücadele idi.

Bu durum karşısında Laurent bütünüyle kayıtsız ve tarafsız duruyordu. Kötürüm kadının intiharına engel olmak için Thérèse'in bu kadar telaşlanmasına şaşıyordu. İhtiyar kadının varlığından onlara bir fayda olmadığına göre ölmesi daha iyiydi. Kendisi onu öldürmeyecekti, ölmek istiyorsa bu ölümün olanağından onu yoksun bırakmak gerekmezdi. Karısına:

-Ee... Bırak şunu, kurtuluruz fena mı?.. Ölür giderse belki daha mutlu oluruz. Diyordu.

Önünde kezlerce yinelenen bu sözler Mme. Raquin'de garip bir heyecan uyandırdı. Laurent'ın ümidi gerçek olururse, kendi öldükten sonra onların sakin ve mutlu bir yaşam süreceklerinden korktu. "Ölmek korkaklıktır, bu kötü serüvenin sonunu görmeden göçüp gitmeye hakkım yok" diye düşündü. Ancak o zaman Camille'e "intikamın alındı" demek için öteki dünyaya gidebilirdi. Bu sonucu öğrenmeden mezara gitmek birdenbire aklına gelince intihar fikri ona pek ağır geldi. Orada soğuk ve sessiz toprağın altında bu cellatların nasıl cezalandıklarını bilmezse son uykusunu sonsuza dek rahat uyuyamayacaktı. Ölüm uykusunu rahatça uyuyabilmesi için intikamın yakıcı zevkinin doyumuyla, mezara, alınmış bir öcün düşüyle gitmesi gerekiyordu. Yeğenin verdiğ i yiyecekleri yedi, tekrar yaşamaya razı oldu.

Zaten sonucun pek uzak olmadığını görüyordu. Karıkanın durumunu her günü biraz daha gerginleşiyor, daha çekilmez bir hal alıyordu. Neredeyse bir fırtına patlak vere-

cek, her şey mahvolacaktı. Thérèse'le Laurent her saat birbirlerinin karşısına daha tehdit dolu bir halde dikiliyorlardı. Yalnız geceleri mahrem zamanlarında değil; gündüzleri de müthiş sıkıntı çekiyorlardı. Her şeyden korkuyorlar, her şeyden ıstırap duyuyorlardı. Her yaptıkları şeyi; her söyledikleri sözü acı ve zalim bir hale getiriyorlar, ayaklarının dibinde hissettikleri uçuruma birbirlerini düşürmek isterken ikisi de içine yuvarlanıyor, böylece birbirlerini yiyerek bir cehennem hayatı geçiriyorlardı.

Ayrılmak fikri akıllarına gelmemiş değildi. İkisi de kendi kendine, bir tarafa kaçıp, rutubeti, murdarlığı ile onların bu ümitsiz hayatına göre yapılmış gibi duran Pont-Neuf geçidinden uzak bir yerde biraz rahat etmeyi kurmuştu. Fakat cesaret edemiyorlar, kaçamıyorlardı. Karşılıklı birbirlerini kemirmeden, ıstırap çekmeden, çektirmeden durmak onlar için imkânsızdı. Kinin, vahşetin inadı vardı onlarda. Bir çekme ve itme kuvveti onları bir taraftan uzaklaştırıyor, bir taraftan yakınlaştırıyordu. Tıpkı birbirleriyle kavga edip de ayrılmak istedikleri halde bir türlü ayrılamayan ve dönüp dönüp yeniden küfürler savuran iki insanın garip hissini duyuyorlardı. Sonra kaçmak için maddi engeller de vardı. Kötürümü ne yaparlardı? Perşembe konuklarına ne derlerdi? Kaçacak olurlarsa belki kuşkulanırlardı. O zaman sanki hemen arkalarından geliyorlar, bunları yakalayıp giyotine götürüyorlar gibi geliyor, korkularından bir yere gidemiyorlar, kalıyorlar da geçirdikleri bu iğrenç hayatla sefil sefil sürünüyorlardı.

Laurent evde olmadığı zamanlar, sabah, akşam Thérèse her gün içini oyan boşluğu nasıl dolduracağını bilemeden sıkıntı içinde, endişe içinde yemek odasından dükkâna iniyordu. Kocasından dayak yemediği, küfürler işitmediği günler, yahut Mme. Raquin'in ayaklarının dibinde ağlamadığı zamanlar boşta kalıyordu. Dükkânda yalnız kalır kalmaz pis, karanlık geçitten geçen insanlara şaşkın şaşkın bakıyor, bu mezarlık kokan mahzenin içinde son derece azap duyuyordu. Sonunda gündüzleri gelip yanında kalması için Suzanne'a yalvardı, bu solgun, yumuşak tabiatlı kadın yanında olursa belki biraz rahatlayacağını umuyordu.

Suzanne teklifi sevinçle kabul etti; Thérèse'i daima saygıyla karışık bir dostlukla severdi; Olivier dairesinde iken o da gelip Thérèse'le beraber çalışmayı çoktandır istiyordu. El işini getirip tezgâhın arkasında Mme. Raquin'in boş kalan yerine oturdu.

O günden sonra Thérèse halasını biraz serbest bıraktı. Halasının dizlerine kapanıp ağlamak, yüzünü gözünü öpmek için yukarıya daha seyrek çıkmaya başladı. Şimdi başka bir uğraşı vardı. Evinden, değişmeyen hayatının bin türlü bayağılıklarından bahseden Suzanne'ın gevezelicklerini zoraki bir ilgiyle dinliyordu. Bu şekilde kendini unuttuyordu. Bazen sonradan acı acı güldüğü bu budalaca şeylere nasıl ilgi duyduğuna şaşardı.

Gitgide dükkânın bütün müşterisini kaybetti. Halasının yukarda koltuğunda oturup kaldığından beri dükkân da,

mallar da toz toprak, rutubet içinde çürüyordu. Ortalık küf kokusu içindeydi, tavandan aşağı örümcekler sallanıyordu, yer belki hiç süpürülmemişti. Bundan başka müşteriyi asıl kaçıran şey Thérèse'in bazen onlara yaptığı acayip davranışlardı. Yukarda Laurent'dan dayak yediği, ya da bir korku nöbetiyle sarsıldığı sıralarda dükkân kapısının zili şiddetle çalınırsa, saçlarını düzeltmeye hatta gözyaşlarını silmeye zaman bulamadan hemen aşağıya inmesi gerekirdi; o zaman aşağıda bekleyen müşteriye ters ters davranır, hatta çoğunlukla inip hizmetine de bakmak istemediği için tahta merdivenin yukarsından aradıkları şeyin dükkânda bulunmadığını söylerdi. Bu pek de hoş olmayan tavırlarla müşteri tutulmazdı. Mme. Raquin'in iyi muamelesine alışmış olan küçük işçi kızları Thérès'in sertliği, deli gibi bakışları karşısında dükkâna gelmez oldular. Hele Thérèse, Suzanne'ı yanına aldıktan sonra müşteri bütün bütün çekildi; iki genç kadın gevezelik ederlerken rahatsız olmamak için son bir iki alıcının da ayaklarını dükkândan kesmeye karar verdiler. Ondan sonra da tuhafiye ticareti evin masrafına bir para bile getirmez oldu. Bankadaki kırk bin franka dokunmak gerekti.

Bazen Thérèse öğleden sonra sokağa çıkıyor, akşama kadar gelmiyordu. Nereye gittiğini kimse bilmiyordu. Suzanne'ı yalnız kendisine arkadaşlık etmesi için değil, kendi yokken dükkâna bekçilik etsin diye de çağırmıştı. Akşamleyin yorgunluktan gözkapakları simsiyah, kendisi bitkin bir halde sokaktan döndüğü zaman Olivier'nin karısını tezgâhın arkasında büzülmüş, beş saat evvel gider-

ken nasıl bıraktıysa yine öyle, dudaklarında hafif bir gülümseme ile otururken bulurdu.

Thérèse evlendikten beş ay kadar sonra bir korku geçirmişti. Gebe olduğunu anlamıştı. Sebebini bilmediği halde Laurent'dan bir çocuk sahibi olmak ona pek korkunç görünüyordu. Suda boğulmuş bir çocuk doğurmaktan korkuyordu. Karnının içinde çürümüş bir cesedin soğukluğunu duyuyordu. Kanını buz gibi donduran bu çocuğu daha fazla karnında taşıyamayacağı için ne pahasına olursa olsun ondan kurtulmak istedi. Kocasına hiçbir şey söylemedi. Bir gün Laurent'ı iyice kışkırttı, o da teklemek için ayağını kaldırınca karnının uzattı. Öldürücü bir tekme yedi. Ertesi günü çocuğunu düşürdü.

Laurent'a gelince, o da berbat bir hayat sürüklüyordu. Günler, ona dayanılmayacak kadar uzun geliyordu. Her geçen gün, ona belirli saatlerde yılgınlık veren ezici bir değişmezlik ve düzenle dolu olarak geliyordu. Her akşam o günün anısıyla, ertesi günü beklemenin korkusu içinde hayatını sürüklüyordu. Bundan sonra gelecek her günün birbirine benzeyeceğini, hepsinin kendisine aynı ıstırapları getireceğini biliyordu. Birbiri arkasına dizilen haftaların, ayların, yılların karanlık, amansız bir halde onu boğacak gibi üstüne yığıldıklarını görüyordu. Gelecekte bir ümit olmayınca, halde korkunç acılarla doluyor. Laurent artık isyan etmiyordu, gevşemişti, çoktan bütün varlığını kaplayan boşluğa kendini koyuvermişti. İşsizlik onu öldürüyordu. Sabahleyin nereye gideceğini bilmeden evden

çıkar, bir gün önce yaptıklarını aklına getirince tiksindir, fakat buna rağmen gene aynı şeyleri yapardı. Sabit bir fikirle, alışkanlıkla atölyesine giderdi. Penceresinden ıssız gökyüzünün ancak dört köşe bir parçası gözüken bu kurşuni duvarlı odada içini sıkıntılar basardı. Kolları sarkmış, düşüncesi ağırlaşmış bir halde divanın üzerinde yuvarlanıp dururdu. Fırçalara el sürmeye cesaret edemezdi. Yeni deneylere girişmiş, her seferinde Camille'in alay eden yüzü tuvalin üstünde belirmişti. İş deliliğe kadar vardırmamak için boya kutusunu bir köşeye fırlatıp tam bir tembellik içinde yaşamak zorunda kalmıştı. Bu katlanmak zorunda olduğu tembellik ona inanılmayacak derecede ağır geliyordu.

Öğleden sonra sıkıntı içinde ne yapacağını kendi kendine sorardı. Mazarine sokağının kaldırımında belki yarım saat nasıl zaman geçireceğini düşünür, tereddüt ederdi. Atölyesine gitmek istemezdi, daima Génègaud sokağından inip, rıhtım boyunca yürümeye karar verirdi. Akşama kadar şaşkın şaşkın dolaşır, Seine Nehri'ne baktıkça da ürperirdi. Atölyesinde olsun, sokakta bulunsun çektiği sıkıntı hep birdi. Ertesi gün gene aynı şeyleri tekrar eder, sabahları divanın üstünde, akşamları rıhtım boyunca sürünürdü. Bu hal böyle aylardan beri devam ettiği gibi daha yıllarca da devam edebilirdi.

Laurent bazen Camille'i hiçbir iş görmeden yaşayabilmek için öldürdüğünü aklına getirir, işte şimdi hiçbir iş yapmadığı halde bu kadar azap çekmesine hayret ederdi.

Mesut olmak için kendini zorlamak isterdi, böyle ıstırap çekmekte hata ettiğini, ellerini kavuşturmaktan başka yapacak bir şey olmadığı için büyük bir mutluluk içinde bulunduğunu, bu mutluluğu rahat rahat tatmadığı için de aptalın biri olduğunu kendi kendine anlatmaya çalışırdı. Fakat bütün bu yargılamalar, olayların önünde suya düşüyordu. Bu avare geçen hayatın her saat ona ümitsiz halini düşündürdüğünü, acısının şiddetini unulmaz bir halde derinleştirdiğini içinden itiraf etmek zorunda kalıyordu. Düşlediği bu hayvanca yaşayış ona ceza olmuştu. Zaman zaman ona kendisini unutturacak bir uğraşı olmasını candan istediği oluyordu. Sonra gene kendini salıveriyor, onu iyice mahvetmek için elini kolunu bağlayan kaderin gizli pençesine düşüyordu.

Ancak Thérèse'i dövdüğü akşamlar biraz rahatlıyordu. Bu onu uyuşuk uyuşuk kederlenmekten kurtarıyordu.

Asıl en keskin ıstırapı, maddi ve manevi ıstırapı Camille'in ısırdığı yerde, boynunda duyuyordu. Bazen bu yaranın bütün vücudunu kapladığını zannederdi. Geçmişini unutacak olsa, bu yara kızgın kızgın iğneler batırmışlar gibi cayır cayır yanar, Laurent da bütün ruhuyla, bütün vücuduyla cinayeti hatırlardı. Onu her zaman ürküten o müthiş olayı görmeden aynaya bakamazdı; heyecandan kan boynuna kadar çıkar, yara kıpkırmızı olur, boynunu kemirmeye başlardı. Vücudunda daima canlı duran bu yara, en ufak bir heyecanla kızaran, tazelenen, kemiren bu yara Laurent'ı ürkütüyor, ona işkence ediyordu. Sonunda

Camille'in boynuna, onu kemire kemire yiyen bir hayvanı tutup gömdüğü fikrine kapıldı. Boynunda yaranın bulunduğu yer, ona artık vücudundan bir parça değilmiş gibi geliyordu. Bu sanki oraya yapııştırılmış yabancı bir et, vücudunun bütün kaslarını çürüten zehirli bir et parçası idi. İşte böylece cinayetin canlı ve kemirici anısını her yerde beraber taşıyordu. Thérèse, Laurent'dan dayak yediği sıralarda orasını tırmalamaya çalışırdı. Bazen tırnaklarını geçirir, Laurent da canının acısından feryat ederdi. Thérèse yarayı Laurent için daha dayanılmaz bir hale getirmek maksadıyla onu görür görmez yalandan hıçkırma ya başlardı. Laurent'ın bütün hoyrathlığının intikamını Thérèse bu yaranın yardımıyla ona işkence etmek suretiyle alırdı.

Laurent tıraş olurken defalarca, Camille'in dişlerinin yerinin kaybolması için boynunu koparıp atmak istediği olmuştu. Aynanın önünde çenesini kaldırıp da beyaz sabun köpüklerinin arasında kırmızı lekeyi görünce birdenbire hiddete kapılır, etini olduğu gibi kesmek için usturayı yaklaştırdı. Fakat ustura derisinin üzerine soğuk soğuk dokununca kendine gelirdi. O zaman gücü tükenir. oturur, korkusu geçinceye kadar, tekrar tıraş olabilecek hale gelinceye kadar beklemek zorunda kalırdı.

Akşamları, bu uyuşukluktan ancak körü körüne, çocukça hırslara kapılmak suretiyle kurtulurdu. Thérèse'le kavgadan, onu dövmekten usandığı zamanlar, çocuklar gibi duvarları tekmeler, kırıp dökecek bir şey arardı.

Bu şekilde biraz sakinleşirdi. Laurent'ın, eve gelir gelmez gidip kötürüm kadının kucasına sığan tekir kedi François'ya karşı da özel bir kını vardı. Şimdiye kadar onu öldürmeyişinin nedeni kediyi tutmaya cesareti olmadığı içindi. Kedi, Laurent'a koskoca, yusuvarlak gözleriyle şeytani bir bakışla bakardı. Genç adamı asıl öfkeliendiren şey, her zaman üzerine dikilen bu gözlerdi. Larunet, "Üzerimden ayrılmayan bu gözler acaba benden ne istiyor" diye kendi kendine sorardı. Sonunda en olmayacak şeyleri aklına getirerek gerçek korkulara düşerdi. Sofrada, ya da başka bir yerde, kavga ederken, ya da uzun bir sessizlik içinde iken birdenbire başını çevirse François'nın kendini inceleyen ağır, amansız bakışlarıyla karşılaşır. Sapsarı kesilir, akli başından gider, kediye: "Konuşacaksan konuş bakalım, ya da benden ne istiyorsun onu söyle..." diye bağırarak gibi olurdu. Şayet ayağına ya da kuyruğuna vurabilecek olursa bu işi korku ile karışık bir sevinç içinde yapardı, sonra da zavallı hayvanın miyavlamasını duyunca canı acıyan bir insanın feryadını işitmiş gibi dehşete kapılırdı. Laurent, François'dan tam anlamıyla korkuyordu. Bilhassa hayvanın zapt olunmaz bir kaleye sığır gibi kötürüm kadının kucasına yerleşip oradan hiç ceza görmeyeceğinden emin bir halde yeşil gözlerini düşmanın üzerine dikmeye başladığı günden beri, Camille'in katili, bu kadınla bu hırslı hayvan arasında bir benzerlik görüyordu. Kendi kendine: "Kedinin de Mme. Raquin gibi cinayetden haberi var, bir gün konuşacak olursa beni haber verecek" diyordu.

Nihayet bir akşam François, gözlerini ayırmadan Laurent'a öyle dik dik baktı ki, son derece öfkelenen Laurent bu işe bir son vermek istedi ve yemek odasının penceresini ardına kadar açıp kediyi ensesinden yakaladı. Mme. Raquin işi anladı; iki iri yaş tanesi yanaklarından aşağı yuvarlandı; kedi hırlamaya, gerilmeye başladı, kafasını döndürüp Laurent'ın elini ısırmaya çalıştı. Fakat beriki bırakmadı. Hayvanı havada iki üç defa çevirdikten sonra kolunun bütün kuvvetiyle karşiki kapkara duvara çarptı. Hayvancağızın belkemiği kırıldı, geçidin camekânının üstüne düştü. Bütün gece zavallı hayvan oluğun kenarında kırık belkemiğinin acısından boğuk boğuk miyavladı. O gece Mme. Raquin hemen hemen Camille'e ağladığı kadar François'ya da ağladı. Thérèse müthiş sinir krizine tutuldu, karanlıkta, pencerenin önünde kedinin iniltileri pek korkunçtu.

Bir müddet sonra Laurent yeni yeni endişelere düştü. Karısının halinde, vaziyetinde bazı değişikliklerin farkına vardı ve korkmaya başladı.

Thérèse somurtkan, suskun olmuştu. Artık Mme. Raquin'e karşı pişmanlık dolu coşkunkuluklar göstermiyor, minnetle yüzünü gözünü öpmüyordu. İnmeli kadının önünde gene soğuk, merhametsiz duruşunu, bencil kayıtsızlığını takınmıştı. Sanki pişmanlığı denemiş de ondan bir teselli bulamayınca başka avuntu peşine düşmüş denilebilirdi. Böyle kederlenmesi hiç şüphesiz hayatına sükûnet veremeyişindendi. Kötürüm halasına karşı da, son derece kayıtsız bir hal almıştı. Açlıktan ölmemesi için ancak en

gerekli ihtiyaçlarını yerine getiriyordu. O zamandan beri evin içinde hiç lakırdı etmeden bitkin bir halde sokağa çıkışlarını artırdı, haftada dört beş defa çıkmaya başladı.

Bu değişiklikler Laurent'ı şaşırttı, korkuttu. Vicdan azabının, Thérèse'de yeni bir şekil alarak böyle ezici bir can sıkıntısı halinde kendini gösterdiğini sandı. Bu can sıkıntısı Laurent'a evvelki bağıra çağıra ağlamalardan çok daha tehlikeli göründü. Thérèse artık hiçbir şey söylemiyor, hiç kavga etmiyor, her şeyi içinde saklıyor gibiydi. Laurent onu böyle iine çekilmiş bir halde görmektense dayanma gücü tükeninceye kadar dinlemeyi yeğlerdi. Bir gün azabından bunalıp da gider her şeyi bir papaza, ya da birine anlatır diye korkuyordu.

Thérèse'in böyle sürekli sokağa çıkmasından Laurent çok kuşkulandı. Dışarda bir sırdaş aradığını, bir ihanet hazırladığını zannetti. İki kez onu izlemek istedi, fakat Thérèse sokaklarda izini kaybettirdi. Sabit bir fikre saplanmıştı: İstırabın son haddine gelen Thérèse her şeyi meydana çıkaracaktı; o halde Laurent'ın da onun ağzını tıkaması, itiraflarını kursağında boğması gerekiyordu.

XXXI

Bir sabah Laurent atölyesinin bulunduğu yerde, geçidin karşısında Guénégaud sokağının bir köşesindeki şarapçı dükkânına girdi. Oradan Mazarine sokağına çıkan insanları incelemeye başladı. Thérèse'i gözetliyordu. Genç kadın, bir akşam evvel, sabahleyin erkenden çıkacağını ve ancak akşama eve döneceğini söylemişti.

Laurent uzun süren bir yarım saat bekledi. Karısının her zaman Mazarine sokağından gittiğini bilirdi; bununla beraber Seine sokağından gidip de gözünden kaçmış olmasından bir an için korktu. Geçide girmeyi, hatta evin yolunun üzerinde gizlenmeyi düşündü. Tam artık sabırsızlanmaya başladığı sırada Thérèse'i hızla geçitten çıkarken gördü. Açık renkte giysi giymişti. Laurent, onun uzun kuyruklu giysisiyle genç bir kız gibi giyindiğinin ilk defa olarak farkına vardı. Kaldırımın üstünde davet eden tavırlarla salına salına yürüyor, erkeklere bakıyor, etekliğinin önünü eliyle tutup o kadar yukarı kaldırıyordu ki, bağlı potinleri, beyaz çorapları hep gözüküyordu. Mazarine sokağını geçti, Laurent da onu izledi.

Hava güzeldi. Genç kadın, başı azıcık önde, saçları sırtına dökülmüş yavaş yavaş yürüyordu. Önden onu gören er-

kekler, arkasından da görmek için dönüp dönüp bakıyorlardı. Thérèse, Tıp Fakültesi'nin sokağına saptı. Laurent dehşet içinde kaldı; oralarda bir yerde bir polis komiserliği olduğunu biliyordu. Karısının onu teslim etmek üzere olduğuna artık kuşkusu kalmadı. Thérèse komiserliğin kapısından içeri adımını atacak olursa Laurent da onun üzerine atılıp, yalvararak ya da döverek onu susturacaktı. Thérèse bir yolun dönemecinden geçen bir belediye çavuşuna baktı. Laurent onun bu belediye çavuşuna yaklaştığını görünce fenalıklar geçirdi; görünürse hemen oracıkta tevkif ederler korkusuyla içerlek bir kapının altına gizlendi. Bu izleme onun için, gerçek bir ölüm ıstırabı olmuştu. Halbuki karısı kaldırımın üstünde serbest serbest, edalı edalı, edepsiz edepsiz dolaşıyordu. Laurent onun arkasından sapsarı bir halde titreyerek, artık her şeyin bittiğini, kurtuluş yolu kalmadığını, artık giyotine götürüleceğini kendi kendine söyleyip duruyordu. Kadının attığı her adımını, cezaya doğru atılmış bir adım olarak görüyordu. Korkudan körü körüne bir inanca saplanmıştı; genç kadının en ufak bir hareketi bu inancını pekiştiriyordu. Onun peşinden, asılmaya gider gibi nereye giderse o da gidiyordu.

Eski Saint-Michel meydanına çıkarken Thérèse birdenbire Monsieur-le-Prince sokağının köşesindeki bir kahveye doğru yürüdü. Kaldırımın üstüne konmuş masalardan birinin çevresinde kadınlardan, üniversite öğrencilerinden oluşmuş bir grubun arasına oturdu. Bütün bu insanların teklifsizce ellerini sıktı. Sonra kendisine sert bir içki getirtti.

Keyfi yerinde gibiydi, bir müddetten beri onu orada beklediği anlaşılan sarışın bir delikanlı ile sohbet ediyordu. Bulunduğu masaya iki sermaye kız gelip abandı, kısık sesleriyle senlibenli konuşmaya başladılar. Etrafındaki kadınlar sigara içiyorlar, erkekler sokak ortasında gelenin geçenin önünde kadınları kucaklıyorlardı. Açık saçık sözler, çapkınca gülüşmeler, meydanın öte tarafında bir araba kapısının altına gizlenmiş olan Laurent'ın kulağına kadar geliyordu.

Thérèse içkisini içip bitirince ayağa kalktı, sarışın delikanlının koluna girdi, Harpe sokağından aşağı indi. Laurent onları Saint-André-des Arts sokağına kadar izledi. Orada mobilyalı bir eve girdiklerini gördü. Gözlerini evin cephesine dikti. Sokak ortasında kalakaldı. Karısı bir aralık ikinci katın açık bir penceresinde göründü. Sonra Laurent delikanlının kollarının Thérèse'in beline sarıldığını fark eder gibi oldu. Pencere sert bir gürültü ile kapandı.

Laurent anladı. Daha fazla beklemeden emin, mutlu, içi rahat olarak oradan ayrıldı. Rıhtıma doğru inerken:

-Puh, diyordu. Böylesi daha iyi, bu suretle bir uğraşı var demektir, fenalık düşünmez... Bana oranla şeytan gibi zekiymiş.

Onu hayrete düşüren şey, sefahate atılmayı önceden kendisinin düşünemeyişiydi. Belki korkularının önüne geçecek çareyi orada bulabilirdi. Bunu aklına getirmemişti, çünkü arzuları ölmüştü, sefahat hayatı için en ufak bir istek duymuyordu. Karısının ihanetine karşı tamamıyla kayıtsız kaldı. Onun başka bir erkeğin kollarında olduğunu

düşünmek, benliğinde hiçbir isyan uyandırmıyordu. Tam tersine bu ona eğlenceli geliyordu. Sanki bir arkadaşının karısını takip etmiş de kadının kocasına oynadığı oyuna kıs kıs gülüyormuş gibiydi. Thérèse bu konuda ona tamamıyla yabancı olmuştu. Artık yüreğinde onun hiçbir yeri yoktu. Bir saatlik bir sükûnet elde etmek için Thérèse'i yüz kere satar, yüz kere teslim ederdi.

Korkudan, mesut bir iç rahatlığına böyle birdenbire geçivermenin verdiği sevinç içinde dolaşmaya başladı. Tam polis komiserine gidiyor diye zannettiği bir sırada, âşığına gittiğinden dolayı karısına içten içe teşekkür ediyordu. Bu serüvenin hiç beklenmedik sonucu Laurent'ı tatlı tatlı hayrete düşürüyordu. Bütün bunlardan açıkça anladı ki, şimdiye kadar titremekte hata etmişti. O da sefahat hayatının, düşüncelerini dağıtıp kendisini avutup avutmayacağını görmek için bu hayatın tadını tatmalıydı.

Akşamleyin dükkâna döndüğü zaman Laurent, Thérèse'den birkaç bin frank istemeye, bunu elde etmek için de her çareye başvurmaya karar verdi. Sefahatın bir erkeğe epey paraya mal olacağını düşünüyor, kendisini satabilen kızların şanslarına, belli belirsiz gıpta ediyordu. Daha eve dönmemiş olan Thérèse'i sabırsızlıkla bekledi. Geldiği zaman ona iyi davrandı, sabahki izlemesinden hiç bahsetmedi. Thérèse biraz sarhoştı. Üstü başı sarkmış, elbiselerinden ortalığa kahvehanelerin keskin likör ve tütün kokusu yayılıyordu. Yüzü pençe pençe morarmış, günün utanç verici yorgunluğundan bitkin bir halde sallanıyordu.

Yemek sessiz geçti. Thérèse bir şey yemedi. Yemeğin

sonunda Laurent dirseklerini masanın üstüne dayayıp doğrudan doğruya beş bin frangı istedi. Thérèse sertçe:

-Olmaz, diye cevap verdi. Seni serbest bıraksaydım, hasır üstünde kalırdık... Halimizi bilmiyor musun? Dosdoğru sefalete gidiyoruz.

Laurent sükûnetle:

-Olabilir, dedi. Bana ne, ben para istiyorum.

-Hayır, bin kere hayır. İşinden ayrıldın, satış artık durdu, benim çeyiz paramın geliriyle yaşayamayız tabi. Seni beslemek, benden kopardığın yüz frangı her ay sana verebilmek için sürekli anaparadan alıyorum. Daha fazlasını alamazsın, işitiyor musun? Ne yapsan boş.

-İyi düşün, böyle reddetme. Ben beş bin frank istiyorum diyorum sana, nasıl olsa bu parayı senden alacağım, nasıl olsa vereceksin.

Bu sakın inat karşısında Thérèse kızdı, nihayet kendinden geçti:

-Ah biliyorum, diye haykırdı, başladığın gibi bitirmek istiyorsun... Dört senedir seni tanıyoruz, sen bize sadece yemek içmek için geldin. O zamandan beri de sırtımıza yük oldun. Efendi hiçbir iş yapmaz, kollarını kavuşturup benim paramla geçinmek için işini yoluna koymuş... Hayır, hiçbir şey alamazsın, on para bile... Sana bir şey söyleyeyim mi? Sen bir...

Kelimeyi söyledi. Laurent omuzlarını silkip gülmeye başladı:

-Beraber yaşadığın kimselerden güzel sözler öğreniyor-

sun, demekle yetindi. Bu, Thérèse'in aşklarına ilişkin Laurent'ın tek işnelemesi oldu. Thérèse başını doğrulttu, sert bir tavırla:

-Herhalde katillerle yaşamıyorum, dedi.

Laurent sapsarı oldu. Gözlerini karısının üzerine dikip bir müddet cevap vermedi; sonra titrek bir sesle:

-Dinle kızım, dedi. Birbirimize kızmayalım, bunun ne sana ne bana faydası var. Artık direncim kalmadı. Başımıza bir felaket gelmesini istemiyorsak birbirimizi dinlemek daha ihtiyatlı olur... Senden beş bin frank istedim, çünkü ihtiyacım var; hatta şunu da söyleyebilirim ki: Bu parayı sükûnetimizi temin etmek için harcamayı düşünüyorum.

Garip bir gülümseme ile devam etti:

-Haydi bakayım, düşün de son sözünü söyle.

Genç kadın:

-Her şeyi düşündüm, söyledim, on para alamazsın.

Kocası şiddetle yerinden kalktı. Thérèse dayak yemekten korktu; yumruklara teslim olmamak için küçüldü, büzüldü. Fakat Laurent yaklaşmadı bile. Yalnız, hayattan bıktığını, cinayet meselesini gidip mahallenin polis komiserine anlatacağını soğukkanlılıkla söyledi.

-Artık burama getirdin, yaşamayı çekilmez kıldın. Artık bitsin, ikimiz de yargılanır, mahkûm oluruz. İşte o kadar.

-Korkacak mıyım zannediyorsun. Ben de senin kadar hayattan bıktım. Sen gitmezsen ben gider polis komiserine haber veririm, darağacına kadar senin arkandan gelme-

ye hazırım, ben senin gibi korkak değilim... Haydi gel komisere beraber gidelim.

Ayağa kalkmış, çoktan merdivene doğru yürüyordu Laurent:

-Tamam, haydi beraber gidelim, diye kekeledi.

Dükkâna indikleri zaman korku ve kaygıyla bakiştılar. Sanki yere mihlanmışlardı. Tahta merdiveni ininceye kadar geçen birkaç saniye, bir itirafın sonunda bütün olacakları gözlerinin önüne getirmeye yetti. Aynı zamanda jandarmaları, hapishaneyi, cinayet mahkemesini, giyotini, birdenbire, olduğu gibi gözlerinin önüne getirdiler. Dizlerinin bağı çözüldü, birbirlerinin ayaklarına kapanıp bir yere gitmemek, hiçbir şey söylememek için yalvarmaya niyetleniyorlardı. Korkudan, sıkıntıdan birkaç dakika sessiz ve hareketsiz kaldılar. İlk konuşan, her şeye razı olan Thérèse oldu.

-Aslında, dedi, bu para için seninle uğraşmam da budalalık ya! Nasıl olsa günün birinde sen o parayı yiyeceksin. İyisi mi şimdi vereyim.

Daha fazla gizleme gereğini görmedi. Tezgâhın başına oturdu, beş bin franklık bir senet imzaladı. Laurent bir sarraftan paraları alacaktı. O akşam artık komiser sözü edilmedi.

Altınları cebine indirir indirmez Laurent, içip içip, sarhoş oldu, kadınlara gitti, gürültülü, çılgınca bir hayatın içinde süründü. Geceleri eve gelmiyordu. Gündüz uyuyor, gece geziyordu. Kuvvetli heyecanlar arıyor, gerçek-

lerden kurtulmaya uğraşıyordu. Fakat bütün bunlar daha fazla yılgınlığa düşmekten başka bir işe yaramıyordu. Etrafında bağıştıkları zaman Laurent içinin o korkunç sükûtu dinliyordu. Bir metresi onu kucaklarken, bir kadehi boşaltırken, bütün arzularının tatmininde ağır bir kederden başka bir şey bulamıyordu. Artık sefahata, yiyip içmeye dermanı kalmamıştı. İçinden katılaşmış gibi her şeyden soğuyan varlığıyla sekste de, yemeklerde de asabileşiyordu. Daha görmeden iğrençlik duyduğu için hayale erişemiyor, arzularını da, midesini de tahrik edemiyordu. Kendisini sefahata zorladıkça daha fazla ıstırap çekiyordu, işte o kadar. Sonra eve dönüp de Mme. Raquin'le Thérèse'i gene karşısında görünce üstüne çöken yılgınlık, onun müthiş korku nöbetleri geçirmesine neden oluyordu. O zaman ıstıraba alışmak, onu yenmek için bir daha dışarı çıkmamaya, evde kalmaya yeminler ediyordu.

Öte yandan Thérèse de gittikçe sokağa daha az çıkmaya başlamıştı. Bir ay, o da Laurent gibi kaldırımlarda, kahvelerde sürtmüştü. Akşamleyin eve bir aralık geliyor, Mme Raquin'e yiyeceğini yediriyor, yatırıyor, sonra gene çıkıp ertesi güne kadar görünmüyordu. Bir keresinde karı koca birbirlerini tam dört gün görmemişlerdi. Sonra o da iğrenmeye başladı, sefahat hayatının, vicdan azabı komedyaları gibi bir işe yaramayacağını anladı. Quartier Latin'in bütün otellerinde boşuna sürünmüş, boşuna gürültülü ve kirli bir hayat yaşamıştı. Sinirleri bozuktı; sefahat, maddi zevkler, ona her şeyi unutturacak derecede şiddetli heyecanlar veremiyordu. En kuvvetli likörlerin keskinliğini duyama-

yacak kadar damağı yanmış sarhoşlar gibiydi. Şehvette ruhsuzdu, âşıklarının yanında yorgunluktan, sıkıntıdan başka bir şey bulamıyordu. Hiçbir faydası olmadığını görünce hepsini bıraktı. Sirtında kirli bir eteklik, eli yüzü pis içinde, saç baş darmadağınık bir halde ümitsizce, tembel tembel eve kapandı. Kendini pasaklılık içinde koyverdi.

İki katil birbirlerinden kurtulmak için başvuracakları başka bir çare bulamayıp gene baş başa kalınca, artık mücadele etmek için kuvvetleri kalmadığını anladılar. Sefahat hayatı onları kabul etmemiş, yine sıkıntılarının içine atmıştı. Kendilerini yeniden geçidin soğuk, rutubetli evinde buldular. Bundan sonra artık orada hapsolmuş gibiydiler, şimdiye kadar kurtulmanın çaresine bakmışlar, fakat aralarındaki kanlı bağı hiçbir zaman çözmeyi başaramamışlardı. Mümkün olmayan bir işi artık tecrübe etmeyi düşünmediler. Olaylarla birbirlerine o kadar sıkı bağlandıklarını, o kadar tek beden olduklarını anlamışlardı ki bütün isyanların gülünç olacağına kesinlikle inandılar. Yine beraber yaşamaya başladılar, fakat kinleri şiddetli bir kudurganlık haline geldi.

Akşam kavgaları tekrar başladı. Zaten bağrıışmalar, dayaklar bütün gün devam ediyordu. Duydukları kine bir de güvensizlik eklendi bu da onları çılgına çevirdi.

Birbirlerinden korkmaya başladılar. Laurent'ın beş bin frangı istediği akşam geçen sahne, şimdi sabah akşam tekrarlanıyordu. Karşılıklı birbirlerini teslim edecekler diye sabit bir fikre saplanmışlardı. Bunun dışına çıkamıyorlardı. Birinden biri bir söz söyleyecek, bir hareket yapacak olsa,

öteki hemen onun polis komiserine gideceğini zannediyordu. O zaman ya dövüşüyorlar ya da birbirlerine yalvarıyorlardı. Öfke sırasında gidip her şeyi haber vereceklerini haykırıyorlar, bundan son derece korkuyorlardı; sonra titreyerek, alçakçasına, acı gözyaşları dökerek hiçbir şeyi söylememek için kendi kendilerine söz veriyorlardı. Korkunç bir şekilde ıstırap duyuyorlar, fakat yarayı demirle dağlama cesaretini kendilerinde bulamıyorlardı. “Gidip cinayeti itiraf ediyorum” diye birbirlerini tehdit etmeleri yalnız ve yalnız birbirlerini korkutmak, akıllarını başlarından almak içindi, yoksa hiçbir zaman sükûneti cezada bulacak, ondan söz edecek güce sahip değillerdi.

Yirmi defadan fazla, biri ötekinin arkasından polis komiserinin kapısına kadar gitti. Bazen cinayetini itiraf etmek isteyen Laurent oluyor, bazen de Thérèse koşup kendini teslim etmek istiyordu. Daima da sokakta birbirlerine yetiştiriyorlar, hep aşağılamalardan, yalvarmalardan sonra biraz daha sabretmek gerektiğine karar veriyorlardı.

Her yeni krizden sonra daha kuşkucu, daha yabani oluyorlardı. Sabahtan akşama kadar birbirlerine casusluk ediyorlardı. Laurent geçitteki evden dışarı çıkmıyor, Thérèse de onu dışarıya yalnız bırakmıyordu. Bu kuşkular, bu itiraf korkuları, onları birbirlerine yaklaştırmış, korkunç bir mahremlik içinde birleştirmişti. Evlendiklerinden beri hiçbir zaman birbirlerine bu kadar sıkı sıkıya bağlı bir halde yaşamamışlar, hiçbir zaman da bu kadar ıstırap duymamışlardı. Fakat kendilerine yükledikleri bu sıkıntıya rağmen birbirlerini gözünün önünden ayırmıyorlar, bir saat ayrılmaktansa en keskin acıları çekmeye razı oluyorlardı. Thé-

rèse dükkâna inecek olsa, belki bir müşteriye söyler diye Laurent da arkasından gidiyordu. Laurent kapının önünde durup da geçitten geçenleri seyredecek olsa, Thérèse onun biriyle konuşup konuşmadığını görmek için hemen yanında dikiliyordu. Perşembe akşamları, konukların yanında katiller birbirlerine yalvaran gözlerle bakıyorlar, her biri, suç ortağının nerde ise bir itirafta bulunmasını bekliyor, başladıkları her cümleden tehlikeli anlamlar çıkararak birbirlerini korku içinde dinliyorlardı.

Böyle bir mücadele hayatı daha fazla süremezdi.

Thérèse de, Laurent da, her biri kendi hesabına ikinci bir cinayet işleyerek birinci cinayetin sonucundan kurtulmayı düşünmeye başladılar. Ötekinin biraz soluk alabilmesi için birinden biri kesinlikle yok olmalıydı. Bu düşünce ikisine de aynı zamanda geldi; ikisi de ayrılmanın mutlak gerektiğini hissetti, ikisi de sonsuza dek bir ayrılış istedi. Düşüncelerinde beliren bu cinayet onlara Camille'in öldürülmesinin zorunlu sonucu gibi doğal ve kaçınılmaz geldi. Üzerinde fazla fikir yürütmediler bile, kurtulmanın tek çaresi olarak bu tasavvuru kabul ettiler. Laurent, Thérèse'i öldürmeye karar verdi; çünkü Thérèse ona sıkıntı veriyordu. Bir sözle Laurent'ı mahvedebilirdi, dayanılmaz ıstıraplara sebep oluyordu; Thérèse de aynı sebeplerden Laurent'ı öldürmeye karar verdi.

Cinayet işlemeye kesinlikle karar verince biraz sakinleştiler. Hazırlığa başladılar. Fazla ihtiyatlı davranmıyorlar, ateş içinde hareket ediyorlardı. Cezasız kalmayı, kaçmayı sağlamadan işlenen bir cinayetin olası sonuçlarını akıllarına belli belirsiz getiriyorlardı. Birbirlerini öldürmek için

önüne geçilmez bir istek duyuyorlardı. İdraksiz, gözü kızmış hayvanlar gibi bu ihtiyacın tutsağı olmuşlardı. O kadar ustaca gizledikleri birinci cinayetlerinden dolayı teslim olmayacaklardı; hiç saklamayı düşünmedikleri ikincisini işlemekle giyotine gitme tehlikesine düşüyorlardı. Bu ter-tipler öyle tutarsızdı ki bunun farkında bile değildiler. Kaçabilirlerse bütün paraları alıp yabancı bir memlekette yaşamayı düşünüyorlardı. Thérèse çeyiz parasından kalan birkaç bin frangı, on beş yirmi gündür bankadan alıp bir çekmecenin içinde saklıyordu, halbuki Laurent o çekmeceyi biliyordu. Mme. Raquin'in halinin nice olacağını bir an bile akıllarına getirmediler.

Laurent birkaç hafta evvel eski okul arkadaşlarından biriyle karşılaşmıştı. Arkadaşı şimdi, zehirli maddelerle uğraşan ünlü bir kimyagerin yanında kalfalık ediyordu. Çalıştığı laboratuvarı Laurent'a gezdirmiş, aletleri göstermiş, kimyasal maddelerin adlarını söylemişti. Cinayete karar verdikten sonra bir akşam Thérèse yanında bir bardak şerbet içiyorken Laurent birdenbire bu laboratuvarda gördüğü ufak, topraktan asit prussique şişesini hatırladı. Genç kalfanın bu zehirin müthiş etkileri hakkında söylediği sözleri, zehirin yıldırım gibi vurup da fazla iz bırakmayışını hatırına getirince, "tam işe yarayacak bir zehir" diye düşündü. Ertesi gün sıvışmayı başarıp arkadaşını ziyarete gitti, onun arkasını döndüğü bir sırada küçük şişeyi aşırı.

Aynı gün Thérèse, Laurent'ın yokluğunu fırsat bilerek kelle şekerlerini kırdıkları kör mutfak bıçağını biletti, büfenin bir köşesine sakladı.

XXXII

Konuklarla ev sahipleri kendilerini hep bir aileden saymakta devam ettikleri için, ertesi perşembe Raquin'lerin toplantısı farklı bir neşe içinde geçti. On bir buçuğa kadar oturuldu. Grivet giderken şimdiye kadar hiç bu kadar hoş bir zaman geçirmediğini söyledi.

Hamile olan Suzanne, Thérèse'e, sürekli ağrılarından, sevincinden bahsetti. Thérèse onu büyük bir merakla dinler gibi görünüyordu. Gözlerini bir noktaya dikmiş, kıslmış dudaklarıyla arada sırada başını eğiyor; kirpikleri bütün yüzünü gölgelendiriyordu. Öte yanda Laurent da, Olivier ile Michaud'nun anlattıklarını devamlı bir dikkatle dinliyordu. Bu adamların lafları da hiç bitmiyordu. Grivet, baba oğulun iki cümlesi arasında bir kelime sıkıştırmaaya ancak muvaffak oluyordu. Aslında onlara saygısı vardı, konuşmalarını beğenirdi. O akşam domino oynayacakları yerde konuşmaya daldıkları için Grivet, eski polis komiserinin sohbetinden, domino partisinden eğlendiği kadar eğlendiğini saf bir tavırla söyledi.

Yaklaşık dört yıldır Michaud'larla Grivet, perşembe akşamlarını Raquin'lerde geçirirlerdi; sinir bozucu bir düzenlilikle yapılan bu tekdüze toplantılardan bir kere bile

yorulmuş değillerdi. Girildiğinde o kadar sakin, o kadar rahat görünen bu evin içinde dönen facialardan hiç kuş-kulanmamışlardı. Olivier her zaman polislere özgü bir şaka yapar, yemek odasının namuslu insan koktuğunu söylerdi. Grivet ondan geri kalmamak için oraya “Din-ginlik Tapınağı” adını koymuştu. Son zamanlarda, bir-kaç kez Thérèse yüzünü mosmor çürüten lekelerin düş-mekten olduğunu söylemişti. Zaten hiçbirisi bunların Laurent’ın yumruklarının izi olduğunu bilemezdi; her zaman konuk oldukları bu yuvanın örnek bir yuva oldu-ğuna inanıyorlardı.

Kötürüm kadın, perşembe toplantılarının bu sakin gö-rünüşünün arkasında ne alçaklıklar gizlendiğini bildirme-ye artık kalkışmadı. Katillerin çırpınmalarını gördükçe gü-nün birinde nasıl olsa bir fırtınanın patlak vereceğini sezi-yordu. Olayların tam istediği gibi birbiri ardı sıra bütün uğursuzluğuyla gelişmesinden dolayı bu işte kendisine ih-tiyaç olmadığını anladı. Her şeyi Camille’in öldürülmesi sonucuna bıraktı; o sonuç bir gün sırası gelince nasıl olsa katilleri öldürecek. Yalnız, önceden anladığı bir sonucu görebilecek kadar yaşaması için Allah’a yalvardı. Son arzu-su, Thérèse’le Laurent ecel ıstıraplarıyla kıvranırlarken gözlerini, doymayan bir hırsla üzerlerine dikmekti.

O akşam Grivet onun yanına geldi, her zaman yaptığı gibi birçok sualler sorup cevaplarını vererek uzun uzun konuştu. Fakat Mme. Raquin ona bakmadı bile. Saat on bir buçuğu çaldığı zaman misafirler birdenbire kalktılar. Grivet:

-Sizde o kadar hoş zaman geçiyordu ki, insan gitmeyi hiç aklına getirmiyor, dedi.

Michaud doğruladı:

-Her zaman dokuzda yatmak, âdetim olduğu halde burada hiç uykum gelmiyor.

Olivier şakayı yerleştirmenin zamanı geldiğine hükmedip sapsarı dişlerini göstererek:

-Burada namuslu insan kokusu var da onun için hoş zaman geçiyor, dedi.

Grivet, kendisinden önce davranmalarından canı sıkılarak çalımli bir tavırla:

-Burası dinginlik tapınağıdır, dedi.

Bu sırada Suzanne şapkasını bağlarken Thérèse'e:

-Yarın sabah saat dokuzda gelirim, diyordu.

Thérèse telâşla:

-Hayır, dedi. Öğleden sonra geliniz... Sabahleyin ben sokağa çıkacağım.

Garip, titrek bir sesle konuşuyordu. Geçide kadar konukları uğurlardı. Laurent da elinde bir lamba ile aşağıya indi. Karı koca yalnız kaldıkları zaman rahat bir nefes aldılar; bütün gece gizli bir sabırsızlık içlerini kemirmiş olmalıydı. Akşamdan beri birbirlerinin karşısında daha endişeli, daha düşünceli duruyorlardı. Yüz yüze bakmaktan çekindiler, sessizce yukarıya çıktılar. Elleri hafifçe titriyordu. Laurent lambayı düşürmemek için masanın üzerine koymak zorunda kaldı.

Mme. Raquin'in yatırmadan önce yemek odasını derle-

yip toplamak, gece için bir bardak şerbet hazırlamak, bu işler olup bitinceye kadar da Mme. Raquin'in önünde dönüp dolaşma alışkanlığındaydılar.

O akşam yukarıya çıkınca rengi uçmuş dudaklar; boş boş bakışlarla bir zaman oturup kaldılar. Bir süre konuşmadılar, sonra Laurent bir rüyadan sıçrayarak uyanır gibi:

-E yatmayacak mıyız? diye sordu.

-Thérèse, üşüyormuşçasına, dişleri birbirine çarparak yanıt verdi.

-Elbet yatacağız.

Ayağa kalkıp, sürahiyi aldı.

Kocasını doğal göstermeye çalıştığı bir sesle bağırdı:

-Bırak, şerbeti ben yaparım, sen halanla meşgul ol.

Sürahiyi karısının elinden aldı, bardağa su koydu. Sonra arkasını yarım dönerek toprak şişenin içindekini bardağa boşalttı. Bir parça da şeker koydu. Bu sırada Thérèse de büfenin önünde çömelmiş, mutfak bıçağını eline almış, kemerinin altından sarkan kocaman ceplerinden birine yerleştirmeye çalışıyordu.

Tam bu sırada tehlikenin yaklaştığını önceden haber veren o garip hissin etkisiyle karı koca, ikisi de başlarını çevirdiler. Birbirlerine baktılar; Laurent, Thérèse'in etekliğinin kıvrımları arasında parlayan beyaz bıçağı fark etti. Birkaç saniye böylece Laurent masanın yanında, karısı büfenin önünde iki kat olmuş bir vaziyette soğuk, sessiz kaldılar. Anladılar. İkisi de suç ortağının kafasında kendi düşüncesini görünce donakaldı. Karmakarışık olan yüzlerin-

de birbirlerinin gizli niyetini okuyunca kendilerine acıdılar, korktular.

Sonucun yaklaştığını hisseden Mme. Raquin, onlardan gözlerini ayırmadan keskin keskin bakıyordu.

Birdenbire Thérèse de Laurent da hıçkırıklarla boşandılar. Müthiş bir buhranla sarsıldılar, çocuklar gibi kuvvetleri kesildi, birbirlerinin kollarına atıldılar. Göğüslerinde yumuşak, tatlı bir şeyler uyanıyor gibi geldi. Geçirdikleri bu berbat hayatı düşünüp hiç konuşmadan ağladılar. Geçmiş hatırlarına getirdikçe o kadar yılgınlık duydular, kendi kendilerinden o kadar iğrendiler ki dinlenmek, yok olmak için çok büyük bir ihtiyaç duydular. Son defa olarak bakıştılar; bıçağın, zehir dolu bardağın önünde teşekkür dolu bir bakışla bakıştılar. Thérèse bardağı aldı, yarısına kadar içip Laurent'a uzattı, o da bir hamlede kalanı bitirdi. Sanki bir şimşek çaktı. Sonunda avunmayı ölmekte bularak yıldırım çarpmış gibi birbirlerinin üstüne yığıldılar. Genç kadının ağzı, kocasının boynunda Camille'in dişlerinden kalan yarayı buldu.

Cesetler, ertesi güne dek yemek odasında, abajurdan üzerlerine vuran sarı aydınlığın altında kaldı.

Mme. Raquin, ayakları dibinde sürünen cesetleri on iki saate yakın bir zaman, ertesi günü öğleye kadar ağır bakışlarıyla ezerek, kaskatı, sessiz bir halde, bakmaya doymadan seyretti durdu.

SON

THÉRÈSE RAQUIN

Fransız yazar ve romancı. Düzenli bir öğretim göremedi. Değişik işlerde çalıştıktan sonra gazeteciliğe başladı. İlk romanı "**Claude'un İtirafı**"ndan sonra coşumcu akımdan doğalcı akıma geçişini vurgulayan **Thérèse Raquin** adlı romanıyla ünlendi (1867). Bir ailenin beş kuşağının öyküsünü işleyen Rougon Macquart'lar adlı 20 ciltlik roman dizisi **Zola'nın** dolayısıyla Doğalcı akımın anıt yapıtı niteliğindedir. Dreyfus davasıyla ilgili olarak yayımladığı "İtham Ediyorum" yazısı nedeniyle hapse mahkûm olunca İngiltere'ye sığındıysa da affedilerek ülkesine döndü. Başlıca Yapıtları: **Meyhane** (1877), **Germinal** (1885), **Emek** (1901), **Nana** (1880), **Toprak** (1887), **Döl Bereketi** (1899),

Thérèse Raquin oğluyla evlendirdiği yeğeninin, sevgiliyle birolup oğlunu öldürmesi sonucu bu çiftin içine düştükleri pişmanlığı ve felç geçiren yaşlı anne **Madam Raquin'in** delici bakışlarıyla onların sonunu hazırlayışının başarılı bir anlatımıdır.

EMILE ZOLA
(1840-1902)